

MEERS

Van moeras tot dorp

2018

No van Mulken

Inhoudsopgave:

Blz.	001	Inhoudsopgave	
	003	Voorwoord door Wim Cremers	
	004	Inleiding door No	
	005	Van moeras tot dorp	
	010	De bewoners van meers in 1846	
	016	Eigendommen van kasteelheer Elsloo in Meers	
	017	Maasband	
	025	De Weerd	
	030	Koevaart en Bovenste Koevaart	
	031		Fanfare Sint Joseph
	032		In gesprek met Til Meulenberg-van Mulken
	038	Bokkenrijders van Meers	
	041	Smokkelen	
	043	Maas	
	045		Hoogwaterstanden
	048		Scheepvaart, Schippers en vissers
	050		Dijkdoorbraken omgeving Meers
	052	Oude Foto's Maasoverstromingen Maas	
	056	Watersnood	1880
	062		1926
	065		1993
	067		1995
	069	Foto's watersnood 1993+1995	
	071	Bewoners rond 1950	
	076	Koeweide	
	079		In gesprek met Hoebèr Smeets
	082	Oude beroepen	Loonslachter
	084		Mandenmaker
	085		Bietencampagne + Brikkebekker
	090		Mijnwerker
	092		Familie Worms
	093	Grotestraat en Battenweg	In gesprek met Lies Driessen-Op den Camp
	097		In gesprek met Jan Devoi
	100		Battenweg
	101	Dijksteeg	In gesprek met Giel Hendrix
	103	Dijkweg	
	104		In gesprek met Thei Martens
	106		De andere Meerser dijken
	109	Kerkstraat	
	113		In gesprek met Frans Lemmens
	114		Kerk
	121	Kloosterstraat	
	122		In gesprek met Gerda Driessen Lambrichts
	123		Klooster
	124		In gesprek met Mia Janssen Bours
	125		School
	126		Stichting Jeugdwerk
	127		Kermis
	129	Jofferenstraat	
	130		In gesprek met Sjaak van Mulken

131	Schoolsteeg	Mandolinevereniging "Edelweisz"
132		Toneelclub
133		Lagere school
137		In gesprek met Tiny Wijnen
138		Bewaarschool
140	Vresmansstraat	In gesprek met Frans Janssen
141		God's Akker
143	Processie	
146	Pastoor Max Leessensstraat	In gesprek met May Lemmens
148	Boudewijnhofstraat	In gesprek met Wil Janssen
150	Kuilenweg	
152		Gedachten van No van Mulken
154	Natuurelementen	Cyclonen, stormen en zeer koude winter
156	Winandusstraat	In gesprek met Harie Claessen
160	Heuvelstraat	Havantia + In gesprek met Jan janssen
162	Veldschuurdijk	Scheidhoek
163		In gesprek met Lies Lenssen-Vranken
165	Veldschuurweg	Schietterrein
166		In gesprek met Leonie Claessen-Notermans
167		Schutterij Sint Joseph
168		Zigeunerfamilie
169	Aparte verhalen	
178	Lindendriesstraat	In gesprek met Rien Kraus
183	Pastoor Erckensstraat	In gesprek met Pie Meijers
186	Oorlog	Limburg in oorlogstijden
190		Tweede wereldoorlog
192		Het verzet
194		Evacuatie
197		Oefeningen aan de Maas
200	Meerser Koestraat	In gesprek met Jan Nijsten
202		Verhaal van Fien Nijsten- Martens
204	Zwarte Laakstraat	
205		In gesprek met Nico van de Wal
207	Driebunderweg	
209	Meerser Eindstraat	
210		In gesprek met Lies Reynders-Martens
212	Carnaval	
215	Kapelaan Berixstraat	
217	Juliana kanaal	
223	Kaart Meers in 2000	
224	Verdwenen wegen en Sjörgkarpaedjes	
225	Verbindingsweg tussen Meers en Elsloo	
227	Proefproject Grensmaas	
231	Firma L'Ortye en de archeologische vondsten	
239	Dijk en bodembescherming	
242	Foto's hoogwater 2011	
244	Foto's hoogwater 2016	
245	Interview 100-jarige	
247	Oude foto's Meers	
252	Kaart van Nico van de Wal met alle veldnamen	
254	Oude boeren foto's	
256	Bronvermelding	

De herinnering aan het dorp blijft.

*"En langs het tuinpad van m'n vader
Zag ik de hoge bomen staan
Ik was een kind en wist niet beter
Dan dat 't nooit voorbij zou gaan"*

Als kind koesterde mijn vader het tuinpad van mijn opa. Dit tuinpad vormde immers de veilige verbinding met de buitenwereld, een wereld die dankzij de katholieke kerk en de Staatsmijn Maurits nooit voorbij zou gaan, dacht mijn vader. Hij was een kind en wist niet beter. Mijn vader idealiseerde alles wat met zijn geboortedorp Meers te maken had. Echter, sinds zijn trouwen in 1952 woonde mijn vader in Stein. Elk jaar weer keek hij mijn moeder rond de kerstdagen romantisch aan en verzuchtte: "Nellie, ooit gaan we in Meers wonen". Toch bleef hij zijn hele leven in Stein woonachtig. Op bromfietsafstand van Meers. Mogelijk realiseerde hij zich toen al dat het dorp dat hij in zijn herinnering koesterde, in werkelijkheid niet meer bestond. De herinnering aan 'die goede oude tijd' is immers een gevolg van een selectief geheugen. Alles wat je niet bevalt, vergeet je en de leuke dingen laat je baden in een gouden licht. Ik ben blij dat mijn vader de teloorgang van zijn geliefde fanfare bespaard is gebleven. Ik ben ook blij dat No van Mulken de passie en werklust heeft gehad om dit boek te realiseren.

No behoort immers tot de laatste generatie Meersenenaren die 'het dorp' nog aan den lijve heeft ondervonden. No zat in Meers op de Lagere School, was lid van de roemruchte fanfare 'St. Joseph' en verdedigde alle doelen van voetbalclub 'Havantia', genoegens die komende generaties nooit meer zullen smaken. Zonder te verzanden in sentimenten, tekende No herinneringen op van Meersenenaren die deze genoegens nog als vanzelfsprekend beschouwden. Hij greep de laatste kans aan om deze orale herinneringen aan de vergetelheid te ontfutselen. Het zal wel toeval zijn dat dit boek in 2018, het 'Jaar van het Cultureel Erfgoed', tot publicatie kwam?

Alle dorpen veranderen, sommige dorpen vergaan doch de herinnering aan Meers zal, dankzij dit boek, blijven bestaan.

Wim Cremers

Inleiding

Na een vergadering over de “Maaskentjers” en het “Maaskentjleed” vroeg Guus Peters, streekhistoricus uit Elsloo, of ik interesse had in de gegevens over de geschiedenis van Meers. Dit interesseerde me zeker. Ik was ook al jaren bezig om de gegevens van de oud inwoners van Meers vanaf 1600 te registreren. Dit is jaren werk geweest om meer dan 12.000 gestorven Meersenen te registreren met officiële geboortedatum, sterfdatum en eventuele trouwdatum en de gegevens van de echtgenoten.

Nadat ik in 2010 was gestopt als zaalbeheerder van de fanfarezaal had ik tijd in overvloed en was ik wel aan iets nieuws toe. Stil achter de geraniums zitten is niets voor mij. Toen ben ik de gegevens van Guus Peters gaan uitzoeken en rubriceren. De gegevens via internet nog uit te breiden. Deze werkwijze was aanvankelijk niet bedoeld om een boek te schrijven over de geschiedenis van Meers, doch voor mezelf om alle gegevens in de volgorde van tijd vast te leggen.

Toen ik na 2 jaar klaar was met gegevens te verwerken, heb ik Guus Peters alles laten verifiëren. Hij zei gelijk, dit heb je voor jezelf geschreven. Waarom schrijf je het niet voor alle Meersenen, bewoners en vroegere bewoners. Waarom anderen niet laten delen in de geschiedenis van de voorouders uit Meers. Na mij bedacht te hebben, want dit was alles in een nieuw jasje steken, ben ik er aan begonnen.

Guus gaf mij een paar tips, die ook gebruikt werden in de boeken over Elsloo en Catsop. Na enkele jaren alles anders indelen en een aantal oudere inwoners verdeeld over Meers aan het woord te laten in het boek. Eind 2017 is dit boek helemaal uitgewerkt. De spelling- en grammaticacontrole toegepast.

Zelf heb je alles geschreven en nagelezen en zie je niet meer wat er verbeterd kan worden. Zoon Eric heb ik de teksten laten lezen en hij wees me op punten die anders moesten en nog enkele tips over de schrijfwijze.

Ten slotte heeft Jan Janssen uit de Heuvelstraat en Wim Cremers uit Stein nog aanpassingen verricht en is het boek eind 2017 af.

Een woord van dank gaat uit naar de personen die geholpen hebben:

- Als eerste Wim Cremers voor het uitgeven van het boek mogelijk te maken bij uitgeverij Schrijen-Lippertz in Voerendaal.
- Streekhistoricus Guus Peters uit Elsloo, die mij veel gegevens heeft aangereikt en mij heeft gestimuleerd en mij in de juiste richting heeft gedirigeerd.
- Zeer zeker aan Nico van de Wal uit de Zwarte Laakstraat die heel veel wist te vertellen en gegevens en foto's met bijbehorende namen aan mij heeft toevertrouwd.
- Harie Wijnen(ex-Meersenaar) uit Sweijkhuizen voor vele gegevens en foto's.
- Vooral ook aan de geïnterviewde inwoners voor hun bijzondere verhalen en foto's met namen. Zonder hun medewerking zou het boek niet zo levendig zijn geworden.
- Jan Janssen, Eric van Mulken, Guus Peters en Wim Cremers voor hun correcties en opmerkingen.
- Het verifiëren van gegevens en namen van de foto's bij verschillende ouderen uit Meers en ex-meersenen.

Het boek bevat de geschiedenis van Meers en omgeving circa 1000 tot nu. Aangevuld met de bijzondere verhalen van de oudere inwoners van Meers. Schitterend hoe enthousiast de geïnterviewde inwoners waren om mee te werken. Ik heb veel voldoening overgehouden aan de prettige medewerking van iedereen die mij de mogelijkheid heeft gegeven om dit boek met meer dan 300 mooie oude foto's te verwezenlijken. Zo kunnen de gegevens van Meers voor de volgende generaties bewaard blijven.

No van Mulken

Van moeras tot dorp

Enkele oude namen:

Cleyn Mersch (16e eeuw), Cleene Meers (18e eeuw). De naam Meers (Mersch) betekent land aan water (moeras). Voor 1000 was Meers een moerassig bosgebied. Na de ontbossing rond het jaar 1000 ontstonden natte weidegronden en rond 1100 woonden hier al Meersenen. Uit vondsten van diverse stenen pijlpunten kon worden opgemaakt dat Meers vroeger een rijk jachtgebied was.

1100

Tot 1100 stroomde de Maas van Herbricht tot Rekem en splitste zich in twee armen. De westelijke arm door Boorseme en links van Maasmechelen naar Urmond. De oostelijke arm stroomde van Kotem en Geneuth en tussen Meers en Maasmechelen door richting Vucht. Het water in het drassige Meers kwam niet van de Maas, maar van de bronnen van de Scharberg, die stroomden naar de "Cuylen" van Meers. Hier kwamen de eerste huizen op de hoogste plekken te staan.

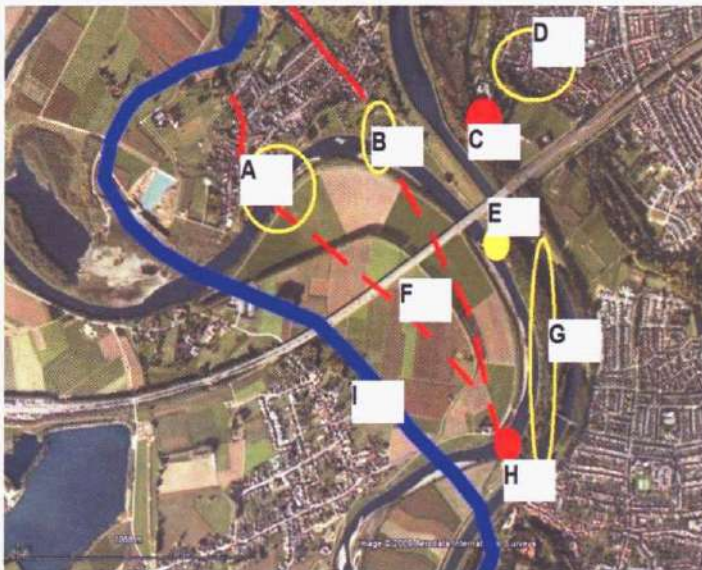
1150

De Maas maakte na Herbricht een bocht naar het oosten en nam bij Uikhoven de bedding van de Geul en stroomde door de Kotemerweerd. Deze derde arm stroomde door de Koeweide van Meers naar Veldschuur richting Maasband naar Vucht. Maasband lag tussen twee Maasarmen.

De Grotestraat van Meers en de Grotestraat van Kotem liepen waarschijnlijk in elkaar over. Er lagen huizen en boerderijen in de huidige Maas en verder richting het oude kasteel van Elsloo. De fundamenteën van het oude kasteel zijn gedeeltelijk zichtbaar bij een hele lage waterstand van de Maas.

De huidige Lindendriesstraat liep verder door de Kampstraat "Kammestraat", door de "Lindendries" (Kotemerweerd) richting Elsloo. Kamp betekent tuin.

De Lindendriesstraat heette vroeger "Veestraat" en in de 18^e eeuw "regte Dorpstraete".

Situatie rond 1300.

A = Kern Groot Meers

B = Kern Klein Meers

C = Kasteel Stein

D = Keerend (met Bongerd)

E = Watermolen

F = Verbindingswegen

G = Ligging oudste kern van Elsloo

H = Oorspronkelijke burcht Elsloo in de Maas

I = Toenmalige Maasloop

1459

In 1459 brak een dijk door bij Kotem. De Maas verliet de bedding tussen Kotem en de Hal (tegenover het huidige kasteel van Elsloo) en stroomde voortaan rechts van de Hal. Rekem gaf ieder jaar grond af aan de Maas. De Graaf van Rekem besloot daarom de oude Maaslopen af te dammen. Een dijk werd aangelegd van Neerharen tot Rekem. Het meeste water van de Maas werd daardoor richting Elsloo en Kotem gestuurd. Dit werd de hoofdstroom. Dit had in de komende eeuwen grote gevolgen voor Elsloo en Meers.

1525

Rond 1525 is de oude Meerserdijk aangelegd, die we in de Grotestraat nu nog tegenkomen; van de Dijksteeg tot "de Pool". De dijk is gebouwd naar het voorbeeld van de dijk van Rekem. De opdrachtgever was de Heer van Elsloo.

1561

In een volksvergadering, gehouden ten huize van Reynken Koonen uit Meers, werd gesproken over de percelen stroomafwaarts van de Lindendries. Het verslag gemaakt van deze vergadering vermeld:

“Also die rivier van Maesen van jaer tot jaer meer ende meer affneempt die oever van zelve riviere van Lindendries nederweert, ende gestelt is so desen somer so verre aff te nemen, dat die dycken aen die merssener Hond te lyden sullen hebben en ook een van sommige plaetsen dit jaer noch mochte afgedreven worden, ende wanneer datselves geschiede ware dat dorpken van Cleyn Mersch gescapen gantselyken verdorven te wordene ende van honne velden ende lande weenich profyts te hebbene.”

Meers besloot om zich niet over te geven aan de Maas. Er werd een nieuwe dijk aangelegd om de Maas op afstand te houden. Door verlies van gronden en huizen zou dit tot totale ruïnering van de betrokkenen leiden. Alle inwoners van “Cleyne Mersch” kregen van de Heer van Elsloo verlof tot het leggen van “batten en heuffder” (stroombrekers en dijken) binnen zijn jurisdictie.

1576

Het oude vervallen kasteel, kasteel van de Noormannen, van Elsloo en de “Scharremolen” zijn door de Spanjaarden, tijdens de Spaanse overheersing, in brand gestoken.

1615

Door de kasteelheer van Stein werd de “Steinderdijk” vanaf Meers tot Maasband aangelegd door de “Meersener Hond”. Deze dijk werd de “Hondsrug” (Meersener Hond) genoemd. De Meersener Hond is de Meerser dijkweg ongeveer vanaf de Zwarte Laakstraat tot aan de Veldschuur.

1626

De Graaf van Rekem had een zware dijk opgeworpen van Rekem tot in de Kotemerweerd. Wat weer grote gevolgen had voor het verplaatsen van de Maas richting de Scharberg bij Elsloo. Hierdoor ontstond in de Maas een haakse bocht voor Meers. Daardoor kregen de dijken het zwaar te verduren. De Heer van Stein, Maximilian van Bronckhorst, laat batten (stroombrekers) aanleggen.

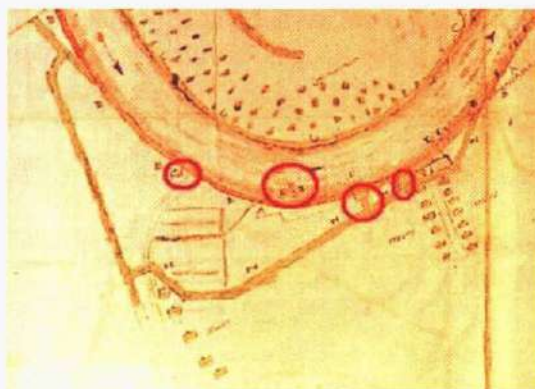
1643

De Maas had in dit jaar de hoogste stand ooit, namelijk 17,89 meter boven A.P. Dit was 80 cm. hoger dan in 1880, 1926 en 1993. De bedding van de Maas schoof in Elsloo richting de Scharberg en bedreigde het kasteel en de huizen van Elsloo en Meers in de “Lènjendrees”. De komende jaren is het oude kasteel van Elsloo en de huizen van Elsloo en Meers door de Maas overstroomd.

1719

Tussen 1719 en 1729 werd vanaf de Steinderdijk (huidige Meerser dijkweg) een dijk aangelegd (huidige Dijkweg) tot aan de “Verkensbat” bij de fanfarezaal naast het Dijkvoetpad. Tevens werd de Maasarm door de Koeweide afgesloten met de “Koegrienddijk” vanaf het Dijkvoetpad tot aan de Ruitersdijk (hoger gelegen weg links van de Weerterhof). Daardoor kwam de Weerd en de Weerterhof bij Meers en stroomde de Maas langs Maasmechelen. De huidige S-bocht is toen ontstaan.

Ouden van dagen, zes in getal en inmiddels woonachtig in Stein, leggen een verklaring af over de verwoestingen die de rivier had aangericht. “Dat Cleene Meers voor een groot gedeelte door het veranderen van de cours van de Maese is worden afgespoeld ende aangedreven aan de Heerlykheid van Rekem”. Geboren en getogen in “Cleene Meers” (nu dus Groot Meers) waren zij van de situatie ter plaatse goed op de hoogte. Zij getuigden onder meer dat de “Regte Dorpstraete” van “Cleene Meers” richting Elsloo zich uitstreckte tot buiten de tegenwoordige dijk. “De voersc. huysen waren zich wel vuytstreckende tot over den cours der tegenwoordighen Mease tot in den Cothemerweerd”. Aan weerszijden van de straat lagen diverse huizen en hoven. De namen van eenentwintig bewoners worden genoemd. De eerste veertien huizen behoorden tot het grondgebied van Elsloo de overige tot Stein. “Het dorp Cleene Meers soe op Elsloer als deels Steynder jurisdictie was by naer totaelyck door de Maese geruineerd. Honderde morgens vaste erven syn affgedreven.”

Links: achter de dijk de huizen van Klein Meers.
 Rechts: achter de dijk de huizen van de
 Grootestraat.
 Rood omcirkeld de huizen die door de Maas
 werden overstroomd.
 De ligging van de dorpen bij de Maas.

1766

De kasteelheren van Elsloo en Stein overwogen samen met de bewoners van Meers of het niet beter is de Maas door "de Cuylen" te laten stromen in plaats van de dijk tegen grote kosten te onderhouden. Meers was bijna failliet door de vele kosten om de dijken te herstellen. Gelukkig ging dit niet door en bleef Meers behouden. Meers gaf niet op en liet de Maas niet winnen.

1813

Door de slechte verbinding met Elsloo werd in 1813 Meers aan Stein toegevoegd en in 1836 weer aan Elsloo.

De inwoners van Groot-Meers waren ontevreden over Stein. Op 17 januari 1834 schreven zij aan de Belgische Koning (Limburg behoorde van 1830 tot 1839 toe aan België), een verzoekschrift. Zij geven aan dat zij:

"Sinds de toewijzing aan Stein hadden zij niet opgehouden te petitioneeren en te suppliceeren om te verkrijgen van in vereeniging te komen met de oorspronkelijke moeder (Gemeente Elsloo), met die geene alwaar de accessoren onze voorouders rusten"

Bij Belgische wet van 13 juni 1836 werd Groot-Meers weer aan Elsloo toegewezen, ondanks het feit dat de beheerders van het kadaster zich daar heftig tegen hadden verzet. Het bleek dat de overdracht in 1813 tegen de grondwet was geweest. Om die reden vond de nieuwe overdracht niet plaats op grond van besluit van een gewestelijke perfect, maar van een daartoe aangenomen wet. Bij de herindeling van 1981 werden Meers en Elsloo samengevoegd met Stein.

1880

De Maasdijk brak in Meers door. Opnieuw zocht de Maas naar een nieuwe bedding door "de Koele". Begin 1900 stonden in Meers 100 huizen met 500 inwoners. Er waren 13 cafés!

1926

De Maasdijk in Meers brak weer door met het gevolg dat een aantal huizen onbewoonbaar werd. Meers kwam onder water te staan en er verdronken vee en andere dieren. De wegen waren uitgehold en moesten verbeterd worden. De gerepareerde winterdijk van de Maas bij "het Kumpke" (tegenover de kerk) werd verzwaard met basaltblokken en zware klei uit de "Leimkoul" van de familie Janssen op "het diekske" in de Grootestraat aan "de Pool".

In 1927 werd in Meers elektriciteit aangelegd. De stroom liep door draden via elektriciteitspalen naar de huizen. Voor twee lichtpunten in huis waren de kosten 1,70 gulden. Voor meer lichtpunten moest zelf worden gezorgd en betaald. Op 1 september 1927 brandde de verlichting voor het eerst. Straten en pleinen zijn vanaf dat moment met enkele lampen verlicht.

In 1930 werd het waterleidingnet in Meers aangelegd. Een aantal inwoners was tegen. Zij hadden een pomp en wilden geen extra kosten betalen. In 1938 waren drie huishoudens, ondanks boetes, nog niet aangesloten. J.H. van Mulken uit de Pastoor Erckensstraat 23 werd in 1947 als laatste aangesloten.

Voor de Tweede Wereldoorlog was het huidige Kleine-Meers nog Steinder-Meers en behoorde tot de gemeente Stein.

In Groot Meers bestonden vier straatnamen, te weten:

- Het noordelijke gedeelte vanaf de Lindendriesstraat tot en met de Kuilenweg hadden als adres: "Kleine Meers".
- Vanaf de Kuilenweg tot aan de Grotestraat heette: "het Straatje".
- De huidige Grotestraat.
- De huidige Koeweide

Voordat de parochie Sint Jozef in Meers werd gesticht, werd rond 11 november de Sint Martinus najaarskermis in Meers gehouden. In 1933 heeft de gemeente Elsloo besloten dat de najaarskermis in Meers rond 16 oktober, de naamdag van de Heilige Gerardus, gehouden zou worden. In Meers werd de Heilige Gerardus vereerd. Steinder Meers sloot zich in 1936 ook aan bij de Gerardus kermis bij Kleine Meers (het latere Groot Meers).

In 1966 werd in Meers het rioolstelsel aangelegd. Het afvalwater werd afgevoerd naar de Maas, zuidelijk van de groeve van L'Ortije. Eerder, in 1949 werd in de Koeweide een vijfblok gebouwd, dat aangesloten werd op het riool dat uitmondde in de Maas, 20 meter noordelijk van het "bat".

In de jaren zeventig werd in Meers het elektriciteitsnet ondergronds aangelegd. Tevens werd Meers op aardgasnet aangesloten.

1993 en 1995

Na de overstromingen van de Maas werden de dijken versterkt en verhoogd en werd een dijk westelijk van Meers aangelegd. Deze dijk moet hoogwater vanuit de slenk voor de Weerterhof en de flessenhals bij de Maasband voorkomen.

Meers, veer haute paol en gaeve nwats op! (Stuk van Guus Peters uit 2015).

Men is gauw geneigd om de ligging van Meers te idealiseren, een landelijk dorp gelegen in de bocht van een rivier is op een zomeravond inderdaad een idylle. De mensen van Meers kennen echter ook terdege het andere gezicht van de Maas; namelijk dat van de belager welke keer op keer pogingen heeft ondernomen om Meers van de aardbodem aftevegen. De laatste overstromingen getuigen hiervan.

Hoe groot ook de overlast hiervan was, toch is dat niets vergeleken met wat hun voorouders in de voorgaande eeuwen is aangedaan. Meers is zelfs een paar keer bijna voorgoed in de Maas verdwenen maar is er steeds bovenop gekomen. Het is vooral dit gegeven dat ons steeds meer boeide bij het doornemen van de archieven. Niet alleen de feiten telden, maar nog meer de bewondering voor de mensen die met een enorme wilskracht steeds weer de strijd met de rivier aangingen en terugvochten met alle middelen wat ze als gemeenschap konden opbrengen. Hierin hadden ze overigens geen keuze, ze moesten wel. Verloor men alle land en huizen, dan hadden ze helemaal niets meer. Er was geen verzekering of overheid die hun compenseerde. Het was een strijd om alles of niets, waarvoor men geheel op elkaar aangewezen was. De eeuwige strijd, tot op de dag van vandaag, heeft de mensen in Meers ook tot een hechte gemeenschap gevormd. Hiervoor kan men alleen maar respect opbrengen.

Als buitenstaander kan ik Meers op afstand bekijken. Het is een warme, hechte gemeenschap. De mensen zijn aan elkaar en aan Meers gebonden. De "Measenaer" is "rech oet" en zegt wat hij denkt. Hun grootste hobby is "krijten", plagen en uitlokken. Hun voorouders hebben Meers bevochten op de Maas, dat weten ze en daarom is Meers van hun. Daar moet niemand tussen komen. Kom je van buiten, dan blijf je echter "eine vraeme". Ik heb onlangs nog iemand van Meers horen zeggen dat iemand een buitenlander was. Toen ik vroeg uit welk land hij dan wel kwam, bleek dat de man uit

Stein kwam en al 40 jaar in Meers woonde! Maar er zijn ook buitenlanders die geen “vraemde” blijven. Waar ligt dat nu aan? Aan de Measenaeren die de rangen gesloten houden of aan de nieuwkomers die zich niet willen aanpassen? Het antwoord is beide. Meers is daarin niet uniek.

Elsloo en andere dorpen hebben dat problematisch samengaan ook gekend. Ik heb me daar mee bezig gehouden. Mijn conclusie is dat de dorpen die vast blijven houden aan “het bepalen in eigen kring” ten slotte het onderspit delven. De eigen aanwas is te klein om de druk van nieuwkomers tegen te houden. Ook een groot deel van de eigen jeugd gaat niet meer mee in het verdedigen van de eigen kring. Maar dorpen die het lukt om te komen tot een samengaan van beide groepen blijven hun identiteit en levendigheid behouden.

Wel is het idee van een iedereen en allesomvattende identiteit en gevoel van samenhang een illusie.

Men moet onderkennen dat een gemeenschap uit vier groepen mensen bestaan. Mensen uit het eigen dorp, die betrokken en actief zijn in de gemeenschap, mensen van buiten die zelf uit een hechte gemeenschap komen en graag aansluiting bij het dorp hebben. Mensen uit het eigen dorp, die wel capaciteiten en een mening hebben, maar “geen tijd” hebben en dus langs de kant op alles commentaar leveren maar zelf geen initiatieven nemen. Mensen van buiten die helemaal geen boodschap aan de gemeenschap hebben en hun eigen leven leiden.

De oplossing voor behoud is om de eerste twee groepen te laten samengaan. Zeker in het belang van hun kinderen, want zij zijn allen van Meers ongeacht de herkomst van de ouders.

Men moet inzien dat men respect voor elkaars achtergrond moet hebben en dat het gaat om hoe iemand ten opzichte van de gemeenschap staat en niet waar zijn wieg heeft gestaan. De overige twee groepen moet men geen energie aan besteden. Die willen of kunnen niet. Dat dwingt men niet af. Elsloo is hierin een voorbeeld. De “Aelsergeis” staat hiervoor symbool. De gedachte hierachter is de wil om er samen wat van te maken.

Maak er dan ook samen wat van in Meers en dan ben ik ervan overtuigd dat ook kleine gemeenschappen een basis hebben om te overleven. Er moet een mix komen van oud en nieuw. Dat gaat niet vanzelf, dat moet men van beide kanten willen en ervoor vechten. De Maas is door de Measenaeren bedwongen, nu de eigen toekomst nog.

We leven in een tijd waarin we als gemeenschap moeten gaan nadenken over hoe te overleven. Voor onderling gehakketak is geen plaats en tijd. We hebben te maken met krimp en vergrijzing.

Meas of Maes.

“De zaak of ut noe Meas of Maes moot seen, haet jèl get kal gekos. Seen die van Maes dan neet in dat Meas fout is? Nei, dat doon en wille se neet! Wooróm zauwe ze auch? Ze höbbe wats zwa de naam geschreeve omdat ze dachte dat ut zwa moos. Veur haer waore d’r gein regels, men schreef in ut plat wie men dach dat ut good waor. Veur oos kump de sjriefwieze raar euver maer ich ken die van Meas toch waal begriepe. Men moos eine klank weergaeve dae neet in ut Holles besting maer waal in ut Engelsch en dat is de klank dae ste auch wêrs in “bear” (the brown bear, de broene baer) veer spraeke dit woord in ut dialect utzelfde oet es in ut Engelsch, maer schrieve ut noe es baer. Daartig jaor geleeje zouwe veer auch dit woord mesjiens es bear in plaats van baer höbbe geschreeve, en dao zou neemes get van gezag höbbe. Die van Meas zeen nog echte Maaskèntjers en die laote sich door neemes get veurschrieve! Auch neet door Veldeke of wè dan auch. Ut maak neet oet wie Baek en Gelaen gesjreeve waere, maer Meas bliet Meas of!!!.”

Guus Peters Elsloo

De bewoners van Meers in 1846.

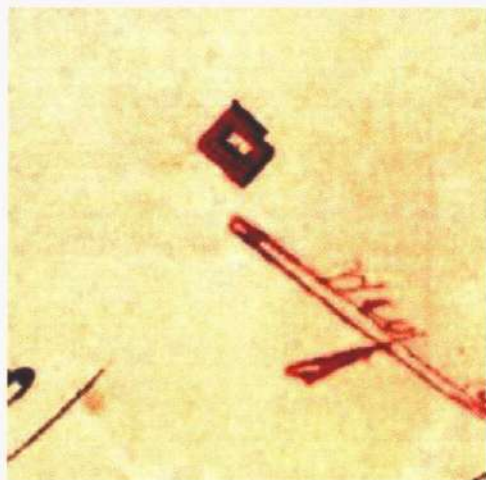
Grotestraat – Kerkstraat – Koeweide (gemeente Elsloo)

perceel- nummer	naam		beroep	huidig adres		soort eigendom
	achternaam	voornaam		straat	nr.	
D 289	Sassen	Mathijs	landbouwer	Grotestraat	48	huis
D 291	Wouters	Pieter	dagloner	Grotestraat	57	huis
D 295	Wijnen	Hendrik	winkelier	Grotestraat	49	huis
D 296	Wijnen	Leonard	dagloner	Grotestraat	49	huis
D 299	van Mulken	Nicolaas	---	Grotestraat	46	huis
D 312	Bercx	Johannes	visser	Grotestraat	nvt	gebouw
D 313	Janssen	Jacob	landbouwer	Grotestraat	nvt	huis+plaats
D 314	Bercx	Johannes	visser	Grotestraat	35	huis+plaats
D 317	Lambrichts	Joris	landbouwer	Grotestraat	34	huis
D 319	Lambrichts	Joris	landbouwer	Grotestraat	34	bakhuis
D 325	van Mulken	Jan	landbouwer	Grotestraat	32	huis
D 329	Meis	Elisabeth	dagloner	Grotestraat	30	huis
D 330	Brouns wed.	Johannes	dagloner	Grotestraat	30	huis
D 332	van Mulken	Christiaan	---	Grotestraat	30	schuur
D 343	Smeets wed.	Theodorus	landbouwer	Grotestraat	28	huis
D 344	v. Mulken wed.	Niclaas	landbouwer	Grotestraat	21	huis

perceel- nummer	naam		beroep	huidig adres		soort eigendom
	achternaam	voornaam		straat	nr.	
D 348	Coumans	Jan	landbouwer	Grotestraat	27	huis+plaats
D 351	Nelissen- erfg.	Martin	landbouwer	Grotestraat	25	huis
D 353	Paulissen	Jan	landbouwer	Grotestraat	22	huis
D 354	Offermans	Pieter	landbouwer	Grotestraat	24	huis
D 398	van Mulken	Pieter	landbouwer	Kerkstraat	nvt	gebouw
D 400	van Mulken	Pieter	landbouwer	Kerkstraat	13	huis
D 401	Op den Camp	Gerard	- - -	Kerkstraat	15	huis
D 415	Loghs	Mathijs	dagloner	Kerkstraat	16	huis+plaats
D 417	Wouters	Herman	landbouwer	Kerkstraat	16a	huis
D 420	Loghs	M.	dagloner	Dijkweg	1a	gebouw
D 431	Vranken	M.	schipper	Grotestraat	23	huis
D 432	Peters	Jan Mathijs	smid	Grotestraat	23	huis
D 443	Martens wed	Johan	landbouwer	Grotestraat	2	huis
D 448	Vranken	N.	landbouwer	Grotestraat	2	gebouw
D 453	Wijnen	Wijnand	landbouwer	Grotestraat	16	huis
D 455	Claessen	Jan Wilem	landbouwer	Dijksteeg	1	huis+plaats
D 458	Rutten-erfg.	Hendrik	- - -	Grotestraat	21	huis
D 460	Vranken	Augustinus	landbouwer	Grotestraat	21	huis
D 463	Clermonts	Gerard	landbouwer	Grotestraat	nvt	gebouw
D 471	Rutten	Margaretha	dagloner	Grotestraat	19	huis
D 472	van de Wal	A.	kleermaker	Grotestraat	17	huis
D 480	Martens wed.	Jan	landbouwer	Grotestraat	11	gebouw
D 482	Martens wed.	Jan	landbouwer	Grotestraat	11	huis
D 486	Smeets	Martin	landbouwer	Koeweide	25	huis
D 487	Janssen	Jan	landbouwer	Koeweide	29	huis
D 489	Gerets	Hendrik	- - -	Grotestraat	5	huis
D 491	Brasseur	M.	visser	Grotestraat	5	huis
D 492	Gerets	Hendrik	- - -	Grotestraat	5	gebouw
D 493	Aerts	Willem	landbouwer	Grotestraat	3	gebouw
D 494	Vranken	Willem	dagloner	Grotestraat	3	huis
D 495	Aerts	Willem	landbouwer	Grotestraat	3	huis
D 498	Vranken	Nicolaas	landbouwer	Grotestraat	1	huis
D 500	Vranken	Nicolaas	landbouwer	Grotestraat	nvt	gebouw
D 507	Vranken	Hendrik	landbouwer	Koevaart	15	huis
D 758	Janssen	Jan	batmeester	Grotestraat	74	huis
D 759	Janssen	Jan	batmeester	Grotestraat	nvt	huis
D 761	Martens	Martin	landbouwer	Grotestraat	72	huis
D 763	Vresmans	Christiaan	wever	Grotestraat	70	huis
D 764	Janssen	Renier	landbouwer	Grotestraat	68	huis
D 768	Claessen	Jacob	landbouwer	Grotestraat	73/75	gebouw
D 774	Claessen	Jacob	landbouwer	Grotestraat	64	huis
D 780	v.Mulken wed.	Pieter	landbouwer	Grotestraat	62	huis
D 781	de Voe	Laurens	landbouwer	Grotestraat	60	huis
D 782	Janssen	Hendr.Pieter	landbouwer	Grotestraat	58	huis
D 783	Martens	Hendrik	landbouwer	Grotestraat	nvt	huis
D 784	Coumans	Theodoor	landbouwer	Vresmansstraat	14/16	huis
D 785	????????	??????	landbouwer	Grotestraat	52	huis

perceel- nummer	naam		beroep	huidig adres		soort eigendom
	achternaam	voornaam		straat	nr.	
D 787	Wouters	Hendrik	dagloner	Grotestraat	48	huis
D 792	Geurts	Frans	landbouwer	Grotestraat	57	huis
D 795	van Mulken	Theodoor	dienstknecht	Grotestraat	49	huis
D 796	Vranken	Jan Mathijs	dagloner	Grotestraat	49	huis
D 797	van Mulken	Jan	landbouwer	Grotestraat	46	huis
D 801	Lambrichts	Jan	- - -	Grotestraat	nvt	huis
D 804	Vranken	A.	landbouwer	Grotestraat	nvt	huis
D 805	Vranken	Lambertus	dagloner	Grotestraat	35	huis
D 806	Vranken	Sibilla	dienstmeid	Grotestraat	34	huis
D 809	van Mulken	Herman	dagloner	Grotestraat	34	huis
D 811	Wijnen	Herman	landbouwer	Grotestraat	32	huis
D 814	Peters	J. M.	smid	Grotestraat	30	huis
D 816	Martens	Jan	- - -	Grotestraat	30	huis
D 818	Peters	H. L.	smid	Grotestraat	30	huis
D 819	Peters	H. L.	smid	Grotestraat	22	gebouw
D 820	Peters	Christian	landbouwer	Grotestraat	21	huis
D 821	Peters	J. M.	smid	Grotestraat	48	gebouw
D 822	Peters	C.	landbouwer	Grotestraat	57	gebouw
D 831	Paulissen	Jan	landbouwer	Grotestraat	49	gebouw
D 832	Claessen	H.	landbouwer	Grotestraat	49	huis
D 833	Claessen	H.	landbouwer	Grotestraat	46	gebouw
D 834	Smeets	Theodoor	dagloner	Grotestraat	nvt	huis
D 835	Wijnen	Theodoor	dagloner	Grotestraat	nvt	huis

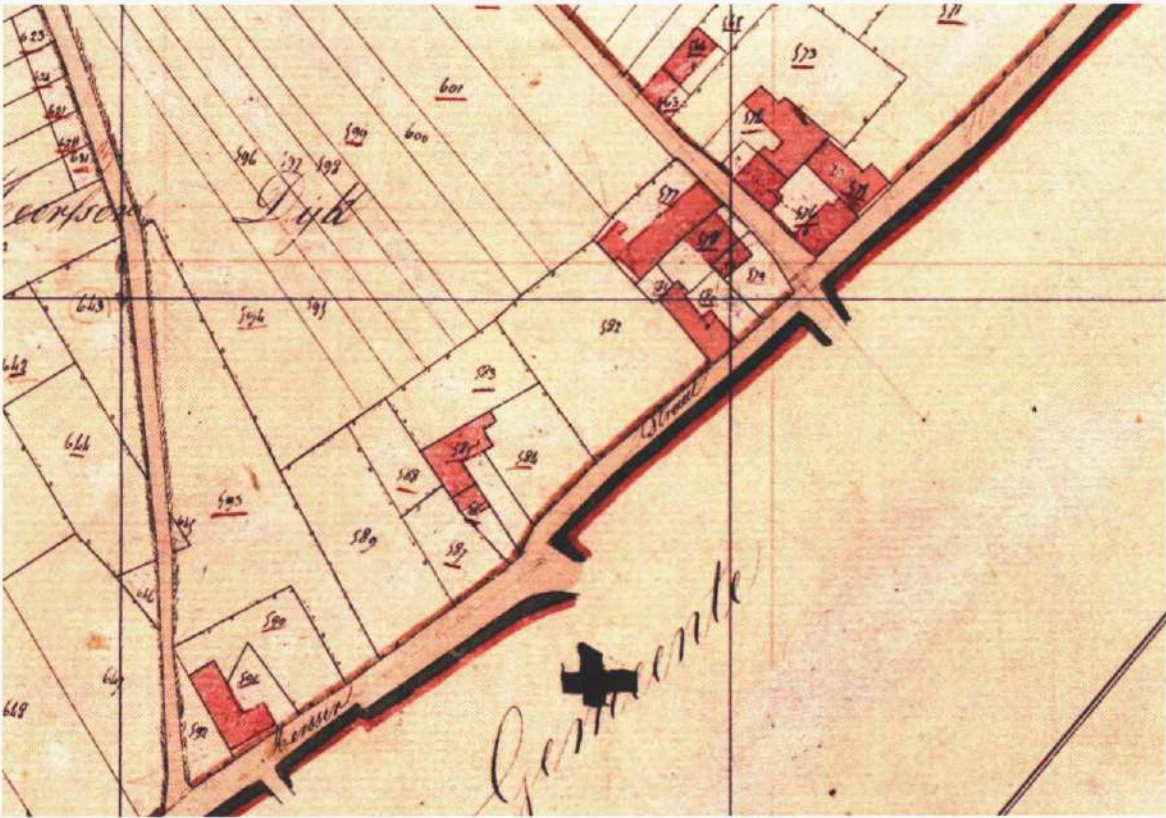

Op de Weerdt

D746 heette toen: Bakensgriend

perceel- nummer	naam		beroep	huidig adres		soort eigendom
	achternaam	voornaam		straat	nr.	
D 746	Lambrechts	M. Anna	- - -	Op de Weerd	3	gebouw
D 747	van Mulken	Jan	landbouwer	Op de Weerd	1	huis
D 748	Lambrechts	M. Anna	- - -	Op de Weerd	2	gebouw

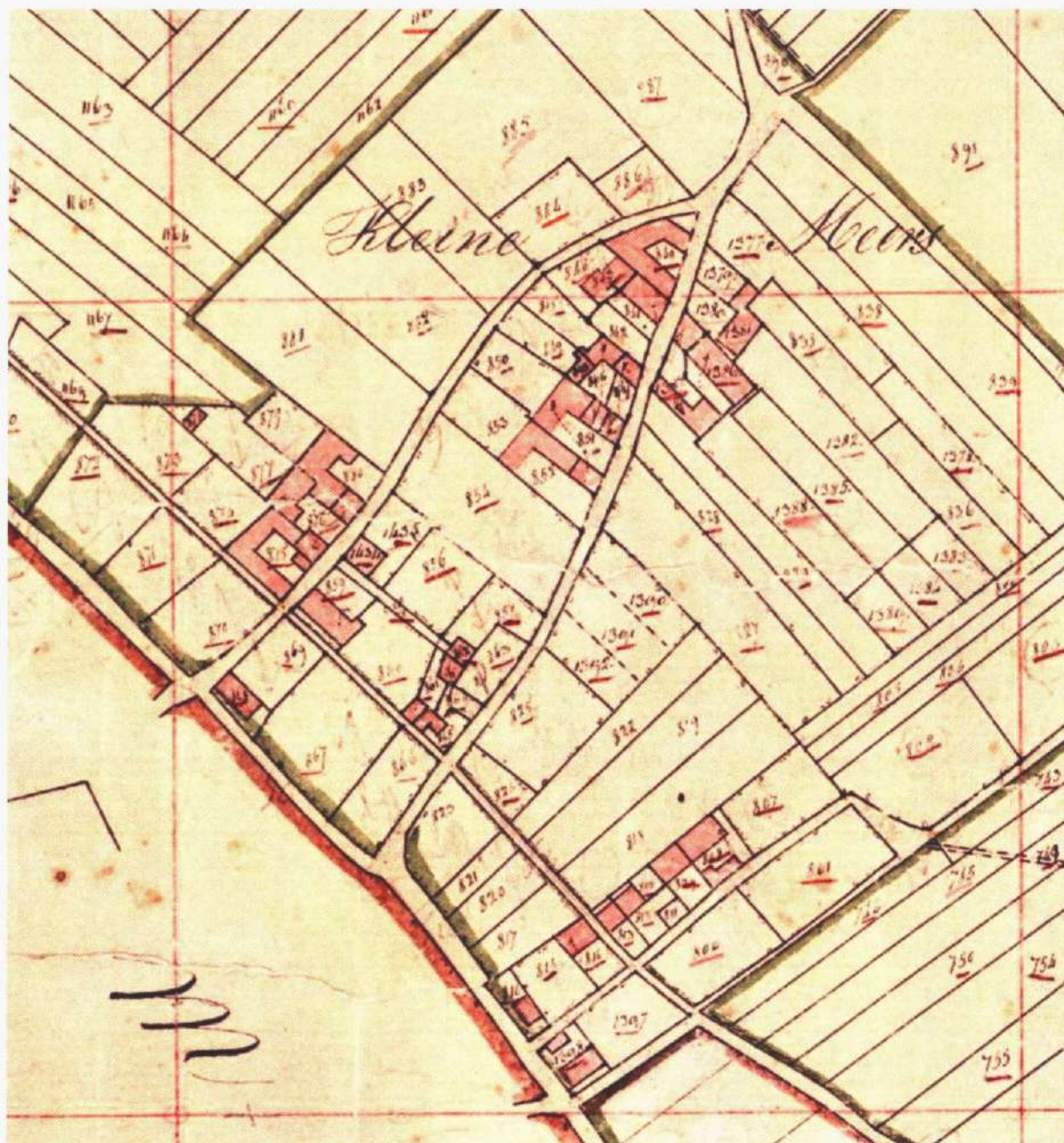
Pastoor Erckensstraat en Lindendriesstraat (gemeente Elsloo)

perceel- nummer	naam		beroep	huidig adres		soort eigendom
	achternaam	voornaam		straat	nr.	
Dit gebied heette in 1846: "Het Veldjen"						
D 563	Wijnen	Hendrikus	winkelier	P.Erckenstr.	6	huis
D 564	Heijnen	Petronella	- - -	P.Erckenstr.	6	huis
	Hamers	Albert	- - -			huis
D 575	Peters	J. W.	landbouwer	lindendr.str.	25	schuur
D 576	Wijnen	Hendrik	landbouwer	n.v.t.		huis
Het volgende gebied heette in 1846:"Aan Meersendijk"						
D 577	van Mulken	Jan Willem	dagloner	P.Erckenstr.	3	huis
D 578	v.Mulken wed.	Nicolaas	- - -	P.Erckenstr.	1	huis
D 580	Wijnen	Hendrik	- - -	lindendr.str.	23	stal
D 585	Paulissen wed.	Pieter	landbouwer	lindendr.str.	13	huis
D 586	Panhuijsen	Hendrik	dienstknecht	lindendr.str.	11+11a	huis
D 591	Houben	Jacob	- - -	lindendr.str.	1	huis

Kleine Meers (gemeente Stein)

Lindendriesstraat – Meersereindstraat – Meerserkoestraat en Zwarte Laakstraat.

perceel- nummer	naam		beroep	huidig adres		soort eigendom
	achternaam	voornaam		straat	nr.	
D 808	Schreurs	Gerard	landbouwer	Zw.Laakstr.	6	huis
D 809	Schreurs	Gerard	landbouwer	Zw.Laakstr.	6	huis
D 812	van Mulken	Frans	dagloner	Zw.Laakstr.	5	huis
D 813	Meijs wed.	Jan	dagloner	Zw.Laakstr.	4	huis
D 814	Meijs wed.	Jan	dagloner	Zw.Laakstr.	2	huis
D 816	Vranken	Mathijs	landbouwer	lindendriesstr.	4	huis
D 840	Clermons	Nicolaas	landbouwer	meersereindstr.	1	huis
D 841	Smeets wed.	Jan	dagloner	meersereindstr.	nvt	huis

perceel- nummer	naam		beroep	huidig adres		soort eigendom
	achternaam	voornaam		straat	nr.	
D 843	van Mulken	Frans	landbouwer	meerserkoestr	1	huis
D 846	Op den Camp	Jan	landbouwer	meerserkoestr	7	huis
D 847	Bours	Jasper	landbouwer	meerserkoestr	9	huis
D 848	Op den Camp	Jan	landbouwer	meerserkoestr	9	gebouw
D 851	Brouns	Peter	landmeter	meerserkoestr	11	huis
D 852	Houben	Laurens	landbouwer	meerserkoestr	13	huis
D 859	v. Mulken wed.	Frans	landbouwer	meersereindst	40	huis
D 861	Heijnen	Christiaan	landbouwer	meerserkoestr	21	huis
D 862	Heijnen	Christiaan	landbouwer	meerserkoestr	30	gebouw
D 865	Beckers	Mathijs	körver	meerserkoestr	21	huis
D 868	Peters wed.	Jan Willem	landbouwer	lindendriesstr.	18	gebouw
D 875	Vaessen	Pieter	burgemeester	meersereindst	38+40	huis
D 876	Clermons	Machiel	landbouwer	meersereindst	25	huis
D 878	Clermons	Machiel	landbouwer	meersereindst	nvt	gebouw
D 880	Driessen	Peter	landbouwer	meersereindst	21+23	huis
D 1380	Smackers	Antoon	landbouwer	meersereindst	4	gebouw
D 1381	Smackers	Antoon	landbouwer	meersereindst	2	huis
D 1386	Smackers	Arnold	landbouwer	meersereindst	4	huis
D 1387	Smackers	Gertruid	---	meersereindst	6	huis
D 1434	van Mulken	Hendrik	landbouwer	meersereindst	26	gebouw

Veldschuur
Gemeente Stein + Elsloo

perceel- nummer	naam		beroep	huidig adres		soort eigendom
	achternaam	voornaam		straat	nr.	
gemeente Stein						
D 1200	Bours wed.	Hendrik	landbouwer	Veldschuurweg	5	huis
D 1202	van Mulken	Machiel	landbouwer	Veldschuurweg	nvt	gebouw
D 1204	Bours	Pieter	landbouwer	Veldschuurweg	1	huis
D 1205	van Mulken	Machiel	landbouwer	Veldschuurweg	3	huis
E 150	Janssen wed.	Matthijs	- - -	Veldschuurweg	4	huis
E 152	Bours wed.	Pieter	- - -	Veldschuurweg	2	huis
gemeente Elsloo						
E 148	Bours wed.	Willem	- - -	Veldschuurdijk	1	huis

Eigendommen van kasteel Elsloo in Meers

Na het overlijden van Charles P.A. D'Arberg Baron D'Elsloo (1776-1814) werd het landgoed met kasteel Elsloo op 24 maart 1818 gekocht door Charles Emiel Servaas de Geloës, getrouwd met Antoinetta Ernestina Francisca gravin de Borchgrave d'Altena.

Graaf Charles Emiel Servaas de Geloës is overleden te Elsloo den 21 oktober 1834.

Hun dochter, Isaure Anatolie Ferdinande Theodore Valerie de Geloës, trouwde te Elsloo met Charles Louis Henri Maxence, Markies de Grimaldi, op 17 juni 1852.

Zij erfden alle eigendommen van kasteel Elsloo.

Maas- en Roerbode, 1870-04-16

Aanzienlijke openbare verkoop van VASTE GOEDEREN

De notaris Van Gorkum te Beek, zal op 16 mei 1870 om 10 ure 's morgens, ten koffiehuijze van den heer L. Lemmens gelegen aan het station te Beek, ter rekwisitie van den Hoog Geboren Heer Graaf de Geloës, en der Hoog Geboren Vrouwe de Markiezin de Grimaldi, geboren Gravin de Geloës, publiek verkopen:

Gemeente Elsloo:

In Meers: 90 Hectaren, waarvan 75 Hectare hooi- en bouwland en 15 Ha. Wishout.

De Koevoetshoek, de Koodrènk, grote Koeweide, kleine Koeweide, Bij de Weert, de Smalle Weert, Beele Wei de (Schoor), de Kuulkes, ut Kumpke, d'n Heuvel, Op de Dries.

Gemeente Stein:

Meerskenskoul (aan het kruis): 30 Aren.

"Waarschijnlijk is dit "Geerlingskuil".

Alle percelen werden verkocht aan de familie Zantis, te weten:

De zoon van Theodore, Auguste de Zantis (1827-1881), werd luitenant-kolonel bij de cavalerie. Hij trouwde in 1865 met Clémence Michiels van Kessenich (1837-1905). Ze kregen vier kinderen, van wie er drie in België woonden en overleden.

Tweede zoon: Jean-Theodore de Zantis (1901-1982), kapiteinvliegenier bij de Belgische luchtmacht, werd in Sint-Odiliënbèrg geboren, trouwde in 1966 met jonkvrouw Johanna van der Goes (1921-2016) en overleed er. Zij overleed eveneens op het kasteel in Sint-Odiliënbèrg. Ze bleven kinderloos en met hem stierf de familie de Zantis uit.

De Percelen in Meers werden beheerd door rentmeester Laurentius Goossens. Deze woonde Grotestraat 10 te Meers.

Maas- en Roerbode, 1872-11-02

Boomverkoop

De Notaris van Gorkum, te Beek, zal op dinsdag den 19 november 1872, ten 10 ure 's morgens, aan den voet der Boomen, op verzoek van den Hoog Wel Geboren Heer Jonkheer Mr. Michiels van Kessenich, Lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, publiek verkoopen:

15 nommers Larixen, 20 nommers Eiken, 25 nommers Topwilgen, dienstig voor timmer - en brandhout. En 60 zeer zware en schone Kanada-boomen; al deze Bomen staan uit te wassen op den Felix-Mechelen Griend en de kleine Koeweide te Meers gemeente Elsloo.

De bijeenkomst ter herberge van de kinderen Smeets aan de Koeweide te Meers-Elsloo.

Maas- en Roerbode, 1877-12-29

De Notaris Theunissen, te Urmond, zal Vrijdag 11 Januari 1878, voormiddag 10 ure, te Stein in de Valderstraat, op verzoek der erven Jan Op den Camp, publiek verkopen:

Allerhande huismeubelen, akker - en schuurgereedschappen, 1 vijfjarigen werkos, 1 jonge dragende koe, 1 dragende vaars, 2 runderen.

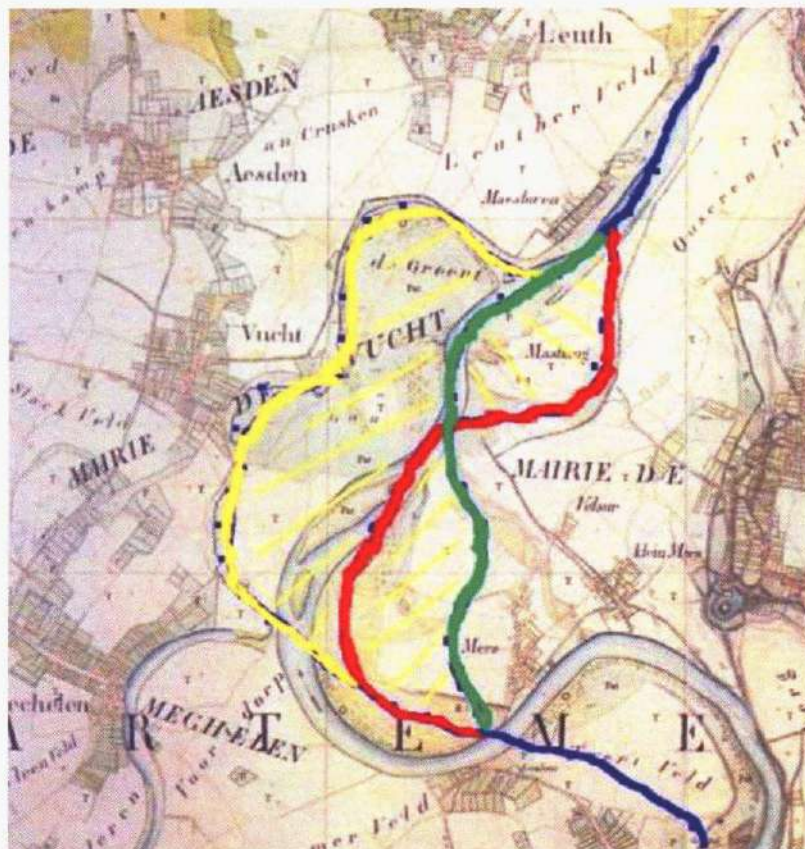
Voorts 4 zware kanada-boomen, 1 esch en 1 olm, staande te wassen te Meers aan de Kamstraat ("Kammestraot").

Vanaf begin twintigste eeuw kochten Meersenen landerijen van Zantis.

Maasband

Maasband heette eigenlijk "Maasbampd" en ook "Maasbant".

In 1150 lag Maasband tussen twee armen van de Maas, behoorde tot Leuth en Eysden (België) en had 100 inwoners. Vanaf 1600 kregen de protestante bedienden van de protestante kasteelheer van Leuth toestemming hier te gaan wonen.

Geel: Voor 1100: links van Maasmechelen de loop van de vroegere Maas.

Groen: de Maasarm in de 15e eeuw om de fanfarezaal naar Maasband en Urmond.

Rood: Deze arm stroomde voor het jaar 1000, voor "de Weerd" door en rechts van de Maasband naar Urmond.

De rode, oude Maasarm wil het "Consortium Grensmaas" nu weer gaan graven om de doorgang van de Maas te bevorderen. Hiervoor wordt een brug gebouwd om in de Maasband te kunnen komen.

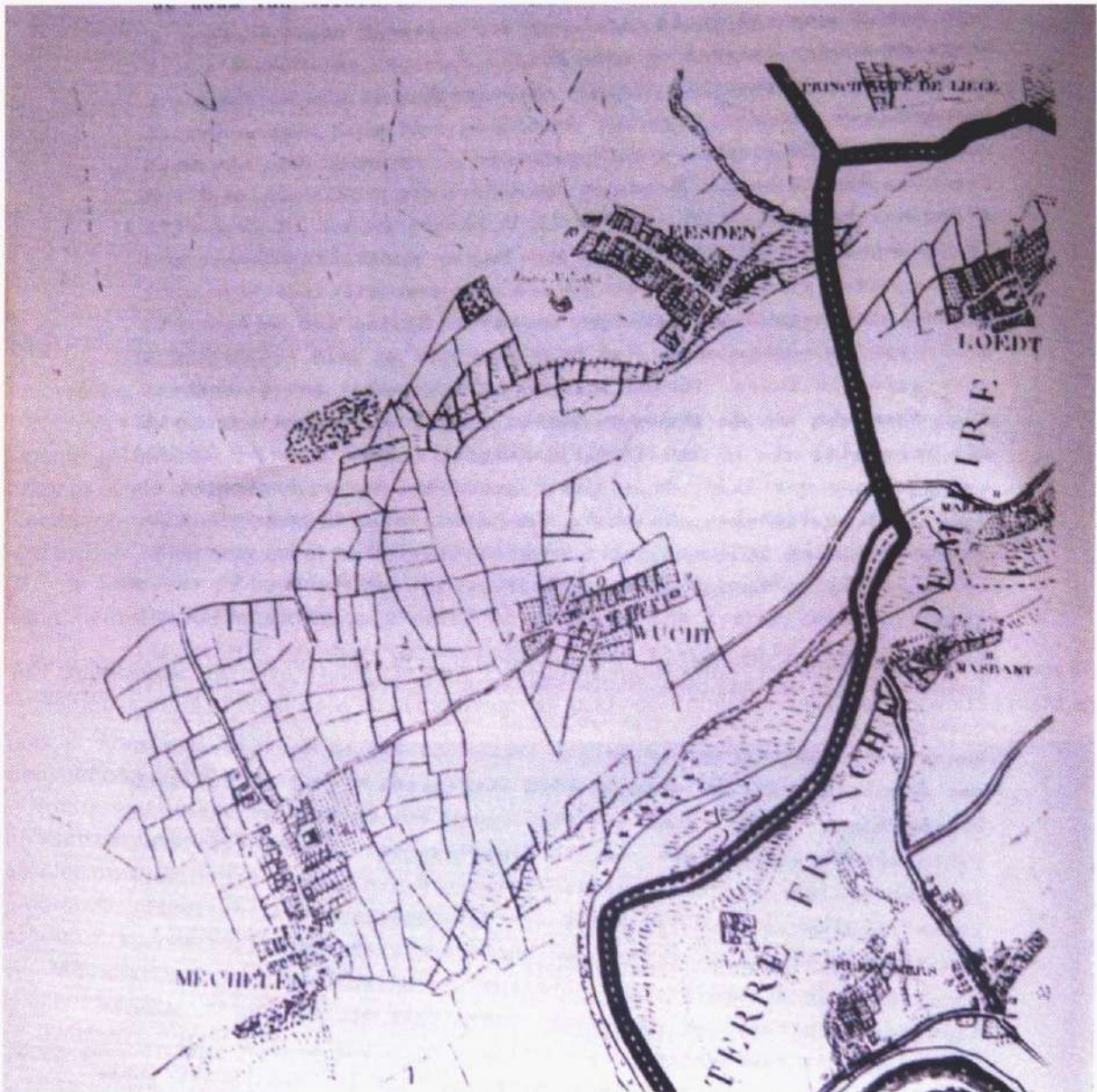
Boerderij bestond al in 1566.

Het 'Bokkerijdershuis': Het huis met winkel van Walraven aan de Maasdijk.

In 1756 werd de schepen Walraven en zijn gezin overvallen en mishandeld door de Bokkenrijders.

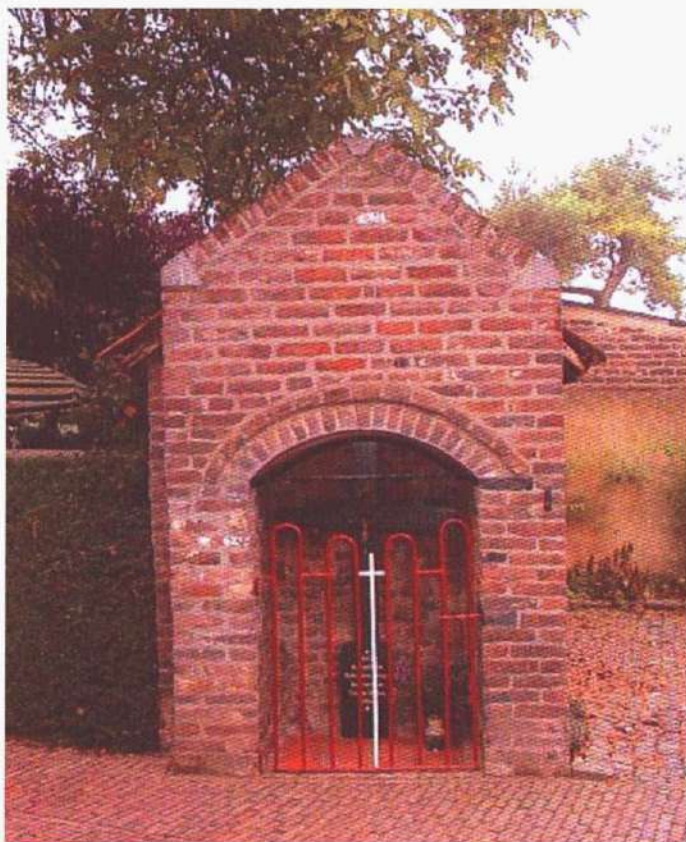
In de tweede helft van 18^e eeuw stroomde de Maas vanaf de Weerd over Belgisch grondgebied. Leuth lag aan de Nederlandse kant van de Maas. Maasband behoorde toen tot de gemeenten Eysden en Leuth. Vanaf 1 januari 1820 werd Maasband van deze plaatsen afgescheiden en aan de gemeente Stein toegevoegd.

Tot 1830 behoorde het Vlaamse gedeelte van België tot de "Zeven Provinciën der Nederlanden". In 1830 werd België een zelfstandig land en werd Nederlands-Limburg, uitgezonderd Maastricht, Sint-Pieter en Mook, bij België gevoegd. In 1831 werd België door de omringende landen aanvaard, behalve door Nederland. In 1839 ondertekende koning Willem 1 eindelijk het scheidingsvoorstel. Nederlands-Limburg werd weer bij Nederland gevoegd.

Een kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden en het prinsbisdom Luik (1771-1778) door Joseph Jean-François graaf de Ferraris gemaakt.

Op deze kaart zien we Leuth en een klein gedeelte van Eysden rechts van de Maas boven Maasband.

Herdenking-/ Herinneringskapel.

Marie Nieuwenhuysen is geboren op 9 juli 1761 in Eysden (B) en op 3 februari 1788 gehuwd met Chris van Mulken uit Leuth (B). Maria ging een klomp vuur bij de burens halen om haar kachel te laten branden. Zij liep over het erf van de voortvluchtige moordenaar (een andere buurman) en werd met een mes in de hartstreek doodgestoken op 6 oktober 1806; haar zesde kind was nog geen 4 maanden oud.

De buurtbewoners hebben dit "moordkruis" met koperen corpus hier geplaatst. Later is een kapelletje gebouwd met een vergrote nis. Rond 1990 liet wethouder Harie van Mulken het kapelletje opknappen en is zo bewaard voor het nageslacht.

Maasband ongewenst

STEIN – Het gehucht Maasband, ter hoogte van het Leuter gehucht Masenhoven, heeft niet toevallig een Leuterhoekstraat die wijst naar het Maasmechelse kerkdorp aan de overkant. Maasband ressorteerde burgerlijk en kerkelijk respectievelijk onder Eysden en Leut. Tijdens het Hollands Bewind werd het in 1820 van de Belgische gemeenten gescheiden en bij Stein gevoegd. Het armlastige gehucht ontving echter geen enkele steun van de gemeente waartoe het nu behoorde. Uiteindelijk maakten de bewoners hun beklag - de Limburgen waren nog niet gescheiden - bij de gouverneur in Hasselt die de gemeente Stein aanmaande haar verplichtingen na te komen tegenover haar nieuwe medeburgers. Stein antwoordde daarop dat de bewoners van Maasband niets hadden meegebracht en nu ook niets moesten verwachten...

Dat de Maasbanders na de watersnood van 1830 niets ontvingen van de «steungelden en liefdegiften» weet Stein aan het feit dat de inzamelingen particuliere initiatieven waren. En toen de voormalige Belgische Maaslanders van Maasband, zoals ieder dorp en gehucht, recht meenden te hebben op een stukje gemeenschappelijke heide, werd dit verzoek afgewezen. Reden: «De heide werd in 1818 verdeeld en toen was Maasband niet bij Stein.» Pas na een ministeriële tussenkomsst kreeg het gehucht ook een vertegenwoordiger in de gemeenteraad. Maar omdat zijn collega's hem links lieten liggen, vergeleek de plaatselijke kroniekschrijver zijn aanwezigheid met die «van een vreemdeling in Jeruzalem».

Teksten: Jan KOHLBACHER, Mark DREESEN
Samenstelling: Fons APPERMANS
Foto's: Frank DEJONGH

Jan Kohlbacher was heemkundige en stichter en bezieler van de Stichting Erfgoed Eysden.

Mark Dreessen is auteur en dorpskenner van Lanklaar (Dilsen-Stokkem).

Fons Appermans is redacteur bij de Vlaamse krant Het Belang van Limburg.

Hoogwater december 1880.

De dijk, aangelegd als watervrije verbinding van Maasband met Stein, beginnende aan de "Geerlingskuil" is bijna geheel weggespoeld, waardoor het gehucht Maasband van alle verkeer verstoken was. De maasdijk langs het gehucht Maasband dreigde door te breken maar is door omdamming behouden. Het gedeelte van de dijk ten zuiden van Maasband is over een lengte van 67 meter geheel weggespoeld.

De inwoners van de Maasband waren gedeeltelijk op de vlucht geslagen. Voor de achterblijvers was het al te laat, ze zaten ingesloten door het water.

Op 1e kerstdag kon burgemeester Vaessen gelukkig berichten dat het gevaar voor de Maasband geweken was. Een stel jonge mannen had inmiddels met twee bootjes van particuliere schippers brood naar Maasband gebracht. Toen bleek dat er te weinig brood en olie voor verlichting was, werd dit in Stein ingezameld en naar de Maasband gebracht.

Op 27 december konden de bewoners zich weer laten overvaren tot aan de dijk en zo Stein weer bereiken.

Hoogwater en dijkdoorbraak 1926

Rond de jaarwisseling 1926-1927 lag Maasband op een eiland. De maasdijk onder Maasband is net als in 1880 bezweken door de hoge waterstand. De mensen hadden nauwelijks eten en drinken. Burgemeester Bruisten en twee ambtenaren van Stein waren op weg naar Maasband en werden eveneens overvallen door het water. Na enkele dagen werden de achtergebleven Maasbanders en hun burgemeester door de ambtenaren met ponten vanuit Stein opgehaald en naar Stein gebracht.

Maasdijk bij Maasband.
Het water van de Maas is flink gestegen, maar de Maasband komt niet in gevaar.

De Maas bij Maasband lijkt op een flessenhals. België wil geen grond afgeven om de Maas te verbreden. Bij het grensmaasproject wordt er een nevengeul aangelegd. Deze zal bij hoge waterstand van de Maas de afvoer van het water helpen om het gevaar bij de Maasband te verkleinen. Maasband, Stein en Meers worden met elkaar verbonden door een hoogwaterbrug. Ook Maasband krijgt een forse natuurinjectie. Het Consortium Grensmaas gaat voor het einde van 2017 al voor korte tijd aan de gang in Maasband om de kade over een lengte van 250 meter tijdelijk te verhogen.

Eind 2017 was de verhoging van de dijk in Maasband klaar.

De overwoekerde trappen aan de Maasdijkweg naar het voetveer over de Maas naar Mazelhoven (het tegenwoordige Mazenhoven) werden weer blootgelegd door vrijwilligers uit Maasband.

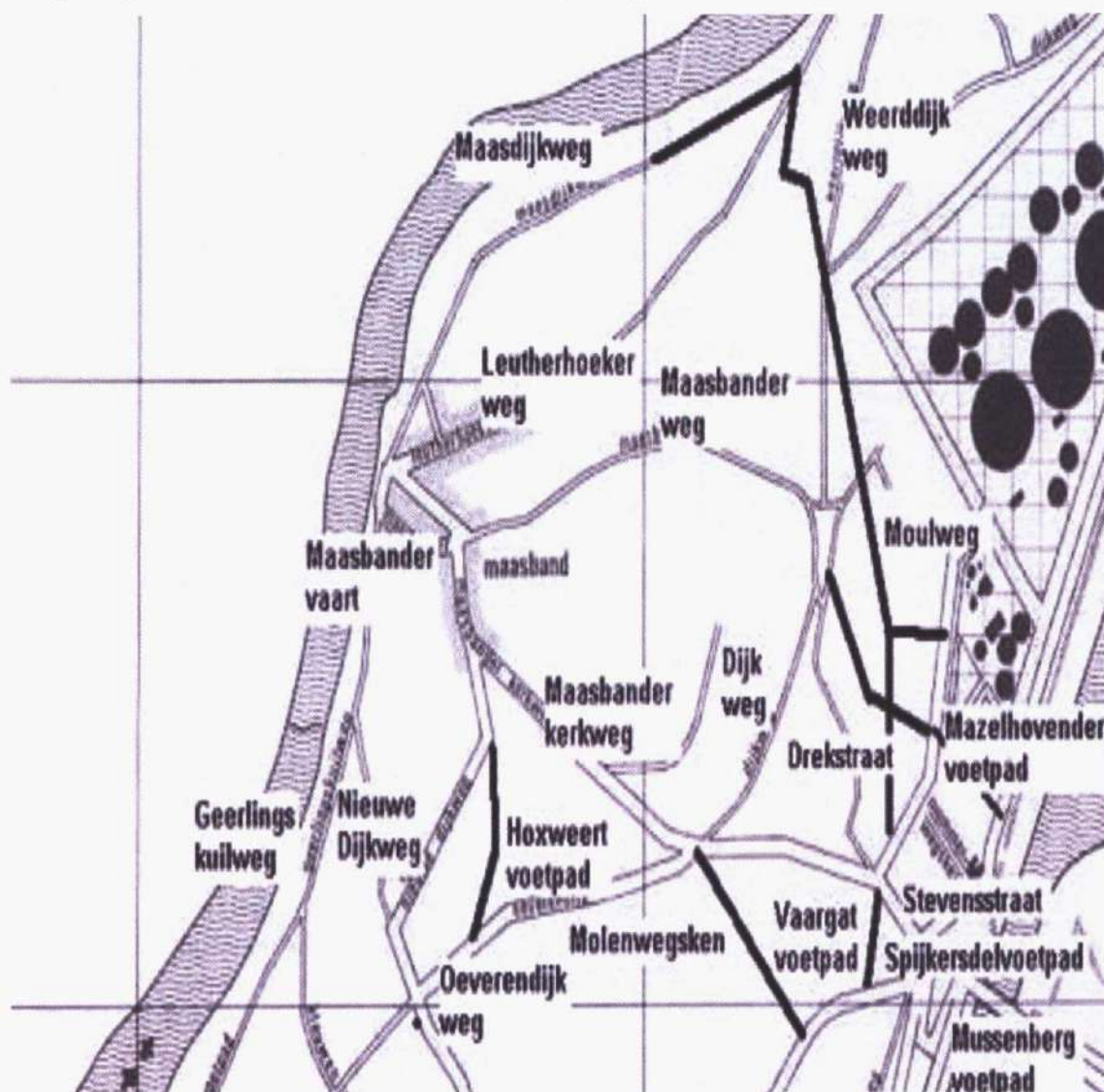

In 1927 nam Lei Brouns (Lei van Pitje) de Maasbuurt busdienst over van Sjeng Coumans. Zesmaal per dag reed de bus een rondje van Urmond door Maasband naar Meers, dan naar Stein en vervolgens naar station Beek-Elsloo en naar Sittard.

Veerboot Maasband.
 Rechts veerman Pierre Janssen.
 Links zijn vrouw en veervrouw Lisa Smeets.
 De passagier in het midden is Giel Houben.
 Boven aan de dijk de boerderijen van de
 gebroeders van Dden.

Wegen en, sinds eind 19^e eeuw verdwenen wegen, bij Maasband.

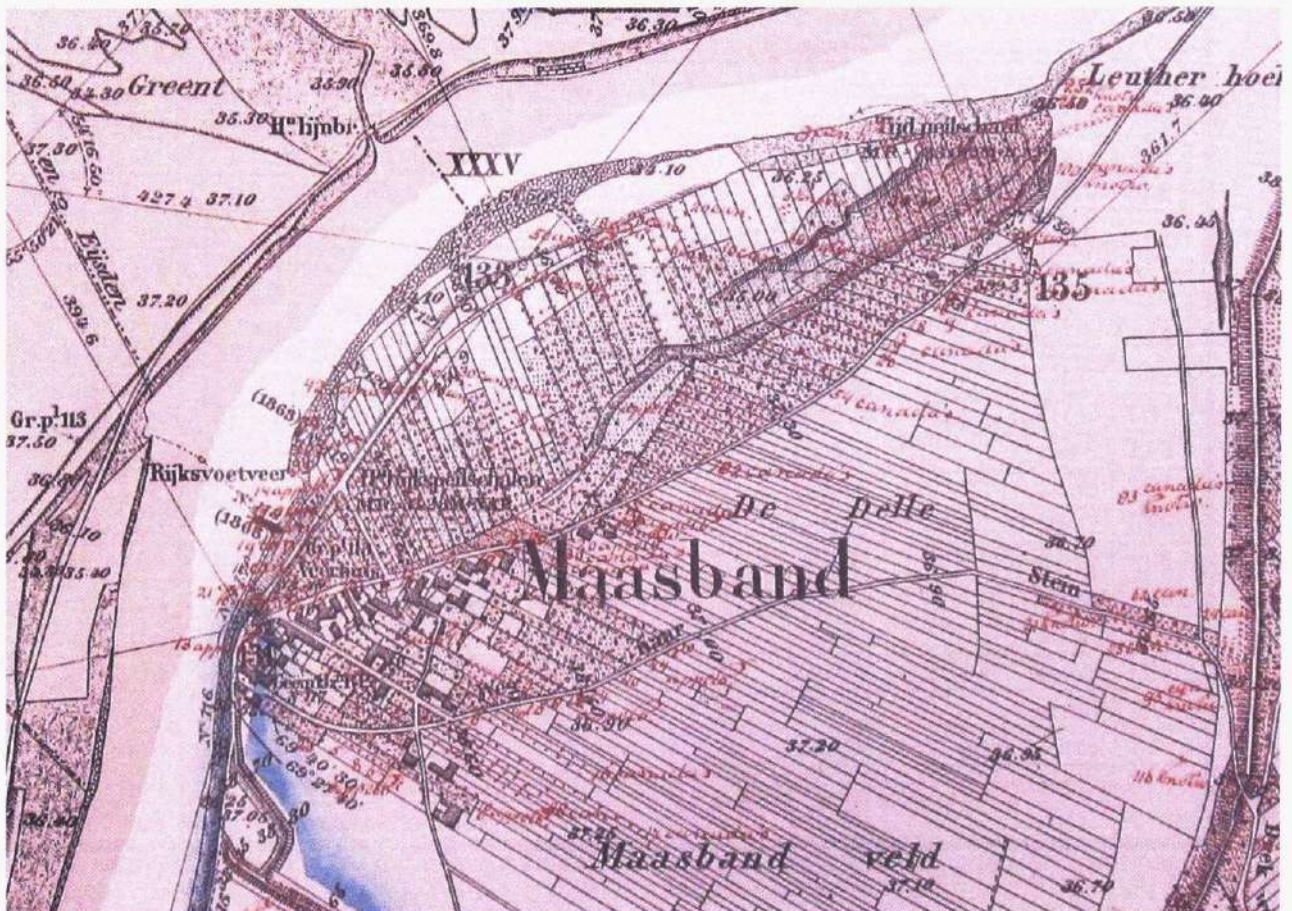

Niet alleen de namen van velden en wegen, maar ook de verdwenen wegen (zwart) zijn door Nico van de Wal uit de Zwarte Laakstraat ingevuld.

In Maasband waren in 1900 3 Cafés.

Een oude foto uit 1927 van het Café aan de Maasbanderkerkweg.
Voor Pièr en Lisa Janssen-Smeets waren de uitbaters:
Johannes Wilhelmus van Mulken met echtgenote Maria Mechtildis Goossens.
Op de foto:
Rechts: Mechel Goossens met zoon Lei van Mulken.
Links haar dochter Mia van Mulken.
Naast haar, haar jongste zus Triena Goossens.

In 1905 stonden rond Maasband circa 2000 bomen.

De bewoners van maasband in 1846.

perc. nr.	naam		beroep	huidig adres		soort eigendom
	achternaam	voornaam		straat	nr.	
E 308	Walraven wed.	Arnold	---	Maasbandervaart	2	huis
E 313	Walraven wed.	Arnold	---	Maasbandervaart	1	huis+plaats
E 319	Janssen	Nicolaas	metelaar	Maasbandervaart	nvt	gebouw
E 323	Janssen	Nicolaas	metelaar	Maasb.Kerkweg	30a	huis+plaats
E 324	Berix	Pieter	dagloner	Maasb.Kerkweg	32	huis+plaats
E 325	Janssen	Andreas	landbouwer	Maasb.Kerkweg	34	huis+plaats
E 335	Brouns	Gerard	landbouwer	Maasb.Kerkweg	26	gebouw
E 339	Backhuis	Jan	landbouwer	Maasb.Kerkweg	28	huis
E 341	Brouns	Gaspar	landbouwer	Maasb.Kerkweg	30	huis+plaats
E 345	In den Schat	Herman	dagloner	Leutherhoekweg	1	huis
E 346	In den Schat	Herman	dagloner	Leutherhoekweg	1	huis
E 347	Berix	Jan	landbouwer	Leutherhoekweg	nvt	huis
E 348	van Mulken	Christiaan	dagloner	Leutherhoekweg	3	huis
E 349	Hamers wed.	Herman	---	Leutherhoekweg	3	huis
E 355	Driessen wed.	Arnold	---	Maasb.Kerkweg	25	huis
E 359	Smeets	Matthijs	timmerman	Maasb.Kerkweg	21	huis
E 360	Op den Camp	Leonard	landbouwer	Maasb.Kerkweg	19	gebouw
E 375	Berix	Lambert	landbouwer	Maasb.Kerkweg	nvt	gebouw
E 379	Berix	Lambert	landbouwer	Leutherhoekweg	7	huis
E 380	Salden	Caspar	landbouwer	Leutherhoekweg	9	huis+plaats
E 389	van Muken	Willem	landbouwer	Leutherhoekweg	11	huis+plaats
E 401	Borger	Jan Matthijs	landbouwer	Leutherhoekweg	13	huis+plaats
E 402	Berix	Jan	landbouwer	Leutherhoekweg	17	gebouw
E 403	Berix	Willem	landbouwer	Leutherhoekweg	17	huis+plaats
E 406	Berix	Willem	landbouwer	Leutherhoekweg	nvt	gebouw
E 413	van Mulken	Jacob	landbouwer	Leutherhoekweg	19	huis
E 816	Claessen	W.	landbouwer	Leutherhoekweg	21	huis
E 849	Schreurs	G. en C.	landbouwer	Leutherhoekweg	15	huis

De Weerd

Weerd komt van wierde of waard, een door Maasarmen omsloten land. Hier ligt de Weerterhof die waarschijnlijk al in 1400 was bewoond. In 1520 geeft de Heer van Elsloo namelijk land op "Genen Werdt" uit aan "Dierick op ten Weerdt", een naam die toch verwijst naar de hoeve.

Volgens de overlevering werd de Weerterhof kort na 1572 gebouwd door Jean van den Bos. Dit verhaal is niet betrouwbaar (zie verhaal bij de Battenweg). In deze tijd heette de Weerd de "Proostenweerd", genoemd naar de landheer van Maasmechelen, de Proost van Sint Servaes van Maastricht.

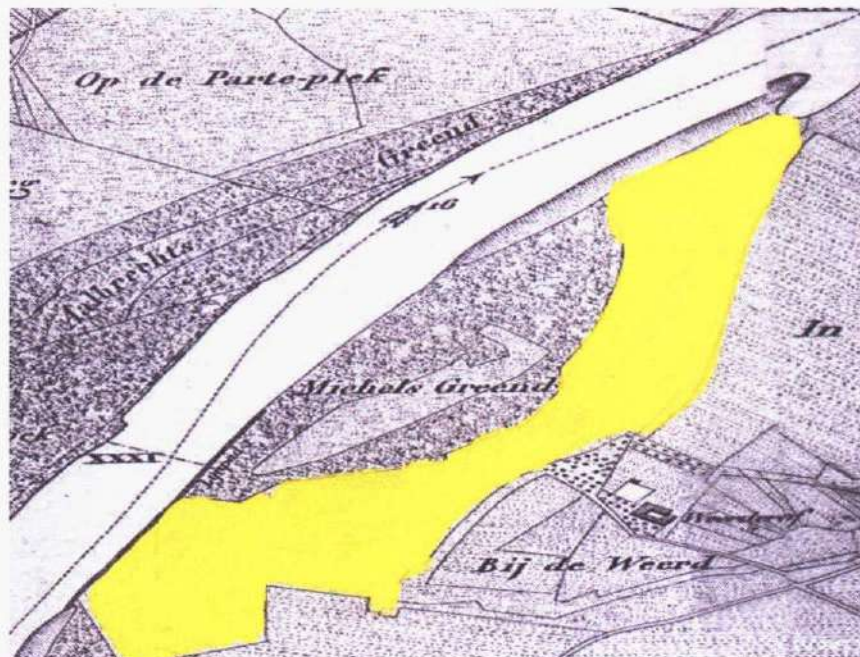
Tot in de 19e eeuw is "de Weerd" een Mechelse enclave in de gemeente Elsloo. Dit gebied lag op een eiland tussen twee maasarmen, ten oosten van de huidige loop en ten westen van de "Maesestrank", welke de kleine of "alde Maas" werd genoemd. Dit gebied heette de "Elserweerd" welke toen bij België hoorde; de rest hoorde bij Elsloo.

Maasmechelen was voor de komst van de Fransen een der elf banken (dorpen) van het Sint-Servaas kapittel in Maastricht. (Onder meer de mooie huizen rond de St. Servaes zijn aan deze bezittingen te danken). In 1615 werd de schutterij Sint-Monulphus en Gondulphus door hogeproost Engelbertus Boonen gereorganiseerd. De hogeproost wilde hiermee zijn macht in het dorp verstevigen. Deze schutterij kreeg een stevige basis door aanzienlijke schenkingen van landerijen en bezat zelfs twee hoeven.

De schuttenkamer

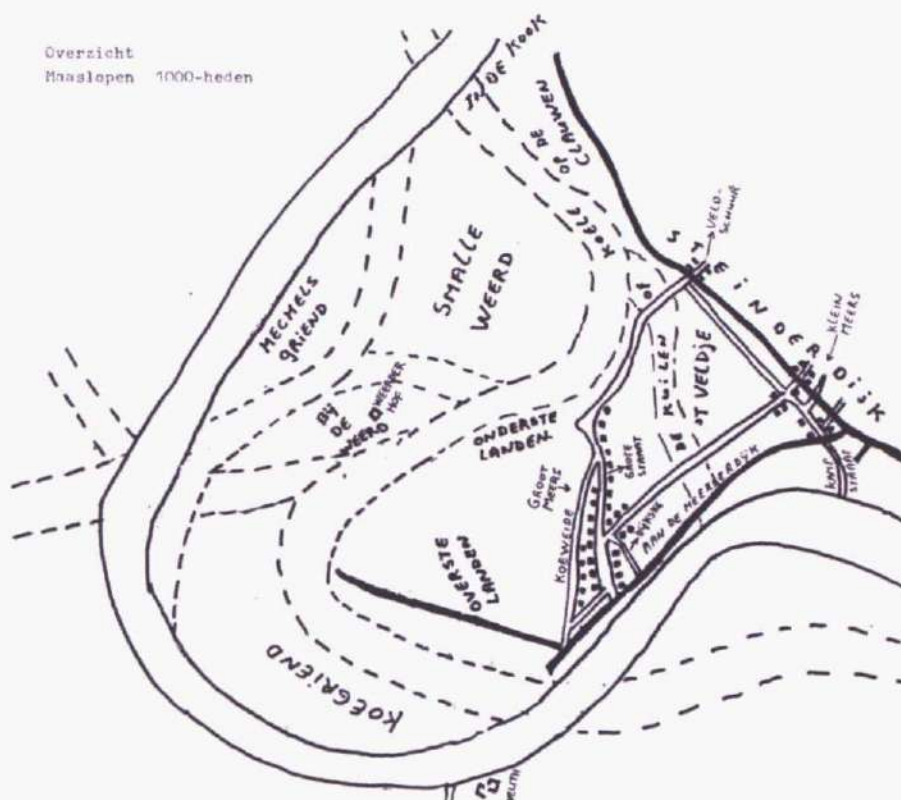
De Weerterhof was de schuttenkamer (het verenigingslokaal) van de Mechelse schutterij. Deze lag echter niet in het dorp zelf maar (vanuit Mechelen gezien) over de Maas midden in de Proostenweerd. Dit was vrij ver van het dorp en in de winter haast onbereikbaar.

Het is ook dit huis waar de schutten jaarlijks hun beroemde en enorme vissouper hielden met veel bier. Ook was het hier dat elk jaar op Pinkstermaandag de vogel werd afgeschoten om uit te maken wie de nieuwe koning werd.

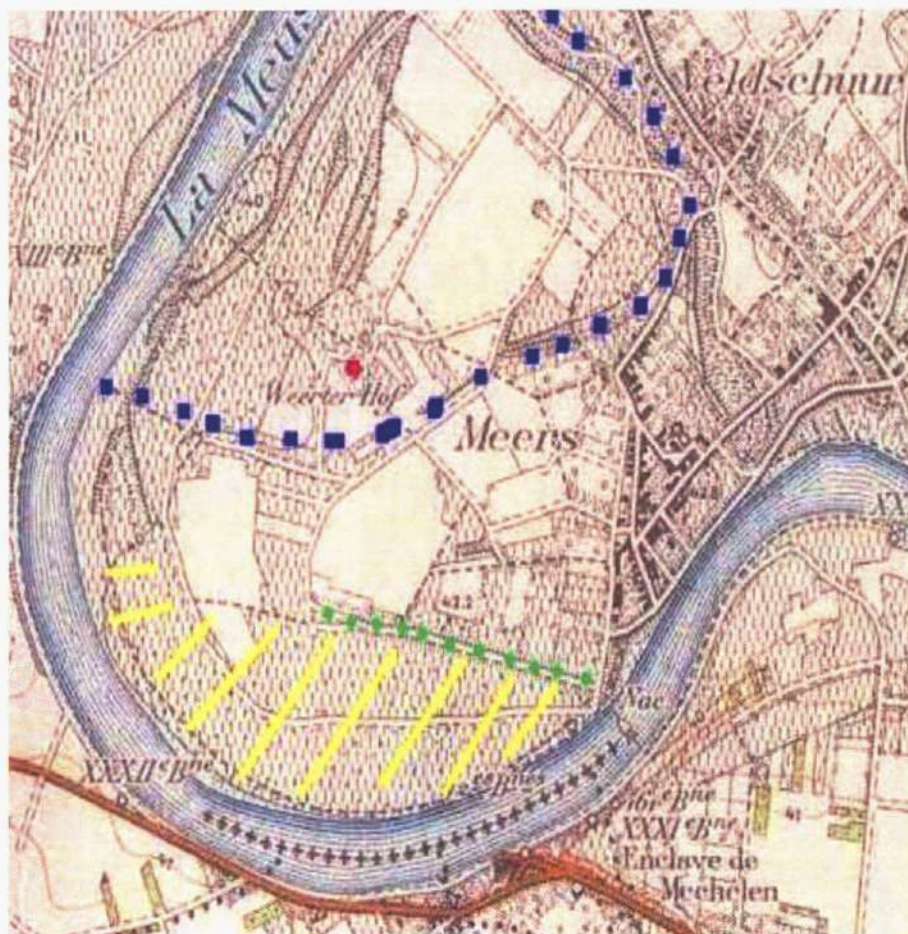

Tussen de Weerd en de "Mechelse greend" is duidelijk de oude Maasloop (geel) te herkennen. De aansluiting op de huidige Maas is nog zichtbaar. De stroken in de kadasterlijnen zijn voormalige stroomgeulen, die als diepe sleuven achter de hoeve zichtbaar waren, deze werden de "Delle" genoemd.

Hoeve de Weerd is steeds het middelpunt geweest van een veranderend landschap, en is dat nog steeds.

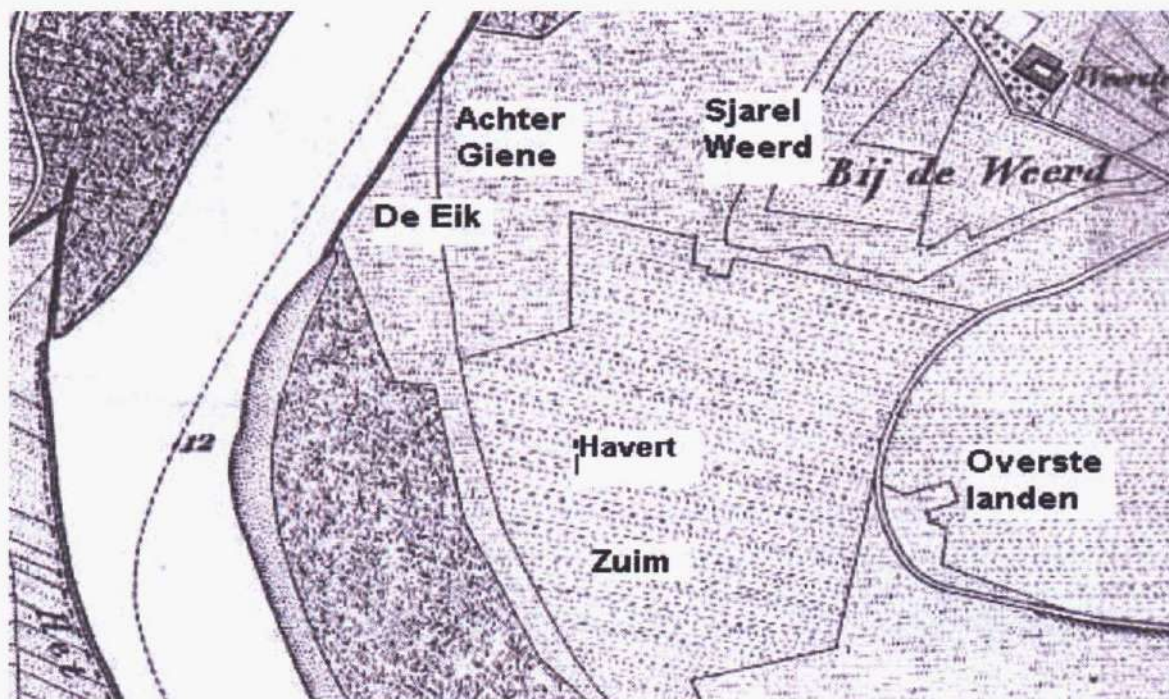
De Maas heeft uiteindelijk in fases haar bedding langs de Koeweide verlaten. Rond 1650 is de situatie zo dat het eerste deel over de Koeweide van de bedding geheel verland is, maar het tweede gedeelte wordt nog gevoed door een Maastak die van de hoofdmaas langs hoeve de Weerd (overigens op de oude kaarten steevast Weerterhof genoemd wordt).

Het is deze maasarm die nog (tot de herziening van het landschap in recente tijden) duidelijk waarneembaar was vóór hoeve de Weerd en langs de Klauwendijk (Veldschuurdijk). Overigens hebben langs en om de hoeve meerdere maastakken bestaan. De Maas heeft zowat overal rond de hoeve gestroomd.

Blauwe stippen:
De Cleyne of Alde Maas
Gele strepen:
De Koegriend.
Licht groene stippen:
De Koegrienddijk.

In 1664 verklaart een inwoner van Meers dat voor 40 jaren de situatie zoals geschetst bestond (dus rond 1625) en dat men toen al sprak van de Cleyne of Alde Maese. Dus de tijd dat deze arm nog de Maas zelf was, ligt nog verder terug dan 1625 toen werd het namelijk al "Alde Maas" genoemd. Het is deze arm die tot in de vorige eeuw bij hoogwater volliep en Hoeve de Weerd op een eiland plaatste.

Verdieping in het veld achter de Weerd. Mogelijk een oude Maasloop.

Het gebied tussen Koeweide, Koegrienddijkweg en Pontegatsweg, was de "overste landen". Het gebied tussen de Pontegatsweg en het perceel waar de visvijver ligt waren de "onderste landen".

Deze landen heten nu "Op de Weerd". Het gedeelte tussen de "Onderste Landen" en "de Klauwen" was de "Smalle Weerd", Later heette dit "In de Weerd". Dit gebied bestond ook weer uit twee gedeeltes: "Catsopperweerd" betekent: "weide langs de rivier" en "Sinterclaesken" ("Sint Nicolaasweertjen"). Deze lagen zuidelijk van de "Kattesteert", waar de oude maasarm vanaf de Battenweg beneden de Maasband in de Maas stroomde. De Maasbanders noemden dit de "Ketsj". In 1725 kocht Jan Vandenbosch, geboren te Elsloo op 9 augustus 1696, op de Weerd en bouwde de "Weerterhof" en woonde er in 1743. In 1746 trouwde hij met Gertrudes Wijnen. Na het overlijden van zijn echtgenote trouwde hij op 15 augustus 1748 op 52-jarige leeftijd met Petronnella Haegmans. Jan stierf op 6 april 1789.

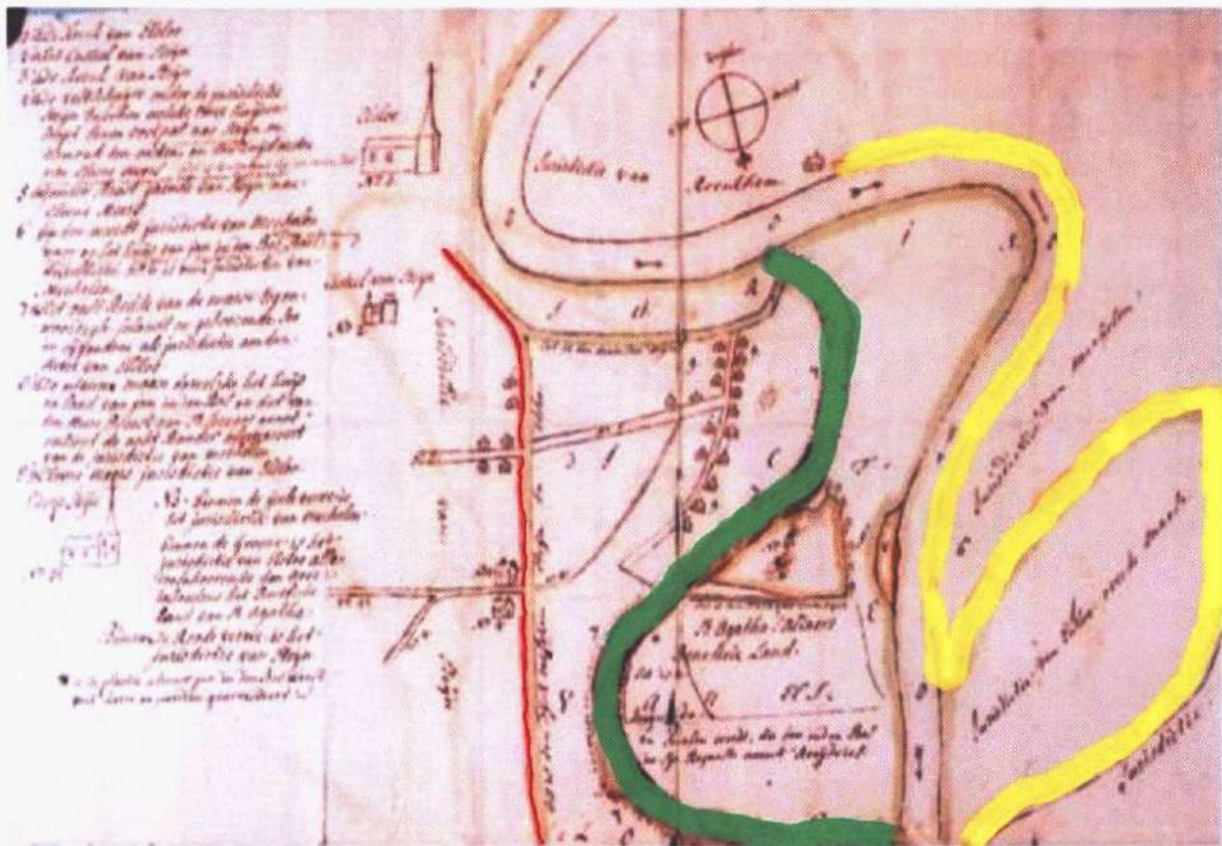
In de gevel van deze boerderij bevindt zich een gevelsteen met de volgende inscriptie:

IHS
SIT NOMENUMDOMINI
BENEDICTUM
IOANNES VANDENBOSCH
ENDE GETERUDUS WINEN
ELUYDEN
ANNO 1746

Ingetekende kaart van Meers in de tweede helft van de 18^e eeuw.

De Maas had zich verplaatst en liep nu achter de Weerd, voorheen voor de Weerd.

Jan Vandenbosch wilde nu een weg aanleggen door de verlande Maasarm om vanuit Meers bereikbaar te zijn. Elsloo verbood hem dat echter. Dit liep uit op een proces

Hierin staat ook de uitspraak van het proces van Jan Vandenbosch. Hieronder de oud-Nederlandse tekst omgezet in huidig Nederlands. (Tussen haakjes een verduidelijking)

1. Kerk van Elsloo
 2. Kasteel van Stein
 3. Kerk van Stein
 4. Veldschuur onder de jurisdictie van Stein tussen welke 2 huizen loopt één voetpad (ten noorden) En één ten oosten naar Stein en één ten zuidwesten naar Kleine Meers.
 5. De gemeenstraat gaande van Stein naar Kleine Meers.
 6. De Weerd is jurisdictie van (Maas)Mechelen, waar het huis Van Jan in den Bosch (Jan VandenBosch) staat bij de Maas. Ook de jurisdictie van Mechelen over de Maas
 7. De oude bedding van de Maas tegenwoordig land en behorend In eigendom van de Heer van Elsloo.
 8. De nieuwe Maas de welke het huis en land familie In den Bosch en van de Heer Proost van Sint Servaas, groot betreffende 8 Bunder afsepareert (afgezonderd) van de jurisdictie van Mechelen.
 9. Is Kleine Meers, jurisdictie van Elsloo.
 - Binnen (rechts van) de gele verf is de jurisdictie van Mechelen.
 - Binnen (Links van) de groene verf is de jurisdictie van Elsloo, alle toebehorend de Heer, behoudens het Beneficie (vruchtgebruik) Land van Sint Agatha (tussen groene en gele verf).
 - Binnen(links) de rode verf is de jurisdictie van Stein.
- Kothemerweerd is jurisdictie van Rekem.
- *(rechts van groene verf) Is de plaats waar Jan in den Bosch met kar en paarden gearresteerd is. Koeyweide en de smalle weerd, die Jan in den Bosch in zijn request (verzoek) noemt Koeydries.

De Weerterhof.

De Weerterhof is een rijksmonument.

In de 18^e eeuw behoorde het tot Maasmechelen. Het linker gedeelte was de schuttekamer waar de schutterij van Maasmechelen was gevestigd. Het middelste gedeelte was de raadskamer van Maasmechelen. Rechts de boerderij van Jos Dreissen waar nu Piet Coumans woont. Boven het poortje van deze boerderij staat het jaartal 1746.

De Eik was een markante, kaarsrechte Europese Eik die als een baken op het eindpunt van de Ruitersweg stond. Tussen de Eik en de Maas lag nog een weiland. De Eik is jammer genoeg omstreeks 1975 gesneuveld t.b.v. de grindwinning.

Koevaart

De "Koevaart" was in het begin van de twintigste eeuw de verbinding voor het vee naar de "Koegriend" en "Koeweide".

Het voetpad achter het café en de fanfarezaal, vanaf de Dijkweg heet het Dijkpad. Op het einde van dit dijkpad ligt de "Verkesbat" en de losplaats, waar de schepen aanmeerden en werden gelost. Vanaf de Dijkweg begint de "Koegrienddijkweg" richting de "Weerd".

Café

Café "De Witte Börstel" was vroeger eigendom van Col Berghs en zijn vrouw Marie Lahaye. Van 1960 tot 2017 was het café en eigendom van fanfare Sint Joseph.

Zijaanzicht met het terras

Vooraanzicht

2010

De trappen aan de Maas bij de Grotestraat zijn door de gemeente aangelegd als aanlegplaats voor de kano's. Dit ten behoeve van het café en terras "De Witte Börstel".

Bovenste koevaart

De bovenste koevaart is de verbindingsweg van de Koeweide en de Koevaart met de "Koogreendj". De "Bovenste Koevaart" heeft als postadres Koeweide. Aan deze weg liggen enkele woningen en de fanfarezaal, die eigendom is van voormalige fanfare Sint Joseph.

Fanfare Sint Joseph

Fanfare Sint Joseph is April 1929 opgericht. De eerste dirigent was schoolmeester Louis Stassen uit Beek. Hij is 32 jaar dirigent geweest. Voor een amateurdirigent heeft hij de fanfare tot een hoog peil gebracht en vele eerste prijzen behaald, waarvan vele met lof.

De grootste successen behaalde de fanfare met dirigent Sef Pijpers van 1965 tot 1982, Alex Schillings van 1982 tot 1991 en Fried Dobbelsstein van 1991 tot 2014.

De fanfare is 31 maal naar een muziekconcours gegaan. Telkens werd een eerste prijs behaald, waarvan 17 keer met lof der jury.

In 1975 werd in Breda het KRO-festival gewonnen. In 1966 werd de fanfare wereldkampioen in de 1^e divisie tijdens het Wereld Muziek Concours (WMC) in Kerkrade (vlag).

Achtmaal werd de fanfare nationaal kampioen. In 1966 tijdens het WMC in Kerkrade (vlag). In de Superieure afdeling werden vijf oranje wimpels behaald: 1965 Eindhoven, 1969 Kerkrade, 1979 Doetinchem, 1984 Someren, 1988 Poeldijk.

In de Concertafdeling werden twee gouden wimpels behaald: 1996 Venlo en 2000 Roermond.

1966: Foto van de kersverse wereldkampioenen in de tuin van de fanfarezaal. V.l.n.r.

Drumband op de voorgrond: Hilda Berghs, Ellie Goossens, Sjan Houben, Gerda Houben, Anneke van Mulken, Hilda Peters, Annie op de Camp, Gertie van de Wal, Bernardien Feron, Ellie van Mulken, Ellie Coumans, Tiny van Mulken, Iet Wijnen, Marleen Smeets, Annie Wijnen en Ria Muris.

Zittend de bestuursleden: Thei Cremers, Martien van Mulken, Louis Smeets, Lei Driessen, penningmeester Pierre Smeets, secretaris Piet Janssen, voorzitter Harie Martens, dirigent Sef Pijpers, eredirigent Louis Stassen, pastoor Diederik, beschermheer mr. Meijer, Willem Martens en Harie Driessen.

Staand 1^e rij: Schellenboomdrager Jan Lochs, Wim Cremers, Leon Bours, Wim Wijnen, Sjeng Houben, de bestuursleden, Pierre Janssen, Wim Muris en Lei Smeets, Herman van Mulken, Thei Smeets, Frans Janssen, Harrie Claessen, Gerrit Janssen, Martin Janssen, Thieu Bovens, schellenboomdrager Mart Driessen en tambour-maître Ger Heuts.

2^e Rij: Pierre Cremers, Harie Wijnen, Harie van Mulken, Thieu Martens, Harie Wijnen, Sjeng Martens, Wim van de Wal, Wim van Mulken, Harie Wijnen, Mart op de Camp, Arno Goossens, Math Smeets, Harie Houben, Eduard van Mulken en Nöl van de Wal.

3e Rij: Willem Lochs, Herman van Mulken, Harie van Mulken, Wim Smeets, Diseree Vaessen, Nic van de Wal, Gus Backhuis, Wim Paulissen, Thei Martens, No van Mulken, Huub Sieben, Winand Ubachs, Jan van Mulken en Harie Wijnen.

Bovenste rij: WMC-vlaggendrager Herman op de Camp, Jean van Mulken, Sjèr Claessen, vlaggendrager Sjaak Kremers, Math Cremers, Gus van Mulken en WMC-vlaggendrager Lens op de Camp.

De boerenblaaskapel van de fanfare is in de jaren vijftig van de twintigste eeuw ontstaan. Later heette de kapel "Maeser muzikanten". Opgetreden werd tijdens feestelijkheden in het dorp voor de fanfare en andere Meerser verenigingen.

Fanfarezaal

De fanfarezaal is als eigendom van de fanfare verschillende keren verbouwd. Vanaf 1979 tot de verbouwing in 1989 was de ingang vanaf het terras van het café. Bij de verbouwing van 1989 kwam de ingang aan de Bovenste Koevaart. In 2009 vond de laatste verbouwing plaats.

2009: fanfarezaal en parkeerplaats na de verbouwing en opening eind september.

In gesprek met Til Meulenberg – van Mulken.

Til is geboren en getogen in de Pastoor Erckensstraat nummer 17. In 1965 is ze getrouwd met Jean Meulenberg. Ze woonden na hun huwelijk 12 jaar in de Kerkstraat op nummer 6. In 1977 hebben zij hun huis in de Bovenste Koevaart gebouwd, nu adres Koeweide.

Haar man Jean Meulenberg was en is nog altijd een fervent jager. Samen met zijn jagersvrienden heeft hij hun honk in het veld ten oosten van de Maasband.

Til vertelt graag over haar geweldige jeugd in Meers. Zij speelde altijd buiten in de natuur, in de "Koele". De jeugd van tegenwoordig met haar computer en Handy beklagt ze. 'Vroeger had je niets nodig, samen met leeftijdgenoten spelen en ravotten was genoeg.'

Met poppen spelen was niet haar ding. Met haar broer Jean en de overbuurjongens Lei en Pierre Smeets was zij altijd in de "Koele" te vinden. Hutten bouwen was haar lust en haar leven. Er werden diepe gaten gegraven waarover een dak met hout en takken werd gemaakt. De boterhammen namen ze van thuis mee, zodat in de "Koele" kon worden gepicknickt. Ondanks het ongelijke terrein werd hier toch veel gevoetbald.

Zomer 1954. Een voetbalgroep in de "Koele" in hun beste kleren, v.l.n.r.

Boven: Thei Dewitte, Herman Wijnen, Sjaak van Mulken, Thei van Mulken en Wim Driessen.

Onder: Lau Smeets, Thei Smeets, Eduard Janssen en Wim Bergs.

Til was negen jaar toen ze met zus Ellie in de kinderwagen ging wandelen. Er gingen nog drie kinderwagens mee. Zus Mia met broer Herman, Mien van Mulken met zus Regina en Mia Houben met broer Harie. Ze wandelden naar "Genenj" en liepen de Driebunderweg in. In een wei hingen lekkere sneeuwappels. De appels werden in de kinderwagens verstopt onder de matras. De kinderen lagen niet lekker, maar de appels werden op die manier veilig naar huis gesmokkeld en lekker opgegeten.

Til haalde haar vriendin Iet Backhuis altijd op om naar school te gaan. In de zomer, als de kersen rijp waren, waarschuwde haar moeder haar niet aan de kersen te gaan. Op een mooie zomerdag liepen Til en Iet voor schooltijd echter eerst naar de Meersereindstraat. Daar hingen lekkere kersen in de wei van Chris Smackers. Met hun handen vol kersen liepen ze etend naar school. Ze hadden niet in de gaten dat zij langs hun eigen huis kwamen. Na schooltijd kregen ze thuis de huid vol gescholden.

Schoolreisje van de lagere school, v.l.n.r.:

Onbekend, Bea Delbresine, Bella Berghs, Annie van Mulken, Mia Smeets, Jet Lambrichts, Els Vranken, Triena Op den Camp, Mariet Vranken, Margriet Janssen, Ria Driessen, Til van Mulken en Lies Wijnen. In het midden hangt een jurk van iemand om te drogen.

Til ging naar de Mulo in Geleen en kreeg oog voor de jongens. Later, na de Mulo, ging ze dansen met vriendinnen. Licie Berghs kreeg verking met Jan Bos en Mientje Berghs met Jo Bovens uit Urmond. Jean Meulenberg kwam ook mee naar Meers om een vriendin op te scharrelen. Til vond hij wel een leuke meid en het klikte. Om indruk te maken op hun geliefden gingen de drie casanova's "Poeverstèke" met de meisjes. Of ze zich alleen verstopten of gezellig samen waren, zal altijd de vraag blijven.

"Koogreendj"

"Koogreendj" of "griend" betekent: uiterwaard of laaggelegen gebied langs de rivier, dat veelvuldig onder water loopt en waar wilgenhout groeit.

Tot circa 1600 behoorde "de Koeweide" bij Maasmechelen. Door de verandering van de loop van de Maas richting Maasmechelen werd de "Koogreendj" gevormd.

De "Koogreendj" heette in de 17^e eeuw "Kreytvaemken" wat "kwelgeest" (natte weidegrond) betekent.

Veerpont van Meers met overdekte cabine. Het voetveer in de volksmond "bie de trappen" of "aan de bel" genoemd. Deze trappen waren gemaakt van Naamse blauwe steen.

Het veer vanaf de bel, bij de trappen van Naamse steen.

Op dit veer konden veel mensen en fietsen naar Geneuth worden overgezet met kermis of feestdagen.

7 1 1935 L K (Limburger Koerier)

Kleine veer. - Over de gunning van het kleine veer te Meers is bij betrokkenen nog niets bekend. De inschrijving had al begin december te Hunsel plaats. De oude veerman Berghs zal dus voorlopig de verbinding met den Belgischen oever blijven onderhouden. De "Koogreendj" werd een gemeenschappelijke veedrift voor de Meersenenaren. Deze

was gevormd door aanslibbing van de Maas en daardoor geen privébezit doch een gemeenschappelijk te gebruiken weide. Als de kinderen uit de school kwamen gingen ze hier de koeien laten grazen ("de keu heujen"). De koeien werden aangelijnd aan een "stap" (paal in de grond). Dat gaf de kinderen de mogelijkheid om zich met voetballen of andere bezigheden te vermaken.

Koeherder langs de Maas op de "Koogreendj" in Meers.

Dit is een postkaart uit 1912.

Hieronder op de "Koogreendj" konden de koeien grazen en drinken van het maaswater aan de "Koodrènk", die in de Maas was afgezet met prikkeldraad.

In de jaren '60 van de 20e eeuw waren er nog geen zwembaden in Elsloo, Stein of Beek. Wilde men verkoeling, dan zocht men die in het Julianakanaal, een grindgat of de Maas. Met kinderen ging men ook weleens met de fiets naar het zwembad in Rekem of Opgrimbie in België. Het Julianakanaal en de grindgaten waren eigenlijk meer voor de geëfende zwemmers. Wilde men echt zwemles volgen dan moest men naar het Sportfondsenbad in Maastricht. De meesten, veelal jongens, die konden zwemmen hadden zich dat zelf in de Maas geleerd. Later toen de zwembaden kwamen kon men die 'Maaszwimmers' nog herkennen. Die lagen schuin in het water als ze zwommen. Dit kwam omdat ze gewend waren tegen de stroom in te zwemmen. Die hadden "eine Maasslaag" werd dan gezegd.

1959 te Meers.

Bij goed weer was het in het weekend en in de vakanties erg druk in het 'zwembad' in de Maas in Meers.

Met de blote voeten over de stenen lopen waren ze gewend. Je kon tot halverwege de Maas lopen, waardoor je zwemmen makkelijker kon leren. Wie kon zwemmen, zwom naar de overkant in België.

De Maas was in de zomer populair omdat men er een soort strand had langs de oevers. Het was 's zomers niet zo diep en dus ook geschikt voor kinderen. Althans aan de oever waar de stroomdraad ("de struim") niet liep. De meeste badgasten konden niet zwemmen en vermaakten zich in het ondiepe met "pootje baaien". Zwemmen in de Maas of grindgat is niet zonder risico. Met de waterstand varieert de kracht van de stroom. Draaikolken kan men niet aan het wateroppervlak herkennen. De stroom kan je "pakken" en meenemen. Koude onderstromen kunnen plotseling kramp veroorzaken.

In de zomer waren de jeugd van Meers en vele zwemgasten aan de Maas te vinden. Sjang Vaessen uit de Kerkstraat zag hier wel brood in en huurde de benodigde grond van boer Chris Goossens. Hij zette hier een grote tent met badhokjes. Mechanische muziek was er te horen en er waren speeltoestellen voor de kinderen. Sjang Vaessen beurde 25 cent per persoon. De mondige kinderen van Meers weigerden te betalen of omzeilden de entree. Boer Leo Brouns exploiteerde een fietsenstalling in zijn wei bij de ingang van de zwemweide. Dit heeft enkele jaren plaats gevonden en verdween weer als sneeuw voor de zon.

Gietijzeren grenspalen symboliseren de afscheiding met België in 1839.

Deze genummerde grenspalen zijn in 1843 geplaatst.

Paal nummer 113 staat aan de Maas op de Koegriend te Meers, waar vroeger de veerpont naar Kotem lag.

Grenspaal nummer 114 staat in de Maasband in een weide richting Urmond.

In 2004 is dit monument onthuld.

15 Fossiele bomen uit de grindgaten uit Stevensweert zijn circa 1500 jaar oud.

De bomen zijn zodanig rechtop geplaatst dat ze de loop van de slingerende Maas markeren die rond het monument een meander maakt.

Men noemt het, naar het Engelse Stonehenge: "Woodhenge".

De stammen moeten dienen als kompas, kalender en landkaart. Vier bomen markeren de windrichtingen, terwijl vier anderen met hun schaduwen het begin van de verschillende seizoenen markeren. Bovendien wijzen zes bomen in de richting van de omliggende plaatsen Meers, Elsloo, Maasband, Stein en de Belgische plaatsen Kotem en Maasmechelen.

Hier staan de bekende namen aan de Maas bij de "Koogreendj" in Meers.

Bokkenrijders

Aan de gevel van het voormalig stadhuis van Valkenburg prijkt deze maquette, die het optreden van justitie tegen vermeende leden van de bokkenrijdersbende in herinnering roept. De legende van de bokkenrijders vertelt het verhaal van een roversbende aan het eind van de 18e eeuw (1700-1800).

De roversbende

was vooral actief in het zuiden van Limburg en in de Belgische Kempen. Ze roofden en stalen van rijke mensen, zoals landheren en kerken. Waren het schurken of de Limburgse "Robin Hoods"? De naam Bokkenrijders is door mensen bedacht omdat mensen dachten dat de duivel eruit zag als een bok. De bendeleden waren knechten van de duivel en daarom dachten mensen dat ze op bokken door de lucht vlogen. Dit werd gedacht omdat de rovers zich heel snel konden verplaatsen van dorp naar dorp. De rovers konden nooit zo snel lopen, dus moesten ze wel kunnen vliegen. In één nacht konden meerdere dorpen worden beroofd.

Stelen van de rijken en daarna de buit verdelen onder de arme mensen. Dat was waarschijnlijk het idee waarmee de Bokkenrijders zijn begonnen. De arme mensen wilden ook graag krijgen wat ze verdienden na het harde werk wat ze gedaan hadden. Veel arme mensen sloten zich aan bij de bokkenrijders. Zij gingen 's nachts mee op rooftochten. Alles wat ze deden moest natuurlijk geheim blijven. Daarom deden ze overdag gewoon hun werk, maar ze keken wel goed rond of ze misschien bij een rijke boer een volle voorraadkamer zagen of iemand hoorde praten over dure spullen. Dat vertelden ze aan de kapitein, de leider van de bende. Zo konden ze de overvallen goed voorbereiden. In het begin overvielen de Bokkenrijders alleen rijke boeren, maar later bedachten ze andere plannen. Ze gaven de kerk de schuld van alle ellende en de armoede en beroofden daarom ook de kerk. Daar werden veel kostbare spullen bewaard, zoals kandelaars en beelden.

Niet iedereen mocht zomaar bokkenrijder worden. Je moest eerst een eed afleggen. Je moest beloven dat je niet meer in God zou geloven en je een knecht van de duivel werd. Om dat te laten zien, moest je op een kruis spugen. Het kruis was het heilige teken van de kerk. Daarnaast moest je beloven dat je niemand van de bende zou verraden, ook niet als je in de gevangenis kwam of gemarteld werd. Je mocht ook niet gaan roven voor jezelf. De buit moest je aan de leider afgeven en hij zou het eerlijk verdelen. Ook moest je overdag gewoon je werk doen zodat het niet opviel dat je lid was van de bende van de Bokkenrijders.

De bendeleden van de Bokkenrijders kregen zware straffen als ze opgepakt werden na een overval. De schepenen bepaalden welke straffen ze precies kregen. Vroeger werden de rechters schepenen genoemd. Het waren erg belangrijke mannen. Hij kon lezen en schrijven en kwam uit een rijke familie. Ze onderzochten of de gevangene schuldig was en welke straf hij dan moest krijgen. In die tijd was het heel normaal om lijfstraffen te geven. Dat betekende dat een gevangene veel pijn moest lijden, bijvoorbeeld met duimschroeven die steeds strakker werden aangedraaid. De meeste bokkenrijders kregen uiteindelijk de doodstraf, maar eerst wilden de schepenen meer namen horen van andere leden van de bende. Dan konden ook die leden van de bende opgepakt worden.

De Bokkenrijders van Meers:

Herman Vrancken, de beruchtste bokkenrijder van Meers was de veerman op De "Koegriend" van Meers. Hij was geboren op 31 maart 1713 in Meers. Getrouwd met Helena Heylands en hadden 5 kinderen en 1 kind bij weduwe Cornelia Wijnen. Hij werd eind oktober 1773 gearresteerd en opgesloten in de gevangenis op het stadhuis van Maastricht. Hier heeft hij in de nacht van 2 op 3 november zich verhangen. Op 4 november 1773 werd hij aan een been opgehangen in Meers. Andries le Gros(de Waal) kwam vanuit Beek en trouwde in 1747 met Johanna Renckens en woonde in Meers. Hij werd op 6 december 1773 in Meers opgehangen.

Willem Panhuys, de kromme wever van Meers is in Stein geboren. En daar in 1754 getrouwd met Maria Claessen Zij woonden het derde huis vanaf de dijk en hadden 6 kinderen. Hij is op 6 oktober gearresteerd en opgehangen op 6 december 1773 in Meers.

Joannes Daemen werd in 1736 in Stein geboren, trouwde daar met Maria Anna Wilkens. Met hun 4 kinderen woonden zij in Meers. Hij werd op 1 december 1773 gearresteerd en op 9 februari 1774 opgehangen in Meers.

Gillis Smeets, geboren in 1735 in Urmond, was wever in Meers. Getrouwd met Maria Coumans, zij hadden 6 kinderen. Hij werd op 26 november 1773 gearresteerd en op maandag 9 februari 1774 opgehangen.

Toissaint Franssen, de Waal van Meers, in 1766 getrouwd met Catharina Op de Oort. Zij woonden in Meers en hadden 6 kinderen. Hij is op 14 november 1774 bij verstek veroordeeld.

Jacob Smeets, alias Judicke Sjaak, getrouwd met weduwe Judith Ritserveeld. Zij hadden 3 kinderen en woonden in Meers. Hij was voortvluchtig en werd op 14 november 1774 bij verstek veroordeeld.

Bokkenrijder Herman Vrancken had veel overvallen gepleegd. De in onze buurt waren de bekendste: op 27 januari 1751 bij de pastoor van Grevenbicht en op 22 augustus 1756 bij schepen Peter Walraven in Maasband. De Bokkenrijders werkten niet alleen. De bokkenrijders van heel zuid Limburg werkten vaak samen.

Brutale overval op schepen Peter Walraven.

Het woonhuis met winkel van schepen Peter Walraven aan Maasbandervaart.

Peter Walraven was schepen in de gemeente Leuth, waartoe Maasband behoorde. De bokkenrijders van alle windstreken (ook van Kerkrade)trokken 'smiddags al op pad. Zij verzamelden zich tegen de avond op een afgesproken plaats.

Tegen middernacht kwamen zij met meer dan 50 man aan in Maasband bij de kruidenierswinkel van Walraven. Een groot aantal stond op uitkijkposten. De voordeur van het huis werd met geweld opengebroken. De wederehelft van Peter Walraven, Margaretha Rassiers, riep om hulp. De deur van de slaapkamer werd met een bijl ingeslagen. Peter Walraven werd vastgegrepen en op beestachtige wijze geranseld. Zijn vrouw werd op de grond gegooid en gekneveld. Een aantal bokkenrijders doorzocht het huis op brutale wijze. Kasten en kisten werden opengebroken en de waardevolle spullen eruit gehaald. De buit was: tientallen zilveren sieraden en veel zilveren voorwerpen. Zilveren sloten van de Bijbel en andere kerkboeken. Twee geweren en drie zakpistolen. Alle goede kledingstukken werden meegenomen. Uit de winkel werden alle voorraad en alle geld meegenomen.

Najaar 1773 werd bokkenrijder Herman Vrancken gevangen genomen en in het oude stadhuis van Maastricht opgesloten. Daar werd hij een paar dagen gefolterd om bekentenissen af te leggen. In de nacht van 2 op 3 november heeft hij in zijn cel zelfmoord gepleegd.

De dag daarna, 4 november, spreekt de schepenbank van Elsloo meteen een vonnis uit tegen het dode lichaam van Herman Vrancken en bepaalt dat zijn lijk met een been aan de galg zal worden gehangen. Veroordeelden die niet meer leefden werden op deze manier opgehangen. Hij heeft niet zo veel bekend, want in de schuldigverklaring staan maar drie gewelddadige huisinbraken en diefstallen, onder meer bij Campo in Schimmert, welke waarschijnlijk nooit heeft plaatsgevonden. Op 4 november werd hij aan een been opgehangen in Meers.

Smokkelen

Tot in de jaren vijftig van de twintigste eeuw vulden sommigen hun inkomsten (flink) aan met smokkelen (dit ging in grote partijen, niet om een enkel pakje boter onder de rok). Had men in de crisisjaren geen werk, was men ongehuwd en nog thuis, dan kreeg men geen uitkering dan moest men maar zien hoe men aan inkomsten kwam. Thuis kreeg men niet meer dan te eten, meer konden de ouders ook niet doen. Deze jongelui (meestal rond de twintig jaar) waren hierdoor min of meer gedwongen om te gaan smokkelen. Maar ook degenen met werk zagen het als een welkome bijverdienste en het was ook spannend allemaal. Smokkelen gebeurde dan ook massaal door de bewoners langs de Maas. De veerponten voeren het hele jaar over de Maas. Boter van de merken Addi, Solo, Frieseboer en suiker waren de artikelen die de hoogste winst opleverden, want in België waren deze beduidend goedkoper. Dorpen als Elsloo, Meers, Urmond en Berg waren in die tijd ware smokkelnesten. Langs de Maas was het toen af en toe wild west!

Tijdens de oorlogsjaren was Meers een geëigende plaats om aan de Maas om te smokkelen. In de 2e wereldoorlog werd aan de Maas met roeibootjes en zwemmend gesmokkeld. Naar België werden vee en pootaardappelen gesmokkeld. Terug werden tabak, sigaretten, vloeitjes, fietsbanden en direct na de oorlog ongebrande koffiebonen gesmokkeld.

Pakje sigaretten en tabak vanuit België gesmokkeld.

Langs de oever van de Maas zag je onder elke struik smokkelbootjes liggen. Kleine lichte driehoekige bootjes met voor één en achter twee handvaten. Daarmee konden ze volgestouwd met smokkelwaar over het land goed en vlug gedragen worden en de Maas worden overgezet.

“Pungelaars” sluipen door de nacht met de smokkelwaar.

Om smokkelen te voorkomen waren er commiezen aangesteld. De smokkelkoningen hadden hun smokkelaars die het vuile werk deden. Er waren handlangers die aan de brug in Stein en de andere invalswegen in de bomen zaten en fluitsignalen doorgaven als commiezen Meers binnen kwamen om te controleren of er werd gesmokkeld. Dit ging meestal goed, maar soms werd een gedeelte van de smokkelwaar in beslag genomen. Op 27 juni 1945 werden enkele smokkelaars betrapt. Ze vluchtten weg in de duisternis.

Hubert Smeets uit de Veldschuur werd op 26 jarige leeftijd doodgeschoten door een commies bij de Weerd. Hij was 4 jaar getrouwd met Hubertina Cobben.

Houber Brouns, getrouwd met May Albrechts en woonde Grotestrat 52, werd onder de Scharberg door veldwachter Rouvroie in zijn been geschoten.

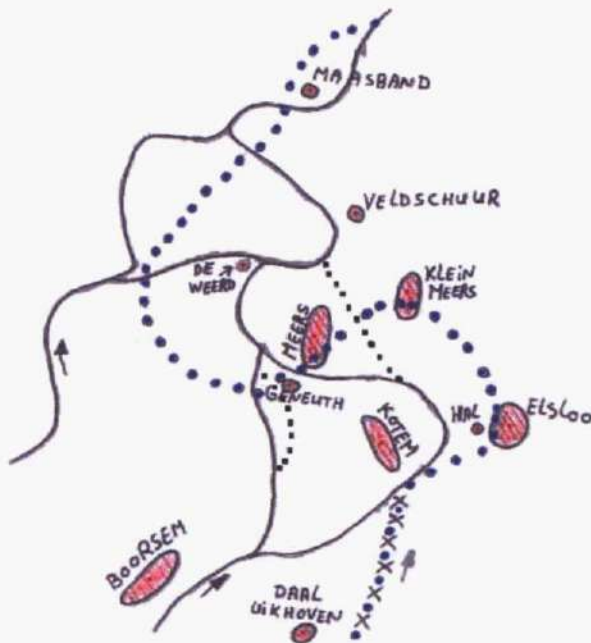

Biljet van 1000 gulden uit 1938

Op 31 maart 1943 werden de bankbiljetten van 500 en 1000 gulden ongeldig verklaard. Hierdoor kreeg de zwart- en smokkelhandel een zware klap. Deze biljetten kon je inleveren en verklaren hoe je deze had gekregen. Op zwart- en smokkelhandel stonden zware straffen. De bekende zwarthandelaars staken hun sigaretten aan met brandende duizendjes, want deze hadden geen waarde meer. Diegenen die met smokkelen en zwarthandel geen papieren geld wilden, doch alleen munten (goud of zilver), waren na de oorlog de rijken.

Biljet van 1 gulden uit 1943

Blauwe stippenlijn:

De huidige loop van de Maas vanaf 1800.

Kruisjes + stippenlijn:

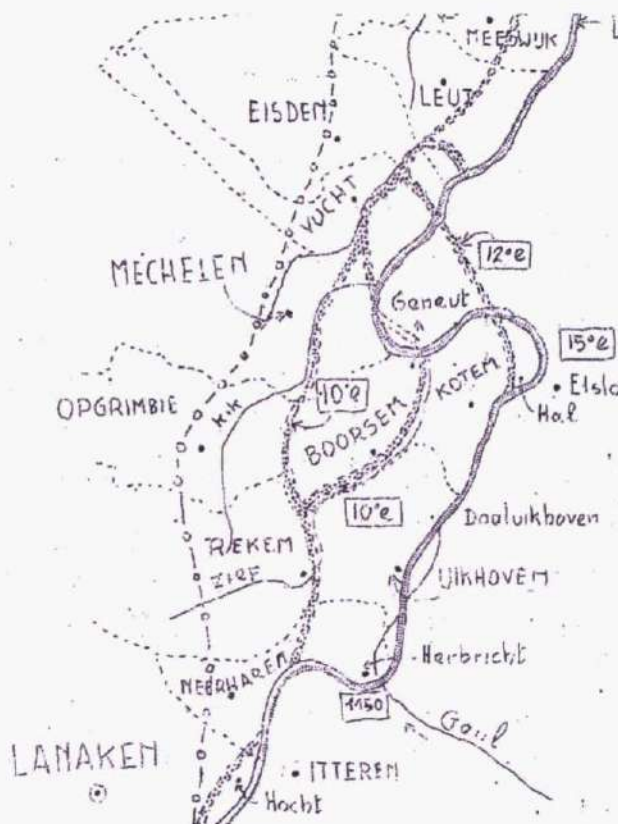
De loop van de Geul.

Vanaf 1100 stroomde een arm van de Maas door de loop van de Geul.

Zwarte stippen:

Kleine maasarm bij Geneuth en door de "Koele" in Meers, bij enkele dijkdoorbraken en in de loop der tijd.

Voor 1100 waren bij Herbricht (België) 2 maasarmen. De westelijke stroomde links van Maasmechelen en oostelijk van de Maasband naar Maaseik. De oostelijke arm stroomde ten westen van Uikhoven en verdeelde zich weer in 2 armen, één tussen Boorse en Kotem en één tussen Kotem en de Hal. In Herbricht was in 1100 in de oostelijke arm een dijkdoorbraak waardoor deze arm oostelijker de stroom van de Geul ging volgen, zodoende westelijk van Uikhoven, en bij Kotem de arm van de Maas tussen Kotem en de Hal volgde.

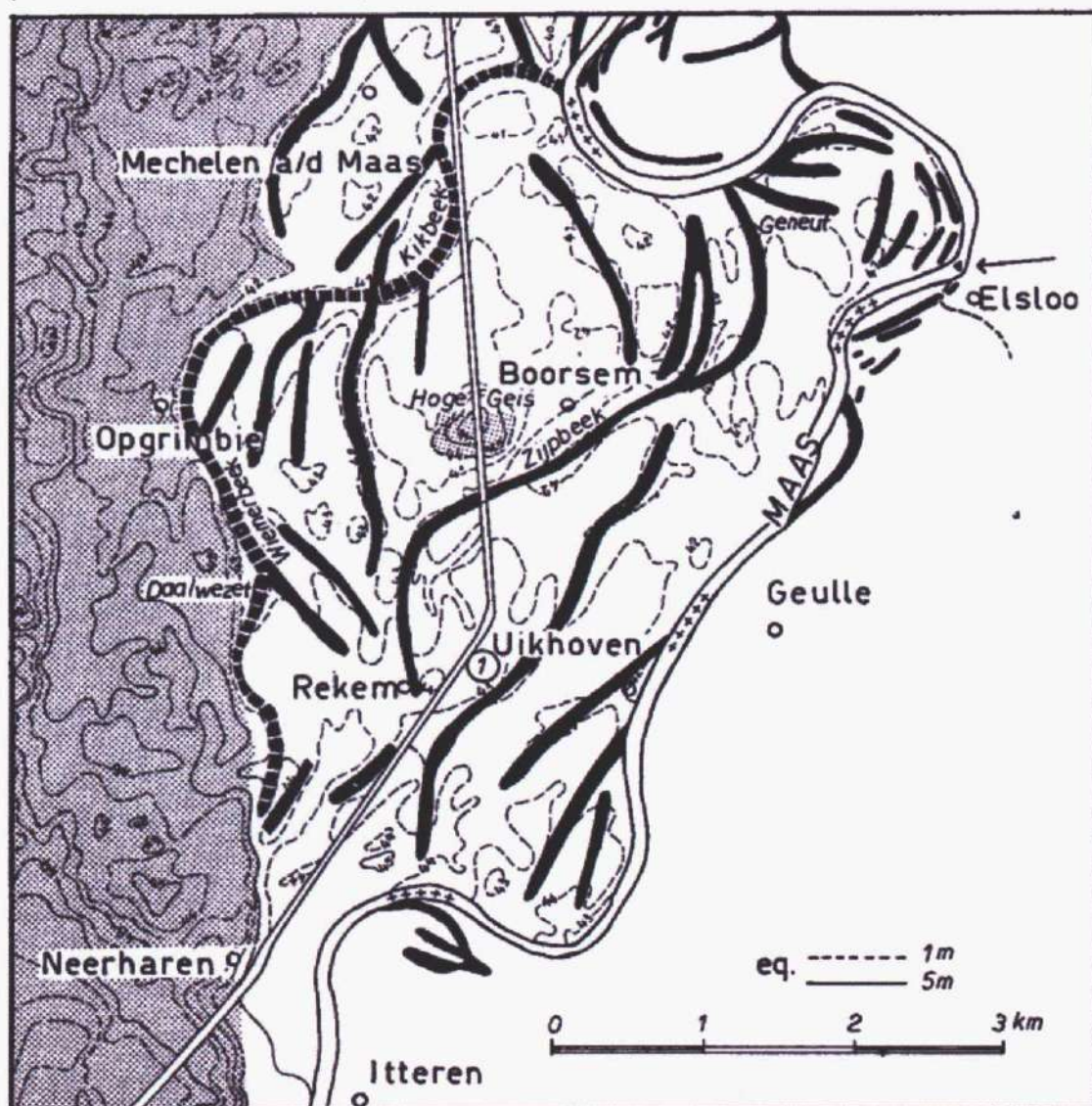

In de 12^e eeuw stroomde de Maas door overstrooming ook door "de Koelen", vervolgens door "de Klauwen" (links van de Veldschuur) naar Maasband.

In de 15e eeuw stroomde de oostelijke arm bij verschillende hoogwaterstanden van de Maas en een dijkdoorbraak aan de "Lindendries" richting het oude Elsloo met het oude kasteel. De Maas stroomde in Meers met één arm door de "Koelen", tussen Groot Meers en Steinder Meers. De tweede arm stroomde na de fanfarezaal om de "Overste landen" en dan oostelijk afbuigend naar "de Pool" aan de Grotestraat en over "de Klauwen" richting de Maas onder de Maasband.

Schaal 1/100.000

— huidige loop
 oude loop
 —+—+—+— herbar

De zwarte blokjes is een vroegere Maasloop en de zwarte strepen zijn oude Maasarmen.

De Maas is een regenrivier met een wisselvallige aanvoer van regen en dooi van sneeuw. De Ardennen ligt hoger dan de oorsprong van de Maas, waardoor er meer regen en sneeuw valt. De harde en stenige bodem is snel verzadigd en het water wordt snel afgevoerd door de vele zijrivieren. Door de steile hellingen hebben die een groot verval. Binnen 4 tot 6 uur heeft dit water Maastricht bereikt. Dit geeft vooral problemen als het waterpeil van de Maas toch al hoog is. Tevens is het stroomgebied van de Maas, dat het vele water moet afvoeren, erg smal. De oudere mensen voorspelden een extreem hoge Maas wanneer er veel sneeuw in de Ardennen ligt, een lange regenperiode aanbreekt en er een flinke noordwesterstorm, waardoor het water opstuwt.

Hoogwaterstanden

Alleen jaartallen en enkele bijzonderheden.

838

881

1500 mensen verdronken in het stroomgebied van de Maas.

934

1014

1036

1042

1047

Bruggen vernielen.

1150		
1163		
1164		Sint Thomas vloed
1175		Sint Juliana vloed
1189	april	
1196	december	Sint-Nicolaas vloed
1212		
1214		
1219		Sint Marcellus vloed
1220		
1221		
1248		
1249		
1257		
1277		Sint Lucia vloed
1280		
1282		
1287		Sint Lucia vloed
1288		Sint Agnethen vloed en Simon en Judas vloed
1310	februari	Bruggen vernielt.
1322		
1334		Sint Clemens vloed
1348		
1362		Sint Marcellus vloed
1374		
1375		
1377		
1399		Na meters hoge sneeuwval.
1404		Sint Elisabeth vloed
1408	december	Bruggen vernielt.
1409		
1421		Sint Elisabeth vloed
1424		Sint Elisabeth vloed
1450		
1459	mei	in "de Kotemerweert" ("de Lindendries") brak de dijk door.
1463	juli	
1464		
1468		Ursula vloed
1477		Kosmos en Damianus vloed
1489	januari + augustus	
1509		Kosmos en Damianus vloed
1514		Sint Jeronimus vloed
1530		Sint Felix vloed
1532		Allerheiligenvloed
1566		
1570		Allerheiligenvloed
1571	februari	
1572		
1575		
1577		
1610		Emerentia of Pentiaans vloed
1614		

1630		
1635	februari	Na de dooi steeg het maaswater en dreven ijsschotsen door de Maas.
1642	Januari	
1643	Januari	Tussen de "lindendries" en "Geneuth" brak de dijk door, 200 doden.
1649		
1651		Sint Pieters vloed
1658	november	Tot half februari 1659
1661		
1663	augustus	
1665		
1675		Allerheiligenvloed
1678		
1682		
1688		Sint-Maarten vloed
1687		
1693	juli	De veldvruchten waren bedorven.
1703		
1717		Kerst vloed
1726	december	
1740	december	Half december 1739 stroomde de Maas in de uiterwaarden.
1741	januari	Op 18 januari braken de dijken door en stond Meers blank.
1751	maart	
1784	februari	Er dreven ijsschotsen door de Maas.
1789	april	
1809		
1820		
1825		
1843		Kerk Elsloo na orkaan en dijkdoorbraak ten onder.
1844	februari	
1850	februari	Dijkdoorbraak bij "Daaluikhoven", waterstand 46,78 boven A.P.
1855		
1861		
1879	juli	Heel hoog maaspeil in de tweede helft van juli.
1880	december	Hoogste stand op 22 december was 47,07. De Dijk brak door t.o. de kerk.
1882	november	De nieuwe dijk lekte en de gaten werden gedicht.
1901		
1906		
1910		
1916		
1920	januari	Net ontsnapt aan een nieuwe dijkdoorbraak.
1924		
1926	januari	31 januari omstreeks 22 uur brak de dijk door tegenover de kerk.
1940		Water van de Maas sloeg over de dijk en men vluchtte met het vee.
1952	december	Er dreven vele ijsschotsen door de Maas, dat gaf erg veel lawaai.
1953		
1962		
1966	december	
1980	juli	In de vakantie werd er met bootjes gevaren op het voetbalveld.
1993	december	De Maas kwam vanuit de "Weerd" ("de slenk") het dorp binnen.
1995	januari	De pas nieuwe aangelegde dijk aan de visvijver brak door.
2006		Allerheiligenvloed
2011	januari	Door smeltende sneeuw en veel regen, maasdebiet 2300m3/seconde.

Scheepvaart.

Begin van de 16^e eeuw was er veel scheepvaart op de Maas. Tussen Elsloo en Meers bij de Scharremolen aan het Scharent (waar nu de autoweg ligt) moesten vreemde schepen tol betalen om aan te leggen en om te laden en te lossen.

In Meers aan de "Verkesbat", achter de fanfarezaal, werden waarschijnlijk varkens geladen of gelost. Tevens werd hooi en hout verladen aan de losplaats.

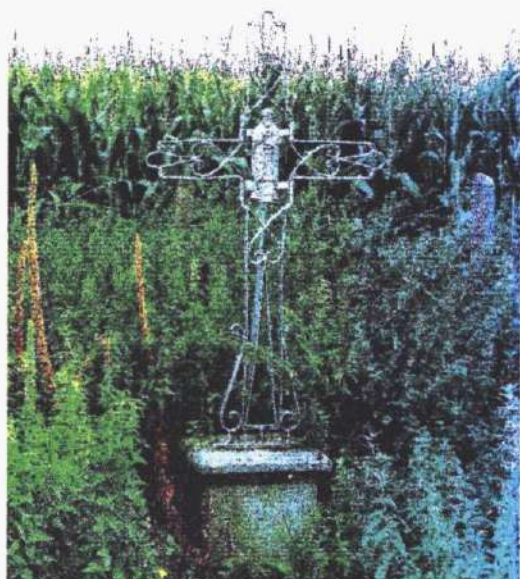
Vroeger werden de schepen getrokken door paarden, vrouwen of kinderen. Om de vaargeul te bereiken met de boot moest bij bochten vaak van oever gewisseld worden om het schip te trekken. Een kleiner lege schuit werd achter de beladen boot meegetrokken om het eventuele paard naar de andere oever te brengen.

Het lijn drijven van Venlo naar Maastricht duurde twee dagen. Het was zwaar werk, ook voor de Belgische boerenpaarden die het schip tegen de stroom in moesten trekken. De terugweg stroomafwaarts duurde zeven uren.

Schippers die geen paarden hadden gebruikten vrouw en kinderen.

Op de foto lopen de kinderen op het lijnpad en hebben een band om de schouders om het schip gemakkelijker te kunnen trekken. Uiteraard was dit heel zware kinderarbeid.

Het ijzeren Maaskruis gelegen in een veld aan de westelijke oever van de Maas op de grens tussen de westelijke deelgemeentes Vucht en Mechelen aan de Maas.

Van de 15de tot de 19de eeuw werden de schepen op de Maas stroomopwaarts getrokken door paarden. De locatie van het kruis was de plaats waar de schepen van vaargeul wisselden. De lijndrijver stak een munt in het offerblok bij het kruis en steeg op het paard en dreef het de maas in. Wadend en zwemmend bereikten zij de overkant en zette hun tocht verder.

Jaarlijks werd er door de pastoor van Vucht, die hiervoor het offerblok leegde, een mis opgedragen voor hen die de oversteek niet haalden.

Dit kruis is het enige nog overblijvende Maaskruis op de trekkersroute van Roermond naar Luik.

Schippers

De familie Vranken Grotestraat 3 was een echte schippersfamilie. Vader Peer en de zonen Harie, Wim en Pierre hebben hun hele leven hun geld verdiend met hun eigen boot. Zij voeren in Nederland, België, Frankrijk en Duitsland.

Peer Vranken en Pake Devoi hebben ook gevaren als loods om schepen over de ongekanaliseerde Maas veilig te loodsen. Het "Zaegerke", Harrie Zegers was getrouwd met Marie Driessen uit Meers. Zij woonden in Urmond. Harrie was de bekendste loods op de Maas.

Vooral als de Maas hoog en gevaarlijk was, werden de loodsen veel gevraagd om de schepen veilig door de Maas te loodsen. Zij kenden iedere bocht, de ondiepe plaatsen en de gevaarlijkste plekken. Bij de dijkdoorbraak in 1926 haalde Door Devoi (Pake) Harrie Zegers om in Meers te helpen de mensen door het kolkende water uit Meers te brengen.

Nederlandse Staatscourant

20-01-1895

PROVINCIE NOORDBRABANT.

Gezonken vaartuig.

De Commissaris der Koningin in Noord-Brabant maakt bekend: dat op 14 september 1895, omstreeks 4,30 uur namiddags, in de Zuid-Willemsvaart, onder de gemeente 's Hertogenbosch, nabij het benedenhoofd van sluis n1, een vaartuig is gezonken, genaamd Inkermaan, groot 132 scheepston, geladen met cokes en gevoerd werd door W. Vranken te Meers-Elsloo; dat krachtens art. 1 en 2 der wet van 23 juli 1885 (Staatsblad n°. 151) het vaartuig en voor zoveel nodig de lading, na verloop van twee dagen na dagtekening der Staatscourant waarin deze bekendmaking is opgenomen, van Rijksweg zal worden opgeruimd.

's Hertogenbosch, 16 september 1895.

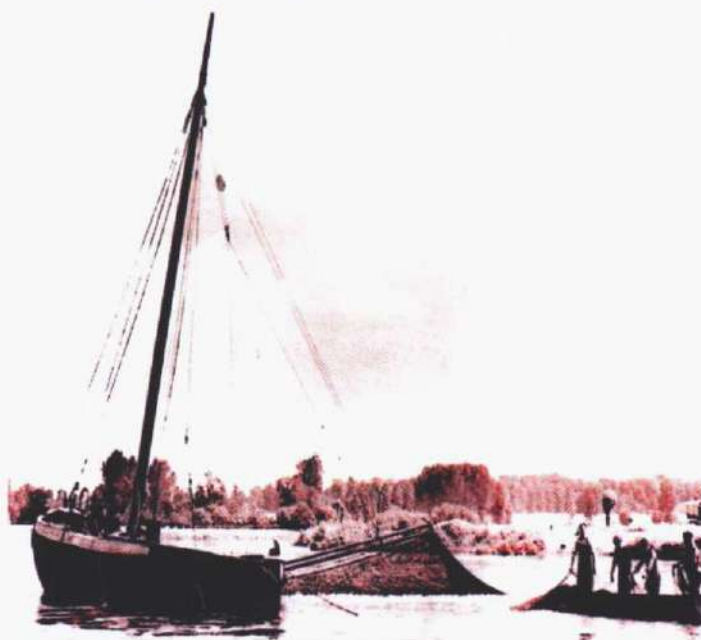
(2652) De Commissaris der Koningin voornoemd,

DR. v. d. Steen, waarnemend.

Visser

In Meers waren 4 families die met hun schokker het beroep van visser op de Maas uitoefenden. Pake Devoi huurde de Maas boven Geulle en Stevensweert, de gebroeders Berghs de Maas in Meers en Peer Vranken van de Grotestraat viste bij Maasband. De gebroeders Vranken aan de Veldschuurdijk visten ook bij Maasband.

De gebroeders Antoon, Wim en Col Berghs hebben tot in de tweede helft van de 20^e eeuw op de schokker gevist (zie foto).

De schokker van de familie Berghs.

De netten van de schokker werden gelicht.

V.l.n.r.:

Col Berghs – Toon Berghs – Thieu Berghs
– Wim Berghs.

Een schokker is circa 10 meter lang en 3 meter breed met mast, hangboom en grote visbeun onder het schip.

In het najaar gaat de volwassen paling (rolaal) op reis naar zee om kuit te schieten in de Saragossazee en werd zodoende tegen de stroom in gevestigd. In het voorjaar als de paling de rivier optrekt viste men met de stroom mee. Een volwassen paling wordt een meter lang en acht centimeter dik.
De familie Berghs verkocht de gevangen vis, zoals paling, en ventte met de visserskar door Meers.

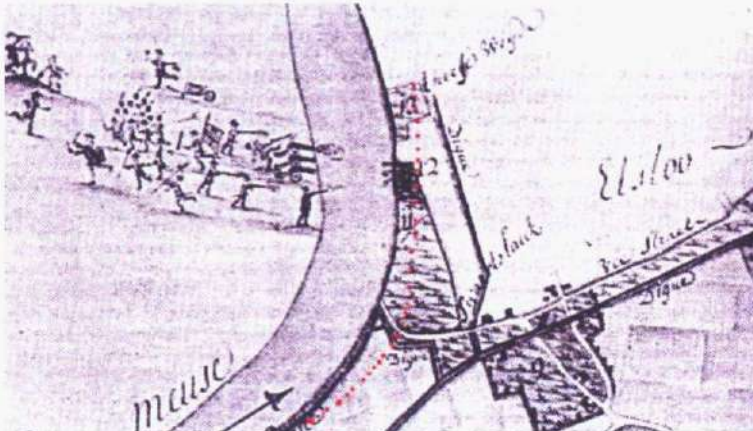
Krantentitel
Limburgsch dagblad
Datum 26-02-1938

Dijkdoorbraken omgeving Meers.

Alleen jaartallen en enkele bijzonderheden.

1175		
1189	april	
1196		
1348		
1374		
1408		
1459	mei	in "de Kotemerweert" ("de Lindendries")
1643		Tussen de "Lindendries" en "Geneuth".
1658	november	
1663	augustus	
1678		
1740	Januari	9 december 1739 stroomde de Maas in de uiterwaarden.
	18 januari	De dijken braken door en Meers stond blank.
1751	maart	
1784	februari	Door de bevroren Maas van december 1783 met dijkdoorbraak.
1789	april	
1844	februari	
1850	februari	Bij Dalikhoven, ten noorden van Uikhoven, was er een dijkdoorbraak. Bij de "Scharren" nam de Maas iedere keer grond weg.
1880	december	Op kerstavond 24 december brak de dijk over een lengte van 150 meter aan het "Kumpke", tegenover de kerk door en stond Meers onder water. Het water liep door "de koele" richting Maasband. De veldvruchten leden veel schade en de al gebakken stenen voor de nieuwe kerk werden onbruikbaar.
1880	februari	Op 12 februari was het maaswater weer erg hoog en werd het gat in de dijk nog groter en toen zijn wel huizen beschadigd en ingestort.
1925	1 december	Na wekenlange regen en storm is op oudejaarsavond om 23.00 uur de dijk doorgebroken gelijk als in 1880 en over een lengte van 200 meter. Vier huizen zijn zwaar beschadigd en onbewoonbaar.
1926	februari	19 februari brak de nooddijk ook door.
1993		Bij het hoogwater in 1993 spoelde de aangelegde dijk weg, die door de firma L'Ortye was aangelegd. Hierdoor overstroomden de straten van Meers.
1995	januari	Vanaf de westkant werd vanaf de Koegrienddijk tot aan de Veldschuurdijk een nieuwe dijk aangelegd. Deze verse dijk brak door en Meers kwam weer onder water te staan.

In 1723 begon de Graaf van Rekem de maasoever tegenover Stein te verhogen. In antwoord daarop werd in “op de Steinder weijen”, bie de “Sleve Hjère diek”, de plaatselijk beroemde veldslag gehouden tussen de schutterijen van Stein en Rekem. De schutterij van Stein, bestaande uit een tiental oudere mannen met geweren, schoot op de dijkwerkers aan de andere kant van de Maas. De dijk zou immers voor wateroverlast aan de Steinse kant gaan zorgen. Het minileger van Rekem had in aantal manschappen en geschut de overhand. Zij bezaten zelfs drie kanonnen. De schoten van Steinse kant werden dan ook beantwoord met schoten van de Rekemse schutterij. De grenzen van de Maas werden op die manier beschermd. De schermutselingen leidden ertoe dat het batten van de Maasoever in Kotem werd gestaakt.

5 november 1723

Een situatieschets van de veldslag op de “Steinderweijen” aan de Maas, op grondgebied van Stein tegenover de kerk in Meers. Links de schutters van Rekem en rechts aan de Maas (bij nr.12) de schutters van Stein.

De Maas

In Eisden kumt ze stil verleagen
In oos laendje ever de grens
En dan stroumt ze rustig wiejer
Tot plezeer van deer en mensj.

Meestreech: de hoofdstad mit veul brukken
Dao is ze effe van verschrikt
Want in Borgharen, zuut ze
Dat ze in twee-en is gesplitst.

't Grootst gedaeltje geit de knaal aaf
Want dao varen de schepen op
Die gelaajen zeen mit van alles
Oos Leeve Heer mougten weten wat.

“Waarvan de brede stroom” wurdt gezongen
Is geine duivel mea van aan
Allein, acherm in de wintjer
Kan ze nog get maken van haar naas.

Gedicht van Jan Michiel Peters.

Oude foto's van de overstroming van 1926 van Meers.

"öt Kömpke"

In een klaslokaal op de eerste verdieping van de school hebben de mensen van de ingestorte huizen onderdak gevonden.

Een vakwerkhuis waar een gedeelte van de voor- of achtergevel is weggespoeld.

Kerk, pastorie en schoolplein na het zakken van de Maas met de voeten in het water.

Grotestraat vanaf de bromsteeg.

De inwoners weer thuis na het zakkend water.

Het half ingestorte huis van Sjang Vaassen in de huidige Meersereindstraat.

Vooraanzicht,
het half ingestorte
huis
van Sjang Vaassen.

Het kruisbeeld, hoek
Lindendriesstraat en
Past. Erckensstraat.

V.l.n.r.:
Marie Driessen,
Marie Vaessen,
Lei Driessen,
Marie Lambrichts-
Westhovens,
Martien Driessen en
Willem Claessen.

Grotestraat bij
de dijk nadat het
maaswater
terug in de
bedding is.

Schilderij gemaakt bij de overstroming van 1926 door een Belgische schilder vanaf Kotem.

Watersnood 1880

De hoge waterstand van de Maas in de tweede helft van december 1880 veroorzaakte een overstroming die in diverse Limburgse gemeenten grote schade aanrichtte.

De Maas bleef wassen en bereikte op 22 december de grootste hoogte: 47,07 meter boven AP. Dit was de hoogste stand ooit gemeten sinds Rijkswaterstaat in 1821 begonnen was met waarnemingen en nog 29 centimeter hoger dan bij de ernstige watersnood van 1850.

Vlucht

De inwoners van Kleine Meers (nu Groot Meers) en Veldschuur waren met hun vee en alles wat ze konden dragen naar het hoger gelegen Stein gevlucht. Ze waren bevreesd dat de doorweekte dijk de waterdruk niet lang meer zou kunnen weerstaan. Met het stijgen van het water werd de plaatselijke toestand steeds penibeler. Op woensdag 22 december 1880 bereikte het water ook de kom van Stein. De dijk tussen Grote en Kleine Meers kon de als een stormram te keer gaande Maas niet langer weerstaan.

Voor "Grote Meers" tekende zich een ramp af. Met man en macht probeerde men deze af te wenden door de plaatselijke dijken met stro, hout en aarde met een halve meter te verhogen. Het was allemaal tevergeefs. De plaatselijke bevolking was er met vereende krachten in geslaagd delen van de dijken met een halve meter te verhogen. Toch kon niet worden voorkomen dat op dinsdagavond omstreeks acht uur het Maaswater over de niet opgehoogde dijkgedeelten stroomde.

Donderdagavond 23 december omstreeks elf uur bezweek de dijk over een breedte van ruim dertig meter. De wilde stroom stortte zich met een donderend geraas op de vele meters dieper gelegen gehuchten. Met ongekende kracht stroomde de watermassa naar de huizen, schuren en bomen, die deels instortten. Veel vee verdrong, maar wonder boven wonder waren er geen menselijke slachtoffers te betreuren.

Men had bovendien een gedeelte van de dijk "boven de doorbraak" door willen steken om "het benedeneinde te ontzetten". Dit werd uiteindelijk niet gedaan omdat eraan werd getwijfeld of dit wel mocht zonder toestemming van de eigenaren van het achtergelegen land.

Het contact met de vaste wal werd onderhouden "door schuiten, varende naar den dijk langs Veldschuur".

De dijk, aangelegd tot watervrije verbinding van Maasband met Stein, beginnende aan den "Geerlingskuil" is bijna geheel weggespoeld, waardoor het gehucht Maasband van alle verkeer verstoken was.

De Maasdijk langs het gehucht Maasband dreigde door te breken, doch is door omdamming behouden; echter is het gedeelte van de dijk beneden Maasband nagenoeg geheel weggespoeld.

Hoe was de toestand in Meers? De opmerking van burgemeester M. Vaessen aan de Commissaris van de koning, Eduard Joseph Corneille Marie de Kuijper, over de vlucht van alle Meersenen was niet conform de realiteit, zij gaven hun dorp niet zomaar prijs aan de grillige Maas.

Op 24 december bezocht een ingenieur van het 7^e district van de Provinciale Waterstaat Meers in gezelschap van twee leden van de te Maastricht gevormde Watersnoodcommissie. Hij schreef op 25 december aan de hoofdingenieur, dat "de oude en gebrekkige lieden" het gehucht hadden verlaten, zodat slechts "krachtige lieden" overbleven. Het vee was in veiligheid gebracht. "Een van de meest ontwikkelde inwoners van het geteisterde dorp", die hem op zijn tocht door Meers had begeleid, vertelde dat zijn dorpsgenoten in de avond en de nacht van 22 op 23 december zolang mogelijk hadden geprobeerd een dijkdoorbraak te voorkomen. Zij hadden met alle beschikbare middelen, waaronder zelfs huisraad, een kade opgeworpen.

Hun werk was echter tevergeefs geweest door het ontbreken van hulp van elders en de invallende duisternis.

Nijpend gebrek aan levensmiddelen was er niet, al waren de broden, die de leden van de Watersnoodcommissie hadden meegebracht, van harte welkom. Burgemeester J.L. Lemmens van de gemeente Beek, tevens burgemeester van Elsloo maakte zich de grootste zorgen over de herstelkosten van de dijk. Maar aan herstel viel nog niet te denken.

Het enige wat voorlopig gedaan kon worden was het beschermen van de dijk boven de doorbraak, zodat de huizen niet aan de stroom kwamen bloot te staan. De ingenieur raadde de burgemeester aan "het einde van de dijk onder een beloop van 3 op 1 af te vlakken en te bekleden met lange takken of hele bomen met de blezen naar beneden reikende tot op de bodem van de uitspoeling. Takken en bomen met schuine staken over en weer te bevestigen en te dekken met steen, brokken metselwerk of zakken met kiezel, zand of grond."

Men kon hiervoor allereerst de bomen aan de rand van de doorbraak gebruiken. Baardwerk (een soort van rijswerk bestaande uit baardlagen voor het aanleggen van kribben in een rivier) was misschien beter, maar waarschijnlijk ontbrak mankracht en materieel hiervoor.

De dijk voor het Belgische dorp Kotem was ook doorgebroken waardoor deze plaats helemaal omringd lag door water. "Waarschijnlijk strekte deze doorbraak tot vermindering van de stroomaanval te Meers."

Het waterpeil was op 24 december naar schatting ruim 40 centimeter gezakt. Door de dijkdoorbraak kwamen 85 huizen, die ongeveer 100 gezinnen herbergden, onder water te staan en werden min of meer ernstig beschadigd. De eerste levensbehoeften spoelden weg of bedierven.

Kerstviering

Ondanks de aanhoudende regenbuien was het waterpeil rond kerstnacht zodanig gezakt, dat het grootste gevaar was geweken. De schade was echter nog niet te overzien. Wel waren de bewoners in staat de Kerstdiensten bij te wonen, hoewel diverse kerkvloeren nog onder water stonden.

Maasband

Het Steinder gehucht Maasband raakte als gevolg van de dijkdoorbraak volledig geïsoleerd van de buitenwereld. Mensen en dieren geraakten een aantal dagen in de meest hachelijke situaties. Door het snel stijgende water waren de bewoners totaal verrast. Slecht enkele inwoners waren er in geslaagd met achterlating van have en goed hun vege lijf in veiligheid te brengen.

De achtergebleven Maasbanders verzamelden hun vee zoveel als mogelijk in de hoogst gelegen gebouwen. Ze zochten zelf ook hun heil op zolders en daken. Dat niet alle bewoners in staat waren geweest tijdig te vluchten, was voor een belangrijk deel te wijten aan een tekort aan boten.

De totale bevolking beschikte slechts over één veerpont en twee vissersbootjes. Deze laatste bootjes konden slechts het gewicht van twee personen dragen. Vroeger waren er drie veerponten geweest. Op verdenking van smokkelpraktijken door de plaatselijke bewoners had de overheid de vergunning van twee veerponten ingetrokken. Deze waren in beslag genomen en vervolgens verkocht, omdat ze niet tijdig door de eigenaars uit de vaart waren genomen. De plaatselijke autoriteiten stonden nu machteloos en konden slechts verslag uitbrengen van de dagelijks wijzigende toestand aan de Commissaris van de Koning.

Scheepvaart

Het gat in de dijk zorgde ook voor enorme overlast en gevaar voor de scheepvaart. De oorspronkelijke vaargeul liep namelijk langs de Meersener Maasoever bij de doorbraak in de dijk. De afgeleide stroom dreigde passerende aken en schuiten tegen de dijkresten of zelfs door het stroomgat te sleuren. Slechts met vereende krachten en gevaar voor eigen leven slaagden de schippers erin met veel stuurmanskunst hun vaartuig en lading voorbij het gevaarlijke stroom gat te manoeuvreren.

Hulp

Vanuit Maastricht en omliggende dorpen reageerde men spontaan op de noodkreten. Er werden hulpacties op touw gezet. Zo bracht een collecte onder de arbeiders van de Tabak- en Sigarenfabriek Eug. Hennissen te Beek voor de noodlijdenden in de gemeente Elsloo en omgeving een bedrag op van 81,54 gulden. Ook werd hulp gevraagd en gekregen van Urmondse schippers. Met twee ter beschikking gestelde boten brachten jonge Steindenaren brood en olie naar Maasband. Olie was noodzakelijk voor de oliebranders. Men vreesde dat er in Maasband geen olie meer was. Dit omdat men in de voorgaande nacht geen licht meer had gezien.

De burgemeester M. Vaessen van Stein had intussen een beroep gedaan bij de Commissaris van de Koning om te bemiddelen in een vergunning voor twee extra veerponten voor de Maasband. Hij bereidde ook een geldinzameling voor.

Voor het Maasdorp Urmond bleef de schade beperkt. Dit kwam omdat de dijk bij het Belgische Leut niet langer bestand was tegen de kolkende Maas en doorbrak. Leut was het kind van de rekening en werd in korte tijd volledig overspoeld door de watermassa. Deze dijkbreuk was de redding voor de "benedenstad" van Urmond. Het waterpeil zakte hier een meter en de Urmondenaren konden hun ontvluchte woningen weer betreden.

Stroomverlegging

Voor Grote Meers en Maasband was de strijd tegen het water nog niet afgelopen. Ondanks verwoede pogingen slaagde men er niet in om de bres in de dijk te dichten. De watermassa had in de afgelopen dagen bovendien een diepe geul uitgesleten in de Weerd. De tot een normaal winterpeil gezakte Maas had zich in die geul een weg gezocht en stroomde nu langs Veldschuur en in de kook weer in haar oorspronkelijke bedding. Grote Meers, de Weerterhof en de omliggende velden in de Mechelse Greend en Op de Weerd lagen nu op een eiland en geïsoleerd van hun omgeving. Gevreesd werd dat bij het uitblijven van tijdig dijkherstel een opnieuw wassende Maas de ondergang van Grote Meers en Maasband zou betekenen.

Het water zakt, het water stijgt

Op oudejaarsdag 1880 berichtte burgemeester Vaessen van Stein aan de voorzitter van de Provinciale Watersnoodcommissie, zijn ambtgenoot in Maastricht, dat de inwoners van Kleine Meers, Veldschuur en Maasband in zijn gemeente het zwaarst getroffen waren en de inwoners van Stein zelf ook zwaar belast waren "doordien daar al de gevluchte bewoners van het gehucht Meers-Elsloo gehuisvest waren, evenals hun vee, dat er nog gestald is en gevoed wordt."

Op 7 januari 1881 deelde burgemeester Vaessen mee, dat de geleden schade nog niet begroot kon worden "aangezien het grootste gedeelte van het veld nog onder water staat en met ijs bedekt is."

Per dezelfde datum vroegen Gedeputeerde Staten de minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid om financiële hulp voor Elsloo voor het herstel van de doorgebroken dijk. Zij schreven onder meer: "Onder de gemeenten die het meeste geleden hebben, behoort in de eerste plaats de gemeente Elsloo, een der armste van dit Hertogdom. Nu het water zakte kon men zien hoezeer het ongelukkige gehucht Meers, welke ingezetenen nagenoeg allen tot de min bemiddelde klasse behoren, door de watersnood is geteisterd."

Opnieuw hoogwater

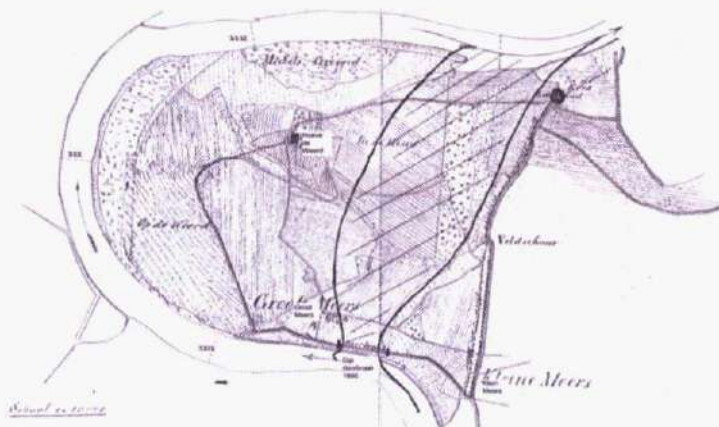
Op 12 februari 1881 steeg het peil van de Maas opnieuw tot onrustbarende hoogte. In Meers had de rivier door het nog niet herstelde dijkgat vrij spel. Het gat verbreedde zich dan ook binnen de kortst mogelijke tijd tot ongeveer 140 meter.

De burgemeester Lemmens van Beek en Elsloo schreef 19 februari aan de commissaris:

"Nu het water lager is, ziet men eerst het gevaar, waarin de arme mensen te Meers verkeerden; de stroom der doorbraak blijft nu nog maar 15 a 20 meter van de huizen en de dijk breekt met dezen waterstand nog bestendig af en dat op eene diepte van 3 à 4 meter. Houdt dat niet spoedig op, of komt het nog eens onverhoopt iets hooger, dan moeten onvermijdelijk de huizen in de diepte verdwijnen; eenige mensen durven er al niet meer inblijven. Bovendien zoekt de Maas door den sterken boog daar, natuurlijk eene geheele nieuwe bedding; meermalen wordt mij door mensen te Meers gevraagd: maar heer Burgemeester, moeten wij dan zonder genade van onze gemeente gescheiden en tegen wil en dank Belg worden? God beware ons van zulk een ongeluk!"

Waterschap

Al tijdens de aanleg van de nieuwe dijk had de overheid maatregelen getroffen om het beheer over deze dijk te waarborgen. Een onderdeel hiervan was de oprichting van het Waterschap "Groote Meers". Hierin was op 30 juni 1883 Johannes M. Lambrichts tot bestuurslid gekozen. Het waterschap zou voortaan voor de plaatselijke waterkering belangen zorg dragen. Jarenlang trotseerde de dijk de dreigende overstromingen. Tijdens de Nieuwjaarsnacht 1926 ging het mis en herhaalde zich de geschiedenis.

Tussen de zwarte lijnen, de loop van de Maas na de dijkdoorbraak.

De commissaris vervolgt zijn brief met te beschrijven hoe de loop van de grens scheidende Maas bij Elsloo is. "Deze heeft de vorm van een S en beschrijft zo twee grote bochten, waarvan de zuidelijke inbuigt naar de zijde van Nederland, terwijl de noordelijke uitbuigt naar die van België."

Meers ligt nl. in het midden van die S, juist op het punt waar de waterstroom met alle kracht tegen de rechteroever beukt om zich daar, in plaats van de tweede bocht te nemen, een rechte weg te banen. Een tweede bocht werd zodoende afgesneden, waardoor het water nu door de bezweken dijk over de uitgespoelde velden langs de Veldschuur stroomt om in de buurt van de Maasband weer in de oorspronkelijke bedding terecht te komen. Verder wijst de commissaris nog op het gevaar dat zo voor de scheepvaart is ontstaan. De vaargeul van de Maas bevindt zich nl. onmiddellijk langs de rechteroever. Nadat zich in die oever een groot gat met een diepe geul heeft gevormd, heeft de stroom zich ook grotendeels daarheen verplaatst. Elk voorbijvarend schip loopt thans gevaar door de stroom meegesleurd te worden en zo tegen de overblijfselen van de dijk of in het ondiepe gat terecht te komen en grote schade op te lopen.

Schade en uitkeringen

Toen het water eindelijk verdwenen was kon de schade worden opgenomen.

Deskundigen stelden deze voor de slachtoffers in Stein vast op fl. 7.076,85 terwijl voor meer dan het dubbele, fl. 15.479,51 aan schade was opgegeven door de benadeelden.

Voor de slachtoffers van de gemeente Elsloo werd de schade vastgesteld op fl. 14.428,95 terwijl het geclaimde bedrag hier fl. 38.468,00 bedroeg.

De Provinciale Watersnoodcommissie bepaalde, in overeenstemming met de al bij een vorige gelegenheid door de Algemene Verenigde Commissie genomen regel, dat de aanvragers van schadevergoeding gerangschikt zouden worden in drie categorieën:

- personen met een jaarinkomen van beneden fl. 400,00
- personen met een jaarinkomen van fl. 400,00 tot fl. 600,00
- personen met een jaarinkomen van fl. 600,00 tot fl. 800,00.

Aanvankelijk zou de eerste categorie de hele schade vergoed krijgen, de tweede tweederde deel en de derde eenderde deel.

Later werden deze bedragen echter gehalveerd, zodat de eerste categorie de helft vergoed kreeg, de tweede eenderde deel en de derde eenzesde deel van de geleden schade.

De gemeente Stein kreeg voor haar slachtoffers een bedrag van fl. 3.290,91 uitgekeerd van de Provinciale Watersnoodcommissie.

De gemeente Elsloo, waar geen enkel slachtoffer een hoger jaarinkomen dan fl. 400,00 had, ontving fl. 7.214,48.

Van de 52 getroffen gemeenten in Limburg kreeg alleen de gemeente Bergen een hogere uitkering dan Elsloo, te weten fl. 7.805,75.

Als we daarbij bedenken dat een gedeelte van Meers tot de gemeente Stein behoorde dan kunnen we geruststellen dat Meers in Limburg het ergst getroffen werd door de watersnood van 1880.

Niet voor vergoeding in aanmerking kwamen de door de Meersnaren gebakken stenen voor de bouw van een kerk en die door de overstroming onbruikbaar waren geworden. Het zou daardoor nog tot 1910 duren eer de huidige stenen kerk kon worden gebouwd in Meers.

Herstel van de dijk

De doorgebroken dijk in Meers werd hersteld door aannemer G. Straatman uit Linne. In het contract tussen het voorlopig bestuur van het waterschap "de Groote Meers" en Straatman werd onder meer bepaald dat het nieuwe gedeelte van de dijk 30 centimeter hoger moest worden dan het bestaande gedeelte in verband met vermoedelijke verzakking en een kruinbreedte moest hebben van 3 meter.

Het moest aangelegd worden met wederzijdse hellingen van twee op een.

Voor de aanhogingen moesten kiezel en zand of grind aangewend worden.

Aan de buitenzijde van de hellingen moest echter ter dikte van een halve meter goede leem worden gebruikt. Op de buitenhelling van de dijk aan de maaszijde moest "2760 vierkante meter beslagwerk van fijn wilgen rijswaarden of eikenhout bezet met tuinen op afstanden van 70 centimeter" worden aangebracht.

Op dit beslagwerk moest verder nog een "steenglooing van ballaststeen" worden aangebracht.

Daarboven moesten er nog 1600 vierkante meter "bezoding van zes centimeter dikte" worden gelegd op aan te wijzen plaatsen. De aannemer was verplicht het werk voor eigen risico en gevaar uit te voeren en dit moest vóór 15 december 1881 voltooid zijn."

De totale herstelkosten bedroegen fl. 10.528,00. De provincie verleende hierop een renteloos voorschot van fl. 3.000,00 en het rijk kenden een bijdrage van fl. 3.500,00 toe, terwijl het resterende bedrag werd verkregen uit een geldlening van fl. 5.000,00 aangegaan door het waterschap "de Groote Meers" bij de Maatschappij voor "Gemeente-Crediet" te Amsterdam.

Collecte

De toestand in Noord-Brabant, het land van Heusden en Altena en in Limburg was zorgwekkend.

Aanzienlijke kasgelden van de Watersnoodcommissie te Amsterdam waren volledig besteed aan de directe levensbehoeften voor mens en dier in het Land van Heusden en Altena. Voor Limburg was er niets meer over. Zoals vaak in de geschiedenis dreigde Limburg weer het kind van de rekening te worden. Door een initiatief van burgemeester H.J.D. Doorman van Utrecht kwam er toch schot in de hulpverlening. Hij richtte zich namelijk in zijn alarmkreet tot alle landgenoten en deed alsnog een beroep op de offervaardigheid van het Nederlandse volk. Hij combineerde dat met de viering van de geboortedag van koning Willem 3 en dat zou volgens hem niet beter kunnen plaatsvinden dan met een algemene collecte in alle Nederlandse gemeenten. Doorman deed een beroep op alle burgemeesters en commissarissen om de collecte in goede banen te leiden.

Hij besloot zijn oproep met "Moge mijn roepstem ingang vinden in de harten van mijn landgenoten."

Dijkdoorbraken in 1880.

Blauwe kleur is het overstroomde gebied.

Rode breuken zijn de dijkdoorbraken.

Helden

Zonder anderen te kort te doen eerde de bevolking van Meers vooral de heldendaden van Johannes M. Lambrichts. Tijdens en na de dijkdoorbraak had hij met gevaar voor eigen leven vrijwel alle ter plaatse te water geraakte personen van een wisse verdrinkingsdood gered.

In een verzoek aan de Commissaris van de Koning verzochten zij de toekenning van een beloning aan deze dappere plaatsgenoot. In dit verzoek memoreerde het college van burgemeester en wethouders de heldhaftige daden van Lambrichts. Een citaat:

"Slechts ooggetuigen zouden zich een denkbeeld kunnen vormen over het gevaar voor eigen leven dat Johannes Lambrichts bij het doorvaren van het mondingsgat iedere keer had getrotseerd."

Uit dit verzoekschrift valt af te leiden dat ter plaatse de stroom een tot dus ver ongekennde snelheid had ontwikkeld en mede als gevolg van de ongewoon hoge golven was het haast onmogelijk om niet te kapseizen of tegen bomen te worden geslingerd. Geen betere schets van het gebeurde kon, naar hun zeggen, worden gegeven dan door de woorden van de getuigen Willem en Johannes Janssen, Herman en Hendrik Wijnen, Theodoor en Henri Smeets, August Janssen en vele andere inwoners van Meers.

De Commissaris was overtuigd en droeg Johannes M. Lambrichts aan de koning voor om toekenning van een medaille met bijbehorend getuigschrift.

De heldhaftige Lambrichts was al door graaf de Geloës van Elsloo gedecoreerd met een persoonlijke erepenning, die heden ten dage in de collectie van het streekmuseum Schippersbeurs is opgenomen.

Onderscheiding voor een plaatselijke held.

Tijdens en na de dijkdoorbraak hadden verschillende Meersenen zich heldhaftig gedragen, waarbij vooral J.M. Lambrichts zich onderscheidde. Hij had met dreigend gevaar voor eigen leven diverse personen van de verdrinkingsdood gered en werd daarom door burgemeester en wethouders van Elsloo voorgedragen voor de toekenning van een medaille.

Van Graaf de Geloës ontving Lambrichts voor zijn dapper gedrag een persoonlijke erepenning met het opschrift; "Comte de Geloës d'Elsloo Jean Lambrichts 28 XII 1880."

Watersnood 1926

Niet alleen de overvloedige regen zorgde voor uitzonderlijk hoge waterstanden van de Maas. Ook het smeltwater van alle sneeuw die in het stroomgebied was gevallen sinds eind november 1925. Heel West-Europa had te kampen met wekenlang durend noodweer en zware stormen. Meers bestond uit 100 huizen met 500 inwoners. Met kerstmis was het waterpeil van de Maas gestegen naar 46 meter boven A.P. Door de hevige storm was de Maas wild. Op 27 december werd de dijk bij de Koeweide opgehoogd. Het water stond 40 centimeter onder de dijk. Het water bleef wassen en op woensdag 30 december werd de dijk versterkt. Bij de overheid werden pontons aangevraagd om uit Meers te kunnen vluchten als de dijk zou doorbreken.

De oude mensen, kinderen en het vee werden in veiligheid gebracht. Op 31 december was de waterstand van de Maas 46.54 boven NAP. De dijken werden nog verstevigd met palen en stro. De mensen die Meers wilden verlaten moesten naar Stein daar Elsloo niet meer te bereiken was. Bij de Scharberg sloeg het water 30 centimeter over de dijk. De sterke mannen bleven in Meers om de dijk te bewaken en mensen en vee te redden.

Enkele inwoners bleven thuis wonen op de eerste verdieping. Burgemeester Frans Eussen van Elsloo was op bezoek in Meers. Hij moest noodgedwongen met enkele gezinnen in het schoolgebouw inkwartieren. De pastoor van Meers zat met enkele kinderen in de pastorie. De storm loeide en de Maas brulde en omstreeks 22 uur brak de dijk door op dezelfde plaats als in 1880, tegenover de kerk. De Burgemeester en enkele inwoners moesten naar de tweede verdieping verhuizen.

Aan de "Sléve Hjèrre Diek" (tegenover de kerk) staan Hubert Meijers en Martien Cremers.

Zij kijken naar het geweld van het kolkende water van de Maas dat Meers binnenstroomt.

De maasdijk was bij "öt Kumpke" doorgebroken over een lengte van 150 meter.

Op nieuwjaarsdag werden in Meers per boot levensmiddelen rondgebracht. In de school en in het patronaat. Op de bühne sliepen ze op stro en had ieder een deken gekregen. Er waren in Meers nog 250 personen achtergebleven.

Vele huizen waren zwaar beschadigd, 4 huizen waren ingestort en 1 huis en enkele oude schuren waren weggedreven.

De verkennerboot die door Meers voer om hulp te kunnen bieden en levensmiddelen te bezorgen.

V.l.n.r.: Hubert Devoi, Frans Martens, Eduard Devoi, Jan Marcel Lambrichts, Nol Martens, marechaussee Janssen, burgemeester Frans Eussen en marechaussee Halmans.

De verkennerboot op de hoek van de Zwarte Laakstraat en de Lindendriesstraat.

V.l.n.r.: Hubert Devoi, Gus Janssen, Hamers (het zagertje) uit Urmond, Frans Martens, Pierre Lemmens, Harie Wijnen, Willem Wijnen, Sjang Lambrichts, Frans Lemmens, Eduard Devoi + varken, Frans Maassen(Vos-Stein), Jan Martens, Pierre Muris, Martien Cremers en Lei Driessen.

Het oude huis van Joep Wolffs links naast de school was helemaal verdwenen.

Waar de Maas stroomde, door "de Koele", lag na het water alles bezaaid met kiezel en heel veel aangespoeld hout en andere troep.

In het patronaatsgebouw werden 80 Meersenenaren ondergebracht die nog niet naar huis konden. Zij werden daar verzorgd door de zusters Franciscanessen uit Meers.

Op 3 januari werd de burgemeester en de 17 Meersenenaren uit de school bevrijd en op 4 januari werd pastoor Erkens met de kinderen in een boot uit Meers gebracht.

Op 4 februari waren de pontons per trein vanuit Dordrecht naar Roermond vervoerd en kwamen de dag erna in Meers aan. De soldaten van het Maastrichts garnizoen legden een pontonbrug aan zodat het vee Meers kon verlaten. De Maas was 90 centimeter gestegen. Er werd begonnen met een nooddijk aan te leggen, die op 19 februari 1926 toch over een lengte van 200 meter doorbrak. Varkens en kippen en huisdieren waren verdronken en met het water meegesleurd. Gelukkig waren er geen menselijke slachtoffers te betreuren, er was wel veel schade.

De ingestorte achtergevel van het huis van Pierre Westhovens, Kerkstraat 1.

Sjo Wolffs (rechts) staat met anderen in het weggespoelde "kumpke" achter het huis van Pierre Westhovens tegenover de kerk.

Het herstel van de dijk begon augustus 1927 door aannemer H. Vlot uit Maastricht. 6000 Kubieke meter grind lag achter de weggeslagen dijken. Evenveel klei uit het weiland van Willem Janssen werden gebruikt om de dijk weer te herstellen.

De kiezel en de klei werden in lagen van 20 cm. aangebracht en bedekt met klei en graszoden. De dijken werden met 80 cm. Verhoogd zodat herhaling waarschijnlijk uitgesloten kon worden beschouwd. Januari 1927 werd het herstel van de dijk opgeleverd en de totale kosten bedroegen Fl.25.000.

Op 2 februari 1926 droeg de burgemeester van Elsloo 13 personen voor ter toekenning van het ereteken, ingesteld bij Koninklijk besluit van 21 juli 1927. Dit ter erkenning van uitstekende daden, verricht bij gelegenheid van de watersnood in 1926.

Als erkenning werd de medaille in brons toegekend aan:

Antoon Hubert Berghs, Johannes Hermanus Hubertus Berghs, François Lucien Devoi, Jan Eduard Devoi, Theodoor Hubert Devoi, Jan Marcel Lambrichts, Arnold Martens, Frans Martens, Jan Hubertus Martens, Theodoor Smeets, Willem Titulaer, Peter Vranken en Jan Gerard Vranken.

Burgemeester Frans Eussen kreeg het ereteken in zilver toegekend.

Door de watersnoodramp werd het aanleggen van het geplande elektriciteitsnet uitgesteld tot 1927. De grondbelasting die na de overstroming van 1880 werd ingesteld werd in 1927 gevolgd door gebouwenbelasting en het ongebouwde werd gelijkgesteld aan de grondbelasting. Het waterschap "Groote Meers" werd in 1943 opgeheven. De reden was dat de dijken in een goede staat verkeerden en de gemeenten Elsloo en Stein de dijken gingen onderhouden.

Grotestraat 1926, terugkeer naar huis nadat het water was gezakt.

V.l.n.r. onder: Ida Brouns, Pie Pepels, Chris Pepels, Harie van Mulken en Ties Janssen. Boven: Sjeng van Mulken, veldwachter Janssen, Berp Titulaer-Martens, Marie Lambrichts-Westhovens, Anna Pepels-Delbressine, Chris Paulussen, onbekende, Sjang Paulussen, Herman Wijnen, Harie van Mulken, Martien Pepels, Jantje Janssen, Toon Brouns, Willem Cremers en Sjang Martens.

Watersnood 1993

Maandag 20 december steeg het water van de Maas tot ongekende hoogten in Itteren en Borgharen. Een geluidswagen kondigde een grote ramp aan en de dag erna was het hoge water al bij de Lindendriesstraat. Binnen enkele uren stond het maaswater in bijna alle straten. De gemeente zorgde voor zand en pompen. In Meers waren 100 militairen uit Assen in touw om 12.000 zandzakken te vullen om de dijken op te hogen. De inwoners haalden zandzakken om te proberen het maaswater buiten de deur te houden. Het maasdebiet was 3200 kubieke meter per seconde. Woensdag 22 december werd in Borgharen de hoogste waterstand van 45,95 meter boven NAP. De elektriciteit viel uit en door de kou wilden de mensen van Meers hun huizen verlaten. Veel inwoners werden geëvacueerd door de vrijwillige brandweer en de militairen naar de omringende dorpen bij familie of bekenden. De gemeente zorgde voor noodopvangverblijven in het bejaardencentrum de Moutheuvel.

Kruising Lindendriesstraat en Meersereindstraat.

Bij deze kruising werden de Meersenen met de vrijwillige brandweer in bootjes naar hogere delen gebracht.

In café "de Sjoester" was het "crisisteam" gevestigd.

Door de slenk bij "de Weerd" kwam het water van de Maas het dorp binnen vanaf de visvijver. Binnen een dag stond driekwart van Meers onder water.

Na een nacht buiten Meers te hebben gewoond kwam een deel van de bevolking, dat geen water in de huizen had, weer terug in Meers en de elektriciteit was weer hersteld.

De Meersenen werden in een rubberboot onder begeleiding van politie, de vrijwillige brandweer en militairen naar droge, hoger gelegen gedeelten gebracht.

Behalve de hulpverleners zitten Wim Muris, Mirjam en Jos Goossens in de boot.

Donderdag 23 december 1993 in Meers.

Koningin Beatrix brengt een bezoek aan Meers tijdens de wateroverlast.

Zij bezoekt Wil Martens op de Dijkweg toen die de ramen lapte.

De koningin reed door Meers op een vrachtwagen van het leger.

Het Maaswater was al 30 centimeter gezakt.

400 Inwoners van Meers waren geëvacueerd. De meesten kwamen na een nacht buiten Meers weer terug. De elektriciteit was weer hersteld.

Met de kerstdagen was het water ver genoeg gezakt. Na de kerst dooidde de sneeuw in de Ardennen en begon het te regenen. Woensdag 29 december werd er weer hoogwater verwacht. Vrijdag 31 december was de hoogste stand van de Maas 45,30 boven NAP in Borgharen. Daarna zakt het Maaswater snel en was het gevaar geweken.

De straten van Meers bezichtigen met de roeiboot in de Lindendriesstraat door Hen Smeets, Wim Smeets en Bert Smeets.

Met kerstmis was het water weer uit de straten van Meers en vierde de Meerser bevolking kerstmis thuis maar zonder versieringen, daar de meubels naar de slaapkamers en zolder waren overgebracht.

Iedere avond naar de gezellige opvang in café de Sjoester.

V.l.n.r.: Staand: onbekend, Harie Claessen, No Goossens en Sien Schoutrop.

Zittend: Eric van Mulken, No van Mulken, Henry Claessen, Edith Franssen en Bertine Demandt.

Watersnood 1995

Woensdag 25 januari houdt de zware regenval in de Belgische Ardennen en Noord-Frankrijk aan. Donderdag 26 januari bij Maastricht stijgt de Maas tot 45,09 meter boven NAP. Zaterdag 28 januari stijgt de Maas bij Borgharen tot 45,62 meter. Het maasdebiet was nu 3400 kubieke meter per seconde, dit was meer dan in 1993 en toch stond het water in Meers 20 cm. lager dan in 1993. In Limburg werden ongeveer 12.000 mensen geëvacueerd. De totale schade bedroeg 254 miljoen gulden.

Burgemeester Ed Meijer zorgde voor zand en zandzakken en riep militaire bijstand in.

Tijdens deze watersnood werd de bevolking van Meers gevraagd om de huizen te verlaten. Op de voorruiten van de woningen werden deze huizen gemarkeerd met een rode sticker.

's Avonds en 's nachts patrouilleerden de militairen door de straten om inbraak te voorkomen. Zeker 90 % van de inwoners gaven gevolg aan het verzoek van burgemeester Ed Meijer.

Kuilenweg.

De hulpverleners halen bewoners op met deze rubberboot van het leger: bovenste rij v.l.n.r.: Ilse en Peter Bocken, Hilda Smeets-van Mulken en Toos v. Gils- van Mulken en op de rug: Wim Smeets, Ingrid Smeets en Gerard Smeets.

De inwoners met direct benodigde spullen werden met rubberen motorboten uit hun huizen opgehaald en naar de vrachtwagen bij Klein Meers gebracht om buiten Meers naar de opvang adressen te worden gebracht.

In 1994 werd de nooddijk aangelegd door de firma L'Ortije om Meers te beschermen voor het Volgende hoog water. Niemand kon bevroeden dat dit binnen een jaar weer zou gebeuren.

De nooddijk houdt de eerste hoogwatergolf tegen in januari 1995.

De spindelschuiven aan de Battenweg en Koeweide werden gesloten. De rioolpompen deden nu hun werk om het rioolwater weg te pompen.

De soldaten vullen de bigbags en worden boven op de Dijkweg geplaatst ter verhoging van de dijk om Meers te beschermen tegen een overstroming.

De kosten van de hoogwaterbescherming in Limburg zijn vanaf 1995 opgelopen tot meer dan één miljard euro. Na de overstroming van 1995 konden de Limburgse waterschappen via de zogenaamde Noodwet Deltaplan Grote Rivieren snel aan de slag met de aanleg van 147 kilometer kades. Die noodwet maakte lange bezwaarprocedures van grondeigenaren onmogelijk. Met die aanleg van de kades was het eerste 100 miljoen euro gemoeid. De kades hebben effect gehad. Bij hoogwater van bijvoorbeeld 2010 en 2011 zijn nieuwe overstromingen voorkomen. De uitvoering van het project Grensmaas kost circa 600 miljoen euro. Dat bedrag wordt betaald uit de opbrengst van grindverkopen. Rijkswaterstaat en Maaswerken hebben een totaal budget van 554 miljoen euro voor de rivierbeveiliging in Limburg. Daarvan is tot nu toe 311 miljoen euro uitgegeven voornamelijk aan de uitvoering van de Zandmaas. Overigens kost de Maasbeveiliging niet alleen geld, maar levert ook een flinke brok werkgelegenheid op. Met de projecten zijn ongeveer 400 arbeidsplaatsen gemoeid.

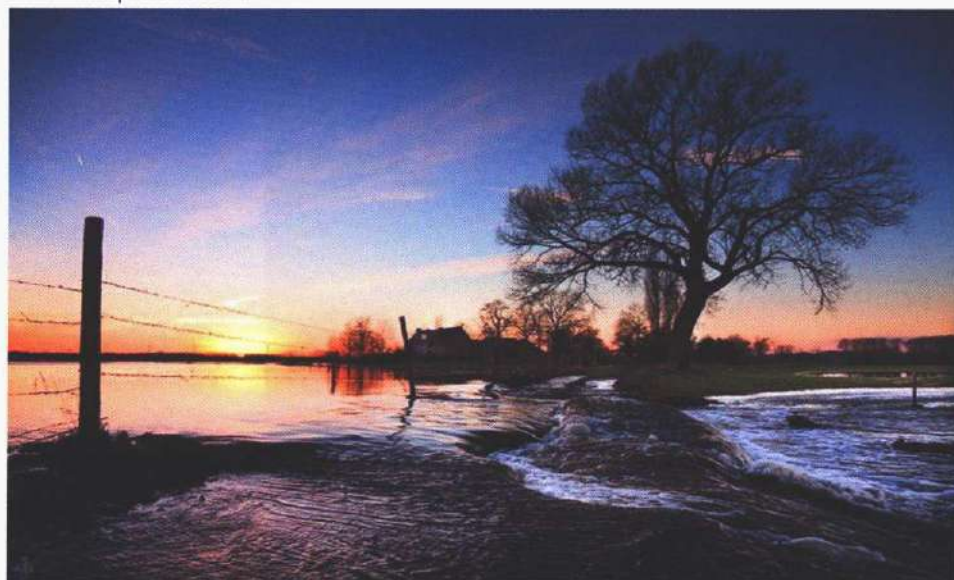
31-12-1994 geboorte van Mattie Janssen. Tussen de ooievaars liggen de zandzakken tegen het water.

In 2011 was er weer hoogwater. De landerijen stonden blank en het dorp werd door de nieuwe dijk achter de visvijver beveiligd. Het water dat via de slenk het dorp naderde bleef achter deze dijk, een lek aan deze nieuwe dijk werd door de brandweer gedicht.

Foto's watersnood 1993 +1995

Op de weerd

Grotestraat

De Maas tot aan de Dijkweg.

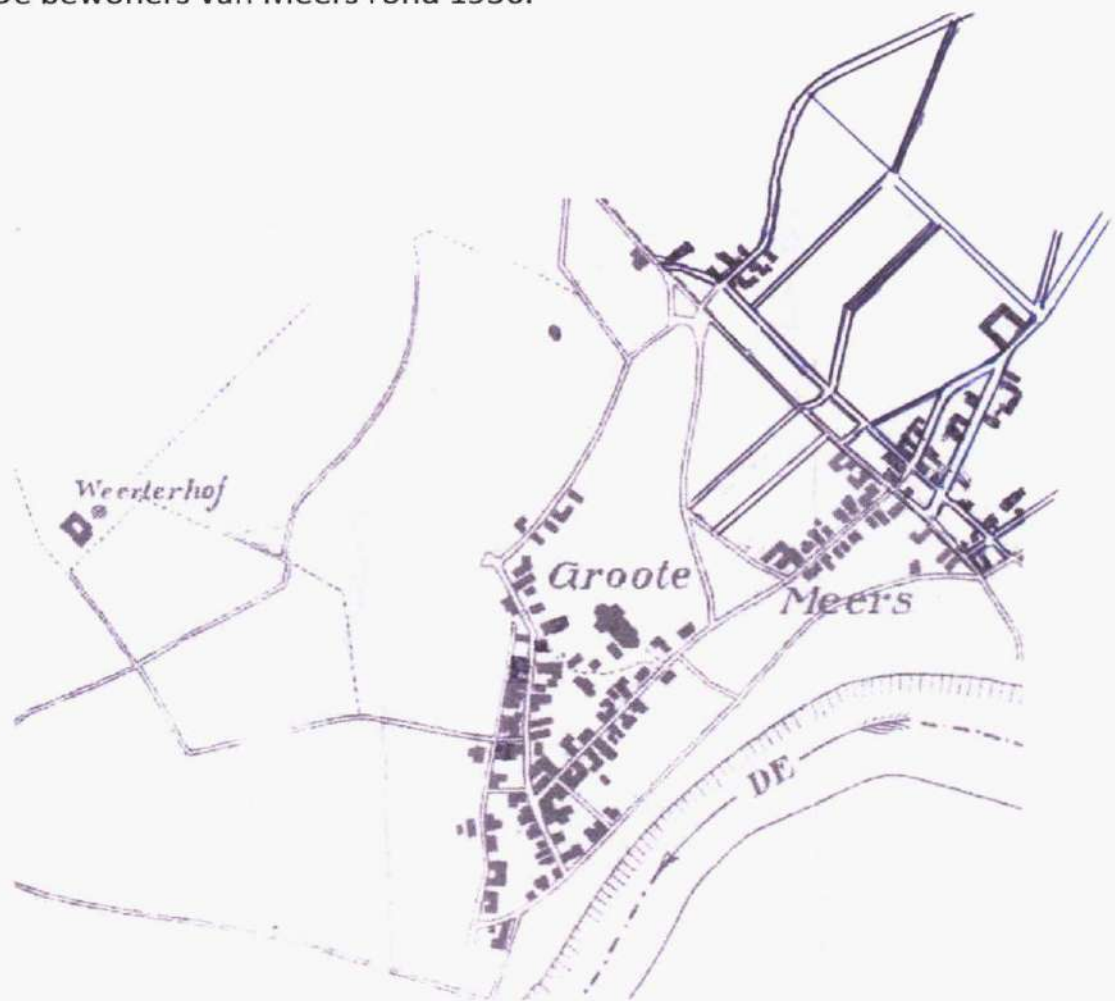

Lindendriestraat.

Heuvelstraat

De bewoners van Meers rond 1950.

Naam bewoners	vroegere adres (gemeente Elsloo)	huidig bestaande adres
Veldschuur		
H. J. Thans x A. M. Bours		Veldschuurdijk 1
Veldschuur	(gemeente Stein)	
M. A. Vranken x A. E. Coumans		Veldschuurdijk 26
L. Walkers weduwnaar v. A. Marg. Aspers		Veldschuurdijk 2
J. H. Delbresine x M. I. Martens		Veldschuurdijk 4
Jan Claassen wednr. van M. Cath. Bours		Veldschuurweg 6
Th. H. Niessen x A. A. van Geldorp		Veldschuurweg 8
J. M. van Geldorp x M. C. Scheijen		Veldschuurweg 10
P. Titulaer x H. Delbressine		Veldschuurweg 1
W. Delbresine x A. Steps		Veldschuurweg 3
P. G. Janssen x M. A. H. Lemmens		Veldschuurweg 5
J. H. Smeets x M. C. Delbressine		Veldschuurweg 7
Kleine Meers	(gemeente Stein)	
M. E. Vaessen en P. H. Vaessen		Meersereindstraat 1
L. G. Bours x P. G. Goossens		Meersereindstraat 19
A. E. Wouters		Meersereindstraat 25
H. Lambrichts x M. P. Maesen		Meersereindstraat 26
J. Bours x M. I. H. Lambrichts	Kleine Meers 54	Meerserkoestraat 19
M. Bours weduwnaar	Kleine Meers 54a	Meersereindstraat 30
C. Vaassen x M. H. Op den Camp	Kleine Meers 57	Meersereindstraat 32

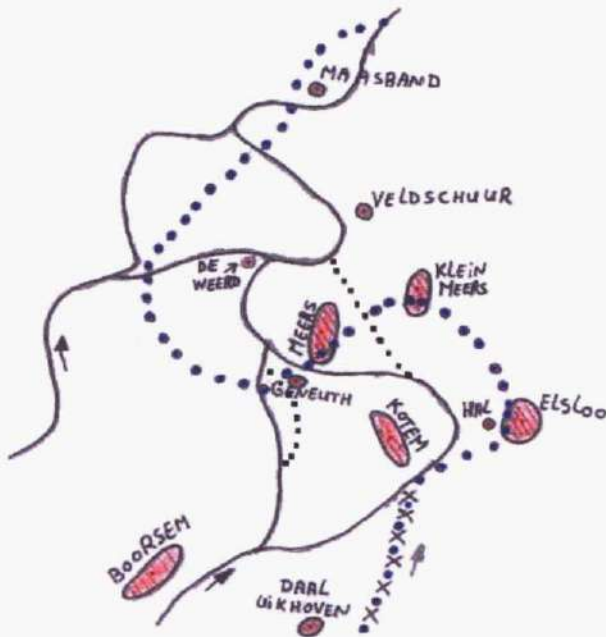
Naam bewoners	vroegere adres		huidig bestaande adres
J. L. H. v.d. Wal x M. H. G. Janssen	Kleine Meers	55	Meersereindstraat 34
R. Janssen x B. Cremers			Meersereindstraat 25
J. Martens x E. v. Mulken			Meersereindstraat 27
H. Bours x M. E. Poulussen			Meersereindstraat 29
J. M. v. Mulken x M. A. Martens			Meersereindstraat 40
J. Smeets x M. A. I. A. Poulussen			Meersereindstraat 38
J. H. Lambrichts x A. M. Op den Camp			Meersereindstraat 31
M. Op den Camp			Meerserdijkweg 17
C. Kostjens x I. Poulussen	Kleine Meers	66	Meersereindstraat 33
J.M.H. Lambrichts x M.C. Pepels			Meersereindstraat 35
J. G. Webers x M. C. H. Smeets			Meerserkoestraat 2a
J. Fr. Janssen x A. C. Smackers			Meerserkoestraat 2
M. P. Janssen x A. M. H. Kohlen			Meerserkoestraat 4
K. Verbeek x ega			Meerserkoestraat 1
L. K. Faassen x A. M. Heffels	Kleine Meers	26	Meerserkoestraat 6
Familie Heller			Meerserkoestraat 7
PJ. H. Kremers x A. E. Bours			Meerserkoestraat 9
Willie Vaassen x M. A. Bours			Meerserkoestraat 11
J. H. Vaessen x E. B. Braeken			Meerserkoestraat 12
P. J. Bergs x B. E. Muris			Meerserkoestraat 13
Th. Bervoets x A. M. Penders			Meerserkoestraat 26
J. Bervoets x A. Gubbels			Meerserkoestraat 21
J. Janssen x A. M. J. Poulussen	Kleine Meers	14	Meerserkoestraat 26
M. L. v. Mulken x H. M. v.d Wal	Dijkweg		Meerserdijkweg nvt
H. Feron x M. C. Janssen			Zwarte Laakstraat 6
J. A. van de Wal x V. Th. Gelissen			Zwarte Laakstraat 5
H. J. van Pol x M. Lemmens	Kleine Meers	3	Zwarte Laakstraat 4
N. v.d. Wal x M. M. Janssen	Dijkweg	12	Zwarte Laakstraat 2
P. J. Bergs x A. E. Goossens			Zwarte Laakstraat 1
J. P. Bergs x M. M. Op den Camp			Lindendriesstraat 2
J. H. M. Martens x H. Ackermans			Lindendriesstraat 4
M. Cremers x A. E. Smeets			Lindendriesstraat 18
Groot Meers	(gemeente Elsloo)		
W. M. Beelen x E. P. Jakobs	Kleine Meers	1	Lindendriesstraat 1
H. Martens x M. S. Hamers	Kleine Meers	2	Lindendriesstraat 11
W. Lambrichts x A. M. Ph. Maas	Kleine Meers	3	Lindendriesstraat 11
H. T. W. Lemmens x M. C. Lambrichts	Kleine Meers	4	Lindendriesstraat 13
J. H. Lambrichts x A. M. G. Bervoets	Kleine Meers	4	Lindendriesstraat 13
H. L. Op den Camp x I. A. J. Op den Camp	Kleine Meers	5	Lindendriesstraat 23
P. Westhovens weduwnaar	Kleine Meers	6	Lindendriesstraat 25
M. Westhovens weduwnaar	Kleine Meers	6	Lindendriesstraat 27
M. I. Martens	Kleine Meers	7	Lindendriesstraat 29
H. L. Lambrichts x M. C. Smeets	Kleine Meers	8	Lindendriesstraat 31
Dijkweg (gemeente Elsloo)			
J. H. Martens x M. G. Dautzemberg	Kleine Meers	1	Dijkweg 1
P. J. M. Bergs x M. A. J. Lemmens	Kleine Meers	1	Dijkweg 1
Louis Lochs	Straatje	16	Dijkweg 1a
A. H. Berghs x M. Janssen	Straatje	26	Dijkweg 2

Naam bewoners	vroegere adres		huidig bestaande adres
J. G. Vranken x R. M. Braeckmans	Straatje	27	Dijkweg 3
H. Cremers x L. R. A. Vranken	Straatje	27	Dijkweg 4
L. Bours x A. G. Lochs	Kleine Meers	9	Pastoor Erckensstraat 2
P. J. Backhuis x M. I. v. Mulken	Kleine Meers	10	Pastoor Erckensstraat 3
J. Paulissen x M. B. Aarts	Kleine Meers	12	Pastoor Erckensstraat 4
J. L. Muris x C. Berix	Kleine Meers	12	Pastoor Erckensstraat 4
M. C. Rutten	Kleine Meers	13	Pastoor Erckensstraat 6
L. v. Mulken x M. S. Op den Camp	Kleine Meers	14	Pastoor Erckensstraat 5
J. W. v. Mulken x I. S. v. Mulken	Kleine Meers	15	Pastoor Erckensstraat 9
W. v. Mølken x A. M. M. v.d. Wal	Kleine Meers	16	Pastoor Erckensstraat 11
M. J. Brouns x M. C. R. Devoi	Kleine Meers	17	Pastoor Erckensstraat 13
W. H. Smeets x M. G. Martens	Kleine Meers	18	Pastoor Erckensstraat 18
J. H. v. Mulken x A. H. Wijnen	Kleine Meers	19	Pastoor Erckensstraat 17
W. Driessen x B. v. Gennip	Kleine Meers	20	Pastoor Erckensstraat 22
J. H. Martens x M. C. Schils	Kleine Meers	21	Pastoor Erckensstraat 21
L. Maesen x Penders	Kleine Meers	23	Pastoor Erckensstraat 23
H. H. A. Meijers x M. E. Janssen	Kleine Meers	24	Pastoor Erckensstraat 24
P. J. H. Vaessen x A. E. Janssen	Kleine Meers	25	Pastoor Erckensstraat 26
J. W. v. Schoubroek x A. M. H. Vaessen	Kleine Meers	27	Pastoor Erckensstraat 25
H. Cremers x G. Smeets	Kleine Meers	28	Pastoor Erckensstraat 28
Th. Wijnen x M. B. Smeets	Kleine Meers	28	Pastoor Erckensstraat 28
W. Vranken x Fin Dewitte	Kleine Meers	30	Kuilenweg 2
M. L. Houben x M. H. Dewitte+Ties Dewitte	Kleine Meers	31	Kuilenweg 2
W. Vranken x J. Dewitte	Kleine Meers	31	Kuilenweg 2
H. Wijnen x I. C. Lotz	Kleine Meers	32	Kuilenweg 4
H. M. Wijnen x R. E. v. Mulken	Kleine Meers	33	Kuilenweg 6
P. M. Op den Camp x H. Wijnen	Kleine Meers	33	Kuilenweg 6
Klooster			Kloosterstraat 26
P. Janssen x M. G. v. Mulken	Straatje	1	Kloosterstraat 32
P. A. Driessen x A. E. Bergs	Straatje	2	Kloosterstraat 30
Pastorie	schoolsteeg	2	Schoolsteeg 2
W. H. Coumans x M. A. Brouns	schoolsteeg	4	Schoolsteeg 4
J. Ubachs x M. S. Brands	Straatje	3	Kerkstraat 1
J. H. Monfils x M. B. Claessen	Straatje	3	Kerkstraat 1
Th. Wolffs x C. Hooft	Straatje	4	Kerkstraat 2
P. J. Smeets en M. S. Smeets	Straatje	5	Kerkstraat 4
J. M. Vranken x I. B. Heijens	Straatje	6	Kerkstraat 6
P. W. Martens x I. H. Debie	Straatje	6	Kerkstraat 6
M. H. Vaessen	Straatje	7	Kerkstraat 10
H. Maesen x B. Pepels	Straatje	7	Kerkstraat 10
Th. Smeets x J. S. Gelissen	Straatje	8	Kerkstraat 9
Fr. Martens x M. C. Driessen	Straatje	9	Kerkstraat 11
J. H. Martens x M. P. H. Claassen	Straatje	10	Kerkstraat 13
H. Op den Camp x M. C. Martens	Straatje	11	Kerkstraat 15
J. H. Vaessen x M. H. H. Opsteyn	Straatje	12	Kerkstraat 12
J. W. Driessen x J. M. Wijnen	Straatje	15	Kerkstraat 18
L. Lochs x M. G. Janssen	Straatje	16	Kerkstraat 16
J. M. Muris x M. E. Lochs	Straatje	16	Kerkstraat 16

Naam bewoners	vroegere adres		huidig bestaande adres
P. J. H. Gulikers x A. E. Lochs	Straatje	16	Kerkstraat 16
Wed. J. M. Peters en H. L. Wijnen	Straatje	17	Kerkstraat 23
C. Claassen x A. E. Peters	Straatje	17	Kerkstraat 23
P. H. Vranken x A. M. Westhovens	Straatje	19	Kerkstraat 25
H. H. driessen x M. H. E. Lemmens	Straatje	19	Kerkstraat 25
P. L. Driessen x H. Cremers	Straatje	20	Kerkstraat 24
F. H. Lemmens x M. I. Driessen	Straatje	21	Kerkstraat 27
J. M. Houben x C. Smeets	Straatje	22	Kerkstraat 29
P. Smeets x M. C. Claessen	Straatje	23	Dijksteeg 1
Th. V. Mulken x A. Wijnen	Straatje	23	Dijksteeg 2
J. H. v. Mulken x M. O. Devooi	Straatje	24	Dijksteeg 3
J. W. Bergs weduwnaar	Straatje	25	Dijksteeg 4
Wed. T. H. Devoi - Bosmans	Grotestraat	2	Grotestraat 2
M. v. Mulken x R. S. Devoi	Grotestraat	2	Grotestraat 2
Leo Brouns x Lies Notermans	Grotestraat	1	Grotestraat 1
P. Vranken x J. M. Martens	Grotestraat	3	Grotestraat 3
J. Martens	Grotestraat	4	Grotestraat 5
H. J. Martens en M. A. Martens	Grotestraat	6	Grotestraat 7
L. Goossens x B. Martens	Grotestraat	5	Grotestraat 10
M. C. H. Martens-Berghs weduwe	Grotestraat	7	Grotestraat 12
J. H. H. Martens x M. E. Lochs	Grotestraat	8	Grotestraat 12
M. C. Martens	Grotestraat	9	Grotestraat 11
A. M. Lochs-Claessen Weduwe	Grotestraat	12	Grotestraat 14
W. H. Berghs x M. S. H. Vranken	Grotestraat	11	Grotestraat 13
H. Wijnen x M. H. Smeets	Grotestraat	12	Grotestraat 16
H. T. Devoi x M. A. M. Lambrichts	Grotestraat	13	Grotestraat 17
H. Wijnen x M. C. Lochs	Grotestraat	14	Grotestraat 19
H. W. Wijnen x A. C. Smeets	Grotestraat	15	Grotestraat 21
L. Muris en J. H. Martens	Grotestraat	16	Grotestraat 21
M. C. Driessen x B. C. Pepels	Grotestraat	16	Grotestraat 22
J. M. Vranken x A. C. Wijnen	Grotestraat	17	Grotestraat 24
J. M. Goossens x H. Tummers	Grotestraat	18	Grotestraat 25
C. Goossens x J. M. H. Penders	Grotestraat	19	Grotestraat 27
H. Lochs x G. Smeets	Grotestraat	21	Grotestraat 28
J. M. Dewitte x M. E. Lochs	Grotestraat	21	Grotestraat 28
P. J. H. M. Sanders x S. Janssen	Grotestraat	22	Grotestraat 28
L. Muris x M. I. Goossen	Grotestraat	23	Grotestraat 29
J. M. v. Mulken x A. E. Wolffs	Grotestraat	24	Grotestraat 30
M. B. Martens-Driessen weduwe	Grotestraat	26	Grotestraat 32
P. L. Lambrichts x C. M. Tempelaars	Grotestraat	26	Grotestraat 33
J. M. Lambrichts x M. A. Westhovens	Grotestraat	27	Grotestraat 35
Sjang Brouns x Mie Notermans	Grotestraat	28	Grotestraat 34
J. Janssen en A. Janssen en Nol Janssen	Grotestraat	30	n. v. t.
M. Cremers x M. Wijnen	Grotestraat	31	n. v. t.
M. Th. Smeets x M. C. Cremers	Grotestraat	32	Grotestraat 36
P. Cremers x A. C. Vranken	Grotestraat	32	Grotestraat 38
M. Pepels x A. M. Delbressine	Grotestraat	33	Grotestraat 45
W. Titulaer x B. Martens	Grotestraat	34	Grotestraat 40
H. Notermans x E. Habets	Grotestraat	35	Grotestraat 49
H. W. v. Mulken x A. E. Goossens	Grotestraat	??	Grotestraat 42

Naam bewoners	vroegere adres	huidig bestaande adres
J. M. L. Op den Camp x A. M. E. Muijters	Grotestraat ??	Grotestraat 42
P. J. H. Bergs en H. M. Bergs	Grotestraat 36	Grotestraat 46
H. v. Mulken x A. M. Wijnen	Grotestraat 37	Grotestraat 51
J. A. Muris x M. E. Wintgens	Grotestraat 38	Grotestraat 48
Th. Smeets x M. P. Aerts (tijdelijk)	Grotestraat 38	Grotestraat 48
T. L. Muris x M. C. Gardeniers	Grotestraat 40	Grotestraat 50
H. Timmer x E. Caenen	Grotestraat 39	Grotestraat 57
B. Coumans	schoolsteeg 4	Vresmansstraat 16
A. H. Vranken x M. M. Coumans	schoolsteeg 7	Vresmansstraat 14
Th. H. Brouns x M. J. Albrechts	Grotestraat 40	Grotestraat 52
J. Worms weduwnaar	Grotestraat 41	Grotestraat 59
H. H. Janssen x S. A. R. Devoi	Grotestraat 41	Grotestraat 54
Wed.M.B.H.Claessen - Op den Kamp	Grotestraat 42	Grotestraat 61
J. H. Claessen x A. M. Bergs	Grotestraat 42	Grotestraat 61
P. Claessen x A. Pepels	Grotestraat 43	Grotestraat 56
J. Wijnen wednr. van A. E. G. Bours	Grotestraat 45	Grotestraat 58
J. Vranken x A. C. Wijnen	Grotestraat 46	Grotestraat 60
J. W. Lochs x M. A. G. Konings	Grotestraat 47	Grotestraat 60
P. A. Janssen x M. C. A. Buskens	Grotestraat 48	Grotestraat 62
W. Martens x M. H. Janssen	Grotestraat 49	Grotestraat 64
familie Smeets x Koch	Grotestraat 50	Grotestraat 68
M. Hendrix x G. Houben	Grotestraat 51	Grotestraat 70
Jan Smeets (kloppe Jantje)	Grotestraat 51	Grotestraat 70
J. H. Muris x A. G. Maesen	Grotestraat 52	Grotestraat 72
Herman Janssen	Grotestraat 52	Grotestraat 72
J. H. Wijnen x M. M. v. Geldrop	Grotestraat 52	Grotestraat 72
A. E. Muris-Martens weduwe	Grotestraat 54	Grotestraat 74
N. H. Coumans x A. E. Smeets	Koeweide 1	Koeweide 2
J. E. Devoi x M. G. Caenen	Koeweide 2	Koeweide 4
J. Claessen x A. G. Peters	Koeweide 3	Koeweide 8
P. J. Peters x H. M. H. Bours	Koeweide 4	Koeweide 13
P. H. Smackers x M. Janssen	Koeweide 5	Koeweide 15
P. Smeets x J. M. I. Martens	Koeweide 6	Koeweide 14
M. S. Muris-Janssen weduwe	Koeweide 7	Koeweide 16
T. A. Smeets x A. M. Goossens	Koeweide 8	Koeweide 17
J. H. Rouschop x M. C. Pepels	Koeweide 9	Koeweide 23
F. L. Ruijl x M. G. Reijners	Koeweide 10	Koeweide 25
P. H. Vaessen x M. C. Gubbels	Koeweide 12	Koeweide 29
H. H. Janssen x S. Cremers	Koeweide 13	Koeweide 33
W. Smeets x A. Penders	Koeweide 14	Koeweide 35
N. Lambrichts x I. J. Debie	Koeweide ?	Koeweide 32
Th. Smeets x M. P. Aerts	Koeweide ?	Koeweide 34
P. J. H. Lochs x A. Op den Camp	Koeweide ?	Koeweide 36
Anna (maagd pastoor)+man	Koeweide ?	Koeweide 38
De Jong (poitie) x ega	Koeweide ?	Koeweide 40
P. H. Smeets x M. C. Cremers	Koevaert 13	Koevaert 18
N. H. Berghs x M. G. Lahaye	Koevaert 15	Koevaert 15
Joseph Coumans x Jet Quaedvlieg	Op de Weerdt 1	Op de Weerdt 1
Jos Dreissen x Helena Schreurs	Op de Weerdt 2	Op de Weerdt 2

Koeweide

De vroegere maaslopen.

De zwarte strepen is de Maas rond 1150.

De stippellijnen zijn tijdelijke maaslopen door overstromingen in de loop der tijd.

De blauwe stippen geeft de maasloop in vanaf 1800.

x.x.x geeft de stroom van de Geul aan.

De naam Koeweide ("Koowei") is de verbinding met de weidegebieden langs de Maas.

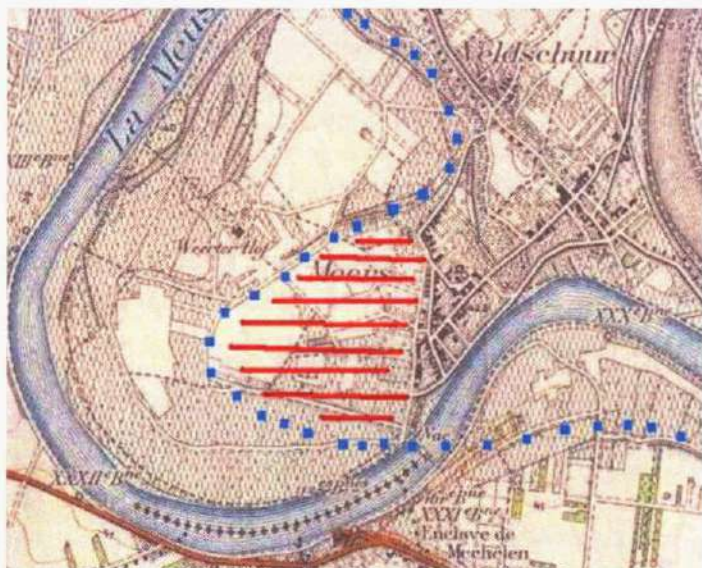
Wat nu de straat is, was ooit de grens met het weidegebied "Koeweide". Koeweide is geen unieke naam. Overal waar de Maas langs de dorpen loopt, heeft er langs de rivier wel een gemeenschappelijk weidegebied bestaan, een Koeweide. Soms was die in gemeenschappelijk bezit "gemeyne grond" soms bezit van de landsheer. In het geval van Meers was de Koeweide kasteelbezit (Elsloo). In de archieven komen we ze als de "Koyeweijsde" tegen. De Bovenste Koevaart, de Pontegatsweg en de "Auwe Mert" waren de toegangen tot de Koeweide. Tussen de toegangen in lag de afscheiding tussen dorp en Koeweide (nu is dat Achter de Heggen en de straat Koeweide.). De omvang en begrenzing van de Koeweide was in grote mate afhankelijk van de loop van de Maas.

De historische "Koowei".

De Maas langs de Koeweide is ook geen vast gegeven geweest. De kleine bochten in de Maas langs de Koeweide in Meers zijn net enkele dergelijk verschuivende bochten geweest als hun grote broers, de bochten bij de Lindendries en Geneuth. Rond 1500 was dit hele gebied al in beweging met aan- en afspoelen van weerden, een proces dat werd ingezet bij de grote veranderingen bij het kasteel van Elsloo rond 1450. Ook is rond 1525 de oude Meerserdijk gebouwd die we in de Grotestraat en de Dijksteeg tegenkwamen.

Die is naar voorbeeld van de dijk van Rekem (achter de Halle) en de Steinderdijk aangelegd (die bestonden toen dus al en waarschijnlijk niet lang.) De opdrachtgever was de Heer van Elsloo. In ruil voor het in gebruik mogen nemen en omzetten in bouwland van weerden direct in de omgeving van "Cleynen Mers" met een subsidie van 100 gulden.

De oude Maasloop over de Koeweide, zoals deze vrijwel rond 1600 bestond.

In rood aangegeven het gebied wat wij aanmerken als zijnde de oorspronkelijke Koeweide. Deze kaart geeft overigens ook goed weer de gebieden rond Meers die weiland (grijs gespikkeld) en bouwland waren en hoe die t.o.v. elkaar lagen. Dit landschap was in de jaren 70 van de vorige eeuw nog nagenoeg onveranderd.

De blauwe stippen is: "Cleyne" of "Alde" Maas uit 1650.

In dit gebied bestond ook de naam "steenheuvel". Na een overstroming kon het vervelende bijverschijnsel optreden van achterblijvende waaiers kiezel en stenen, die dan bij elkaar geraapt werden. Dit bij elkaar gooien van de stenen kan ten grondslag liggen aan de naam "Steenheuvel".

Verder lag er aan de rand voor de Weeterhof "het Kleef" en "öt Schaor". Een kleef is een steil helling en het schaor of schoor is hoge Maasoever. Beide verwijzen naar de waarschijnlijk steile voormalige oever van de "Alde Maes" ter plaatse. Nu nog zichtbaar op het einde van de "Pontegatsweg".

Het gebied tussen, Koeweide en Koegrienddijkweg en Pontegatsweg, waren de "overste landen". De koegrienddijkweg heette vroeger "Cleynen Meerscherdijk" en is in 1720 aangelegd van de stenen die op het land lagen na overstromingen.

Tussen de "koegrienddijkweg" en de Maas ligt de "Koegriend", die ontstond door de grotere bocht van de Maas en zodoende slib op het grind aanspoelde.

De omvang en begrenzing van de Koeweide is in grote mate afhankelijk geweest van de loop van de Maas. De weg van de "Koevaart" naar de "Koegriend" heette de "Bovenste Koevaart". Over de Koegrienddijk aan de Maas was de "Losplaats" om schepen te lossen. Even verderop lag het voetveer over de Maas naar Geneuth: aan de Trappen, aan de bel of "bie de Köning".

De huidige weg Koeweide heette vroeger "achter de Heggen" en rond 1900 "Heggenvoetpad". Deze weg werd bewoond vanaf ongeveer 1600 (alleen aan de oostzijde) en liep door naar het noorden in "achter de Hoven" of "achter de Heggen", hier lagen de tuinen aan de achteringang van de huizen aan de Grotestraat.

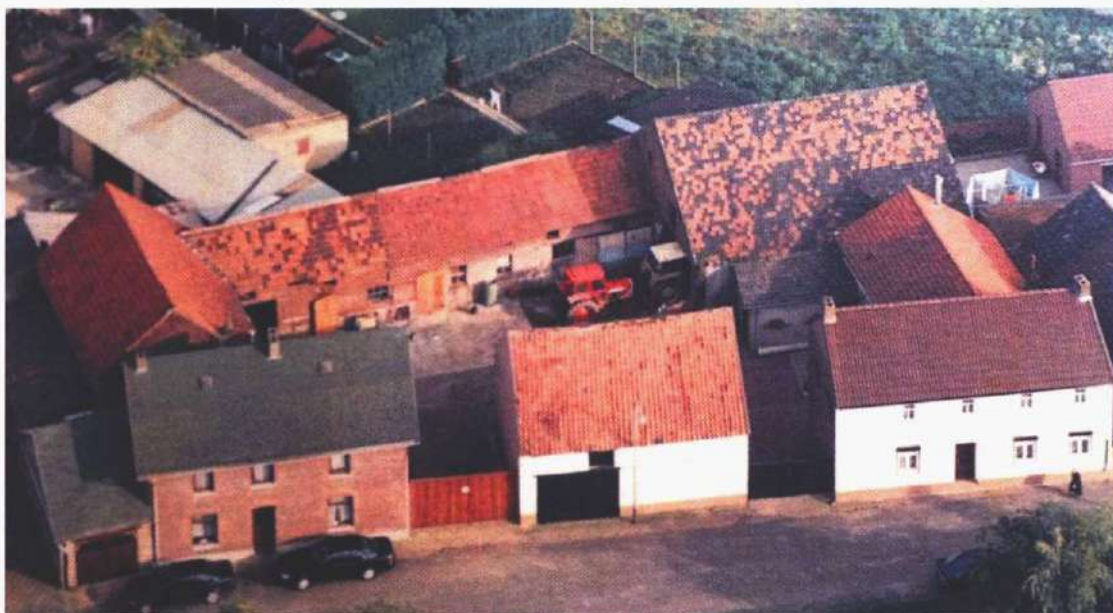
Na 1800 stroomde de Maas op de huidige plaats. In de 20^e eeuw kwamen in de Koeweide ook de huizen aan de westkant. De "schörkarwaeg" tussen Koeweide en de Koegrienddijkweg heette Dijkpad.

De verbinding tussen de Grotestraat en de Koeweide is de Bromsteeg, in de volksmond "Stegel", deze lag vroeger links van de boerderij Grotestraat 27. Een stegel is een (draai)hekje in een voetpad door een weiland.

Ondernemers

Harie Smeets had een timmerwerkplaats op nummer 35.

Frans Goossens heeft op nummer 5 een verzekeringskantoor, overgenomen van zijn vader Mathijs.

Eigendom familie Smeets tot 1924, het grootste gedeelte verkocht aan Frans Laurens Ruijl.

Zoon Pit Ruijl nam het bedrijf over en verkocht en bezorgde ook diervoeder. De molen draaide in 1982 voor het laatst. De houtzagerij werd door Pit voortgezet en daarna door zijn kinderen Frans jr. en Gertie nog enkele jaren gerund.

De graanmolen en houtzagerij op nummer 25 was opgebouwd door Joannes Smeets in de eerste helft van de negentiende eeuw. Deze stierf in 1871. Hendrik Smeets zette het bedrijf voort tot een bloeiende zaak met heel veel eigendommen. Na de overstrooming van de Maas in 1880, werd in 1881 het "Waterschap De Groote Meers" opgericht. Hendrik Smeets was bestuurslid en een van de vijf Hoofdingelanden. Iedereen in Meers kende: "d'n auwe Hing".

Hendrik had in zijn jonge jaren op het kasteel in Elsloo gewerkt. Hij had daar de Franse taal leren spreken en schrijven, wat hem later zakelijk goed van pas kwam.

Alle boeren uit de omgeving kwamen bij hem voor het malen van hun graan. Het gemalen graan werd dan thuis bij de boeren zelf gebakken, want bijna alle boeren hadden een eigen bakoven. Deze molen werd in het begin aangedreven door een stoommachine. De zaagmachine werd eveneens met stoom aangedreven.

De stoommachine van zijn zwager in Boorseem (ook molenaar) was geëxplodeerd. Hendrik verving daardoor zijn stoommachine door een grote, zware scheepsdieselmotor. De motor werd gekoeld door water. Hij bouwde een grote bak om het koelwater op te vangen en te koelen. De vrouwen van Meers kwamen in dit warm water hun was doen.

De boomstammen haalde hij onder andere in de omgeving van Vijlen. Hij kocht dan een partij bomen op die gekapt moesten worden. Hiertoe huurde hij ter plekke een ploeg arbeiders in die deze klus dan moesten klaren. Om al deze stammen te verslepen kocht Hendrik in die omgeving 5 a 6 paarden die de stammen dan naar Meers versleepten (baumpaerd genoemd). Dit ging ook gedeeltelijk via het spoor van Maastricht naar Beek-Elst. Wanneer de klus geklaard was werden de paarden weer verkocht. De stammen werden dan in zijn zagerij tot planken gezaagd met een verticaal werkende zaagmachine. Nadat er voldoende planken gezaagd waren, werden die met eigen paarden naar de Maas versleept. Op schepen over de Maas werden die planken met de paarden via de jaagpaden naar Maastricht stroomopwaarts getrokken. In Maastricht werden de vermoeide paarden verwisseld voor verse paarden en ging de tocht verder over de Maas naar Luik. In Luik had Hendrik voor hem bekende afnemers waar de planken dan verkocht werden.

Het bedrijf is in 1910 overgegaan naar de oudste zoon Theodoor Smeets (Doorke). Deze verkocht het uiteindelijk in 1924 aan Frans Laurens Ruijl, op verzoek van de erfgenamen van Hendrik Smeets. Hendrik Smeets overleed in 1921.

In gesprek met Houbèr Smeets

Houbèr Smeets, geboren 1 februari 1929 op het adres waar hij anno 2016, met een onderbreking van 8 jaar in de Franciscushof, woont in de Koeweide. Hij was het jongste kind van de 8 kinderen (4 meisjes en 4 jongens) van Anna Martens en Pierre Smeets.

De ouders van Houbèr:

Pierre Smeets, Pierre van Hermens Door, werd geboren tegenover het huis dat hij zelf bouwde in Koeweide 14.

Anna Martens van Kempkes Door, haar ouderhuis stond in de Grotestraat op het adres waar nu Tiny en Ton Jonkers-Hautvast wonen.

Het huis werd gebouwd in 1922 en was tot 1932 het enige huis aan de even kant van de straat. In dat jaar werd de dubbele blok op de nummers 2 en 4 gebouwd. Koeweide heette tot aan de bevrijding "Achter de Hègge" en een paadje over het erf van Chris van Nolle (Goossens) leidde naar de Grotestraat. De Engelsen hebben aan het einde van de Tweede Wereldoorlog ervoor gezorgd dat de Pontegatsweg er kwam en Achter de Hègge werd Koeweide.

Voordat hij in 1947 als laatste leesjongen in de Staatsmijn Maurits ging werken, ging hij bij mensen thuis wol spinnen. In 1985 ging hij op 56-jarige leeftijd in de VUT, na 20 jaar werken in de mijn en 20 jaar werken bij het Stikstof Bindingsbedrijf (SBB).

Familie Smeets-Martens, circa 1936. V.l.n.r.

Onder: Pierre jr., Pierre Sr., Hoebèr, Anna, Bertha, boven: Martien, Marie, Triena en Dorus.

Zwarte Laakstraat

In 1955 is Houbèr getrouwd met Truus Luten, afkomstig uit Ulestraten. Ze kregen twee dochters, Hannie en Truus. In 2008 zijn ze vanuit de Franciscushof teruggekeerd naar Koeweide 14, waar ze gingen wonen in een zogenaamde kangoeroewoning achter het bestaande huis. September 2014 is Truus overleden.

Lang waren er drie boerderijen in de straat namelijk: die van Jacob Peters Koeweide 13, Ruyl Koeweide 25 en Pie Vaessen (de Göbbel) Koeweide 27. Frans Ruyl heeft naast zijn boerderij ook een zagerij met molen gehad. Dat was geen molen met wieken, maar een elektrische molen waar graan werd gemalen. De boomstammen voor de zagerij lagen op het gebied De Koeweide aan de Maas.

V.l.n.r.: Maantje Wijnen, Lenske Muris en Pierre Smeets op weg naar de kerk.

Koeweide werd in 1952 geasfalteerd. Toen de vader van Hoebèr op tweede paasdag overleed en hij begraven werd, was het zo heet dat het asfalt smolt.

Uit zijn jeugd herinnert Hoebèr zich dat de mensen in de zomer 's avonds bij elkaar zaten en met elkaar praatten over van alles en nog wat. Er was immers geen televisie en computers en I-phones waren nog lang niet uitgevonden.

Voetbalvereniging Havantia had haar eerste veld achter de Koeweide. Het pad dat daarheen leidde, bestaat nog gedeeltelijk tussen Koeweide 12 en 14 en heette: "Dijkvoetpad". Later verhuisde Havantia naar het terrein aan de Kerkstraat. Het werd "öt Kumpke" genoemd, omdat het laag gelegen was. In de winter liep "öt Kumpke" onder water en kon er mooi geschaatst worden op natuurijs. Later verhuisde Havantia naar het terrein aan de Heuvelstraat.

Naast zijn werk was Hoebèr actief in de buurtvereniging en maakte hij samen met o.a. Tjeu Bovens en Sjèr Claessen (De Witte Börstel) mooie praalwagens voor de Koeweide. In 1972 werd hij bestuurslid van het Uniformenfonds en later werd hij ook bestuurslid van de fanfare. Hij is 15 jaar zaalbeheerder van de fanfarezaal geweest en daarna nog vele jaren op de zaal meegewerkt als vrijwilliger. Op Houbèr kon je altijd een beroep doen. Hij was altijd bereid om mee te werken. Samen met wijlen Philomien Smeets-Vootz en anderen heeft hij daar mooie tijden beleefd op de fanfarezaal. Er werden veel bruiloften gevierd in de fanfarezaal, die met vrijwilligers verzorgd werden. Zodoende kwam er geld in het laatje om de vereniging financieel mede draaiende te houden.

V.l.n.r.:

Onder:

Tonia Martens, Lies Janssen,
Marie van de Wal, Marie Smeets
en
Antje Claessen.

Boven: Anneke Goossens, Triena
Janssen, An Wijnen en Marie
Smeets.

Oude beroepen:

Huisslachter

Maantje Op den Camp als 92 jarige.

Maantje is 98 jaar geworden.

Loon- of huisslachter

Maan Op den Camp, Kerkstraat

6 november 1974

Met Jan van Lieshout, freelance journalist

voor het Limburgs Dagblad.

Binnendoor en buitenom 'Maantje'

keelde duizenden varkens

November: Slachtmaand. De eerste huisslachtingen zijn weer verricht. Hammen en zijdenspek liggen weer in de pekel. Toch is de huisslachting de laatste jaren sterk gedevalueerd. Slechts weinigen mesten nog een varken vet. En voor de weinigen, die er nog een knalstaart op nahouden, is de huisslachting niet meer hét hoogfeest, dat het vóór de oorlog was, toen nog een „dröpke" in huis werd gehaald om met de loonslager te kunnen klinken. Als een wierook van welvaart hing de vetwalm in huis. Zichten was een ritueel, waarbij het hele gezin was betrokken. Dagen werd uitgezien naar het vers “blood”, de “huidkjaes” en de “pannas”: vleesgerechten die in de Dikke van Dale staan geboekstaafd: bloedworst, zult en balkenbrij. Die tijd is voorbij. In de meeste dorpen is geen loonslager meer te vinden. De weinigen, die nog met gewette wapenrusting op pad gaan vrezen, dat ook zij over enkele jaren revolver, bijl, wetstaal en messen zullen moeten opbergen.

Al is “Maantje” 92 jaar, zijn snijkunst heeft nog altijd iets kunstzinnigs. Eerlijker verdeling is niet denkbaar. Herman Op den Camp moet nog altijd het vlees snijden en verdelen, wanneer in huize Op den Camp aan de Kerkstraat in Meers warm wordt gegeten. Niet alleen voor Erik, Rieneke en Marieke, ook voor Harrie (46), zijn jongste zoon en schoondochter Mia Cobben uit Rothem, bij wie hij inwoont.

Met hetzelfde mes, waarmee “Maantje” Op den Camp het vlees snijdt, maakt hij nog een kruis over het brood. “Maantje” is erg godsvruchtig. Zijn dag begint altijd met een mis. Hij zal nooit vergeten om voor en na het eten een dankgebed uit te spreken. De “Engel des Heren” bidt hij met sonore stem voor. Wie hem de hand drukt en zegt: “Tot ziens”, krijgt geheid ten antwoord: “Als t God belieft”. Niemand die in deze heilige de man zou bevroeden, die jaren met een koker vol moordtuig onderweg was. Toch heeft “Maantje” in zijn leven duizenden varkens gekeeld. Zelfs toen van overheidswege werd opgedragen om de varkens met een schietwapen te doden, bleef Herman Op den Camp de varkens steken. Met een pin sloeg hij een “schotwonde” in de varkenskop, zodat keurmeesters overtuigt bleven van “Maantjes” weidelijkheid.

In mijn jeugd ging ik altijd mee met “nonk Ties”, mijn peetoom, die loonslager was in Maasband. Eind oktober wette hij gewoonlijk weer de messen, want in november moest hij weer gaan slachten. “De rijkere boeren mestten gewoonlijk twee varkens vet. Een werd begin november geslacht, het andere tegen Kerstmis of Nieuwjaar. De kleinere boeren en de mijnwerkers slachtten slechts één keer per jaar. Praktisch huis aan huis werd een varken gehouden. Wie dat niet deed, kocht er één. Een varken van honderd kilo kostte vóór de oorlog 25 gulden. Nu zeker het twaalfvoudige. Toen ik zeventien was, slachtte ik mijn eerste varken zelfstandig.

Ik word te oud, had “nonk Ties” gezegd. Je moet maar eens voor jezelf beginnen. “Maantje” schokschoudert van pret als hij zijn dramatisch debuut nog eens voor de geest haalt. “Ik zou thuis het varken slachten. Ik trof wel de halsslagader, maar het varken wilde niet doodbloeden. Daarom moest “nonk Ties” er toch weer aan te pas komen.

“Gij lomperd”, tierde hij. “Ge hebt het mes over de ribben weggestoken. Ge had het onder de ribben moeten steken”.

“Maantje” bet het water in de ogen en stopt een pijpje. Met plezier maakt hij nog eens de gang, die hij als loonslager in de slachtmaand soms vijf keer per dag moest maken.

Zodra hij op het erf was aangekomen kwam het varken wijsgerig de stal uitwaggelen. Beide achterpoten werden met een zeelt aaneengebonden, dat door een van de omstanders werd vastgehouden. De boer zelf hield het touw vast, dat om de rechterpoot werd vastgebonden.

Met vereende kracht werd het varken op zijn rechterzijde geduwd, zodat ik mijn knie op de linkerschouder kon zetten en het mes in de hals kon steken. Het bloed werd opgevangen in een kom of in een emmer. Gewoonlijk deed dat de vrouw des huizes. Af en toe drukte ik op het varken, opdat alle bloed wegstroomde. Dat was gezond voor het vlees. Twee tot twee en een halve liter ving de vrouw op. Van de eerste tot de laatste druppel bleef ze met haar hand in het bloed roeren, opdat het niet dik werd. Ook in de ketel op het vuur bleef ze roeren. Het bloed werd gepeperd en gezouten en met tarwemeel vermengd. Als de massa stijf was, werd het in kommen overgeschept. Je had dan „blood” (bloedworst).

Ondertussen ging het slachtritueel verder. Het ontzielde varken werd op een kruiwagen geladen en een eind van de keuken af op een “bushei” stro gelegd en met een laagje stro toegedekt. Dat stro werd aangestoken, waardoor mest en haar wegschroelden. Met een heibezem werd het varken vervolgens schoongeveegd, met warm water besprenkeld en met een tuitje schoon gekrabbd.

Na een dröpke werd het varken met de rug op een ladder gelegd, zodat het van onder tot aan de hals kon worden opengesneden. Met de dunne darmen, de dikke waren onbruikbaar, gingen de vrouwen naar de Maas. Tussen twee baleinen van een korset werden de darmen leeg geknepen. Evenzo werd er water door geperst. Net zolang totdat je- door de vellen kon heen kijken. Dan werden de gewassen darmen aan de zolder te drogen gehangen. Zodra de onbruikbare ingewanden waren uitgenomen, werd het varken met ijskoud water afgespoeld; de ladder met het vleselijk stilleven tegen een muur gezet, opdat het vlees kon besterven. Daags daarna werd pas met „het stukken” begonnen. Eerst werden het hart, de lever en de longen uitgepakt. Met de strot en de tong werd daarvan „huidkjaes” gemaakt. De afval werd gekookt, fijngemaakt of gemalen en in kommen gedaan. Door Devooi zei altijd: “Niet te bang. Maan. Door had graag, dat ik de “huidkjaes” wat royaler afsneed. Varken snijden is een kunst. Een varken zit net zo in elkaar als de vellen in Uw bloknoot. Eerst ging er altijd de kop af. Dan werden de schouderhammen uitgesneden. Vervolgens de ribben. En tenslotte de achterhammen. Alles werd in houten kuipen gedaan. In de volksmond noemde men zo’n kuip een „zouttien” of een „vaerkestien”. De bodem van de tien bestrooide Maan altijd met grof zout. Dat blijft langer liggen dan fijn zout. Daarom deed hij ook altijd grof zout op de achterhammen. Om de kogelknook zelfs nog enkele snuffjes extra. Die knook is de gevoelige plek voor vliegen.

De ordening in de kuip was orthodox. Eerst de achterhammen. Daarop de voorste hammen. Daarboven de zijden spek en de kop. Drie tot vier weken bleef het vlees zo in de pekel staan. De achterhammen zelfs nog twee weken langer.

Van het vet en de afval werd na de zoutrijke quarantaine gehakt, braad- en broodworst gemaakt.

Tot die afval behoorde vroeger ook de karbonade. Men kende toen geen koteletten. Wel moest ik dikwijls een deel van de karbonade uitsnijden voor de pastoor. Ver en vlees voor de broodworst werd met de duim en een lepeltje in de gedroogde dunne darmen geduwd en aan de zoldering te drogen gehangen. Als ze goed gedroogd waren, had je goede tanden nodig om er door te komen. Ook de achterhammen werden keihard. Toch smaakten die. Dat was andere ham dan je nu bij de slager koopt. Trouwens wat ze vroeger maakten was in ieder geval beter van smaak en kwaliteit dan de vleeswaren van nu”. Vroeger werden de varkens uitsluitend gevoerd met gekookte aardappelen en met meel van zuiver koren. Al wat in de trog kwam was zuiver natuur. Vandaag de dag worden de varkens vet gemest met vismeel en kunstmatige voeders.

Sommigen bewaarden de kop om er samen met de zwoerden en de afval van schenken, de hammen en het spek preskop van te maken. Weer anderen bewaarden de kop voor het kinnebakkenspek.

Dat was erg gewild. Het was een beetje doorregen; wat harder dan het andere spek en daardoor ook duurder. Van het nat van de "huidkjaes" werd "pannas" gemaakt (balkenbrij) Aan het stollende nat werd daartoe tarwemeel toegevoegd en gekookte rijst. "Pannas", "huidkjaes" en "blood" vormden de grote drie, waarvan de eerste dagen flink werd gesmuld en waarmee burens en familieleden werden blij gemaakt. Ook waren er die de eerste avond al van het varken wilden proeven. Gewoonlijk werden voor dit culinair preludium de hersenen in de beboterde pan gedaan of werden vetrollen uitgebakken.

Mijn buurman heeft een friteszaak. Het gebruikte vet komen ze ophalen om in varkensmeel te verwerken. Dat kan toch niet gezond zijn. Vindt U het dan gek, dat mensen geen spek of "Sjenk" meer lusten. Het heeft geen smaak meer. Als vroeger ergens een stuk spek werd gebraden, rook je dat op straat. Nu ruik je geen spek meer. Al die kunstmatige troep is de pest voor de mens. Ik moet er niets van hebben. In mijn groentetuintje zal ik voor geen halve cent kunstmest gebruiken. Het moet maar groeien met de mest van mijn konijnen.

Voor "Maantje" Op den Camp geldt nog altijd: "Terug naar de natuur".

Van 1899 tot 1944 was „Maantje" Op den Camp loonslager. In Elsloo en Stein keelde hij duizenden varkens. In 1932 begon hij in de Kerkstraat in Meers een slagerij met winkel, die hij in 1944 moest sluiten. De Duitsers wilden hebben dat hij zich bij de NSB aansloot. Daarvan wilde hij niets weten. Van toen af bleef „Maantje" full time boeren. Al is hij 92 jaar, toch werkt hij nog dagelijks in zijn tuintje. Ook snijdt en verdeelt hij nog iedere dag het vlees in huize Op den Camp aan de Kerkstraat in Meers.

Mandenmaker

In Meers, Veldschuur en Maasband waren altijd mandenmakers. Net als in de omliggende dorpen. De wilgentakken werden zelf geteeld voor eigen gebruik.

Lambert Vranken, mandenmaker Maasband.

Een aloude bedrijfstak was die van "Körver", manden vlechten met wilgentakken(witsen) en het maken van fuiken.

Lambert en zijn broers Nicolaas en Martien hebben dit ambacht ook uitgeoefend en eveneens de zoon en schoonzoon van Martien Vranken.

Lambert is hier bezig met het opvlechten van de inslag, nadat eerst de bodem voltooid was. De bodem werd gemaakt van zes witsen, drie en drie door elkaar gestoken. Voor de opgaande wand werden nog vierentwintig "stekselen" of staken tussengevoegd, terwijl het boord extra verstevigd werd.

Bietencampagne

Wanneer in september de families weer thuis arriveerden ging vader weer gelijk op pad voor werk. Meestal zochten ze daarvoor de boeren op. Niet zelden kwam het voor dat pa niets vond. Dan was hij weer genooddaakt zijn heil elders te zoeken. Tegen oktober werden in Duitsland de bieten geoogst. Opnieuw trokken ze dan naar onze oosterburen om deze keer aan de bieten (krwatte) te gaan werken. Voor dag en dauw werden de mannen gewekt in de stallen die als noodnachtverblijven waren omgebouwd. Dan trokken ze naar de bietenvelden waar de dauw nog op de bladeren lag en het rooien bepaald niet aantrekkelijk maakte. Gewapend met een tweetandige riek aan een korte steel en een sikkel of schop, voor het afhakken van het loof, togen zij aan het werk. Van de vroege ochtend tot de late avond werkten zij zich kapot voor de Duitse heerboeren. Deze boeren zagen de Hollanders en Belgen als gastarbeiders en probeerden voor zo weinig mogelijk geld het werk gedaan te krijgen. De vrouw en kinderen werden achtergelaten tot eind december. Zij deden alle werkzaamheden op de kleine boerderij. Vaak waren ze in verwachting als hun man vertrok en moesten toch hard werken voor de kinderen.

Brikkebekkers

De meeste inwoners konden niet van hun bedrijfje bestaan en gingen bij grotere boeren bijverdienen. De kasteelboerderijen Stein en Elsloo waren te klein om de dorpen voldoende werkgelegenheid te verschaffen. Het merendeel van de kasteelgronden werd aan de inwoners verpacht. Rond 1840 volgden misoogsten en bovendien veesterften. Wel werd toen de nog resterende heide (het huidige DSM-terrein) ontgonnen, maar deze kwam helaas in verkeerde handen, ten nadele van vele kleine boeren, die hun gratis weidegebied verloren. Na deze rampspoed volgde door graanimport uit Amerika en Rusland een grote landbouwcrisis. Sommigen gingen naar de opkomende industrie in Maastricht, Luik of Aken werken of emigreerden naar Amerika.

De Maaskanter waren echter sterk verbonden met hun streek en kozen voor een mogelijkheid waardoor ze hier toch konden blijven wonen, "brikke bakke" (bakstenen bakken) op "ut Pruuses" (Westfalen en het Rijnland). Hun motivatie was eigenlijk dat het brikke bakke als seizoenswerk hun de kans bood om als kleine landbouwer te kunnen blijven bestaan.

Massaal trokken de arbeiders tussen 1870 en 1914 naar Duitsland. Maar niet voordat eerst de akkers verzorgd en gezaaid waren. Na de Pasen verzamelden zich dan de ploegen (veelal families aangevuld met derden) om met hun ploegbaas of ploegbazin (!) naar de "brikke te trekke." De ploegbaas (bazin) was dan al bij de Duitse aannemers geweest om contracten van een tot anderhalf miljoen brikke af te sluiten tegen een bepaalde prijs. Men reisde met de kruiwagen, hondenkar, huifkar of gewoon te voet met een "pungel" op de rug. Later ging men per trein.

Het boerderijtje werd aan vrouw en grotere kinderen, als die al niet meegingen, of aan de inwonende ouders overgelaten en de man vertrok naar de Pruus om het geld te verdienen. Waren de kinderen al groter dan werd het huis dichtgetimmerd en verhuisde het hele gezin naar de oosterburen om dan in barakken te leven (in een barak sliep en leefde dan alles door elkaar!) Toch zorgden ze voor een goede verstandhouding en als het even kon voor gezelligheid onder elkaar (dit was ook nodig om een dergelijk zwaar werk binnen een ploeg vol te houden).

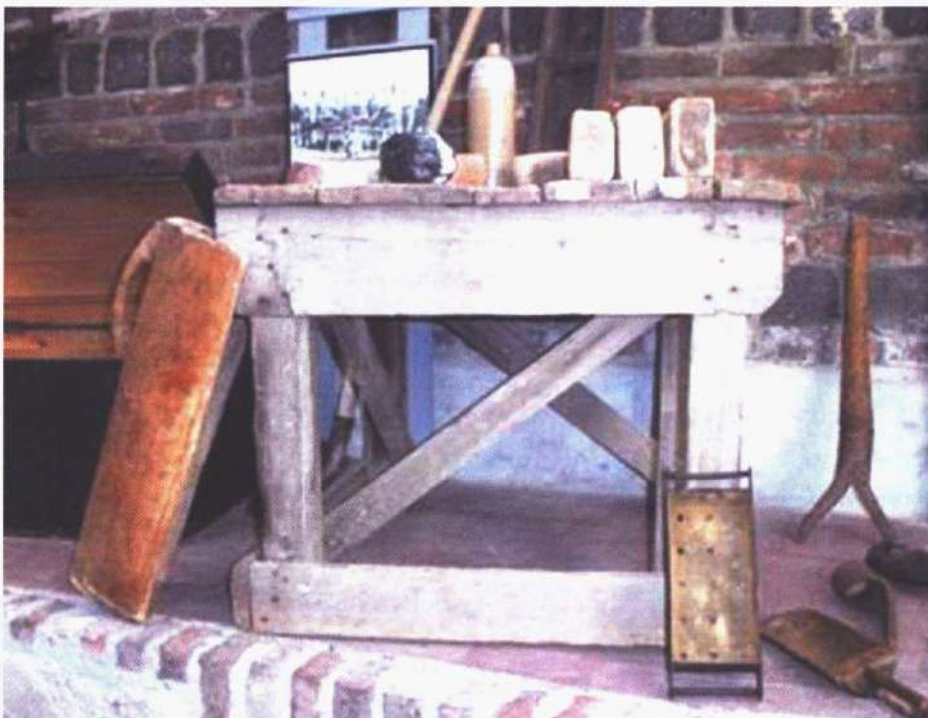
Een groep uit Meers die aan de "brikke" werkten.

v.l.n.r.: Willem Coumans, Sjang Lochs, Anna Pepels, Pierre Martens, Sjengske Martens, Piërke Claessen (Maasband), Peter Claessen (Kerkstraat), Henke Claessen, ploegbaas en Lambert Muris (op de grond).

Bakstenen van rivierklei

Klei aangevoerd door rivieren was en is nog steeds de grondstof voor de baksteenindustrie. Het is een van de oudste bouwmaterialen. In Duitsland werden de handgevormde stenen gedroogd in de zogenaamde ringoven. Het is bekend dat dit soort ovens vaak een warme slaappleats bood voor landlopers maar ook voor de arbeiders.

Uit bittere armoede trokken honderden mannen en vrouwen naar Duitsland om daar een schamel loon te verdienen bij de kleine steenfabrieken. Het waren arme sloebers. Omdat er geen sociale voorzieningen waren was de leus: 'wie niet werkt komt in de bedelstand'. Ook voor vele van onze voorouders was die leus de keiharde werkelijkheid. In vele doopregisters lezen we achter de geboorteplaats, Duitse plaatsnamen. Vaak ging in het zomerseizoen het hele gezin, inclusief moeder die hoogzwanger was, naar 'de brikke' in Duitsland. Geschiedschrijvers noteerden dat veel kinderen op het veld of in een armzalige stal of tent ter wereld kwamen. De barende vrouw had menigmaal tot aan de eerste barensweeën volop in de hete zon staan meewerken. Vaak stierven kinderen en/of prille moeders in het kraambed. Maar dat is gezien de omstandigheden niet verwonderlijk.

De "brikkebekkers" tafel met alle attributen die nodig zijn om hun werk te doen.

Kinderarbeid

Ook de kinderen werkten mee bij de productie van de brikke. Zij moesten de uit klei gevormde stenen, die in natte toestand op de droogbanen werden neergelegd, omdraaien zodat de wind en zon de stenen verder droogden. Ze hadden een moeilijke jeugd zonder veel schoolopleiding. Aan spelen kwamen ze haast niet toe, want daar waren ze 's avonds te moe voor.

Trek naar de brikke in Duitsland

Omdat de stenen droogden in de zon, was het hoogseizoen van de brikkebekkers in de zomermaanden. Een ploeg die meestal bestond uit tien personen sloot een contract af voor het maken van een tot anderhalf miljoen stenen. Na voltooiing van het werk, maanden later, werd het contractbedrag door de opdrachtgever uitbetaald.

Gezien de grote hoeveelheid werk, de lange reis en de leefomstandigheden die men voor lief moest nemen, was het loon slechts een aalmoes. Wanneer tegen eind april de zon aan de hemel begon te stijgen begonnen de brikkebekkers langs de Maaskant zich voor te bereiden. Hele gezinnen trokken naar het Oosten. Dat betekende een voetreis van enkele dagen over moeilijk begaanbare paden en veldwegen, begrensd door diepe karrensporen. Die het lopen alleen maar bemoeilijkten.

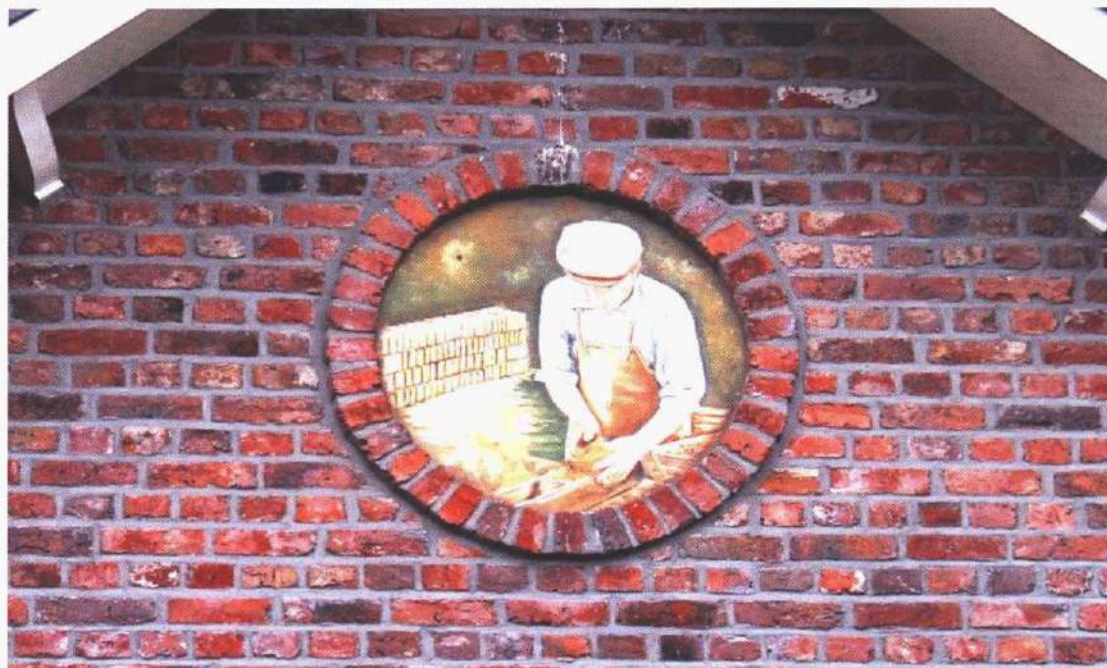
Plunjezakken en kussenslopen waren gevuld met hun hele hebben en houden. Ook de kinderen

werden niet ontzien en sleepten zich wezenloos. Alleen de 'rijkere' brikkebekkers nam paard en kar mee.

Toen begin 19e eeuw in het Duitse grensgebied een kleine spoorbaan werd aangelegd, reisden de werkers vanaf Tuddern per spoor richting Geilenkirchen. Maar dat kostte geld! Voordat de mannen en vrouwen hun trektocht naar Duitsland begonnen, werden de ramen vaak ook de deuren van hun bescheiden woningen dichtgespijkerd om diefstal van achtergebleven spulletjes te voorkomen.

Vijf maanden brikke bakken

Zoals een bakker in vroeger tijd zijn deeg kneedde, zo draaiden de brikkebekkers de klei door het vormzand en mikten de kleibol daarna in een steenvorm. Een afdrager, meestal een stevig kind, kiepte de vormelingen op de droogbaan. Zonodig peuterde hij ook nog met een mes de hoeken van de vorm schoon. Om vliegenvlug de lege vorm weer onder handbereik van de kneder te plaatsen. Zo ging deze, dag in dag uit, zonder afwisseling, vier á vijf maanden lang. Na de 'sjich' dronken de afgebeulde mannen een flinke slok. En rustten moe uit in hun barak of kleine woning in de omgeving van de kleiput. In zo'n barak probeerden de gezinnen zo goed en zo kwaad mogelijk te leven. De meegereisde kinderen van de brikkebekkers bleven van april tot september verstoken van alle onderwijs en raakten daardoor ver achter ten opzichte van hun leeftijdgenoten die gewoon naar de lagere school konden blijven gaan. Ook voor de opvoeding van de kinderen was geen tijd. Ze moesten het eigenlijk zelf maar uitzoeken.

Op de gevel van het verbouwde huis van Maurice Janssen in Maasband is een gevelschilderwerk ingelegd wat de vroegere eigenaar brikkebekker Willem Berix voorstelde aan het werk met de klei.

De maaltijden in het veld

Nog voor de eerste haan met zijn kraai de dageraad had aangekondigd stonden de werkfamilies al naast hun bed. Allereerst werd gebeden. Daarna kregen de mannen op hun nuchtere maag twee borrels. Met een schepje suiker werden de vrouwen en kinderen opgepept.

Dan begon de arbeid van voor af aan. Tegen half zes kwam de eerste koffie. Iedereen kreeg een snee bruin en een snee witbrood. Zeldzaam was er soep over van de vorige avond. Die werd gelijk mee opgelepeld. Om 10.00 uur kwam de bazin weer met koffie en brood en een half uur later dronken de ploeteraars wederom twee borrels. Als warme maaltijd kreeg men om twaalf uur zaken als zuurkoolsoep, knoedelsoep, broodsoep of aardappelsoep met overal een flink stuk spek in. Verder at men veel hutspot van uien en zuurkool. Op het moment dat de zon hoog aan de hemel stond, zo rond twee uur kreeg men weer twee borrels, om drie uur koffie en twee sneetjes brood met boter en

stroop. Om vijf uur kwam de fles weer op tafel, om zes uur een boterham met bloed- of leverworst, om zeven uur de fles, om acht uur koffie met zwart brood. Ten slotte kreeg men om tien uur 's avonds stevige soep welke het avondeten voorstelde.

Denk niet dat de brikkebekkers dronken aan hun werk stonden. Neen alles behalve. Ze dronken omdat ze veel vocht verloren. Dat men koos voor een borrel mag ook duidelijk zijn. Wie zou immers tegenwoordig nog onafgebroken gemiddeld zeventien uren per dag zo'n zwaar werk kunnen verrichten? De borrel kan dus gevoeglijk als 'doping' betiteld worden. En doping hadden de brikkebekkers hard nodig.

Tragisch verongelukte brikkebekker uit Meers.

24 09 1890

Batavisch nieuwsblad

Het gehucht Meers in de buurt van Elsloo in Limburg is onlangs door een vreselijk nieuws getroffen. Zekere Theodoor Wenen van Elsloo, getrouwd met Aldegonda Kanten, van Dilsen, en vader van 2 kinderen, is de steenbakkerij nabij Keulen, alwaar hij met zijn broer werkzaam was, op een verschrikkelijke wijze om het leven gekomen. Theodoor Wienen was een braaf en oppassend huisvader, die met achterlating van vrouw en kinderen, naar Pruisen gegaan was in gezelschap van zijn broeder, om daar voor zijn huisgezin het brood te verdienen. Beide broers bewoonden dezelfde hut en voorzagen in hun eigen onderhoud. Vrijdagavond, na den gehelen dag te hebben gewerkt, wilde Theodoor Wienen alvorens ter ruste te gaan, nog eerst wat aardappels braden; zijn broeder legde zich intussen te bed en was spoedig in een diepen slaap gedompeld. Het vuur in den haard uitgedoofd zijnde, deed hij den gesneden voorraad in de braadpan en beklom daarmee den brandende steenoven om daar da aardappels te braden. Daar zette hij zich naast de pan op den oven neder, en van vermoeienis, viel ook hij in slaap; toen zijn broeder in den vroegen morgen ontwaakte, miste hij zijn broer in de hut, een vreselijk schouwspel stond hem te wachten, daarboven op den oven zag hij zijn broeder liggen, de neus en een gedeelte van het gezicht was verbrand, evenals een geheel been en gedeeltelijk het lichaam. De ongelukkige huisvader had een vreeslijke dood gehad en schijnt gedurende den slaap met het gezicht op den oven gevallen te zijn. Men kan zich de wanhoop van den broeder en de droefheid der vrouw voorstellen bij het vernemen dezer noodlottige tijding.

Originele reiskist van de brikkenbakker.

Brikkebekkers uit Meers-Elsloo naar Simpelveld begin twintigste eeuw.

Voor zover bekend dateert de eerste steenbakkerijcampagne uit 1909, toen brikkenbakker Peter Smeets uit Meers-Elsloo van de directie van de Domaniale Steenkolenmijnen de opdracht kreeg voor het bakken van een miljoen stenen. Het dorp Meers ligt in de Maaskant, een streek die van oudsher de bakermat vormt van de Limburgse brikkebekkers. Tegenwoordig maakt Meers deel uit van de gemeente Stein, maar indertijd hoorde het kerkdorp nog bij Elsloo.

De werklieden, meestal een dergelijk vier à zes man per ploeg, reisden vanuit Elsloo per trein naar station Simpelveld en gingen vandaar over het mijnspoor naar Kerkrade. Ze woonden het hele seizoen in het steenbakkerhuis op het mijnterrein, vaak met vrouw en kinderen in hun kielzog. Het werk was eentonig en zwaar. De werkdag duurde van zonsopgang tot laat in de avond en werd alleen onderbroken door een viertal korte pauzes waarbij de jenever vaak rijkelijk vloeide.

Omdat de stenen in de zon moesten drogen had de campagne altijd in het voorjaar en de zomer plaats, globaal tussen Pasen en half september. Begin twintigste eeuw verkeerde de landbouw in een malaise en de brikkenbakkerij bood de boerenzoons uit de Limburgse maasdorpen de kans om in de rustige zomermaanden hun schamele inkomen wat aan te vullen. Zodra de akkers waren ingezaaid, spijkerden ze hun huizen dicht en trokken ze met hun hele hebben en houwen oostwaarts, op zoek naar werk.

Het bakken gebeurde niet door mijnpersoneel maar door ingehuurde gespecialiseerde arbeiders, waar de mijndirectie jaarlijks een overeenkomst afsloot met een aannemer ("brikkebekker") uit de naaste omgeving. De aannemer leverde de benodigde werklieden, terwijl de mijn zorgde voor kolen, zand, mattenstokken, roggenstro, etc. Het mijnbestuur gaf de benodigde gereedschappen zoals steenvormen, vormtafels, zandbakken en kruiwagens in bruikleen en betaalde de kosten voor huisvesting, reizen en wettelijke verzekering tegen ongevallen.

Een groepje brikkebekkers uit Meers-Elsloo rond de eeuwwisseling (foto Streekmuseum Schippersbeurs Elsloo).

In de overeenkomst met aannemer Smeets waren alle details precies geregeld. Zo moesten de veldbrandstenen in gebakken toestand 25 cm lang, 12 cm breed en 6,5 cm dik zijn en bij aflevering "in volmaakt toestand verkeren". De aannemer verplichtte zich om steeds goede, d.w.z. minstens 75% hard gebrande stenen te leveren terwijl de overeengekomen prijs 5,60 Mark per 1000 stuks bedroeg.

Mijnwerkers

In 1899 stelde de Nederlandse regering een commissie in, om uit te zoeken of staatsexploitatie van steenkool wenselijk was. De ingestelde commissie besliste gunstig over staatsexploitatie. Minister Lely legde de bevindingen van de commissie voor aan de Kamer, die akkoord ging. Zodoende werd op 1 mei 1902 'Staatsmijnen in Limburg' opgericht. De eerste mijn, genaamd Wilhelmina, werd begonnen in de concessie Ernst, in het dorpje Terwinselen, bij Kerkrade.

Met de aanleg van een tweede staatsmijn, Emma genaamd, werd begonnen in 1908 bij het plaatsje Hoensbroek. In 1911 begonnen de constructiewerkzaamheden voor de schachten van de derde staatsmijn, Hendrik geheten, bij het dorpje Rumpen, nu onderdeel van de gemeente Brunssum. In 1915 begon de aanleg van de schachten voor een vierde mijn, Maurits genaamd, in Lutterade bij Geleen. De Staatsmijn Emma startte de productie in 1911, de Staatsmijn Hendrik in 1918 en de Staatsmijn Maurits in 1923.

De hoofdingang van de "Staatsmijn Maurits" in Lutterade -Geleen.

Bij de Koninklijke besluiten van 12 maart 1915 en 21 januari 1916 werd respectievelijk de vestigingsplaats en de naam van de vierde Staatsmijn bepaald: de zetel zou in Lutterade-Geleen worden gevestigd, de naam werd: "Staatsmijn Maurits", naar de tweede zoon van Willem van Oranje.

Kompels

Over het harde leven ondergronds is veel gezegd en geschreven. Uren achtereen werken de kompels in donkere, benauwde gangen steenkool los. Gehurkt of bukkend scheppen ze kool op transportbanden. Altijd dreigt het gevaar van mijngas en mijnwater. Hoewel de Nederlandse mijnen tot de veiligste van Europa behoren, gebeuren er jaarlijks tienduizenden ongelukken, vaak met dodelijke afloop. En dan is er nog silicose, de officiële naam voor stoflongen. Directies hebben lang niet altijd baat bij maatregelen die werkers beschermen, en jarenlang wordt de aandoening op grote schaal afgedaan met de diagnose bronchitis. Pas in 1939 wordt silicose als beroepsziekte erkend.

Met de aanleg van de "Staatsmijn Maurits" werd in 1915 begonnen, een jaar later startte men met de bouw van de eerste twee schachten.

In 1923 werd een begin gemaakt met de ontsluiting van de bovenste twee verdiepingen. Officieel kwam Staatsmijn Maurits in 1926 in bedrijf. De in de mijn geproduceerde vetkolen werden toegepast als industriebrandstof, de fijnkool werd verwerkt in de cokesfabriek van de onderneming. Op haar hoogtepunt werden er jaarlijks ongeveer 2½ miljoen ton kolen naar boven gebracht. De totale productie bedroeg meer dan 96 miljoen ton. De mijn beschikte over vijf verdiepingen die aangelegd waren op 391, 455, 548, 660 en 810 meter onder het maaiveld. De verdiepingen strekten zich in het concessieveld op verschillende plaatsen tot meer dan vijf kilometer vanaf de schachten uit, ze hadden elk een oppervlakte zo groot als die van de stad Amsterdam.

DSM richtte in 1929 het Stikstofbindingbedrijf (SBB) op, dat de productie te Geleen startte in 1930. Er werd in eerste instantie zwavelzure ammoniak geproduceerd. In 1932 volgden ammonsalpeter en ammonsulfaatsalpeter, in 1934 kalkammonsalpeter en in 1937 ook fosfaatammonsalpeter. De productie bedroeg 192 Kiloton in 1932 en 249 Kiloton in 1939, waarbij het accent verschoof van zwavelzure ammoniak naar kalkammonsalpeter.

Na de Tweede Wereldoorlog werd het SBB aanzienlijk uitgebreid en vormde de basis voor tal van nieuwe producten, waaronder kunststoffen. De stikstofcapaciteit ging omhoog van 160 naar 300 ton N/dag. Hiertoe moest ook een synthesesegasfabriek worden gebouwd. Gedurende de jaren 1949 tot 1959 werd in totaal 3.333 Kiloton kunstmest, voornamelijk kalkammonsalpeter, geproduceerd, waarvan 1.347 kiloton werd geëxporteerd. Dit betrof de gezamenlijke productie van Staatsmijnen en Mekog.

De fabrieken voor organische producten, basisgrondstof voor kunststoffenvoedingssupplementen en dergelijke, werden al in 1960 afgesplitst van het SBB.

Na sluiting van de mijnen in Limburg werd om de daaruit voortvloeiende werkloosheid tegen te gaan nieuwe industrie ontwikkeld in Limburg. Een van de zwaartepunten in die ontwikkelingen was de petrochemische industrie, die werd opgezet onder de vlag van het oude mijnbouwbedrijf DSM. De naam bleef daarbij behouden. Voor DSM trad hiermee een nieuwe fase in. Al sinds de jaren 30 had DSM chemische kennis vergaard en DSM breidde de chemische activiteiten sterk uit. Eerst lag de nadruk sterk op bulkchemicaliën, maar de productie verschoof meer naar eindproducten als bijvoorbeeld plastics en industriële en fijne chemie in 2002, aan het Saoedische bedrijf SABIC. Deze verschuiving resulteerde uiteindelijk in de verkoop van de petrochemische activiteiten.

Het Stikstofbindingbedrijf (SBB) in Geleen.

De Nederlandse Staat was tot 1989 de enige aandeelhouder. DSM ging in dat jaar naar de beurs en de Staat verkocht in twee transacties in totaal 69% van de aandelen. In februari 1996 bracht de overheid weer 20% naar de markt en ten slotte werd in maart 1996 het laatste aandelenbelang verkocht. In 2007 heeft DSM helemaal afscheid genomen van de bulkchemie. De onderneming legt zich nu toe op producten die toepassingen vinden in, onder andere, de voedingsmiddelenindustrie, de gezondheidssector, automobielenindustrie, verf en bouw.

Familie Martens-Worms Kerkrade

17 09 1981

Kinderen terug uit Australië Echtpaar Martens 60 jaar getrouwd.

Kerkrade - Als het echtpaar Martens-Worms zaterdag het 60-jarig huwelijksfeest viert, doen de twee echtelieden dat samen met hun kinderen, die speciaal voor dit grootse feest uit Australië zijn teruggekeerd. Zoon Sjaak en kleinzoon John en de dochter Lies vertoeven op het ogenblik weer in Kerkrade. Tien jaar geleden zagen zij hun ouders (en grootouders) voor het laatst. Dat was toen Leo en Sophia op hun uitnodiging naar Australië reisden en daar het 50-jarig trouwfeest vierden. De twee kinderen van het echtpaar Martens wonen al dertig jaar in Australië.

Leo Martens is in 1893 geboren in Stein. Na zijn lagere schooltijd ging hij als „brikkebekker" werken in Duitsland totdat hij op zijn 21e in dienst moest. In de Eerste Wereldoorlog bewaakte hij een stuk van de grens met het bezette België. In 1921 trouwde hij, en ging hij werken op de Domaniale Mijn, omdat daar meer te verdienen viel dan in de „brikke". Dagelijks wandelde hij van Stein naar Spaubeek, waar hij de trein naar Haanrade pakte. Van daar moest hij naar de mijn lopen. In 1929 verhuisde de familie naar Kerkrade.

Sophia Worms werd in 1900 in Elsloo geboren als oudste dochter in een boerengezin. Thuis hielp zij vanaf haar elfde jaar op de boerderij. In de Tweede Wereldoorlog droeg zij de zorg over man en kinderen, terwijl ook nog twee onderduikers in huis waren opgenomen. Het echtpaar heeft 10 kinderen en 30 kleinkinderen. De meeste van hen zullen zaterdag om 14.30 uur present zijn in de parochiekerk Sint Joseph in Kaalheide en op het feest in "De Jreets", dat na de mis volgt.

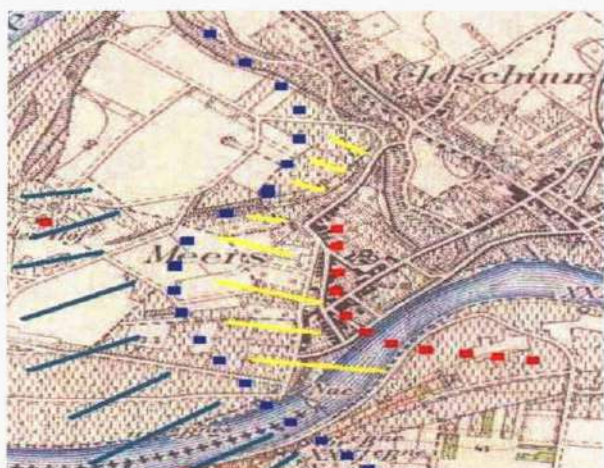
Leo Martens is geboren in de Maasband en Sophia Worms is geboren in de Grotestraat 59 in Meers.

Grotestraat en Battenweg

Vroeger, rond 1150, heette deze straat "Cleenen Meerserstraat" en later "Meerser dorpstraete" en liep door de huidige Maas door tot de Grotestraat in Kotem. In de huidige Maas richting de "Lènjendrees" lagen ook nog huizen van Meers. Deze gebieden heetten van oost naar west: "Laecken", de "Dirgel" en "Kreytvaemken" tot aan het voetveer naar "Geneuth".

In het midden van deze straat lag de "Markt", toen het centrum van Meers.

Volgens de overlevering werd na 1572 de "Neelenhof" gebouwd door Corneille van den Bos (zie verhaal bij de Boudewijnhofstraat). De "Neelenhof" kwam door de veranderde loop van de Maas in de Maas te liggen aan de Grotestraat. Volgens de gegevens is van de stenen van de Neelenhof de boerderij van Leo Brouns Grotestraat 1 gebouwd.

De blauwe stippen is de maasloop voor 1500. Dus in de tijd voor de vele desastreuze veranderingen van de Maas. De bochten zijn dan nog niet zo sterk uitgewerkt.

Geel gekleurd: Oorspronkelijke Koeweide.

Groen gekleurd: Mechels gebied.

Rode stippen: bebouwing "Cleynen Mers".

De Maas zal zich tenslotte de Kotemerweerd uitwerken ten koste van het dorp Meers en zijn landerijen, maar aan de andere kant opschuiven in de richting van Hoeve de Weerd, die Meers de Onderste en Bovenste landen opleverde en uiteindelijk de Weerd isoleerde van Maasmechelen.

Aan de oostkant aan de maasarm door de "Koele" lagen huizen met daarachter een maasdijk. Deze dijk is nog te herkennen aan de dijksteeg ("op öt diekske"). Vroeger heette deze dijk "Batsteghe". De verbinding van de Koeweide en de Grotestraat was een voetpad links van Grotestraat 27. Nu is de verbinding, rechts van deze verbouwde boerderij, de Bromsteeg ofwel "de stegel". "Achter de heggen", een eigen weg, was de achteringang naar de weilanden. "Achter de Hegge" tussen de boerderij van Martien Pepels tot aan "de Pool" heette dit gebied "het Hemelrijk". In de bocht van de Grotestraat lag het "Hoekvoetpad", in de volksmond: in de "Heuk" dat naar de kerk liep. De "Koevaart" was de verbinding voor het vee naar de "Koegriend" en "Koeweide". Aan de oostkant van de Grotestraat zuid lagen geen huizen. Verderop stroomde een maasarm richting "de Weerd", die van daaruit afboog naar "de Pool", waar de oude maasdijk nog te herkennen is bij de boerderij van Gus Janssen (Gus op de diek).

In gesprek met Lies Driessen - Op den Camp

Lies is geboren en opgegroeid in de Kerkstraat. De boerderij van haar ouders Maantje en Marie Catrien zou in 1954 afgebroken worden.

Vóór de afbraak heeft de vrijwillige brandweer van Stein in de boerderij een oefening gehouden. Binnen werd een vuur aangelegd. De brandweer moest gewonden uit het brandende huis halen, waarna de brand werd geblust.

Dansen met de kermis ging Lies met haar zusters Bep en Marie. Om 17.00 uur vertrokken ze en om 20.00 uur moesten ze weer thuis zijn.

Lies herinnert zich dat ze terugkwamen van het dansen in Stein. Moeder wachtte hun al op voor het huis. Bep en Marie kwamen alleen aanlopen. Lies had een vrijer en moest nog even een nieuwe afspraak maken en afscheid nemen. Dat kon wel even duren.

Moeder liep haar tegemoet, op haar klompen en met de "sjolk" om. Bij de boerderij van Johannes Vaessen zag Lies haar moeder en liep vlug door de Steeg (huidige Meerserkoestraat) naar huis. Thuis kreeg ze natuurlijk op haar donder. Ze moest samen met haar zusters naar huis komen.

Foto familie Op den Camp-Martens, gemaakt voordat Stiena in het klooster zou intreden. V.l.n.r.: Sjeng-Harie-M. Catrien-Lei-Lies-Marie-Bep-Herman-Maantje-Lam en Stiena.

Als Lies met de kermis vader had geholpen met het hooi te draaien, mocht ze 1 uur later van de kermis thuiskomen.

Als haar vader een varken slachtte, hield Lies met een touw om de achterpoten het varken in bedwang. Haar vader kon hem dan voor de kop schieten en in de hals steken. Moeder ving het bloed op en roerde dit met de handen, zodat dit niet stonde. Dat werk deed Lies niet. Dat vond ze vies. De darmen werden schoongemaakt en dienden om worst te maken.

Het ouderlijk huis van haar man Giel Driessen, die in 1990 is overleden.

Tot circa 1980 heeft de tweede moeder van Giel, Bertha Driessen-Pepels, hier haar garen- en stoffenwinkel gehad.

Op de foto was de winkel nog in bedrijf, zie de etalage in het winkelraam.

Lies en Giel Driessen hebben in 1956 samen met haar zus Bep en Sjaak Marchal de twee onder een kapwoning in de Kerkstraat gebouwd. Daar hebben zij vanaf hun huwelijk gewoond. Als het kermis was, werd uitgegaan. Natuurlijk met zijn vieren en Nellie Driessen en Piet van Rossum sloten dan ook aan. Van tevoren werd zoals altijd een ketel vlees gemaakt om achteraf te eten. De drie vrouwen wilden als eersten thuis zijn om van het eten te genieten. Lies had wat diep in het glaasje gekeken en het duurde wat langer voordat de vrouwen thuis waren. De mannen waren eerder thuis en haalden de reservesleutel bij buurvrouw Nel Martens-Claessen (de mem). Zij lieten zich het vlees goed smaken. Toen de vrouwen thuis aankwamen, hoefden zij de ketel niet uit de kelder te halen. Die stond al klaar, met een briefje erbij met de tekst: "het konijnenvlees was lekker, maar het paardenvlees was niet goed gaar."

De gebroeders Driessen.

V.l.n.r. vanaf de jongste tot en met de oudste:

Harie, Geel, Pie, Martien, Lei en Frans.

Martien was de schoonvader van Lies Driessen-Op den Camp.

Enkele jaren na de moord op Jan Martens (zwart Jantje) hebben zij diens boerderij steen voor steen afgebroken. Van de veldbrandstenen is het buffet van "de witte börstel" gebouwd.

In 1975 hebben Lies en Giel het huidige huis Grotestraat 6 gebouwd. Nu woont zij daar met zoon Léon en zijn vrouw Ine.

De bocht in de Grotestraat.

Naast de huizen ligt een lichte verhoging met een oude knotwilg. Dit is waarschijnlijk een laatste zichtbaar restant van de oudste winterdijk van de "Alde Maas".

Rechts lag "de Pool" of de "Oude Mert".

Links van "de pool" loopt het Heggenvoetpad. Helemaal rechts loopt het Achterveldjensvoetpad. In het midden loopt het Weertvoetpad dat zich aan het einde splitst in links het Beelenweidevoetpad en rechts het Beelenweidepad.

De "Pool" was tot de helft van de 20e eeuw een drinkplaats voor het vee. Van hieruit stroomde vroeger de oude Maas door de huidige visvijver (langs de Battenweg) door de "Klauwen" naar de huidige Maas onder de Maasband. De Battenweg dankt zijn naam aan de bebatte dijk langs de Maas. Rechts na 100 meter in de Battenweg liep het "Heuvelsvoetpad" dat naar de "Koele" liep. Het gebied links van de Battenweg heette vroeger "In den Örgel", het gebied van de visvijver met grasland.

Ondernemers

Make Devoi baatte het café uit op nummer 2.

6 4 1932 Limburgs Dagblad
ELSLOO. Aanvraag vergunning.

Vergunning ingediend door
Dhr. Devoie

Grootestraat Meers,
tot verkoop van sterke
drank in het klein.

Op nummer 26 had Frans Lemmens een schuur waar hij kolen verkocht.

Mathijs Goossens had op nummer 25 een timmerwerkplaats en een verzekeringskantoor.

Slagerij Lambrichts op nummer 33 werd bedreven door Pie Lambrichts en later door zoon Jan.
17 9 1932 LD

Aan dhr. L. is vergunning verleend tot het oprichten eener slagerij in 'n perceel gelegen Grotestraat

Sef Ubachs had op nummer 32 enkele jaren zijn kapperszaak.

Op nummer 34 had Sjang Brouns een boerenbedrijf dat na zijn overlijden is overgenomen door zijn vrouw Mia Notermans en de kinderen. Het bedrijf is uitgebreid en ligt op de Veldjensweg. Sjang haalde in d dorpen langs de Maas de melk op bij de boeren en bracht die naar de fabriek ("fôtsch").

Martinus Smeets was kleermaker en woonde op nummer 36.

Martien Pepels bezat op nummer 45 een boerderij, slagerij en een danszaal, waar de fanfare een korte tijd heeft gerepeteerd.

Krantentitel Limburger koerier: provinciaal dagblad

Datum: 31-12-1937

Hendrik Hubert Pepels, jongste broer van Martien Pepels, priester in Leuven.

PATERS MONTFORTANEN. 25 jaar: 15 Aug.: Pater H. Pepels, geb. te Meers-Elsloo, Leuven;

Krantentitel Limburger koerier: provinciaal dagblad

Datum: 31-12-1937

Zef Notermans had op nummer 47a een melkventbedrijf.

Harie en Lies van Mulken-Goossens hadden 42 jaar een bakkerij en winkel op nummer 51, die daarna nog enkele jaren werd voortgezet door zoon Harie.

22-02-1932.

"De Limburger koerier"

Hoebèr Bergs had een schoenreparatiezaak en schoenenwinkel op nummer 46.

Op nummer 50 Had Marie Muris – Gardeniers een kruidenierswinkel.

Wim Martens had een boerenbedrijf en dochter Bertha een melkventbedrijf op nummer 64.

Grotestraat nummer 74, het vroegere oude huis was begin 20e eeuw café “d’n Örgel”.

Krantentitel Limburger koerier: provinciaal dagblad

Datum: 31-12-1937

Hendrik Hubert Pepels, jongste broer van Martien Pepels, priester in Leuven.

Paters Monfortanen. 25 jaar: 15 Aug.: Pater H. Pepels, geb. te Meers-Elsloo, Leuven;

Krantentitel Limburger koerier: provinciaal dagblad

Datum: 31-12-1937

In gesprek met Jan Devoi

Ik heb mijn hele leven in dit prachtige dorp gewoond en steeds in de Grotestraat, geboren op 8 januari 1939 op nummer 17, daarna op nummer 31 en sinds mijn huwelijk op nummer 71.

Mijn ouders evenals mijn beide grootouders waren mensen geboren en getogen in Meers en misschien is hierdoor deze binding ontstaan.

Maar ook tijdens mijn jeugdjaren is deze binding met ons mooie dorp gegroeid. Je leerde iedereen kennen, speelde samen met leeftijdgenoten in en om ons dorp. Mooie herinneringen bleven op je netvlies staan en naarmate je ouder werd, groeiden je wortels met het dorp.

Toen de oorlog uitbrak was ik 1 jaar, doch van die oorlogsjaren kan ik me nog wel dingen herinneren. Als er vliegtuigen overkwamen dook iedereen de schuilkelder in, men was altijd paraat. Een grote kussensloop of tafellaken met daarin de noodzakelijkste dingen, zoals bonnen, kostbaarheden en geld stond altijd klaar om mee te nemen. Aanvankelijk hadden wij een eigen gegraven schuilkelder. Wim van Kläöske (Berghs) liet tijdens de oorlog een betonnen schuilkelder bouwen, waarvan ook wij en anderen in de Grotestraat gebruik konden maken. Radio's moesten worden ingeleverd, van kleding tot voedsel was alles op de bon. Het hoeft geen betoog dat de mensen naar alternatieven zochten en bijvoorbeeld clandestien een varken mestten. Honger heeft men in Meers niet geleden. Velen werkten in de mijn en kregen extra bonnen en kolen terwijl de landbouwers hielpen waar nodig.

Toen de bevrijding een feit was moest Meers evacueren naar elders omdat de geallieerden hier moesten oefenen om de strijd tegen Duitsland voort te zetten. Bij terugkomst waren de woningen ernstig vervuild en beschadigd. Het heeft veel tijd en geld gekost om alles weer op te knappen. Na de oorlog kwam de economie langzaam op gang al waren nog veel consumptiegoederen schaars. Het hoeft geen betoog dat werd gesmokkeld. Evenals in de oorlog, toen hoofdzakelijk tabak werd gesmokkeld. Keek je langs de oever van de Maas, dan zag je onder elke struik smokkelbootjes liggen. Kleine lichte driehoekige bootjes met voor een en achter twee handvaten, waardoor ze volgestouwd met smokkelwaar over het land goed en vlug gedragen konden worden en de Maas overgezet. Met wisselend succes want de politie en douane lagen op de loer. Bekende veldwachters waren Hochstenbach, Nix en van Loon, die veel bootjes in beslag namen.

De brug naar Stein, die men in de oorlog had opgeblazen werd al vlug hersteld. De opgeblazen brug van Elsloo werd vele jaren later herbouwd, na een bezoek van de koningin, waarbij de fanfares van Meers en Elsloo aan beide zijden van het Juliana kanaal musiceerden. Dit op initiatief van burgemeester E. Meijer van Elsloo. Kort daarna werd een nieuwe brug gebouwd.

De Maas was in alle jaargetijden voor ons aantrekkelijk, zwemmen, vissen en langs de rivier struinen vooral bij hoogwater. Bijna iedereen kon zwemmen, wat men zichzelf leerde. Soms verdronk weleens een enkeling tijdens het zwemmen of door een noodlottig ongeval.

Je zag de gebroeders Berghs bezig op de "Schokker" hun netten lichtten in de gevaarlijke stroming van de Maas. Bij hoogwater kwamen ook schepen door de Maas en soms ook de drie stoomboten van reder Peer Vranken, te weten: "de Pierre", "de Marie" en "de Lutin", die dan aanmeerden bij de dijk bij Make Devoi.

Geheel dichtgevroren heb ik de Maas nog nooit gezien, wel bijna. Je zag dan geweldige ijsschotsen de rivier af komen en grote ijsplaten lagen waar de stroming niet zo fel was. Een strenge winter gevolgd door plotselinge dooi had tot gevolg dat de vissen enkele uren door de sterke temperatuurswisseling versuft boven water kwamen. Je kon ze dan gewoon oprapen. Dit waren maar momenten, je moest er tijdig bij zijn. Mijn neef Theo Janssen was daar een meester in. Met deze vis was niks mis, ze gingen de pan in en je likte je duim en vingers af zo lekker was de maasvis.

Op straat viel voor de jeugd veel te beleven. De jongeren hielden zich bezig met spellen die men nu niet meer ziet, wellicht nooit van hoorde, zoals: "Poeverstaeke", "klöppelke stampe", "reipen", straatvoetbal, "musje" vangen in de herfst en winter onder de dakpannen. Ook het hebben van een katapult, slinger en windbuks was in die dagen voor de jeugd bijna gemeengoed.

De meeste tijd werd door de jongens doorgebracht in "öt kumpke", de arena van Meers. Vooral direct na de oorlog was dit "the place to be". Ballen waren schaars en om mee te doen moest je dan ook meebetalen aan de aanschafkosten van de ballen. Onder aanvoering van Thieu Salden heb ik hier uren doorgebracht. Een hindernis die genomen moest worden was Marie van Doorke, uitbaatster van het café ertegenover en hoedster en deels eigenaar van "öt kumpke". Als het Marie niet zinde werd de bal in beslag genomen, was het feest voorbij en kregen haar schapen en geiten weer de volledige beschikking over het veld.

Ooit was het een sport als de "groten" aan het trainen waren, als ballenjongen de over- of naast geschoten ballen op te vangen en ze terug het veld in te trappen. De opzet daarbij was het om ze tegen de achterkant van de doellat te schieten zodat deze weer naar je terugsprongen. Bij een beetje geluk kon je soms wel meerdere keren dat kunstje uithalen, tot grote ergernis van de "groten". Het kwam vaker voor dat in de herfst/winter tijdens een voetbalwedstrijd de Maas zo hoog stond dat het grondwater het veld op kwam. De wedstrijd moest dan vroegtijdig gestaakt worden. Het water kwam in "öt kumpke" soms wel tot de doellatten en vervolgens liep de Vaartjensweg onder water en stroomde naar de "koele", om onder de Maasband in de Maas te stromen.

Ook op de lagere school werd het voetbal gepromoot. In plaats van gymmen gingen wij onder begeleiding voetballen. Als het te warm was gingen wij schoolzwemmen in de Maas. Zelfs pastoor Leessens deed mee en zwom met toog en hoge schoenen tegen de stroom in de Maas over. Van klompen werden zeilbootjes gemaakt en die voeren dan in "öt kumpke" bij westenwind naar de overkant. Dit was een waar feest. Het "kumpke" en de "koele" leverde in de winter prachtige schaatsbanen op die hun gelijke in de gehele omtrek niet kende.

Het inwoneraantal nam toe, de school moest worden uitgebreid, diverse woningen werden gebouwd en het verenigingsleven kende grote bloei. Een gezonde rivaliteit met de omliggende dorpen, Elsloo Stein en Urmond, stuwde onze fanfare tot grote hoogte. Het café en zaal van Col Berghs werd door de fanfare gekocht, verbouwd en vormde jaren de thuishaven en een bron van inkomsten voor deze vereniging. Toch had de economische groei ook gevolgen voor de gemeenschapszin en het verenigingsleven waardoor de animo hiervoor gedaald is tot ongekende diepte, mede door de vergrijzing. Zelfs onze fanfare is tot opheffing gedoemd, de school wordt opgeheven, teruglopend kerkbezoek etc.

De politiek had moeten zorgen dat Meers ook een graantje had kunnen meepikken van de hausse in de woningbouw, door bouwplaatsen te creëren en zo de jeugd voor Meers te behouden en ook inwoners van elders mogelijkheden te bieden om zich hier te vestigen.

Op termijn zullen mijns inziens grote inspanningen nodig zijn om verpaupering tegen te gaan en om te voorkomen dat Meers verandert in een spookdorp zoals wij er zoveel in Frankrijk zien.

De realisatie van de grensmaas met haar natuurontwikkeling en beperking van de wateroverlast is een grote stap vooruit. Mocht ook nog een fietsbrug gerealiseerd worden, dan zal Meers toeristisch goed op de kaart staan en kan dat perspectieven bieden voor de toekomst.

De inspanningen die het DOP doet om Meers leefbaar te maken en te houden, de locatie bij Gerda, zijn positieve bijdragen om onze inwoners het naar de zin te maken en Meers leefbaar te houden.

Wij waren en zijn echte Maaskanters. Dat ben je naar mijn mening pas als je daadwerkelijk in een haat/liefde verhouding met de Maas hebt geleefd en je soms bij een overstroming met je voeten in het water hebt gestaan, zoals in 1926, 1993 en 1995.

Hoewel ik in mijn arbeidzame leven op een afstand van 50 km van Meers werkzaam ben geweest, is het nooit in mij opgekomen te verhuizen omdat ik mij met ons dorp verbonden voelde. Hier nooit meer weggaan gaat mij te ver. Maar als het dan noodzakelijk is door gebreken of ouderdom zal ik met pijn in mijn hart Meers moet verlaten.

Circa 1930 Bewoners van de Grotestraat.

V.l.n.r.: Hypolith Devoi, Sjang Martens (schepen), Sophie Janssen – Devoi, François Devoi, Anna Devoi – Bosmans (Make)

Kruis op de splitsing van de Dijkweg en de Grotestraat.

Dit kruis stond tot 1958 tegen de voorgevel van huis Brouns aan Grotestraat 1.

Tijdens de nieuwbouw is het kruis verplaatst naar de dijk.

Dit ijzeren kruis is later opgeknapt met een metalen achterplaat en afdak en is in 2006 weer opgeknapt.

Gevelkruis in de Grotestraat tegenover huisnummer 60.

“Onze Lieve Vrouwe-kapel” op de “pool” aan de Grotestraat gebouwd in 1988.
 Voor de ingang liggen twee hardstenen trappen van de oversteekplaats “de Bel” aan de Maas op de “Koogreendj”.
 Het gipsen Mariabeeld uit 1850 is een kopie van “O. L. Vrouw der overwinningen” in Parijs uit de kerk der overwinningen van Lodewijk XIII.
 “Onze Lieve-Vrouw van de Rozenkrans” wordt hier vereerd.

Battenweg

De huizen aan deze straat hebben het postadres Grotestraat.
 Door deze straat heeft vroeger de “Cleene Maas” vanaf Genheuth om de fanfarezaal door de Koeweide en “de Pool” gestroomd. De naam batten komt van het versterken van de Maasdijk. Batten zijn houten beschoeiingen langs de oever van de Maas, om de dijk te beschermen.

Het duivenlokaal Postduivenvereniging “de Zwaluw” is gehuisvest in de oude kleedlokalen van Havantia aan de Battenweg. Rechts ervan is de officiële ingang van de speeltuin “het Wielke”, genoemd naar Wiel Hendrix, die deze op 30 juni 1973 heeft geopend.

Ongeveer op deze hoogte in deze straat liep aan de rechterkant het “Heuvelsvoetpad” naar de huidige Kuilenweg. Het gebied links van deze weg heette vroeger “In d’n Örgel”.

Er bestaat in Meers het verhaal van de zoon van een gevluchte Franse edelman, een Hugenoot. Zie het verhaal van de Hugenoten bij de Boudewijnhofstraat.

Lichtvanger is een Maasmonument.
 Dit monument is door ex Meersenaar Piet Berghs vervaardigd en in 2001 onthuld.
 Deze staat aan de driesprong van de Battenweg met de Veldjensweg.
 Dit is een 22 ton zware steen uit Namen België.
 De centrale geboordetrechter wijst naar 270 ° noorderbreedte.
 De linkse stalen trechter is voor de zonsondergang op 21 juni.
 De rechtse 5 stalen trechters zijn watervangers en symboliseren de

zijrivieren van de Maas. De watervangers monden uit in de grote uitgehouwen trechter en symboliseert de Maas.

Dijksteeg

De Dijksteeg is een smalle weg vanaf de Kerkstraat naar de Dijkweg. De Dijkweg was vanaf de 15^e eeuw een gedeelte van de dijk die doorliep tot de "Pool" in de Grotestraat. Deze dijk moest Meers beschermen tegen de "Cleene Maas", die van Geneuth om de fanfarezaal heen en door de Overste landen naar de "Pool" stroomde en door de Battenweg en de "Klauwen" onder de Maasband in de Maas uitkwam. In de volksmond werd de Dijksteeg op "öt Diekske" genoemd. De Dijksteeg fungeerde in vroegere jaren als achteringang voor de huizen aan de Grotestraat. Langzamerhand werden in de achtertuinen de stallen en schuren omgevormd tot woonhuizen die nu aan "öt Diekske" liggen. Rond 1900 heette de weg "het Dijksken".

Dijksteeg

In gesprek met Giel Hendrix

Giel is de zoon van Thieu Hendrix en Tru Houben. Hij had zeven broers en een zus. Giel is geboren in het oude huis van Martinus Vranken. Dat huis lag waar thans het huis Grotestraat 70 ligt.

Vanaf 1952 woonde het gezin Hendrix op Grotestraat 91.

In 1965 trouwden Giel met Guillaumaine Delil. Zij kregen 2 kinderen, Olga en Roy. Zij woonden aanvankelijk in de Winandusstraat. Later kochten zij hun huis in de Dijksteeg.

Giel groeide op in een groot gezin. Louis Houben, de oudste zoon van Driek uit de Maasband, werd tijdelijk in huis genomen. Mechel Houben, een zus van zijn moeder, woonde en werkte bij Dina van Didden in de Maasband. Toen zij ziekelijk werd en enkele kinderen uit huis waren, werd ook zij in het gezin opgenomen en verzorgd.

Mechel Houben

Tru Houben en Mathieu Hendrix

Giel herinnert zich de nodige voorvallen uit zijn jeugd. Tussen de “Koele” en het kerkhof lag de wei van Rouschop en van de kerk. Op een dag zat Giel in die wei in een van de kersenbomen en at de heerlijke kersen. Pastoor Max Leessens had hem gezien en wilde hem te grazen nemen. Hij ging onder de boom zitten. Hij wachtte rustig totdat Giel uit de boom moest komen. Giel had de langste adem. Hij bleef in de boom zitten totdat de pastoor weg moest om de Avondmis te lezen. Tijdens alle uren in de kersenboom had hij geen honger geleden.

Giel was nooit veel thuis. Hij was altijd bij de boeren op het veld of speelde op straat. Met Lei Martens ging hij mest laden met Bob, het Belgische paard. Daarna ging hij met Lei naar het veld waar de hopen mest met de riek van de mestkar werden getrokken. Dat was zwaar werk, maar het beviel Giel goed.

Met Jos Janssen ging hij iedere dag klaver of ander groenvoer voor de dieren van het veld halen. Dit gebeurde met de pony voor de kleine kar. Op de boerderij van Jos' vader Gus Janssen liep de hond aan een ketting op de binnenplaats. Wanneer hij op de boerderij aankwam liep hij kort langs het woongedeelte, zo kon de hond net niet tot bij hem komen. Op een dag dronk hij van het pompwater op de binnenplaats en lette niet goed genoeg op. De hond beet hem in zijn kont en trok zijn broek aan flarden. Zijn moeder was hiervan niet gecharmeerd.

Op zondagmiddag werd er “schreumke gestoken” achter de bakkerij van Harie van Mulken in de Grotestraat. Hier lag een gladde lemen weg en de muur was warm van de oven. Voor dit spel werd een lijn getrokken. Meestal speelden Giel en Piet Hendrix, Harie en No van Mulken, Louis en Thei Muris en Jo Bergs samen dit spel. Iedereen had zijn handen vol losse centen. Om de beurt werd een cent naar de lijn gegooid. Als iedereen evenveel centen had gegooid werd gekeken wie op de lijn of het kortste voor de lijn had gegooid. Dat was de winnaar. Die mocht alle centen oprapen en vervolgens een keuze maken voor kop of munt. Alle centen werden vervolgens in de lucht gegooid. De winnaar kreeg alle centen die met de door hem gekozen kant naar boven lagen. Daarna kwam de tweede aan de beurt om te kiezen en de centen in de lucht te gooien. Dat ging zo door tot de laatste deelnemer aan de beurt was geweest en/of alle centen verdeeld waren. Hierna werd een nieuw spel opgestart. Er waren mensen in de straat die de losse centen voor de jongens bij elkaar hielden.

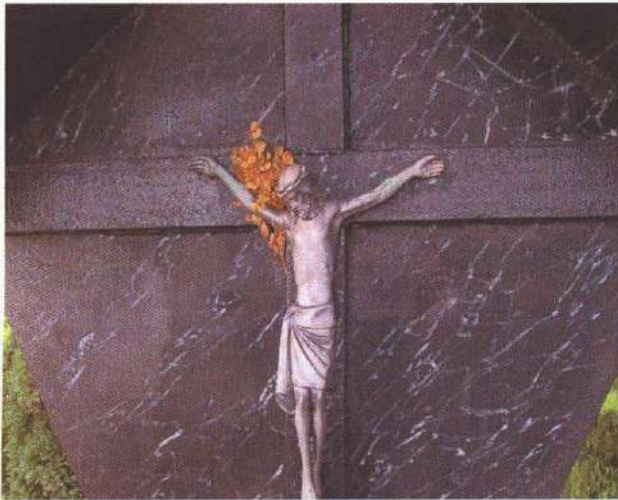
Giel herinnert zich ook een voorval dat in de Maasband speelde. Giel ging regelmatig met zijn brommer op bezoek bij zijn neef Louis Houben in de Maasband. Het gezin van Louis woonde achter het huis van zijn grootouders. Giel zette zijn brommer altijd enige meters van hun huis. Op een dag had Jupke, de grootvader van Louis, te veel gedronken. Jupke was dan niet te genieten. Hij beval Giel de brommer weg te zetten. Giel aarzelde om dat te doen. Hij zette zijn bromfiets immers altijd op die plek. Wat was daar mis mee? Jupke zette zijn bevel echter de nodige kracht bij. Hij kwam met een riek naar Giel toe. Die bedacht zich geen seconde, sprong op zijn brommer en reed hard weg. Jupke volgde hem tierend met zwaaiende riek. Giel leerde zijn les: hij wist vanaf dat moment waar hij zijn brommer niet moest neerzetten.

V.l.n.r. boven: Giel Hendrix en Louis Houben,
onder: Piet Smeets (alias Tholen),
Louis Hendrix en Piet Hendrix.

Dijkweg

Het lijkt erop dat men vanaf 1666 nog heel wat water door de Maas (en de Kuilen?) heeft laten stromen voor men tot aanleg van de dijk is gekomen. Het zal wel zo zijn geweest dat men noodmaatregelen heeft getroffen, maar pas in 1720 komen we een vermelding tegen van de aanleg van een dijk door het Veldje tot op de Koeweide, "de Cleijnen Meerscherdijck" (de huidige "Koegrienddijk"). Mechelen wil dat Elsloo die afbreekt of verlegd, Geneuth en landerijen dreigen ze te verliezen. Zeker geen denkbeeldige angst: buiten de dijk schuift de Maas heel snel op in de richting van Maasmechelen en vormt tussen Meers en Geneuth de Koegriend. Dit staat tegenover het verlies doordat de Maas steeds meer van de Scharberg afspoelde en daarmee ook de verbindingen van Elsloo met Meers. De S-bocht heeft zich dan bijna voltooid. Alleen rond hoeve de Weert blijven nog verschillende takken actief.

Kruis op "Sléve Hjèrre Diek."

Dit kruis staat op de viersprong van de Dijkweg met de Vaartjensweg en het lijnpad.

Tijdens de dijkdoorbraak in de Nieuwjaars nacht van 1925/1926 is de dijk niet verder doorgedaan dan tot aan dit kruis.

In de jaren vijftig van de twintigste eeuw is het oude houten kruis en corpus vervangen door een metalen kruis met achterplaat en afdak.

Dit kruis werd geplaatst als gedenkteken na het dodelijk ongeluk van schipper Johannes Hubertus Lambrechts op de Maas te Maastricht. Hij verongelukte op 10 maart 1891 te Maastricht, toen hij met schip geladen met krijtkalk tegen de peilers van de Maasbrug stootte en stuk sloeg. Hij was schijndood en werd weer tot bewustzijn gebracht. Hij is vervolgens naar het gesticht Calvariëenberg overgebracht en aan de gevolgen overleden.

Krantentitel Nieuwe Tilburgsche Courant
Datum 15-03-1891

De dijk vanaf Elsloo (Meerserdijk) was bij Meers zwak en laag. De Dijkweg is na 1880, 1926 en 1995 iedere keer verhoogd. Nu hebben ze in 2017 damplaten in de grond getrild vanaf het lage gedeelte van de Meerserdijk tot net voorbij het huis van de familie Martens aan de Dijkweg. De Meerserdijk wordt bij dit gedeelte ook verhoogd, verbreed en een fietspad aangelegd naar Elsloo.

De wekzaamheden op de hoek Meerserdijk en Dijkweg.

Over een lengte van circa 200 meter zijn damwanden in de dijk geplaatst.

In 1982 is dit kruis hier geplaatst.

Dit gietijzeren kruis stond vanaf 1951 op het graf van Willem Paulissen.

In gesprek met Thei Martens

Thei is op 30 juli 1941 geboren op zijn huidige adres om 12.30 uur, tussen de soep en de aardappelen.

Zoals veel van mijn klasgenoten heb ik ook gevoetbald bij Havantia. Ons jeugdelftal werd 2 jaar achter elkaar ongeslagen kampioen. Toen was het gedaan met ons succes.

Vanaf mijn negende jaar werd ik lid van de fanfare. Toen ik moest kiezen: voetballen of blazen, heb ik voor het laatste gekozen. Ik heb er nooit spijt van gehad.

Vroeger was de muziekopleiding een interne zaak: oudere muzikanten leidden de jeugd op. Dit heb ik zelf ook nog gedaan en dat doe ik nog steeds. Ik ben begonnen op piston (zie foto boven).

Op mijn veertiende speelde ik ventieltrombone. Toen ik 16 jaar was, ging ik op solistenconcours in Beek. De juryleden, Sef Pijpers en Hub Cardous, resp. mijn latere dirigent en leraar. Cardous raadde me aan op een volgend concours een "concert" voor trombone te spelen, in plaats van een "gewone" solo. Dat deed ik dus ook, maar wel op schuiftrombone.

Door dirigent Harry Biesen werd ik tot tweede dirigent gebombardeerd van onze fanfare. De tijd onder Biesen was de spannendste van mijn hele muzikale loopbaan. Als ik aan de repetities van "Lohengrin" en de "Slavische Mars" denk, krijg ik weer pijn aan mijn lippen. In de fanfare had ik inmiddels de trombone ingeruild voor tuba en bas.

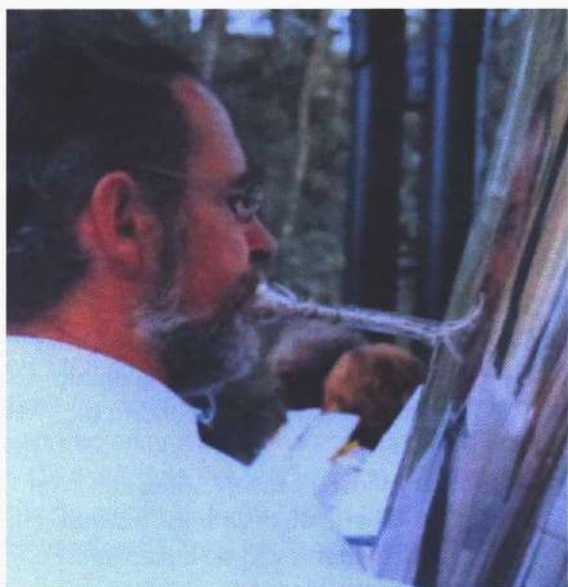

Toen werd Sef Pijpers dirigent in Meers. Hij zette mij meteen terug op trombone. Aangezien Pijpers nogal eens afwezig was brak er een drukke tijd voor me aan. Er is zelfs een jaar geweest dat ik 6 van de 9 concerten moest dirigeren. Als hoogtepunt een optreden in het Kurhaus in Scheveningen in het kader van het Holland Festival. Meers was de eerste (of tweede) amateurvereniging die daar mocht optreden.

Dirigeren deed ik niet alleen in Meers. In Amstenrade, Leijenbroek, Arensgenhout en Dieteren heb ik vele jaren de jeugdorkesten geleid. Op het ogenblik heb ik nog een "bejaardenorkest" onder mijn hoede.

Nog even terug naar de muziekopleiding. Ik kan echt niet alles opsommen. Maar er is een tijd geweest dat ik nog leerlingen op zondag moest plaatsen.

Behalve muziek maken heb ik nog gewerkt als onderwijzer in Beek. 40 Jaar bij dezelfde baas. Ik ben in 1965 getrouwd met Willy Stolwijk. Eerst hebben we in de Winandusstraat gewoond. Onze kinderen Johan en Paul hebben een aardje naar hun vaartje.

Deze foto met de bas is gemaakt in de Lijdse Hout. Ik moest daar invallen in de "Leidse Harmoniekapel" onder leiding van zoon Johan.

Deze foto is gemaakt in Voorhout.

Paul met trompet en ikzelf met schuiftrombone.

Ik speelde daar met zoon Paul een duet met begeleiding van "Brasso", een koperensemble onder leiding van Paul.

Wie nu denkt dat ik maar een hobby heb, die heeft het behoorlijk mis. Wandel maar eens over de Dijkweg, dan ziet U het vanzelf.

De andere Meerser dijken

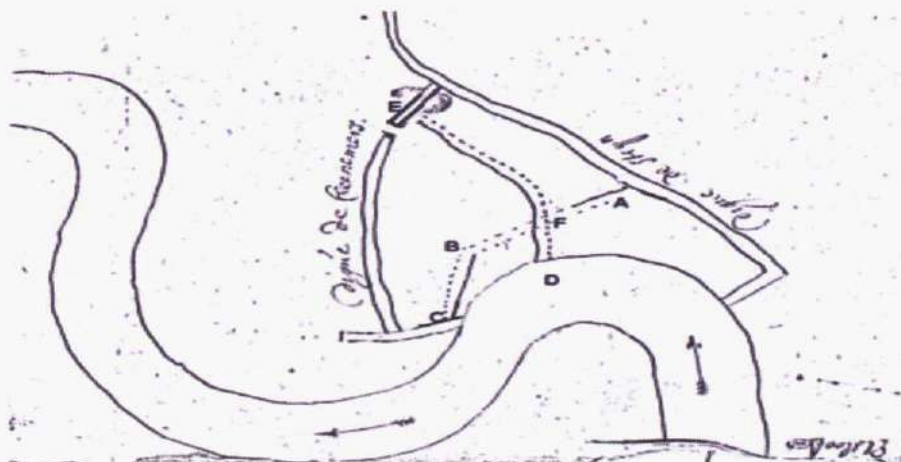
In 1615 werd de "Steinder dijk" aangelegd door de kasteelheer van Stein. Deze liep vanaf de Kampstraat (Kammestraot) tot aan de Maasband.

Eind 17e eeuw bedreigde de Maas Meers en werd besloten om een dijk om Meers te leggen. We denken dat rond 1643 het oudste deel van Meers in de "Lènjedrees" en de dijken door de Maas werden afgespoeld. Daarna volgt een periode van bezinning over wat te doen. Welke maatregelen moest men nemen? De besluitvorming is niet gemakkelijk. Het probleem is niet alleen technisch moeilijk maar er spelen ook nog zaken als "landsbelang" mee. Stein en Elsloo moeten in die tijd gezien worden als twee zelfstandige staatjes met een kasteelheer aan het hoofd, die het laatste woord heeft. De grenzen lopen in Meers door of langs het door de Maas bedreigde gebied. Er diende dus diplomatiek overleg te worden gevoerd om uiteindelijk goedkeuring van de heren te verkrijgen en uiteindelijk ook te betalen. De heren bevonden zich vaak elders waardoor er correspondentie (in het Frans!) gevoerd moest worden wat allemaal extra verdragend werkte. Echter de Maas stond ondertussen niet stil. Het waren grote problemen waarvoor men stond.

De achterliggende oorzaak van de problemen wordt duidelijk in 1630. Maximiliaan van Bronckhorst (Heer van Stein) dient bij de heer van Elsloo een protest in over de grote schade welke hij als heer van Stein sinds vier à vijf jaar lijdt tengevolge van de sterke drift van de Maas. Oorzaak zou zijn dat de heer van Rekem bij Kotem een dijk had opgeworpen. Eigen schuld is men geneigd te denken, want tijdens de aanleg van de dijk hadden de heren van Geulle en Elsloo de heer van Stein uitgenodigd om gezamenlijk actie te voeren tegen Rekem. Toen liet de heer van Stein het afweten, omdat zowel Stein als Rekem "Loonse lenen" waren. (Loonse lenen zijn dorpen die onder het graafschap Loon, nu Belgisch Limburg, vielen. Dus de graaf van Loon was de baas van de kasteelheer van het dorp dat tot het graafschap Loon viel). Onder voorbehoud van rechten gaf Elsloo aan van Bronckhorst vergunning tot het leggen van batten (stroombrekers). Blij met die toestemming, maar niet ten volle bevredigd, wilde de heer van Stein ook de geleden schade voor rekening van de heer van Elsloo brengen.

In 1649 vreesde Maximiliaan baron de Merode, heer van Stein dat de Maas binnenkort aan de voet van de Scharrenberg zal doorbreken. Aan graaf d'Arberg van Elsloo vraagt hij toestemming om op eigen kosten ter plaatse een bat te mogen leggen (dat van 1630 was blijkbaar al verdwenen). Dit wordt hem onder voorbehoud van rechten toegestaan.

In het archief van Elsloo bevindt zich een veelzeggende tekst (in het Frans) uit maart 1666. Een brief van de secretaris van Elsloo, Huberti aan de Heer van Elsloo graaf d'Arberg. Bij deze tekst bevindt zich een schetskaart, zie hieronder. Vanwege het belang voor de geschiedenis van de dijken van Meers, gezien het inzicht in de problemen waarvoor men stond, geven we hieronder de uitleg weer.

De kaart uit 1666.
 "Dique de Cleenemers"
 is de huidige
 Grotestraat. Ook is de
 dijk van Stein te
 herkennen evenals de
 "kuil" bij de Veldschuur.

Uit het gestelde in de brief van 1666 kunnen we enkele dingen herleiden. Men stond op een kritiek punt: om Meers te behouden moesten maatregelen genomen worden, waarover men zich al langere tijd aan het beraden was. In eerste instantie dachten Stein en Elsloo ieder vanuit hun eigen belang. Elsloo wilde een dijk van D naar E aanleggen. Dit zou dan een dijk geweest zijn aan de kant van Groot Meers langs de (latere) Kuilen. Dit zou betekend hebben dat men de Maas door de Kuilen leidde met aan de andere kant de Steinderdijk (door Stein in 1615 langs de grens van de Scharberg tot de Maasband aangelegd). Deze dijk zou als, Elsloo dit plan uitvoerde, onder grote druk komen te staan, het probleem zou zich dan verleggen naar Stein. Stein zag ook het gevaar voor hun dijk en waren al van plan een dijk haaks op hun dijk te leggen van A tot F. Dit zou weer ten nadele van Elsloo gaan, de stroom zou dan afgebogen worden naar links dus naar Groot Meers.

Meers volgde dit voorbeeld vanaf de Meerserdijk aan de "Kammestraot tot aan de "Verkesbat" (aan de Maas voorbij de fanfarezaal). Vanaf hier werd een dijk aangelegd door de "Griend" tot aan de "Eik", het eerste gedeelte heette: "Koegrienddijkweg" en het tweede "Ruytersdijk".

Stein werd in zijn mogelijkheden beperkt door het verloop van de grens. Beiden zagen ten slotte in dat alleen samenwerking het gevaar kon keren. Stein wilde zelfs een deel van de kosten dragen om een dijk van A tot C te leggen. In wezen is het hele plan later uiteindelijk uitgevoerd door de aanleg van de huidige Meerserdijk.

In 1721 worden er stenen van het land van de heer geraapt en er een dijk van gemaakt. Dit werd de "Koegrienddijkweg" vanaf de "Verkesbat" over de Koeweide (de veldweg vanaf de houtzagerij naar de recente grindafgraving). Het laatste stuk tot de Eik heette: "Ruytersweg", welke nog tot ongeveer 1960 op een verhoging lag. In deze tijd krijgen de pachters van de Weert en Geneuth het ook met elkaar aan de stok. Die van Geneuth claimt de aangespoelde gronden bij de Weert omdat deze van hem zijn afgespoeld en bij de Weert zijn aangespoeld (beide hoeven vallen onder Maasmechelen). Alle investeringen blijken voor niets te zijn geweest, de Maas blijft een bedreiging vormen voor Meers.

In 1766 overweegt men zelfs of het niet beter is om de rivier door de Kuilen te laten stromen, dan tegen hoge kosten de dijk te onderhouden. Men blijft de dijk tegen hoge kosten onderhouden. Uiteindelijk zal er zelfs in 1880 een Waterschap de Groote Meers (zie boek "den diek is door" van W. van Mulken) worden opgericht voor het onderhoud.

Na de dijkdoorbraak werd het gat gedicht en In 1883 werd de dijk weer verbeterd, verhoogd en verbreed en grasplaggen aangelegd. Dit werd bekostigd door het rijk, provincie en gemeente.

In 1920 werd de dijk wederom verbeterd door bekiezeling en verhoging.

Oud op nieuw 1926/1926 was weer de dijkdoorbraak op dezelfde plaats. De dijk werd weer hersteld en werd met 80 cm. verhoogd zodat herhaling waarschijnlijk als uitgesloten kan worden beschouwd.

De Maas met de huidige maasdijk (Dijkweg) tegenover de kerk.

Nu ligt het Juliana kanaal als buffer tussen de Maas en Stein.

Na de overstromingen van de Maas werden de dijken versterkt en verhoogd en werd een dijk westelijk van Meers aangelegd om hoogwater vanuit de flessenhals bij de Maasband te voorkomen. De nieuwe dijk bij "de Klauwen" was in 1998 aangelegd om Meers tegen hoogwater te beschermen. Met het hoogwater van 2011 ontstond er een zwakke plek en werd versterkt door de brandweer.

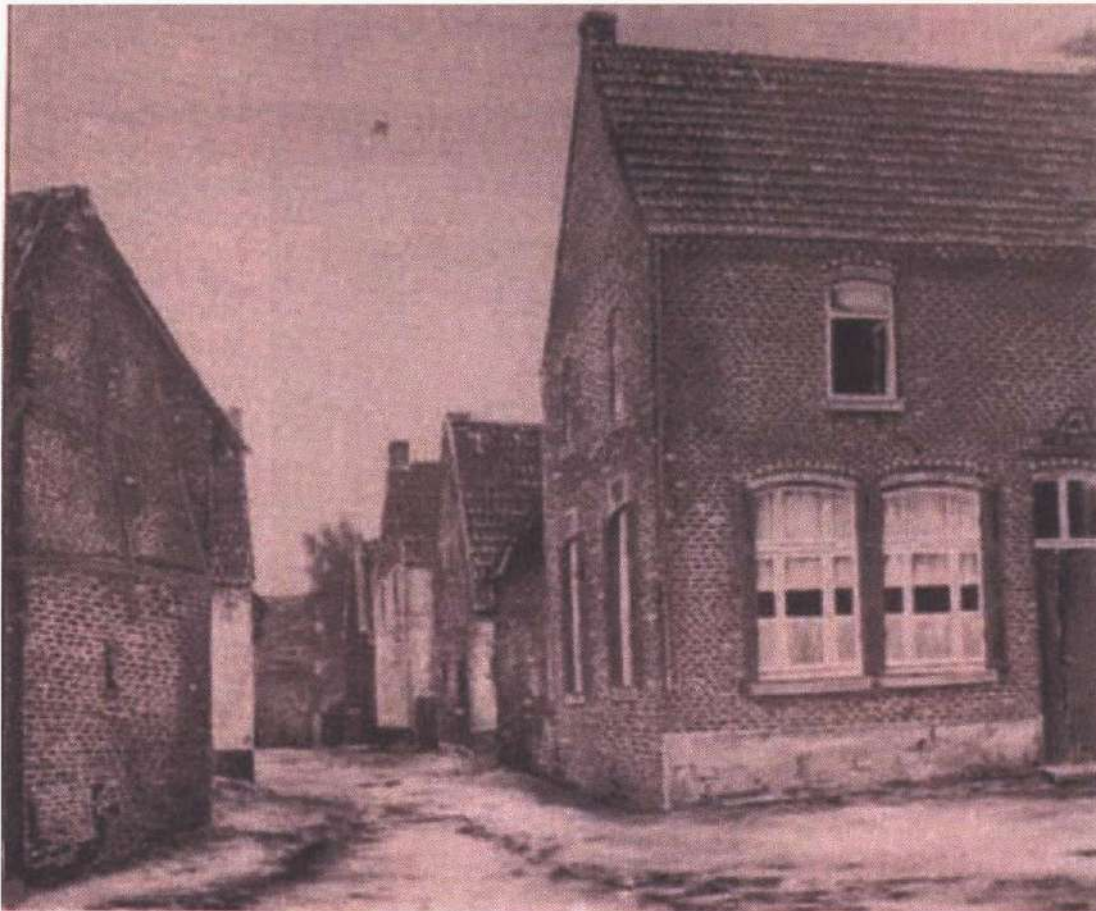
Kerkstraat

De Kerkstraat heette vroeger officieel "Meerserdorpsweg" en later "het Meerser-straatje".

Op de hoek van de Kerkstraat en de Grotestraat lag en ligt een pleintje. Dit pleintje was vroeger het centrum van Meers, in de volksmond heette het pleintje "de Mert".

Op de Koevoet

Het huis met nummer 23 in de Kerkstraat draagt de naam "Op de Koevoet". Een naam die we ook in de archieven tegenkomen en dus ook hier moeten plaatsen. Op de gedenksteen op de voorgevel staat T.v.M. 1717. Dit huis is wellicht in 1717 gebouwd door Ties van Mulken. Deze is op 25 mei 1711 getrouwd met Catharina Coenen. Dit waren de voorouders van de bewoners Peters in de twintigste eeuw. "Op de Koevoet" is wellicht genoemd naar de "Koevoetshoek". Dit is bij het weiland links naast café "De Witte Börstel" tussen de Dijkweg en de maas.

Het pleintje "op de Mert" op de hoek van de Kerkstraat en de Grotestraat.

Café de Villa had de ingang vroeger aan de Dijksteeg. Het café was een grote woonkamer, die later de biljartzaal werd. Links van het café zie je de schuur, die later het café werd.

Ondernemers

De familie Frans Lemmens heeft op nummer 27 een café uitgebaat van 1900 tot 2005. Naast het café had Marie Lemmens - Driessen een kruidenierswinkel aan het pleintje (de Mert).

Mr. IMKAMP, Notaris te Beek,
zal op Dinsdag 21 Augustus 1928, namiddags ten
2 ure ten koffiehuije **Frans Lemmens** te Meers-
Elsloo, op verzoek van het Waterschap „De
Groote Meers”, in het openbaar verkoopen:
Gemeente Elsloo.
BOUWLAND en dijk te Meers, groot 69,75 aren
of 347,01 kl. roeden, naast J. H. Vaessen, Hendrik
Dassen en Hendrik Janssen; te veilen in percee-
len en in massa. 4357

Op nummer 21 runde Mien Maesen – Lochs haar kruidenierswinkel, de Vivo.

Op nummer 18 had Sjeng Driessen zijn bakkerij. Zijn vrouw runde de (bakkers)winkel. Zoon Math heeft de bakkerij en winkel later voortgezet in de Kloosterstraat.

1930 wenscht J. Driessen-Wijnen Bakkerij en Kol. waren aan fam. Vrienden en
Begunstigers, Dorpsstraat Meers-Elsloo
Krantentitel Limburgsch dagblad Datum 31-12-1929

Rechts van zijn huis op nr. 15 was van 1932 tot 1944 de slagerij van Herman op den Camp. Vanaf circa 1960 is er een frituur gevestigd door Piet van Rossum en Nellie Driessen. De frituur werd later nog door andere uitbaters gerund, waaronder Piet Lankhuyzen en Judith tot einde 2015.

Enkele jaren had Marita Gelissen op nr. 13 een bloemenzaak en het postagentschap, dat ze van haar buurvrouw had overgenomen.

Huub Maesen en Bertha Pepels hadden op nummer 10 hun verf- en behangzaak.

Op nummer 11 was de smidse van Martien Driessen (zie foto).

De smidse van
Martien Driessen in
de Kerkstraat.

V.l.n.r.:

Eega Marie Smeets,
Martien Driessen,
Mathijs Janssen,
zoon en opvolger
Willem Driessen,
Sjang Vaessen en
Maria Driessen.

Dorus Smeets had op nummer 9a een heren kapsalon en zijn vrouw Sjan Gelissen had op nr. 9 een snoepwinkel en later ook het postagentschap.

Tien Hendrix – Cobben had op nummer 8 een stoffenzaak.

“Fôtsj” (melkfabriek) op nummer 6.

J. Mathijs Vranken getrouwd met A. C. Wijnen woonden Grotestraat 24. Hij werkte in de melkfabriek. Zodoende noemde de mensen hem “Fôtsjman”.

De melkfabriek werd op 20 januari 1901 opgericht. (Zie hieronder het krantenbericht)

Nederlandse Staatscourant 26-02-1901.

Zuivelfabriek te Meers

Deel 1

Coöperatieve Zuivelfabriek „Sint Joseph”, te Meers, gemeente Elsloo. Voor mij, Joseph Louis Maria Hubert van Wessem, notaris binnen het arrondissement Maastricht, ter standplaats de gemeente Sittard, verschenen:

de eerwaarde heer Ernest Biermans, Rooms-katholiek priester, kapelaan, te Elsloo en de heren Christiaan Goossens, wethouder, deze uit eigen hoofde en als mondeling lasthebber van Johanna Maria Monissen, weduwe Peter Martens; Gerard Claessen; Martinus Martens; Hendrik Louis Peters; Mathis Vaessen, uit eigen hoofde en als mondeling lasthebber van Hubertina Kicken, weduwe Nicolaas Vaessen; Jan Mathijs Peeters; Herman Wijnen, in huwelijk met Ida Bergs; Hendrik Wijnen, weduwnaar van

Helena Rutten; Peter Smeets, in huwelijk met Cornelia Claessen, uit eigen hoofde en als mondeling lasthebber van Peter Smeets, weduwnaar van Sibilla Martens; Johannes Martens, weduwnaar van Helena Bours; Johannes van Mulken, Jan Willem Janssen, in huwelijk met Anna Elisabeth Goossens; Peter Schreurs; Mathijs Coumans-Janszoon; Willem Claessen, in huwelijk met Elisabeth Driessen; Martinus Driessen; Theodorus Coumans-Claessens; Hendrik Martens-Rutten; Hendrik Wijnen-Pepels; Theodoor Smeets - Bours; Peter Martens, als mondeling lasthebber van Sofia Martens, weduwe Lambert Muris; Peter Pepels, in huwelijk met Barbara Dassen; Peter Smeets-Thomassen; Theodoor Janssen; Johannes Smeets-Bours; Jan Mathis van Mulcken-Claessen; Laurens Op de Kamp-van Mulcken, te Meers-Stein; Hendrik van Mulcken, te Meers-Stein; Herman van Mulcken; Peter Paulussen; Servaas Smeets, als mondeling lasthebber van Theodoor Smeets-Michon; Martinus Martens-Wijnen; Martinus Cremers; Augustinus Vrancken; Johannes Devooi; Mathis Janssen-Smeets; Hendrik Wijnen, als mondeling lasthebber van Leonard Wijnen; Peter Janssen-Dautzenberg; Nicolaas Bergs; Anna Barbara Peters, ongehuwd; Jan Mathis Coumans-van de Wal; Theodoor Maessen; Willem Vaessen-Gelissen; Johan Hendrikus Paulussen te Meers-Stein; Leonardus Wijnen-Devooi; Peter Joseph Janssen-Vrancken, te Meers-Stein; Hendrik Claessen-Martens; Willem Vrancken-Wijnen; Hendrik Martens-Janssen; Willem Lochs in huwelijk met Elisabeth Coumans; Johannes Lambrechts; Willem Muris, als mondeling lasthebber van Elisabeth Claessen, weduwe Augustinus Muris; Nicolaas Bours-Janssen, te Meers-Stein; Hendrik Smeets Penders; Hendrik Martens-Wijnen; Jacobus Wijnen, als mondeling lasthebber van Maria Catharina Janssen, weduwe Herman Wijnen; Herman Wijnen-Vrancken, Johanna Catharina Martens, weduwe Mathis Westhovens en Peter Lambrechts, weduwnaar van Johanna Catharina Peters, allen, voor zooverre niet anders is vermeld, landbouwers en indien geen woonplaats is opgegeven, wonende te Meers, gemeente Elsloo.

Welke comparanten verklaarden te willen oprichten eene coöperatieve vereeniging en daarvoor te hebben vastgesteld de volgende statuten. Naam, doel, middelen en grondbeginselen.

Art. 1. De vereeniging draagt den naam van: Coöperatieve zuivelfabriek „Sint Joseph". Zij is gevestigd te Meers, gemeente Elsloo en aldaar wordt het kantoor der vereeniging gehouden.

Art. 2. Het doel der vereeniging is gemeenschappelijke zuivelbereiding door de exploitatie eener zuivelfabriek en verkoop van de te verkrijgen producten.

Art. 3. Om dat doel te bereiken verbinden de leden zich tot: a. het inwerking brengen eener zuivelfabriek, b. ten behoeve dier fabriek te leveren de melk van al hunne koeien, met uitzondering van die melk, welke voor eigen gebruik, voor het fokken van eigen kalveren en varkens benodigd is en die melk, welke zij met toestemming van het bestuur aan derden in het klein verkoopen.

Zuivelfabriek te Meers

Deel 2 Art. 21.

Niet is aan de te leveren:

- a. melk van ongezonde koeien;
- b. melk van kalfkoeien binnen 6 dagen na het kalven en van dragende koeien gedurende de laatste maand der dracht;
- c. melk die niet afgeleverd wordt binnen den tijd na het melken, door het bestuur daarvoor bepaald;
- d. melk die vervalscht, vermengd met andere stoffen of niet behoorlijk behandeld is of die het door het bestuur noodig geachte minimum vetgehalte niet heeft;

e. melk die afgeleverd wordt in onreine vaten of in zoodanigen toestand, dat zij voor de bereiding van deugdelijke boter ongeschikt is te achten.

Art. 22. De melk in het vorig artikel bedoelt, zal bij levering worden afgewezen.

De leveranciers der geweigerde melk kunnen daartegen in beroep komen bij het bestuur. Dit stelt zoodra mogelijk een nauwkeurig onderzoek in, waarin het zich kan laten bijstaan door den provincialen zuivelconsulent.

Zuivelfabriek Meers

Deel 3

Comparanten zijn mij notaris bekend. Van al hetwelk is opgemaakt deze akte in minuut, verleden te Meers-Elsloo, 20 januari 1901, in tegenwoordigheid van Arnold Paulsen, notarisklerk, en Henri Diederer, koetsier, beiden te Sittard, als getuigen.

Onmiddellijk na voorlezing is deze akte door de comparanten, met mij notaris en de getuigen ondertekend, met uitzondering van Herman Wijnen-Bergs, Hendrik Wijnen-Rutten, Johannes van Mulcken-Op de Kamp, Theodorus Coumans-Claessens, Hendrik Martens-Rutten, Hendrik van Mulcken, Leonardus Wijnen-Devooi, Willem Vrancken-Wijnen en Johanna Catharina Martens voornoemd, die verklaarden zulks niet te kunnen.

(Geteekend:) E. Biermans, C. Goossens, G. Claessen, Martinus Martens, H. L. Peeters, M. Vaessen, J. M. Peters, P. Smeets, J. Martens, J. W. Janssen, P. Schreurs, M. Coumans, W. Claessen, M. Driessen, W. Wienen, P. Martens, P. Pepels, P. Smeets, Th. Janssen, S. Smeets, J. M. van Mulken, L. Op de Camp, Hermanus van Mulken, P. Paulussen, Servaas Smeets, M. Martens, M. Cremers, A. Vrancken, J. Devooi, M. Janssen, H. Wienen, Th. Smeets, P. Janssen, N. Bergs, A. B. Peters,

M. Coumans, Th. Maessen, W. Vaessen, J. H. Paulissen, J. Janssen, L. Claassens, H. Martens, W. Lochs, J. Lambrichts, W. Muris, N. Bours, H. Smeets, H. Martens, Jacobus Wijnen, H. Wienen, P. Lambrechts; H. Diederer, A. Paulsen en Jos van Wessem, notaris.

Geregistreerd te Sittard 23 januari 1901, deel 12G, folio 161 verso, vak 8.

Dorus Smeets en Barbara Bours hadden begin 1900 op nr. 4 een café dat later door de kinderen Pierre en Marie is uitgebaat tot circa 1990.

Café bie Marie van Doorke.

V.l.n.r.: Marie Smeets, Thè Driessen (Robbie), Thieu van Schoubroeck en Jan Lambrichts.

Op huisnummer 1 was rond 1950 de kapperszaak van Sef Ubachs. Daarna had Anj Bours-Westhovens er een kleding- en stoffenzaak. Later was hier jarenlang de Rabobank gevestigd.

In gesprek met Frans Lemmens

De Villa werd in 1900 door Frans Lemmens en eega Gertrudis Cremers gebouwd om hun café en winkel uit te baten. Villa betekent een groot en hoog gebouw. De ingang van het café en de winkel lagen naast elkaar in de Dijksteeg. Het café was alleen in het rechtse gedeelte aan de Kerkstraat gevestigd. De plek waar later het biljart stond. Het linker gedeelte aan de Kerkstraat was destijds de schuur. In 1926 is het schuurgedeelte verbouwd tot café. In 1939 zijn zoon Frans Lemmens en Marie Driessen er na hun huwelijk gaan wonen. Zij namen ook het café en de winkel over. Zij hebben beide uitgebaat tot 1974.

In 1974 zijn zoon Frans en Bertha Janssen er ingetrokken en hebben ze het café overgenomen. De winkel werd opgeheven. In 1978 werd de zaal bijgebouwd op de plek waar vroeger de koe- en varkensstal stond.

Het clublokaal van duivenvereniging "de Zwaluw" was eerst in Café bij Doorke Smeets, daarna in café 'De Witte Ballon' en vanaf 1951 in café "de Villa". In 1973 heeft deze vereniging zich opgesplitst. "De Villa" werd vanaf dat moment het verenigingslokaal van de nieuwe postduivenvereniging "de Maasvogels".

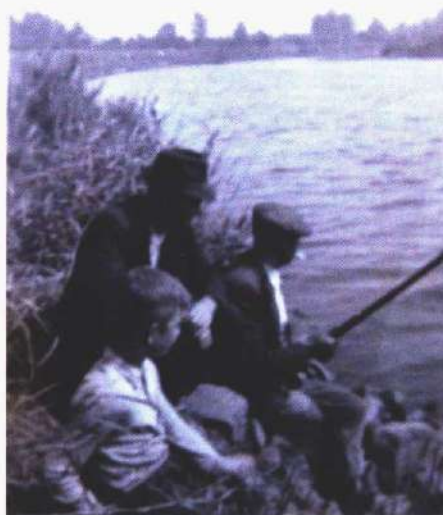
Frans herinnert zich een leuke anekdote. Zoon Gerard Smeets van Pierre "onger de paort" woonde in Breda. Jaren later hielp hij mee met het oogsten van het koren met de oogstkar. Na een halve dag werken werd hij moe en wilde graag stoppen. Hij verheimelijkte zijn eigen moeheid door te zeggen: "Man houw op, het paard bezwijkt".

Op Aswoensdag was het altijd een feest in de villa. Jo Fredrix speelde er vaak op zijn "kwetsjbuul". Soms riep Jo naar Bertha: "Pötter houw Frens de henj veur de ouge en villaman neet kieke". Vervolgens liep hij over de tafels in het café.

Het was diezelfde Jo, die samen met zijn vrouw Lisette en No en Gertie van Mulken bij het buffet op de zaal stonden. Jo bestelde een rondje, maar kon niet bij de beurs in zijn rugzak. Hij stond voor het buffet op het muurtje en maakte zich groot en leunde op zijn tenen naar achteren. Zo kon Bertha beter bij zijn beurs. No bedacht zich niet en duwde Jo met zijn hoofd in de speelbak.

Frans Lemmens met oma Gertrudis Lemmens-Cremers.

Frans Lemmens met Thieu Claessen en visser Pierre Lemmens.

Het waren vrolijke tijden in het café. Zo werd er nagekaart over Thieu Smakkers, die elftalleider en grensrechter bij de voetbalclub was. Goudeerlijk was hij niet bij het 'vlaggen'. Toen hij bij een wedstrijd wat al te vaak fout vlagde volgens het oordeel van de scheidsrechter, stapte naar hem toe en vroeg zijn adres, zodat hij dat op het wedstrijdformulier kon noteren. Thieu antwoordde zonder te aarzelen: Koeflatterenpark 1.

Als je tegen Bertha zei dat je iets wilde eten en zij had het, dan kreeg je dat ook direct. Zo vroeg Wim Smeets (Belsj) macaroni. En jawel hoor, binnen 5 minuten stond een dampend bord macaroni voor hem. Dat gebeurde ook Liesbeth Demandt - Janssen en Tiny van Mulken - Dobbelstein. Zij vroegen gebakken eieren en ook daar zorgde Bertha voor.

Carnavalsmaandag trok carnavalsvereniging de "Vesjevengers" uit Maasband altijd door Meers met de door hen ontvoerde Prins van Meers. In 1979 was dit Frans Hellebrand en die werd ontvoerd met een echte tank. Met heel veel lawaai van de tank gingen zij van café naar café.

In 2005 zijn Frans en Bertha gestopt met het uitbaten van het café en genieten ze van een rustiger leven.

Foto 1936. Robijnen huwelijksfeest van Joannes Michiel Driessen en Maria Ida Hubertina Smeets.

(Paulissen Berbe) De moeder van de bruid heette Barbara Paulissen. Van links naar rechts:

Onderste rij: Mia Driessen, Jules Driessen, Martha Driessen, Sef Driessen, Maria Driessen-Janssen, Thè Driessen, Michiel Driessen, Giel Driessen, Nelia Martens, Maria Driessen-Smeets, Frans Martens, Barbara Martens-Driessen, Lei Martens, Mia Driessen en Giel Driessen.

Bovenste rij: Geel Driessen, Maria Driessen-Pepels, Frans Driessen, Anna Driessen-Pepels, Pierre Driessen, Martien Driessen, Nellie Driessen, Greet Driessen-Claassen, Lei Driessen, Marie Lemmens-Driessen, Harie Driessen en Nol Martens.

Kerk

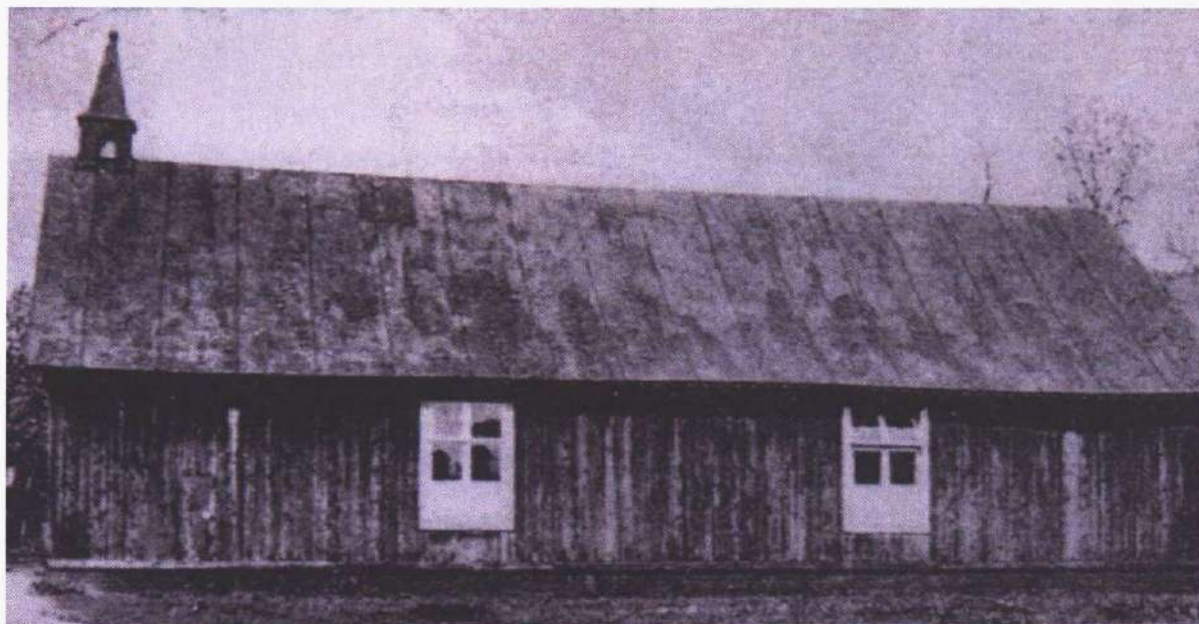
Meers behoorde tot de gemeente Elsloo en de beide dorpen liepen in elkaar over. De Maas liep van Rekem door het huidige Kotem naar Maasmechelen. Elsloo en Meers naderden zich midden in de "Lènjendrees" waar nu de grote bocht van de Maas is. Zodoende behoorde Meers tot de parochie Elsloo. In de 18e eeuw werden Meers en Elsloo door de Maas gescheiden, maar Meers bleef bij Elsloo horen. Om in Elsloo te komen moest je over de gemeentegrond van Stein lopen. Om de doden te vervoeren moest men dan leges betalen aan Stein. Om geld te besparen werden de doden in

roeiboten stroomopwaarts door de Maas getrokken om in Elsloo begraven te worden. In de winter was dit vaak niet te doen en de kinderen moesten te voet over de slechte wegen naar de school in Elsloo. Meers wilde een eigen kerk en school.

In 1880 werden, na toestemming van het Bisdom, de veldbrand stenen gebakken om de kerk te bouwen. Door de watersnood van december 1880 waren alle stenen weggespoeld of onbruikbaar. De aandacht ging uit naar de wederopbouw van het dorp.

In 1892 kreeg Meers weer de toestemming om een kerk te bouwen. Er werd besloten om een houten noodkerk te bouwen.

Deze noodkerk werd in 1894/1895 gebouwd door Sjang Lemmens uit Beek. Borg stond weduwe Vaessen-Kicken uit de Kerkstraat.

In 1909 was deze noodkerk bouwvallig. Er werd besloten een nieuwe stenen kerk te bouwen. Mathijs Vaessen met enkele Meersenenaren bezoeken Edward Wauters, de kasteelheer van Stein, op zijn ziekbed in Luik. De heer Wauters en zijn zuster Maria schenken ieder 10.000 Belgische Francs en de kolen om de stenen te bakken. Op een stuk grond van de kerk (het huidige kerkhof) werden de veldbrand stenen gebakken.

3. Het binnenste der oude kerk van Meers (Elsloo)

Het interieur van de noodkerk.

De eerste Heilige Mis werd in 1895 opgedragen door Kapelaan Genabet uit Elsloo.

De eerste misdienaars waren Peter Smeets en Sjang Lambrichts uit Meers.

De Heilige Missen werden in Meers opgedragen door de kapelaan van de parochie van Elsloo, maar dopen, trouwen en begraven gebeurden nog altijd in Elsloo.

De eerste stenen kerk van Meers in aanbouw in 1910.

V.l.n.r.:

Links: Joep Wolffs

Voor de kerk: Martien Driessen (smid) en zoon Willem (smid)

Rechts:

Opzichters en Gus van Mulken.

Op de ladder: onbekend.

Op stelling:

Gebroeders Janssen (Stein).

Rechts op dak: Toon Brouns.

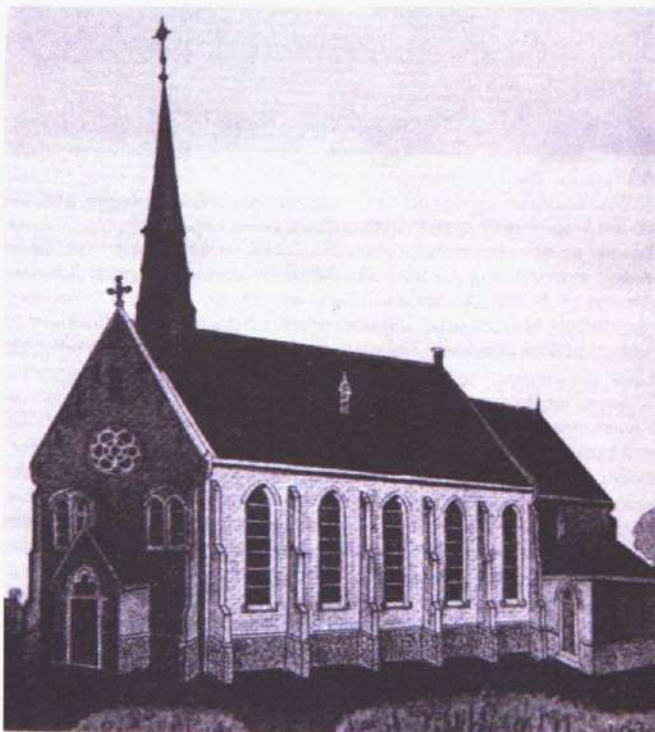
In de toren: Joannes Schattorjé uit Tegelen, die uit de toren viel en verongelukte.

Tegelen. * Alhier werd onder veel blijken van belangstelling ter aarde besteld het lijk van den leiendekker Schattorjé, die dezer dagen te **Meers-Elsloo** van het kerkdak stortte en dood werd ogenomen. Dit is de derde der gebroeders Schattorjé, die aldus op noodlottige wijze om het leven komt.

Tijd 31 10 1910

Ongelukken.

Een tweetal werklieden vielen van den toren der nieuwe kerk te Meers (gem. Elsloo). De leidekker S., uit Tegelen, bleef op de plaats dood, de andere bekwam lichte kneuzingen.

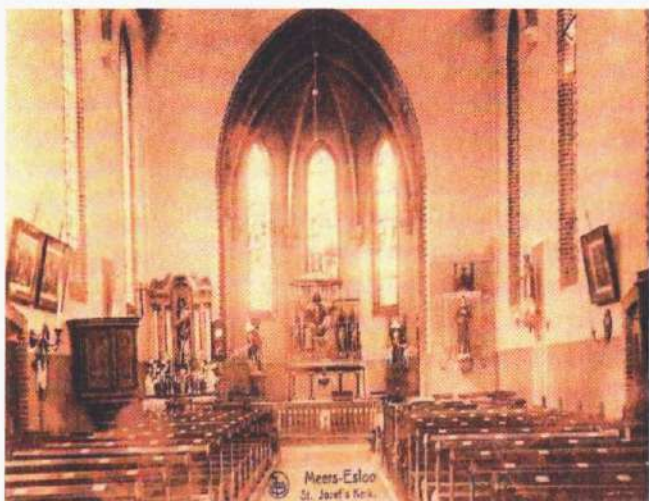
De kerk van Meers zonder voorportaal en toren en zijbeuken.

Architect E. Joosten uit Valkenburg maakte de bouwtekening. In 1910 bouwde aannemer Teurlings uit Schilberg-Echt de kerk voor 12.600 gulden.

Op donderdag voor Kerstmis was de plechtige inwijding van de kerk. De kerk werd toegewijd aan de H. Joseph.

In de kale opgeleverde kerk moest het interieur nog worden aangepast.

Het interieur van de houten noodkerk werd overgebracht en in de nieuwe kerk geplaatst.

Het interieur van de kerk.

Het interieur werd geschonken door de pastoor, "De Staats Mijnen", de gemeente Elsloo, de provincie, en de vele bedrijven en van andere parochies en kloosters. Vele giften kwamen van de 550 inwoners van Meers en van mensen uit de regio en ver daarbuiten.

Eind 1921 werd de pastorie gebouwd, die in mei 1922 werd ingezegend.

Pastoor N.E. Erkens, pastoor te Munsterbilzen (België) werd op 11 oktober 1921 hulppastoor in Meers. Hij was een echte 'bedelpastoor'. Hij liep stad en land af voor giften.

Maria Lichtmis 1927 werd de nieuwe klok (Matthias) feestelijk geïnstalleerd. Het interieur was in 1931 compleet en pastoor Erkens verliet Meers op 31 augustus 1931.

Vanaf 1 oktober 1931 was H. A. M. Leessens benoemd tot pastoor in Meers met de opdracht om een parochie te stichten en de kerk verder uit te bouwen.

Door de komst van het Juliana kanaal werden de gehuchten Kleine Meers, Veldschuur en Maasband van Stein afgesloten. Zodoende werd op 2 januari 1932 officieel de parochie Meers gesticht, toegewijd aan de H. Joseph. Boven het koor werden op de witte muren schilderijen aangebracht.

In 1922 werd een mannenkoor met de naam "Vriendschap zij ons doel", een profaan koor, dat de H. Missen met gezangen opluisterde. Ook in het Latijn. Later kwam uit het koor de fanfare voort.

In 1932 werd het Kerkelijk zangkoor "Sint Cecilia" opgericht. Het kwam onder leiding van koster en organist Pie Janssen. Hij was 41 jaar organist en dirigent. Hij deed dit met veel inspiratie tot aan zijn dood. Hij overleed geheel onverwachts op 6 juli 1973.

Ontwerp van de kerkuitbreiding van 1932. De sacristie ligt aan de andere kant. De architect was Clemens Hardeman uit Oldenzaal.

Door het grotere aantal parochianen werd de kerk te klein en werd besloten om de kerk te verbouwen. Eerst werd het patronaat gebouwd om als noodkerk dienst te doen. In 1933 werd de kerk in de steigers gezet. Aannemer Coppens uit Maastricht benutte vrijwel alles van het bestaande gebouw. Het voorfront bleef intact, maar de toren werd ervoor opgetrokken. Aan de koorkant werd de kerk verlengd met een priesterkoor. Aan de zijkanten werden de zijbeuken aangebouwd.

In juni 1935 was de kerk klaar maar moest nog drogen.

De subsidies van de gemeente Elsloo, "De Staats Mijnen", provincie en buurparochies waren onvoldoende om de kerk te verbouwen. Pastoor Leessens reisde stad en land af om de financiering rond te krijgen. Uiteindelijk resteerde een bedrag van 32.000 gulden, dat door de eigen parochie moest worden opgebracht. In het voorjaar van 1936 werd de kerk ingeruimd en op 15 augustus werd de kerk ingezegend door Mgr. Lemmens, bisschop van Roermond.

In de tweede wereldoorlog was de haan op de kerktoren geheel doorzeefd door kogels. Na de oorlog werd de haan gerepareerd en moest weer boven op de toren geplaatst worden. Hypolith Devoi was de enige die geen hoogtevrees had en dit karwei aandurfde. Met hulp van pastoor Leessens heeft hij dit hachelijk karwei geklaard.

De ernstig zieke pastoor M. Leessens verliet op 2 februari 1955 onder veel belangstelling de parochie Meers om met emiraat te gaan. Hij verbleef enkele weken bij zijn familie in Hasselt en overleed op 4 mei in het ziekenhuis te Heerlen. Op 9 mei werd pastoor Leessens op het kerkhof van Meers aan de voet van het stenen kruis begraven.

Van 27 februari 1955 tot 8 december 1957 was P.J. Funken pastoor in Meers. De fruitweide van de kerk kwam bij het kerkhof, dat tegelijkertijd door vrijwilligers werd opgeknapt.

Op 10 juli 1955 werd de "Vereniging Katholieke Arbeiders Jeugd" opgericht. Het patronaat werd hun huisvesting. Het patronaat werd uitgebreid en helemaal vernieuwd. In de aangebouwde hal werd de bibliotheek ondergebracht. In september 1956 werd tegenover het patronaat een houten gebouw geplaatst met 2 grote lokalen, waar de kleuterschool werd ondergebracht. In oktober 1957 werd op grond van de kerk een begin gemaakt met de bouw van het Groene Kruis gebouw. Het gebouw werd ingezegend op 9 november 1958. Op 10 november werd het laatste huzarenstukje van de pastoor, een nieuw orgel, ingezegend. Pastoor Funken werd benoemd in de Sint Hubertus parochie in Maastricht.

Jozef Philippens was pastoor in Meers van 13 december 1958 tot 12 december 1964. In december 1959 werd de centrale verwarmingsinstallatie omgebouwd voor oliestook. In februari 1962 werd een gymnastiekvereniging opgericht voor de jongens en meisjes van 10 tot 16 jaar. Ook dat gebeurde in het patronaat. Pastoor Philippens werd benoemd aan de Sint Agathaparochie te Eys-Wittem.

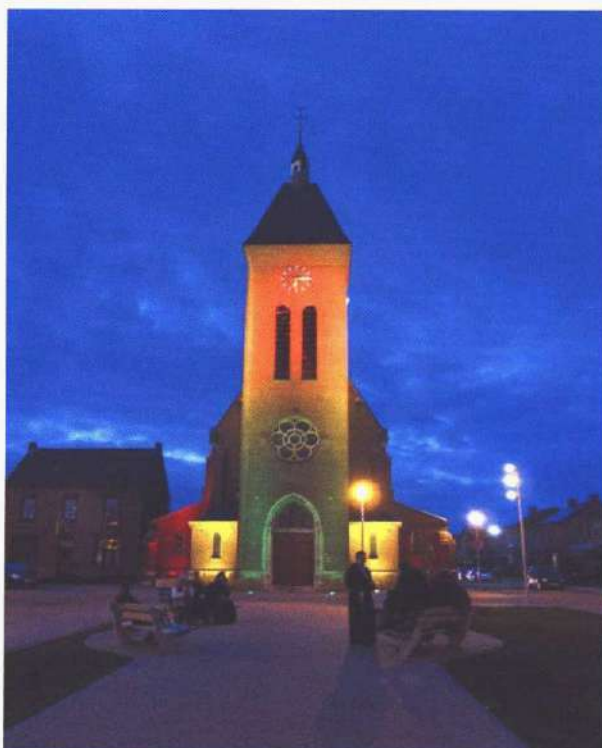
Pastoor P. Th. Diederens was in Meers van 7 maart 1965 tot 8 maart 1975. De jeugdbeweging en de bejaardenbond werden opgericht. Het patronaat werd gerenoveerd. De kleuterschool werd aan de Kloosterstraat gebouwd. De kerk en de pastorie werden gerestaureerd voor 60.000 gulden. Naast subsidies en giften was nog een hypotheek van 20.000 gulden nodig.

T.M.J. Schijns was de pastoor in Meers van 8 maart 1975 tot 31 oktober 1992. In 1976 kreeg het dak en de wijzers van de torenklok een opknopbeurt. In 1979 werd de centrale verwarming omgebouwd op gas. In 1980 werden de cijferbladen van de klok verlicht. Ieder jaar werd in en om de kerk veel opgeknapt. In 1983 werd de bedrading, de verlichting en de geluidsinstallatie in de kerk vernieuwd. Zo werd ook de binnenkant van de kerk opnieuw geschilderd. Jan Janssen uit Maasband restaureerde de oude beschilderingen boven het koor die in 1950 onder witte verf werden verstopt. Tevens werd het kerkhof aangepast en de urnenkapel gebouwd. In 1984 werd het nieuwe eiken altaar vervaardigd door de firma Janssen uit Maasband. In 1985 werd alle hout van de kerk, dat aangevreten was door de boktor, geïmpregneerd. Een week lang mocht niemand in de kerk komen. In 1986 was het oksaal aan vernieuwing toe. Alles werd hersteld. In 1987 werd de pastorie gerestaureerd. In 1989 werd de houten vloer in de kerk vernieuwd. Pastoor Schijns heeft veel geïnvesteerd in en aan de kerk. De parochie is schuldenvrij. Pastoor Schijns neemt afscheid bij het 60-jarig jubileum van de kerk. Zuster Maria Goretti was hoofd van de kleuterschool en tevens huishoudster en koster van pastoor Schijns.

Pastoor H.H.D. Achten is vanaf 1 november 1992 pastoor van Meers. De kerk heeft een opknopbeurt gehad, het verlaagde plafond is eruit gehaald en nieuwe banken zijn geplaatst. Het stucwerk werd gerepareerd en alles werd opnieuw geverfd. Vele kleine projecten heeft de pastoor eigenhandig met vrijwilligers uitgevoerd. Deze pastoor is een echte bouwpastoor.

De kerk van Meers is iedere avond helder verlicht.

In de carnavalstijd met de kleuren rood, geel en groen.

Foto gemaakt op 9 mei 1903 voor hun huis kerkstraat 29. Zittend: de ouders G. N. Claessen en S. Claessen, staand de kinderen: Catharina, Cornelia, pater Peter, Maria en Elisabeth.

Petrus is na zijn priesterwijding in 1900 op bezoek geweest in Meers. Op 9-5-1903 is hij vertrokken naar Ottawa. In het begin van de twintigste eeuw is Peter Claessen weer op bezoek geweest in Meers, als heeroom van de familie Smeets.

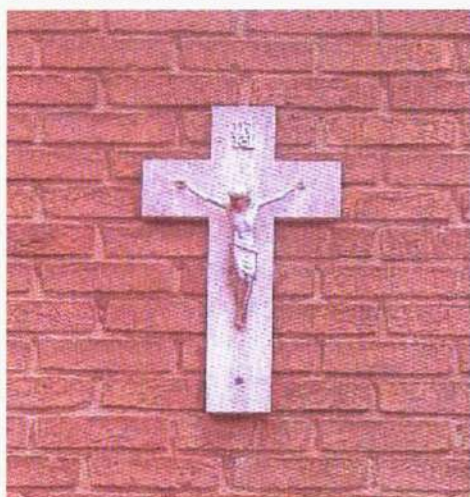
Peter Claessen, pastoor, beheerde in die tijd in Harwich (Engeland) een jongensweeshuis. Hij stelde voor dat Pierre Smeets, * 13-1-1901 te Meers-Elsloo, met hem mee zou gaan naar Engeland, wat later ook gebeurde. Pierre Smeets trok in de jaren twintig als mijnwerker naar Vancouver in Canada. Na bijna vijfentwintig jaar keerde hij terug als priester en werd door de jonkheid van Meers gehuldigd bij zijn eerste plechtige Hoogmis in zijn geboortedorp Meers. Daarna vertrok hij weer en werkte in Vancouver in het westen van Canada.

1947. 1e Heilige Mis in Meers door Pierre Smeets.

Op de foto Pierre Smeets met achter hem pastoor Max Leessens. Vele inwoners, bruidjes en het maagdenkoor. Rechts vooraan Nölke van de Wal.

Monumenten

Gevelkruis boven de voordeur aan het woonhuis aan de Kerkstraat 29.

De plek was voorheen bij de inwoners van Meers beter bekend als bij "Martien ònger de paort". In 1907 heeft het kruis zoals blijkt uit een foto op dezelfde plaats aan de gevel van een schuur gehangen, geflankeerd door een boom met een bank ervoor.

In 1939 is de schuur verbouwd tot woonhuis en is het kruis daar geplaatst.

Noodklok.

In de tweede wereldoorlog heeft de Duitse bezetter de bronzen kerkklokken opgehaald om er oorlogstuig van te maken.

Na de bevrijding werd een 90 kilogram zware stalen noodklok bij DSM vervaardigd en in de klokkentoren gehangen totdat er nieuwe klokken zouden komen.

Deze noodklok lag in het Streekmuseum van Elsloo.

Bij de dodenherdenking in 2004 werd dit gedenkteken onthuld.

Kloosterstraat

Tot circa 1950 heette deze straat in de volksmond, net als de Kerkstraat, "het Meerser-straatje". Het postadres was Kleine Meers.

In 1941 is vanaf het toenmalige klooster (tegenwoordig Franciscushof) tot aan de Kuilenweg een strook van 40 meter breed, opgevuld met grond en kiezel afkomstig van de weg van Elsloo naar Meers. Op dit opgevolde terrein werd jarenlang de kermis van Meers gehouden. Buiten de kermis lag het stuk grond braak. De huidige huizen zijn, na het circa 15 jaar braak liggen van het terrein, gebouwd.

Tegenover het braakliggende stuk grond lag een laaggelegen wei van Pierre Westhovens. Die liep bij hoogwater onder water. Vaak kwam het water zo hoog dat het water over de weg liep naar de "Koele". De kinderen moesten in dat geval met de laarzen aan naar school.

Ondernemers

Aan de Franciscushof nummer 17 was aanvankelijk een dagopvang voor ouderen, Daarna was 4 You-adviesgroep Elsloo gevestigd. Vanaf 2017 staat dit gedeelte leeg.

Bakkerij Math Driessen en de zelfbedieningswinkel van eega Gerda Lambrichts op nummer 21.

In 2015 is daar het buurtcentrum "Bie Gerda", de huiskamer van Meers, geopend.

Hier kun je gezellig koffie drinken, een praatje maken, lezen, of deelnemen aan activiteiten. Veel activiteiten zijn gratis, soms wordt een kleine vergoeding gevraagd.

Vanuit het buurtcentrum wordt ook de "wensauto" voor Meers geregeld.

De wensauto staat sinds april 2015 voor de inwoners van de gemeente Stein ter beschikking. Het initiatief voor dit proefproject is afkomstig van vrijwilligers uit DOP-Meers. DOP staat voor Dorps Ontwikkelings Plan en voert dit project uit. Alle inwoners van de gemeente kunnen gebruik maken van de wensauto. De auto is ter beschikking gesteld door de Provincie Limburg in samenwerking met Veolia Transport en de Vereniging van Kleine Kernen Limburg. De wensauto is een nieuwe vorm van vervoer specifiek voor kleine kernen. Het is een aanvulling op al bestaande vormen van kleinschalig (openbaar) vervoer.

Op nummer 2a heeft Sef Ubachs jarenlang zijn kapperszaak gehad.

Krantentitel
Limburger koerier: provinciaal dagblad
Datum 20-03-1941

Daarna is Bertine Demandt daar haar kapsalon begonnen.

Pie Pepels had op nr. 2 zijn slagerij, samen met eega Marie Feron.

Dhr. P Pepels te Meers-Elsloo slaagde voor het onlangs te Utrecht gehouden Slagersvakexamen.
Krantentitel Limburger koerier: provinciaal dagblad 20-03-1941

Hun zoon Peter, getrouwd met Nellie Pesch, heeft de zaak overgenomen en tot 2000 uitgebaat. Na Peter en Nellie zetten Hans en Jeannie Meertens de slagerij, samen met het traiteurs bedrijf, voort tot 2015.

In gesprek met Gerda Driessen-Lambrichts

Math en Gerda wilden tegenover het klooster hun huis met winkel bouwen. De tekeningen waren klaar en ook de bouwstenen stonden al klaar. Het bestemmingsplan moest gewijzigd worden. Tegenover het grondstuk lag het Klooster der Franciscanessen. Het moederklooster uit Valkenburg maakte bij de gemeente bezwaar tegen de wijziging van het bestemmingsplan.

Het heeft drie jaar geduurd voordat het bestemmings-plan uiteindelijk werd gewijzigd. Hierbij werd gebruik gemaakt van de hulp van wethouder Claassen uit Catsop. Nadat de vergunning werd afgegeven, werd er het huis met winkel in 1965 gebouwd.

In 1966 trouwden Gerda en Math en in hetzelfde jaar werd de winkel geopend. Bakken deed Math nog in de bakkerij van zijn vader in de Kerkstraat.

Math was behalve bakker ook een talentvolle voetballer bij Havantia. De professionele voetbalclub Sittardia ontdekte dit talent en haalde hem naar Sittard. Op de brommer reed Math telkens naar de Baandert in Sittard. Na zijn voetballoopbaan bij Sittardia heeft hij nog verschillende jaren bij Havantia gevoetbald.

Martien Driessen (een oom van Math) kwam vaak in de winkel van Gerda. Hij gaf dan graag snoep aan de kinderen. Betalen daar dacht Martien echter niet aan. Hij vond het heel gewoon om de kinderen te verwennen. Na een paar keer sprak Gerda hem hierover aan. Als hij wilde trakteren was dat prima, maar wie trakteert, moet ook betalen.

De winkel werd al snel te klein. Dus werden er plannen gemaakt om uit te breiden. In 1972 werden de plannen gerealiseerd. Gerda's winkel werd een mooie grote supermarkt.

In 1984 werd de bakkerij naast de winkel gebouwd. Thieu Salden liep in de zomer 's morgens al om 5 uur door de straten van Meers. Math en knecht Guido Hochstenbach waren dan al in de bakkerij aan het werk. Gerda herinnert zich dat Thieu regelmatig de bakkerij binnensloop om die twee de stuipen op het lijf te jagen. Als dat lukte was Thieu's dag geslaagd.

Heropening in 1972.

V.l.n.r.:

Martien Smeets,
Harie Titulaer,
Anna Poulussen,
Antje Janssen,
Anja Göbbels,
Mathieu Vaessen,
Marie Westhovens,
Sjang Lambrichts en
Peter Göbbels (achter de
taart vitrine).

Math en Gerda hebben de winkel en bakkerij voortgezet tot 1994. Daarna is het winkelgedeelte verhuurd aan Chantal Cals. Zij baatte er enkele jaren de "ATTENT" winkel uit. Daarna heeft het winkelpand met de bakkerij leeggestaan tot 2014. Toen werd de winkel verbouwd tot de huiskamer van Meers. De naam veranderde niet. In de volksmond heette het altijd al 'bie Gerda'. Nu, met de komst van het buurtcentrum, werd dit ook de officiële naam.

Bakker Sjeng Driessen, vader van Math Driessen, uit de Kerkstraat tijdens het venten in Stein.

Klooster

De bisschop gaf in 1937 zijn toestemming tot de bouw van een zusterklooster in Meers. Op 12 maart 1937 werd de eerste steen gelegd en 8 augustus was het klooster gebouwd. Op 8 november trokken de eerste 4 zusters in het nieuwe klooster. Er werden 5 kamers ingericht voor bejaardenverpleging en de ambulante verpleging voor de inwoners van Meers.

Begin 1938 werd het weiland naast het klooster aangekocht. De zusters hebben samen met een aantal vrijwilligers dit weiland omgespit en tot een wandel, bloemen- en moestuin omgetoverd. Op 9 februari 1938 werd het klooster ingezegend onder bescherming van "O.L.-vrouw van Altijddurende Bijstand". Op 1 mei 1939 werd in Meers een afdeling van het Groene Kruis opgericht met een consultatiebureau voor tbc-bestrijding. In het klooster werd een kamer ingericht als spreekkamer.

De naailes werd vanuit het patronaat overgebracht naar het klooster.

In 1941 werd het klooster, de congregatie "Franciscanessen van de H. Joseph", bestuurd vanuit het moederklooster in Valkenburg. In de oorlogsjaren zaten onderduikers in de klokkentoren van de kerk. Deze werden verzorgd door de zusters.

Tijdens de evacuatie verlieten de kloosterzusters op 12 januari 1945 Meers om met een vrachtwagen naar hun tijdelijke verblijf in het klooster in Beek te rijden. Op 27 maart werd het klooster weer in gebruik genomen door de zusters.

Tot 1997 bleef het klooster bestaan. Daarna werd het afgebroken. In 2000 werden op de plek van het klooster seniorenappartementen gebouwd. Het complex kreeg als naam "Franciscushof". De nieuwe bewoners trokken in 2001 in hun woningen.

De huidige
Franciscushof.

In gesprek met Mia Janssen-Bours

Mia is op 19 april 2016 90 jaar geworden.

Mia Bours is op het "Genenij" geboren. In het huis waar momenteel haar jongste zoon Willem woont. Mia had vier oudere broers: Herman, Sjèr, Pie en Frans. Thuis hadden zij café met een beugelbaan.

Haar moeder kreeg op 52-jarige leeftijd buikvliesontsteking door het springen van haar blindedarm. Zij werd met de taxi (de zwarte Ford van Teun Op den Camp uit de Kuulkes) naar het ziekenhuis in Maastricht gebracht. Hier is ze overleden. Mia was toen 10 jaar en nog schoolplichtig.

Drie jaar lang werd een huishoudster in huis gehaald. Zij kostte 25 gulden in de maand inclusief kost en inwoning. Dat was in die tijd veel geld. Haar vader zei altijd: Ieder jaar verkocht ik een kleine wei om alles te kunnen betalen en de kinderen te kunnen geven wat ze nodig hadden.

Na de zevende en achtste klas van de lagere school in Meers nam zij als 13-jarige het huishouden voor haar rekening. Om naar Stein en Beek te rijden, kocht haar vader bij Sjeng Brouns een mooie zilverkleurige fiets. Deze fiets blonk als een spiegel. Dat duurde helaas niet lang.

Bij de aanleg van het Juliana kanaal woonden buiten het dorp Brabantse werklieden in woonwagens. Die kwamen ook naar het café van Mia's ouders om een pintje en een klare te drinken. Als hun haren te lang waren, werden ze achter het café op een stoel gezet. Ze kregen een schort om en werden geknipt door vader Frans. Hij was geen kapper, vandaar dat de knipbeurt gratis was. De kapsels waren misschien niet hip, maar de meeste wol was van het hoofd.

Met de fiets moest Mia tijdens de oorlog naar het voedselbureau om de voedselbonnen af te halen. Ook fietste ze naar Beek om bij Hennekens vier liter sterkedrank en sigaren en sigaretten te kopen voor hun café. Die vier liter drank was het maximum dat je in voorraad mocht hebben in de oorlogstijd. Na de nachtdienst kwamen de koelmannen een "drupke" drinken voor ze naar huis gingen om te slapen.

In het begin van de tweede wereldoorlog werd de brug over het Juliana kanaal in Stein opgeblazen. Daarom werd er een veerpont in bedrijf genomen. Deze lag aan de "drie buimkes". In de "Meulenwiejer" aan de Steinse kant van het kanaal hadden haar ouders een wei met hun koe. Als 16-jarige fietste Mia daarom elke dag met een emmer, via het veer, naar Stein. Daar melkte zij de koe en reed dezelfde weg terug met de emmer vol melk. Op een keer fietste ze vanuit de Brugstraat in Stein richting het kanaal. Naar het hellende pad naar de veerpont. De remmen van haar fiets weigerden en ze vloog de berg af. Gelukkig fietste voor haar Chris Kostjens. Die greep haar bij een arm en redde haar op die manier misschien wel van een verdrinkingsdood.

Foto uit 1928.

Café Frans Bours en Elisabeth Driessen.

Van links naar rechts: de zonen Herman en Frans Bours, moeder Elisabeth Driessen en voor haar dochter Mia Bours.

Op de gevel van dit groot huis hangt een reclamebord van Phillips en eronder de brievenbus van de PTT.

In dit huis (Meersereindstraat 19) woont nu Willem Janssen, de jongste zoon van Mia.

De beugelbaan bij het café werd op zondag veel gebruikt door de jonge mannen. Wanneer de eerste aanwezig was, sloeg hij een paar keer met de "schlaeger" (het slaghout waarmee de zware bal in beweging wordt gebracht) tegen de houten omheining van de baan. Ten teken dat de wedstrijd kon beginnen.

De jonge mannen verschenen op hun zondags gekleed, met wit hemd en de mooiste gestreken broek.

Toen Mia bijna 17 jaar was, kwamen jonge mannen uit Elsloo, als vaste klanten, naar hun café. Eén van hen had een oogje op Mia. Toen zij jarig was kreeg zij een kaart die was gericht aan de jonge juffrouw Fransen. De schrijver wist niet

beter dan dat Mia van Fransen zoals ze door iedereen genoemd werd, ook Fransen heette. Het kaartje leverde niet het gewenste resultaat op. Mia trouwde met Sjeng Janssen uit Maasband.

Kleuterschool

In 1970 verhuisde de kleuterschool van het houten lokaal tegenover het patronaat in de Schoolsteeg, naar de nieuwe stenen school met gymzaal aan de Kloosterstraat. Zuster Maria Goretti was destijds één van de leerkrachten.

Basisschool

Lagere school "de Triviant" (locatie Meers).

Op 4 juli 1986 werd begonnen met de verbouwing van de oorspronkelijke kleuterschool tot de nieuwe basisschool. Deze bouw kostte 750.000 gulden en werd op 11 juni 1987 opgeleverd.

Op 4 juli 1986 werd begonnen met de verbouwing van de oorspronkelijke kleuterschool tot de nieuwe basisschool. Deze bouw kostte 750.000 gulden en werd op 11 juni 1987 opgeleverd. De nieuwe basisschool is na de zomervakantie in gebruik genomen. De Sint Jozef school werd op 20 november officieel geopend door onderwijsinspecteur Schreuder van het district Roermond en pastoor Schyns van Meers. Deze naam van de basisschool verandert later in "De Brök" en weer later in "De Triviant".

In het schooljaar 2015-2016 heette de school "IKC (Integraal Kind Centrum) de Triviant"> De hoofdvestiging staat dan aan de Halstraat in Stein. Vanuit de hoofdlocatie in Stein en de dislocatie in Meers wordt door de kindpartners Kindante, MIK en Spelenderwijs onderwijs en dagopvang verzorgd voor kinderen van 0 tot 12 jaar. In Meers zit vanaf september 2015 groep 3 t/m 8 en voor- en naschoolse opvang. Vanaf september 2016 zit in Meers groep 5 t/m 8. 14 Juli 2017 is de laatste schooldag in Meers. De school is voorgoed dicht en de 20 overgebleven kinderen moeten nu naar de Halstraat in Stein.

Carnivalsmonument "de Koelekop".

Gemaakt door Maurice Janssen uit Maasband. Dit monument is in 2006 onthuld bij het diamanten bestaansfeest van de Carnivalsvereniging "de Koelekop". In cortenstaal is de Maasgrens met België weergegeven en de roestvrijstalen buis geeft het Juliana kanaal weer. De stenen in het basement symboliseren de Maas. Waar Meers ligt, springen drie koelekoppen naar voren in de carnavalskleuren: rood, geel en groen.

Stichting Jeugdwerk

Op 9 december 1969 werd er in het parochiehuus een hearing gehouden, omdat er in Meers behoefte bestond tot het oprichten van een Jeugdwerk. Na een zeer levendige discussie werd er een actiegroep gevormd. Uit deze actiegroep is een bestuur gevormd plus de leidsters en leiders van sport, spel, hobby en een werkgroep voor de instuif. In januari 1981 werd er verhuisd naar het nieuwe houten gebouw achter de gymzaal aan de Kloosterstraat.

Jeugdwerk Meers

ELSLOO – Het Nationaal Jeugdfonds (Jantje Beton-actie) heeft 5000 gulden beschikbaargesteld aan de stichting Jeugdwerk Meers (gemeente Elsloo). Met dit geld zal de inrichting van het nieuwe jeugdgebouw gedeeltelijk kunnen worden gefinancierd.

De stichting Jeugdwerk Meers is daarmee één van de ruim 300 plaatselijke groeperingen, die het Nationaal Jeugdfonds in de afgelopen periode heeft kunnen steunen.

Krantentitel Limburgsch dagblad 19-09-1981.

Op dit moment is Stichting Jeugdwerk Meers nog steeds een bloeiende vereniging. Zij bestaat nog steeds uit ongeveer 80 leden en een dertigtal, dat de boel draaiende houden.

We draaien per week 4 avonden, verdeeld over 4 groepen. Groep 3,4 Jongens/Meisjes, Groep 5,6 Jongens/Meisjes, Groep 7/8 Jongens/Meisjes en de tiengroep (tot 16 jaar).

Het hoogtepunt van het seizoen is ons jaarlijks vierdaags kampweekend met Hemelvaart.

Foto van 2014 op Hemelvaartkamp in "de Kalei" Opoeteren (België).
Mick en Donny moeten een waterballon opvangen die over het volleybalnet wordt gegooid.
V.l.n.r.: Britta Hellemons, Mick Lemmens, Myrthe Janssen, Tim Smeets, Sem Martens,
Femke Bocken, Quinty van der Water, Iris Driessen, Laura Bocken en Donny Volarovics.

Kermis

Vanaf 2000 wordt de zomerkermis 'nieuwe stijl' georganiseerd door het jeugdwerk Meers.
In de jaren negentig was de zomer- en winterkermis niet meer als vroeger. Het was te duur voor wat er geboden werd. Het jeugdwerk Meers zag dit met lede ogen aan. Zij organiseerde daarom een alternatieve zomerkermis.

De Kloosterstraat werd afgezet en het hele kermisterrein stond vol attracties. De zomerkermis werd opnieuw een betaalbare kermis. Voor enkele euro's krijgen de kinderen een polsbandje dat toegang geeft tot de attracties. Zo kunnen ze de hele middag spelen voor één bedrag. Voor papa's, mama's, opa's en oma's is er een feesttent met een drankbuffet. Ook voor eten en mechanische - en levende muziek wordt gezorgd.

In 2000 heeft No van Mulken, namens de klankbordgroep van Rabobank Elsloo, een financiële bijdrage aangeboden. De Rabobank hoopte hiermee dat de kermis nieuwe stijl blijvend zou zijn. Tot nu toe is dat het geval. Vanaf 2002 is de kermis jaarlijks een druk bezocht evenement.

De Vrijwilligers van de kermis in Meers. Van links naar rechts:

- Onder: Jay Boelhouwers, Rani Claessen, Vivian van Mulken, Susan Smeets, Desie Bocken, Harrie Smeets, Petra Rinkens, Diana Dassen, Anouk Smeets en Anita van Mulken.
- Boven links: Mieke Vranken, Peter Bocken en Margo Demandt.
- Midden: Roy Driessen, Rik Martens, Claire Janssen, Maarten van de Laar, Robin Martens, Ilse Vaessen, Renee Rinkens, Tim Smeets, Selma Habets en Mendy van Hees.
- Boven rechts: Math Claessen en Frank Hensgens.

Jofferenstraat

Aangelegd in het begin van de jaren zeventig van de 20^e eeuw, op de plek waar tot dat moment de tuin van de kerk lag.

Deze straat is op advies van pater Munsters genoemd naar Joseph Joffre, een officier in het Franse Leger. Als opperbevelhebber van het Franse leger streed hij in de eerste wereldoorlog tegen de Duitse legers. Vanuit Frankrijk trok hij met zijn manschappen langs de Maas naar België. Hij dreef de Duitse legers vanaf de Maas tussen Namen en Luik uit België.

In deze straat is door pastoor Funken het Groenekruisgebouw, de latere woningen 2 en 4 gebouwd.

Bij de opening van het Groene-kruisgebouw in 1956 gaf fanfare Sint Joseph een serenade. Te herkennen v.l.n.r.: pistonist Thieu Bovens, de bestuursleden Ties van Mulken, voorzitter Harie Wijnen, Thei van Mulken, Harie Driessen, Lei Driessen, vlaggendrager Sjaak Kremers, Giel Vossen, Pierre Smeets en Jan Janssen. De belangstelling was groot.

30-10-1955. Dit beeld in de Jofferenstraat voor de kerk, stelt de goede herder voor, met op de schouder een liggend lam. Het beeld is gemaakt van chamotte en afgewerkt met een laag glazuur. In de voet van het beeld staan de naam van de schenker: Pjèr Salden uit Stein.

In Gesprek met Sjaak van Mulken

Sjaak is opgegroeid in de Pastoor Erckensstraat op nummer 9. Vanaf circa 14 jaar is Sjaak bij Havantia gaan voetballen. Bij de jeugd speelde hij in een heel goed elftal dat ook een keer kampioen werd. Vanaf zijn 15e werd hij al enkele keren in het eerste elftal opgesteld. Daarna voetbalde hij bij Haslou in Elsloo. Toen hij 17 jaar was speelde hij daar in het eerste elftal. Na 3 jaar is hij teruggekeerd naar Havantia en bleef hier voetballen.

Vanaf zijn 32e voetbalde hij bij de veteranen van Havantia. Ook hier maakt hij deel uit van een heel goed elftal. Vele wedstrijden werden met overmacht gewonnen.

In 1972 en 1973 bouwden Sjaak en José Pisters hun huis in de Jofferenstraat. In 1974 waren zij de eersten die in de straat woonden.

Tijdens de bouw hebben voorzitter Harie Martens en secretaris Piet Janssen Sjaak overgehaald om het bestuur van de fanfare te versterken. Na het overlijden van secretaris Piet Janssen, in de zomer van 1975, werd Sjaak zijn opvolger. In 1983 is Sjaak tot voorzitter van de fanfare gekozen. Dit werd, zoals onder meer uit onderstaande foto blijkt, goed gevierd.

V.l.n.r.: Sjèr Claessen, de nieuw gekozen voorzitter Sjaak van Mulken, secretaris Jo Janssen, Gerrit Janssen met rechts zijn besbas, Rien Kraus en Truus Smeets-Luten.

Sjaak maakte tijdens zijn voorzitterschap uiteraard veel gedenkwaardige momenten mee. Hij herinnert zich onder meer de dag waarop de fanfare een rondgang door Meers maakte. Bassist Gus van Mulken was een lid dat op geen enkel fanfareoptreden wilde ontbreken. Op de dag van de rondgang kwam Gus echter niet opdagen in het verenigingslokaal. Dat riep vraagtekens op. Moest de fanfare zonder Gus aan de rondgang beginnen? Het was al wat laat en er werd besloten zonder Gus te vertrekken. Toen de fanfare het huis van Gus in de Pastoor Erckensstraat passeerde ging de voordeur open. Gus kwam naar buiten, gooide zijn bas op de stoep en liep weer naar binnen. Gus was kwaad omdat niet op hem gewacht werd. Een paar dagen later, na een goed gesprek, was Gus weer paraat als muzikant. In 1989 is Sjaak gestopt als bestuurslid.

Het doet hem pijn dat aan het bestaan van 'zijn' fanfare, jarenlang een bloeiende vereniging, een einde kwam.

Schoolsteeg

De schoolsteeg heette vroeger "Hoekvoetpad", in de volksmond "de heuk". Hier lag van 1922 tot 1988 de lagere school en het patronaat.

Patronaat

Het patronaat Schoolsteeg 6 was vroeger het gemeenschapshuis van Meers en is eigendom van de kerk. Vroeger huisden er de toneelclub en de jeugdvereniging en later carnavalsvereniging "de Koelekop". Nu is het de ontmoetingsplaats voor de ouderen. De oudervereniging bestaat uit circa 200 leden. Deze vereniging houdt hier op dinsdagmorgen en middag een gezellig samenzijn en in de avonduren kienen voor de leden. Mandolinevereniging Edelweisz maakt nu ook gebruik van deze accommodatie.

Mandolinevereniging Edelweisz

Mandolinevereniging Edelweisz is opgericht in 1956 te Meers. De oprichters waren twee vriendinnen Jet Kostjens en Els Bours. Met hun twee zijn ze in het hele dorp leden gaan werven. Ze hadden 26 leden en hun eerste dirigent was Piet Bercx.

Het orkest heeft 12 maal deelgenomen aan concoursen en bijna altijd een eerste prijs met lof der jury behaald en werd in 1974 wereldkampioen in Angoulême (Frankrijk).

1956 Processie.

Het eerste optreden van
Mandolinevereniging
Edelweisz.

Van links naar rechts:
Wim Kostjens, Jeu Janssen,
Wil Bervoets, Els Hoofs-
Rouschop, Tiny Maassen-
Janssen en Annie Janssen-
Cremers.

Foto 2016 tijdens 60-jarig bestaan.

Van links naar rechts:
 Els Devoi-Bours, Goela Besse,
 Marjan Ebersson, Ria Monfils,
 Tiny Jonkers, Vronie Koot, Ilse
 Diederer, Mathijs Koot,
 Annemie Hermans, Annie
 Janssen, Margriet Hendrix,
 Truus Geurts, Bjorn
 Brockhoven, Margriet
 Thijssen, Gerda Driessen en
 Janine Moerkens.

Toneelclub

De toneelclub trad niet alleen in Meers op maar in heel Limburg. Vanaf het begin was Sjèr Worms uit Meers de regisseur.

Later had de Fanfare ook een toneelvereniging met Piet Janssen als regisseur.

1952 Toneelclub in Valkenburg. V.l.n.r.:

1° rij: J.C.E. Worms-Goossens, Ties Goossens, Lien Hoofs-Pepels, Anna Coumans, Triena Fiddelaers-Martens, Lies Jetten van Mulken, Betje Schepers-Wijnen, Marie Ruijl-Op den Camp, Marie Salden-Pepels, Piet Janssen en Chris Delbressine.

2° rij: Willem Martens, Lies Aarts-Delbressine, Sjeng Aarts, Nölke van de Wal en Martien Cremers.

3° rij: Busschauffeur, Ties van Mulken, Chris Pepels, Thieu Cremers, Hypolith Devoi, Sjèr Worms, Pierre Titulaer, Harie Titulaer, Willie Vaessen en Pierre Smeets (Trinke).

Lager school

Het "Jansenisme" is een sekte dat vaste voet in zuid Limburg probeerde te krijgen. In 1912 vergaderden een paar inwoners van het gehucht Meers te Maastricht met een priester en drie leken van het Jansenisme. Aangeboden werd, dat de Jansenisten kosteloos een nieuwe school zouden bouwen en daarna een parochie stichten te Meers. Doch de afgevaardigden van Meers gingen niet op dit aanbod in en zeiden katholiek te zullen blijven.

De jeugd van Meers moest te voet langs de Maas naar de school van Elsloo. Jan Marcel Lambrichts zette zich als raadslid in voor de parochie en de school en de gemeenteraad wees de vestigingsplaats aan voor de bouw van de openbare lagere school in Meers.

Eind 1921 bouwde aannemer Daelmans uit Schaasberg de openbare lagere school voor 43.900 gulden. Op 6 juni 1922 zegende pastoor Biermans van Elsloo met assistentie van hulppastoor Erkens de school in.

Het eerste hoofd van de school in Meers was L. van Mulken uit Elsloo met de onderwijzers A.M. Janssen uit Meers en A. P. J. Nijsten uit Beek. Deze laatste nam in 1923 ontslag en werd vervangen door H. H. E. Paumen uit Venlo en eind 1923 vervangen door H. H. A. Meijers. Door ziekte stopte onderwijzeres A.M. Janssen en werd vervangen door haar zus M.E. Janssen uit Meers. In 1932 werd de openbare school omgedoopt tot Rooms katholiek bijzondere school en konden de 146 kinderen van Kleine Meers, Veldschuur en Maasband ook van de school van Meers gebruik maken.

Leerkrachten en de pastoor in 1940.

V.l.n.r.: H. Meijers, M.E. Janssen, Hoofd der school L. van Mulken, Past. Leessens en A. Lenssen.

Hoofd van de school waren achtereenvolgens: L. van Mulken tot 1932, A.H.H. Lenssen tot 1943 en daarna Hubert Meijers, tijdens het verzet werd hij tijdelijk waargenomen door Juffrouw van Haren. Vanaf 1954 E.H. Mostert en vanaf 1956 J.W.J. Janssen en in 1959 H. Th. Smeets tot 1971 en daarna H.J.A. Goossens en vanaf 1989 Nan Galema tot heden.

Door het huwelijk van onderwijzer H. Meijers met onderwijzeres M.E. Janssen in september 1940 nam juffrouw Meijers afscheid van de school en werd vervangen door mejuffrouw A.W.E. Goossens.

Op onderstaande 2 foto's staan 156 leerlingen, de leerkrachten en het kerkbestuur ter gelegenheid van het afscheid van mr. L. van Mulken als hoofd der school in 1941. Er waren te veel kinderen om er een foto van te maken.

Foto-1 van links naar rechts:

- Bovenste rij: Lei Martens - Col Martens – Wim Claessen – Thè Martens – Sjeng Martens.
 2° rij: Marie Muris – Annie Timmer - Triena Muris – Lies van Mulken – Triena Martens –
 Miet van Mulken – Lies Salden – May Muris – Huub Smeets – Harie Titulaer.
 3° rij: Lens Kostjens – Thieu Niessen – Thei Devoi – Greet van Pol – Lies Vranken –
 Mie Salden – Mien Lochs – Fien Martens – Fiena Wouters – Pie Meijers-
 Thieu Salden – Sef Martens – Bertha Faesen – Gerda Lochs – Bertha Muris –
 Mèn Notermans – Zef Peters – Giel Driessen.
 4° rij: Huub Wijnen – Thieu Peters – Jean van Mulken – Pie Peters – Toon Faesen –
 Peter Wijnen – Thieu Vranken – An Martens – An Lochs – Greet Wouters –
 Lies Notermans – Willie Claassen – Lam op den Camp – Mart Faesen –
 Sjeng Vaassen.
 5° rij: Annie Brouns – Betje op den Camp – Mia op den Camp – Mr. Lenssen –
 Huub Lochs – Claos Wouters – Mr. van Mulken – pastoor Max Leessens –
 Lens Goossens – Martien Cremers – Leida Goossens – Mr. Meijers –
 Greet Lemmens – Tiny Vaessen – Annie van Mulken – Sien van der Veer.
 Onderste rij: Giel Vaessen – Zef Notermans – Sjeng Meijers – Wim Lochs – Sjeng Peters –
 Greet Kremers – Greet Muris – Annie Martens – Gerda Monfils – Tiny van Mulken –
 Miel Vanisca – Thieu Smackers – Jean Janssen – Jup Weerman.

Het schooljaar begon op 1 mei, de maand augustus was de grote vakantie en verder waren er nog 17 vrije dagen waarvan op 1 november Allerheiligen, 4 december Barbara dag en 6 december de verjaardag van Sinterklaas. Later veranderde de aanvang van het schooljaar naar circa 1 september. In 1943 zou in Meers een V.G.L.O., voortgezetlageronderwijs, school (zevende en achtste klas) komen met aan het hoofd hr. Geertsen. Eerst in het schoolgebouw en later in zaal Berghs. Er was geen animo onder de leerlingen. De hr. Geertsen ging iedere morgen op de fiets door het dorp om de leerlingen te verzamelen. Dit was het einde van deze vervolgschool in Meers.

Tijdens de oorlog werd op de zolder van de school een Joods echtpaar ondergebracht en in de kerktoeren zaten ook twee Meersenenaren ondergedoken. Hoofd van de school Hubert Meijers en mejuffrouw Goossens zaten in het verzet. In de school werden in de paspoorten, die in Maasmechelen waren gehaald, de namen ingevuld voor de onderduikers. Deze werden over de Maas naar België gebracht met de boot van Toon Berghs.

Tijdens de evacuatiетijd van januari tot maart 1945 was de school gesloten.

Foto-2 van links naar rechts:

- Bovenste rij: Chris Delbresine – Thieu Claessen – Huub van Schoubroeck – Wim Bervoets – Thieu Janssen – Sjeng Claessen.
- 2° rij: Valentin Bours – Harie op den Camp – Sjeng Ruijl – Gus Backhuis – Thei van Schoubroeck – Louis Hendrix – Pie Claessen – Miet Cremers – Pit Ruijl – Lam Muris – Max Bours.
- 3° rij: Bertha Sneets – An Coumans – Harie Hendrix – Martien Wenmakers – Mie Driessen – Fien Smeets – Lien Pepels – Lies op den Camp – Lies Delbresine – Pie Smeets – Lies Martens – Miet van Mulken – An van Geldorp – Wim Smeets – Lies Backhuis – Bertha Driessen – Mie Coumans – Maan Vaassen – Beth Janssen – Lies Pepels – Lies Martens – Mie Martens – Nelia Martens – Lies van Mulken.
- 4° rij: Ida Smeets – Mie Bervoets – Jo Vaassen – Mie Berghs – Thieu Vaassen – Lens Muris – Til Pepels – Els Ruijl – Mie Delbresine – Bertha Driessen – Netje Delbresine – Math Hendrix – Harie Muris – Ieteke Claassen – Lies Wenmakers – Til Vranken – Mie van Geldrop – Ida Janssen.
- 5° rij: Net Claessen – Sef Claessen – Chris Delbresine – Sef van Geldorp – Gym van Schoubroeck.
- 6° rij: Lucy Janssen – Nie Janssen – Paula Bervoets – Mr. Lenssen – Huub Lochs – Claos Wouters – Mr. van Mulken – pastoor Max Leessens – Lens Goossens – Martien Cremers – Leida Goossens – Mr. Meijers – Bertha Martens – Thè Driessen – Lens Vaessen – Giel Martens – Maan Driessen.
- Onderste rij: Jan van Schoubroeck – Gerrit van Geldorp – Lei Hendrix – Jean Vranken – Sjeng van Mulken – Sef Claessen – Sjeng Martens – Fien Berghs – Annie Backhuis – Frans Martens – Thei Cremers – Harie Vaassen – Harie Martens – Wim van Schoubroeck.

Schooljaar 1948 van boven naar beneden en van links naar rechts.

Rij. 1-klas 7. Gus Vaessen – Piet Devoi – Frans Timmer – Theo Janssen.

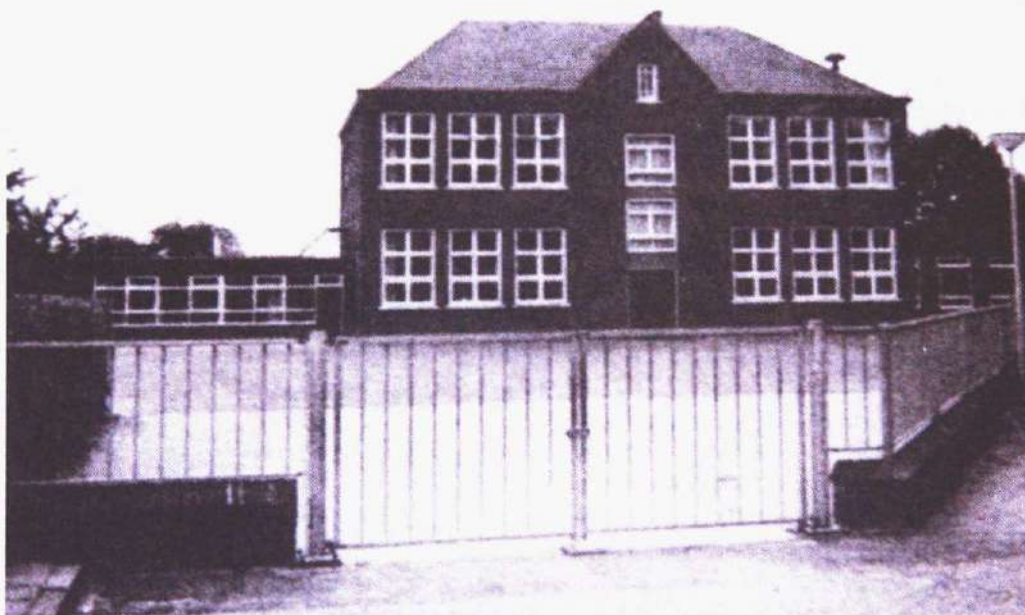
Rij.2- klas 5+6. Diseree Vaessen – Math Driessen – Jo Sanders – Wim van Mulken – Jaac Niessen – Harie Lambermon – Tjeu Martens – Wim Lambrichts.

Rij.3 Annie Berghs – Miep Nieling – Fien Lochs – Mia Claessen – Bertha van Mulken – Huub Vaessen – Jaac Smackers – Lei Martens – Wim Berghs – Meester Meijers.

Rij.4 Tiny Driessen – Lies Wijnen – Annie van Mulken – Gerda Delbresine – Fien Coumans – Fien Pepels – Annie Delbresine – Fien Sanders.

Rij.5 Mie Ubachs – Jet Kostjens – Jet Stijnen – Leonie Notermans – Mientje Janssen – Net Monfils – Ria Lambermon – An Op den Camp.

Rij.6 Sjèr Claessen – Jan Lambrichts – Harie Smeets – Jan Martens – Kees van Beek – Gerrit Martens – Piet Lochs

De "Sint Joseph" school deed dienst van 1922 tot 1987 als lagere school.

Aangezien de bouw van een nieuwe lagere school in Meers niet op korte termijn te verwezenlijken was werd het bestaande schoolgebouw in 1973 gerenoveerd. Na deze renovatie zal de school onderwijstechnisch weer tien tot twintig jaar mee kunnen. De vernieuwingswerkzaamheden omvatten bouwkundige voorzieningen, bestrating, verlaging van de plafonds, uitbreiding van de toiletgroep, het aanpassen van de verlichting, binnen- en buitenschilderwerk, de bouw van een leermiddelberging en voorzieningen in het kader van de brandpreventie. Bovendien werd de bestaande overdekte ruimte op de speelplaats ingericht als leslokaal, annex gemeenschapsruimte. De kosten van dit alles bedroegen 223 duizend gulden. Al eerder stelde de raad kredieten beschikbaar voor het vernieuwen van de pannendaken en van het platte dak. Deze lagere school is in 1988 afgebroken en zijn er appartementen gebouwd.

In gesprek met Tiny Wijnen

Haar ouders Harie Wijnen en Nel Lotz hebben in 1940 het huis in de Kuilenweg gebouwd. Zij waren thuis een gezin met 12 kinderen, 6 jongens en 6 meisjes. Altijd veel bedrijvigheid en gezellig met zo een groot gezin. Door de meisjes werden de klusjes in en om het huis aangepakt. Als ze uit school kwamen moest altijd wel iets gepoetst en geschrobd worden. Wanneer dit klaar was werd er nog een "liefke" (onderhemd) gebreid op de stoep voor het huis. Daarna was de tijd om op de straat te spelen met de jongens en meisjes uit de straat.

"Poeverstèke" en "potlopen" en heel vaak trefbal met twee vakken op de straat met krijt gemaakt. Was je geraakt dan moest je achter het andere vak en meehelpen om de tegenstanders af te gooien. Dit was een gezellige boel en dan op tijd naar binnen en vroeg naar bed. Na de lagere school in Meers ging Tiny naar de V.G.L.O. in Stein. Toen ze 14 jaar was bleef ze van school thuis en werkte ze mee in het huishouden. De vier oudste broers, Jan Wim Harie en Math werkten in de bouw. Tiny moest 6 dagen in de week vroeg opstaan om de vele boterhammen te smeren. Zij maakte voor allen koffie, water op de gemalen koffie in een grote kan. Even laten trekken en door een zeef in de vier aluminium koffiekannen. Op zondag ging ze met Els Maesen op de fiets naar de danszalen in Stein, bij Sjang Hermans en van Dijk. Om vijf uur in de namiddag waren ze al op de dansvloer. Om 10 oor 's avonds moesten zij weer thuis zijn.

Daarna heeft ze in de Jofferenstraat gebouwd en gewoond en kreeg ze twee kinderen, Diana en Ronald. Na haar scheiding werkte ze 40 uur per week in de winkel van Driessen in de Heerstraat in Stein. Ze is in juli 2016 gepensioneerd. Het niet meer moeten vindt ze geweldig.

Haar hobby is het Carnavals seizoen. Op de elfde van de elfde is ze de hele dag te vinden op het vrijthof in Maastricht om het carnavals seizoen te openen. Vanaf Prinsenbal is ze in Meers altijd op de zalen te vinden om op gepaste wijze carnavaal te vieren met vrienden.

Op het "Auw't wieverbal" in 2012 in café de "Put" zijn zij verkleed als bruidspaar en in de onecht verbonden met elkaar.

Zo lang als mogelijk zal Tiny altijd aanwezig zijn bij alle dolle dagen vanaf 11 november tot Aswoensdag.

Het gelukkige carnavals bruidspaar Tiny Wijnen en Jeroen Martens in de huwelijksauto.

Kinderen familie Wijnen Lotz: 8 van de 12 kinderen.

Van links naar rechts.

Onder: Huub, Peter, Ellie en Annie.

Boven: Tiny, Gerda, Ria en Math.

De drie oudsten: Lies, Jan en Wim en Harie staan er niet op.

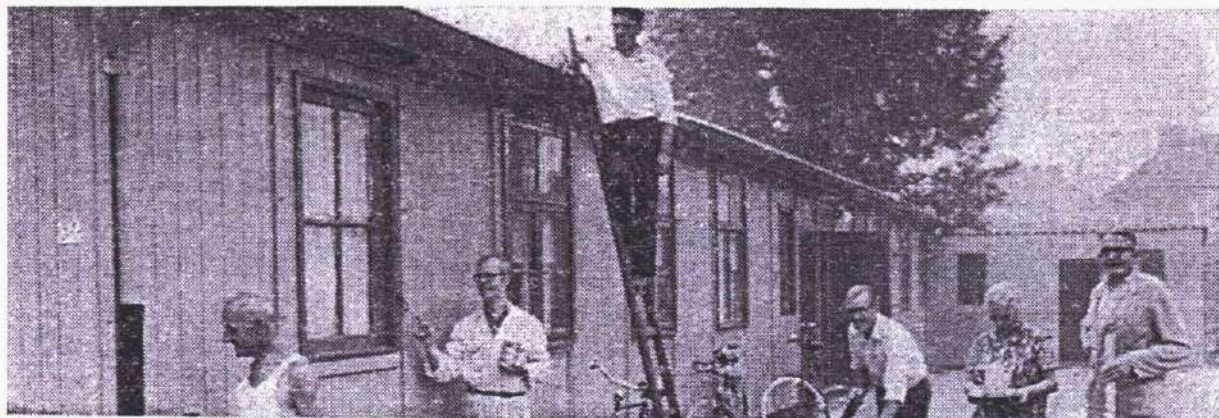
Bewaarschool

In 1919 werd de kleuterschool in Meers ingericht in de oude "Fôtsj", een armoedig huisje met 2 kleine vertrekken zonder speelplaats aan de kerkstraat op nummer 6. Twee zusters van Elsloo kwamen iedere dag te voet naar Meers om de 30 kinderen onder hun hoede te nemen. Hierna was de kleuterschool in de huidige Meerserkoestraat in de voorkamer op nummer 21.

Daarna was de bewaarschool (kleuterschool) in het patronaat. Tot 1932 was de bewaarschool open van Pasen tot de grote vakantie, doch Pastoor Leessens regelde dat het hele jaar de bewaarschool bezocht kon worden. In het patronaat werd ook de naaischool en Katholieke Jeugd Vereniging ondergebracht.

Tijdens de mobilisatie van 10 september 1939 vorderden op 1 oktober de militairen het patronaat. De bewaarschool werd gesloten en op 1 april 1940 was de bewaarschool in de danszaal van Pepels in de Grotestraat. Op 20 mei kon de bewaarschool weer in het patronaat terecht.

Op 1 april 1942 werd het patronaat weer door de militairen gevorderd. Nu werd onderdak gevonden in zaal Berghs in de Koevaart. Ook was de bewaarschool in café Devoi aan de Grotestraat en later weer in het patronaat en in 1956 in het houten gebouw tegenover het patronaat.

V.l.n.r.: Hoeb Bergs, Harie Driessen, op de ladder Nn, Chris Kostjens, Ida Kostjens – Poulussen en Sjeng Lambrichts. Deze bejaarden en gepensioneerden knapten hun home op. In de twee lokalen van dit gebouw was de kleuterschool ondergebracht. 's Avonds werd het door verschillende groepen gebruikt zoals: Jeugdclubs en de bejaarden.

De nieuwe kleuterschool "Maria Höfke" werd in 1970 gebouwd aan de Kloosterstraat. Meers, veldschuur en Maasband hadden 1400 inwoners, waarvan 75 kleuters.

Een historisch verhaal van voor de oorlog: In een der klassen zei een jongen met gevoel voor solidariteit tegen de meester: "we hebben allemaal al slaag gehad, behalve Tjeuke van Mulken". Tjeuke was een echt braaf kind en haalde geen katte kwaad uit. "Is dat waar" vroeg de meester en Tjeuke fluisterde: "Ja meester". "Kom maar hier", kreeg hij ten antwoord en de brave jongen moest naar voren komen. De onderwijzer stond in de klassieke "britshouding", voet op de stoel en stak de hand en wachtte op hem.

Vresmansstraat

Deze straat is in het begin van de jaren zestig van de 20^e eeuw aangelegd. De naam is, op voordracht van pater Munsters, genoemd naar Helena Vresmans. Zij was de vroedvrouw (wiesvrouw) van Meers. Haar eerste huwelijk was met Jan Mathijs Lochs en het tweede huwelijk met Johannes Devoi. Ze woonde in de Grotestraat op nummer 40.

Ondernemer

Guus Vranken en Jacinthe Knapen runden rechts naast hun huis, op huisnummer 14, enkele jaren een drogisterij. De drogisterij was tevens een dependance van de apotheek in Stein.

In gesprek met Frans Janssen

Frans is geboren en opgegroeid in de Grotestraat. Zoals iedereen was de straat ook de speelplaats voor Frans. Hij was niet alleen op de straat, maar ook in het veld en Op de Weerd te vinden.

Het gezin van Harie Janssen en Sophia Devoi had 4 zonen. Frans was de jongste uit het gezin.

Hij trok veel op met Jan Lochs en overbuurjongen Jean Monfils.

Lei Martens nam hem vaak mee naar het veld.

Frans ging als zevenjarige met Jean Monfils en Jan Lochs stiekem "aan de pruimen" in de wei van Willem Martens aan het Weertvoetpad. Ze klommen over de draad en de pruimen werden in het hemd geduwd. Toen Willem kwam, vluchtten ze richting de Weerd. Van angst kakte Frans in zijn broek. Toen hij via de Grotestraat naar huis liep passeerde hij Martien Cremers die op de bank zat. Hij riep: "Jong doe hōbs dich bekaakt". De pruimen hadden niet alleen goed gesmaakt, ze deden ook hun werk. Alleen op een verkeerd moment.

Frans zat in de derde klas van de lagere school bij zuster Cordula. In de middagpauze, toen nog van 12 uur tot half twee, ging Frans stiekem noten plukken bij Willem Martens. De noten zaten nog in hun groene schil. Door het schillen kwam Frans op school met zwarte handen. Zuster Cordula nam Frans mee de gang op. Daar moest hij zijn handen zolang op het betonemail (pleisterwerk als lambrisering) schuren tot ze schoon waren. Schoon werden zijn handen niet. Ze lagen wel tot bloedens toe open.

Foto van het gezin van de Grootouders van Frans.

Van links naar rechts:

Harie Janssen jr., Sophie Janssen, Marie Janssen, grootvader Harie Janssen, Lie Janssen, Piet Janssen, grootmoeder Sophie Janssen-Cremers en Tru Janssen.

Frans had van zijn vader een buks gekregen om de spreeuwen uit de kersenboom te schieten. Hij liep met de buks ook de straat op en kwam bij de bank waarop Martien Cremers zat. Bij hem zat Martien Pepels, Willem Martens en Willem Cremers. Martien Cremers vroeg aan Frans "Jong kens dich ouch sjeeten?". Frans beantwoordde Martien's vraag op zijn manier. Martien had een sigaar in de mond en keek opzij. Frans schoot hem het vuur uit zijn sigaar.

Piet Sanders, Herman van Mulken en Jos Smeets hadden een brommer (Batavus whippet). Frans zat achterop bij Jos. Herman ging zijn gerepareerde brommer halen bij Sjang (van Pitte) Janssen. Hij moest voor de reparatie van het voetrempedaal 25 gulden betalen. Voor dat ze naar huis gingen werd eerst nog een ritje door Stein gemaakt. Ze gingen bij het Missiehuys van de paters de berg af. Daar ging Herman over de kop. Zijn brommer kon weer terug naar Sjang van Pitte. Op de weg naar huis van Stein naar Meers hadden gemeentewerkers de heggen geknipt. Van de takken en bladeren hadden ze hoopjes gemaakt. Dit keer ging het mis met Piet. Hij sprong met zijn brommer over de hoopjes en sloeg over de kop. Piet's brommer was wonderwel niet stuk.

De gebroeders Janssen.
Staand: Theo en Jean.
Zittend: Frans en Eduard.

In 1971 hebben Frans en Etie, samen met zijn broers hun huis gebouwd. Nu vertelt hij zijn kleinkinderen deze oude mooie verhalen.

God's Akker

De huidige ingang van het kerkhof "God's Akker" in Meers.
De ingang van het kerkhof was vroeger vanaf de Kloosterstraat, het linker gedeelte van de Franciscushof.
Nu ligt de ingang bij de kruising van de Pastoor Max Leessensstraat, Boudewijnhofstraat en Vresmansstraat.
Eind 1931 werd het kerkhof gebruiksklaar gemaakt. Einde november werd Maria Mechtildis van de Wal als eerste op het kerkhof begraven. Maria was geboren op 20 december 1884 te Meers-Stein. Zij

was de echtgenote van Johannes Mathijs Coumans.

Begrafenis van gesneuvelde soldaten.
Dezer dagen werden alhier een tweetal gesneuvelde militairen begraven op het R.K. kerkhof. Het waren de 29-jarige ongehuwde P. Gerards die te Meers-Elsloo op de brug zwaar werd gewond en te Sittard in het ziekenhuis is overleden, en de sergeant W. Voncken, gehuwd en 1 kind, die te Roosteren zijn plicht voor het vaderland deed en aldaar viel.

Limbugs Dagblad
23 - 05 1940

Dit kruis is tijdens de opknapbeurt in 1983 verplaatst naar een plek naast de ingang van het kerkhof. Voor het kruis is pastoor Max Leessens herbegraven. V.l.n.r.: Iteke Lochs-Claessen met kleinzoon Lars Akkermans, Col Wijnen, Sjaak Smackers, Jozef Berghs en Els Rouschop.

Met de officiële Inzegening is gewacht totdat het kerkhofkruis klaar was. Het is een 3.50 meter hoog kruis van natuursteen met een verkoperd corpus, geleverd door de firma Laudy uit Sittard. Zondag 20 mei 1932 na het lof van half vier werd het kerkhof ingezegend door deken Vos van Meerssen.

Het kerkhof ligt op een stuk grond van de familie Vresmans. Een gezegde van zieke en oude mensen was: "Nog effe dan lik ich op de Vresman".

De "Urnenkapel" uit 1983 op het kerkhof "Gods Akker". Deze is gebouwd door de vrijwilligers Harie Maassen en Sjèr Muris.

Processie

Ijsheiligen

Ijsheiligen zijn één van de oudste en wellicht het bekendste begrip uit de volksweerkunde. De eerste berichten over deze "strenghe heren" dateren van rond het jaar 1000. De Ijsheiligen zijn St. Mamertus, St. Pankratius, St. Servatius en St. Bonifatius. Zij vierten hun naamdagen op achtereenvolgens 11, 12, 13 en 14 mei.

De Ijsheiligen ontleen hun benaming aan het gevaar van koud voorjaarsweer voor het gewas, dat in deze tijd in volle bloei staat. Een late vorstnacht kan nu veel schade aanrichten.

Het is een algemeen bekend gegeven dat je pas na Ijsheiligen kan beginnen met het planten in de volle grond. Omstreeks deze tijd komt in West-Europa nogal eens een schade brengende nachtvorst voor. Hij begint meestal rond 7 mei met een koude noordenwind.

Na deze dagen komt er in onze streek (Midden Noord-Europa) geen nachtvorst meer voor.

Kruisdagen

Kruisdagen zijn 25 april (Apostelfeest van Marcus) en de maandag, dinsdag en woensdag voor Hemelvaartsdag. Het gebruik stamt uit de vijfde eeuw en vond pas in de loop van de Middeleeuwen ingang in de gehele Kerk. De dagen werden aangewend om God te danken voor de gaven van de aarde en om een gunstige oogst af te smeken.

Het gebruik om de drie dagen voorafgaand aan Hemelvaartsdag kruisdagen te noemen en evenzeer te zien als biddagen voor het gewas, stamt uit de vijfde eeuw. Ze werden ingesteld door bisschop Mamertus (nu een van de Ijsheiligen) in het Franse Vienne. Later werd dit gebruik in Rome overgenomen, om zich tegen het einde van de Middeleeuwen over heel Europa te hebben verspreid. Deze dagen werden kleine kruisdagen genoemd.

Gebruik was dat op deze dagen processies door de velden werden gehouden. Deze processie werd de "Mars der Smeekbeden" genoemd. Aan deze stoeten ging een kruis vooraf. Tijdens de processie werd de Litanie van alle Heiligen gezongen.

Sacramentsprocessie

Pastoor van Achten met de misdienaars en de begeleiders van de hemel tijdens de sacramentsprocessie bij de kapel aan de Grotestraat.

Een sacramentsprocessie is in de Rooms-katholieke kerk een processie waarbij een geconsecreerde hostie in een monstrans op plechtige wijze door een priester door de straten van een stad of dorp gedragen wordt. Vele sacramentsprocessies gaan uit op Sacramentsdag. De priester draagt daarbij een koormantel.

In Nederland en andere landen wordt het feest van het Allerheiligste Sacrament veelal op de aansluitende zondag (sacramentszondag of zondag onder het octaaf van Sacramentsdag), de tweede zondag na Pinksteren, gevierd waarbij soms ook de sacramentsprocessie uitgaat.

De dames bij de processie in de Boudewijnhofstraat.

Van links naar rechts:

Rechter rij: Truus Luten, Hanny Smeets, Bertha Marchal-Op den Camp, Lies van Mulken-Backhuis, Ieteke Lochs-Claessen, Ida Ackermans-Delbresine, Rika Ruijl-Goossens en Lucy Duckers-Janssen.

Linker rij: Fatmi Sahusilawane met Naomi, Hetty van Hees-Michel, Lies Schepers-Muris, Truus Smeets, Miet Cremers, Tru Claessen-Peters, Annie Berix-Bours, Lies Driessen-Op den Camp, Mia Janssen-Bours, Lies Reynders-Martens, Marie Martens-Niessen en Lies Claessen-Pepels.

Op de stoep: Nn en Hub Limpens.

1999 Altaar Lindendriesstraat aan de maasdijk.

Een altaar in 1955 bij Nicolaas van de Wal in de Zwarte Laakstraat.

Tijdens de sacramentsprocessie werd de verhoogde en versterkte maasdijk ingezegend door pastoor van Achten.

1955 Sacramentsprocessie in de Pastoor Erckensstraat.
De processiepaaltjes met de vlaggen langs de weg en in het midden van de weg de versieringen.

Direct na de oorlog ging een groep paarden ook mee in de processie.
Links: Sjeng Ruijl en rechts Pie Vaessen met zoon Giel.

Pastoor Max Leessensstraat

Max Leessens was van 1 oktober 1931 tot 2 februari 1955 pastoor van Meers en overleed op 4 mei in het ziekenhuis te Heerlen.

Pastoor Max Leessens was iemand die zijn connecties had en giften kon lospeuteren en subsidies binnenhalen. Hij was ook nergens bang voor en stond zijn mannetje.

De Pastoor Max Leessensstraat is in het begin van de jaren zestig van de 20^e eeuw aangelegd.

In gesprek met May Lemmens – Muris

May Muris is in de Koeweide op nummer 16 geboren als jongste van 6 kinderen. Zij heeft geen makkelijke jeugd gehad. Haar vader stierf toen zij 8 jaar was en haar moeder was verlamd. Zij had de zevende en achtste klas op de V.G.L.O.-school te Stein afgemaakt. Juffrouw Berix kwam thuis vragen wat moeder van plan was met May. May kon goed leren. Door de verlamming van haar moeder stond al vast dat May uitgestudeerd was. Eerst had haar zus Sofie haar moeder verzorgd.

Vanaf 15 jaar heeft May het huishouden thuis overgenomen.

Als 12-jarige ging May na schooltijd stiekem met de klasgenootjes zwemmen in de Maas. Een badpak hadden de meesten niet. Haar broer Sjeng werkte op de DSM en had zwarte onderhemden ("stupkes"). May

trok een dergelijk hemd aan en maakte het hemd dicht met een veiligheidsspeld ("spang") tussen haar benen. An Coumans had al een zelfgebreid badpak. Meester Meijers had hun geleerd hoe ze uit een draaikolk moesten komen door onder de draaikolk vandaan te zwemmen.

De jongens plukten "lesj" (riet) en lieten zich hierop drijven. Op een dag vond May zo een hoopje "lesj" en zij ging in de Maas drijven. Zij kon nog niet zo goed zwemmen en dreef midden door de Maas af. Zij was bang en kon niet naar de kant zwemmen. Bij de "dikke eik" lukte het wel en liep ze terug naar de Koeweide. Met "lesj" drijven heeft ze nooit meer gedaan. Van de sjokker af springen vond ze ook te gevaarlijk wat de jongens wel deden.

Met 16 jaar ging May met vriendinnen te voet naar Geleen dansen. Bij Stans in Lindenheuvel speelde om 5 uur 's middags de "Dizzyband". Nadat ze de entree hadden betaald hadden ze geen dorst meer, want hun geld was op. Om weer naar huis te lopen moesten zij een uur eerder weggaan in de danszaal. Er werd met leuke jongens gechanst, doch eerst geïnformeerd of zij ook een fiets hadden. Achterop de fiets bij de jongens gingen zij naar Meers. Vooraan in Meers lieten zij zich afzetten, want zij zeiden dat ze daar woonden. Zodoende waren zij toch om elf uur thuis.

In 1950 is May getrouwd met Sef Lemmens en woonde vanaf het kerkhuwelijk in 1951 bij de moeder in de Koeweide boven. Ze hadden een slaapkamer en een woonkamer met een tafel en 4 stoelen en een kast. Meer hadden ze uiteraard niet nodig want eten deden ze beneden.

In 1953 zijn ze naar Nieuwdorp verhuisd. Daar zijn de kinderen Huub en Marjan geboren.

1955: Eerste H. Mis van Pater Lambert Muris (broer van May) uit de Koeweide 16. Op de foto voor de kerk van Meers.

Links: An van Geldorp, Lucy Janssen, Mien Lochs en Anna Coumans.

Rechts: Triena Martens, An Timmer en Harie Martens.

Achter pater Muris v.l.n.r.: Tant Triena Dassen-Janssen, Sofie Muris, Thieu Muris, moeder Sofie Muris-Janssen en May Muris.

In 1962 waren de huizen in de Pastoor Leessensstraat gebouwd en zijn zij als eersten in de straat op nummer 3 gaan wonen.

1955 Familiefoto na de eerste H. Mis in Meers, voor het ouderlijk huis in de Koeweide.

V.l.n.r. onderste rij: Lambert Muris, Sjeng Muris, May Muris, Moeder Fie Muris-Janssen, pater Lambert Muris, Sofie Bervoets-Muris, Thè Muris, Thieu Muris en Mia Muris-Lochs.

Tweede rij: Sofie Janssen-Cremers, Huub Haeren, Triena Haeren-Maesen, Harie Muris, Lens Muris, Ellie Maesen-Stassen, Thei Maesen en Thieu Tholen.

Derde rij: Harie Janssen, Ritsen, Mia Ritsen-Dassen, Nic Dassen, Beth Maesen-Janssen, Joep Maesen, Triena Dassen-Janssen, Neske Dassen, Tru Cremers.

Bovenste rij: Mimi Dassen-Leers, Thei Dassen, Giel van Straten, Tru van Straten-Janssen, Willem Cremers.

Pater Muris is naar Brazilië gaan werken als priester in Rio de Janeiro.

In 1992 is haar man Sef gestorven. Nu was ze alleen wat uiteraard niet leuk was.

Na enkele jaren ging ze met de schoonmoeder van zoon Huub dansen in Geleen waar Huub met zijn orkest speelde. Daar kwam een Duitse man haar halen om te dansen, natuurlijk vond zij dat goed. Deze Man heette Heinz en had een kletskop. Halverwege de dans stopten zij precies bij het orkest. En zei May hoe vind je hem. Huub gaf als antwoord: "Het zijn de haren die het hem doen". Heinz vertelde haar over "Mutti" en de "Pflaumen" die hij plukte. Na de dans gaf hij haar een penning (consumptiebon) als dank. Later aan het buffet vertelde iemand haar dat dit een rijke boer was. Hierop antwoordde May: "Doe maogs hem hōbbe".

May is voor een paar jaar met de fiets gevallen en is 5 maanden in de Moutheuvel verzorgd. Daar hebben ze geprobeerd om daar voor vast te gaan wonen. Ze had hier negatief op geantwoord, doch de Moutheuvel en de familie wilden anders. Op een vergadering had ze alles aangehoord. Toen werd haar gevraagd wat ze hiervan vond. May antwoordde dat ze heel goed was verzorgd maar dat ze geestelijk nog te goed was en in Meers een eigen huis had en dat ze daar wilde wonen zolang dit nog kon. Ze hield dit vol en het werd ook aangenomen. Ze heeft haar huis aangepast en woont er heel goed en naar haar zin.

Boudewijnhofstraat

Deze straat is in het begin van de jaren zestig van de 20^e eeuw aangelegd door de "Kuilen". Deze straat is door Pater Munsters vernoemd naar het volgende verhaal.

Verhaal van de Hugenoten

Er bestaat in Meers het verhaal van de zoon van een gevluchte Franse edelman, een Hugenoot, die Meers gekocht zou hebben. Aangezien bij de Battenweg het verhaal van de Boudewijnhof hoort, zullen we het, ondanks onze bedenkingen, toch hier weergeven.

De Hugenoten waren protestanten die in 1572 in Parijs in de val werden gelokt en waarbij velen werden vermoord tijdens de zogenaamde Bloedbruiloft. Ook vluchten velen naar het buitenland. Zo zou een edelman naar Brussel zijn gevlucht. Zijn zoon zou hun grafelijke titel verkocht hebben en van het geld "De Meers", ook wel Broek of Lage landen geheten, gekocht hebben. Hij wilde zich hier vestigen samen met zijn drie zoons: Corneille, Beauduin en Jean. Voor het zover was overleed hij, doch zijn zoons eerbiedigden zijn wil en bouwden drie boerderijen. Ze veranderden hun achternaam in een Nederlandse naam, van den Bos en hun voornamen.

Jean werd Johannes en bouwde de hoeve de Weerterhof.

Corneill werd Neel en bouwde de Neelenhof. Van de "Neelenhof" zouden nog de fundamenteen nabij de Grote Straat in de Maas liggen. Met de stenen zou de boerderij van de familie Brouns op de hoek van de Koevaart gebouwd zijn.

Beauduin werd Boudewijn, die de Boudewijnhof bouwde. De "Boudewijnhof" stond bij de dikke beuk, naast de Battenweg bij de visvijver. Wat de Boudewijnhof betreft. Dit zou geen boerderij maar een hof, een tuin zijn geweest in eigendom van de rijke Urmondse redersfamilie die Beauduin als achternaam hadden.

Beauduin is echter de Franse versie van de voornaam Boudewijn. Dit zou de achtergrond van de naam Boudewijnhof zijn. Meers heeft aan het hele verhaal wel een straatnaam overgehouden.

In gesprek met Wil Janssen

Wil is geboren in de Kerkstraat nr. 10 net als zijn 2 zusters en 2 broers. Zijn vader Gus werkte op de boerderij van de ouders in de Grotestraat nr. 62. Enige tijd na het overlijden van opa zijn zij naar de Grotestraat verhuisd. Op de boerderij hadden zij niet alleen een groot boerenpaard om op het land te werken, doch ook een kleine pony. Deze werd voor een kleine kar (sjees) gespannen waar je met 5 man op kon zitten. Op een dag was broer Jan ernstig ziek en werd in deze kar gelegd en met de pony ervoor naar het ziekenhuis in Maastricht gebracht.

De drie broers Janssen en hun achterneven Harie en No van Mulken deden ook aan bokssport in hun jonge jaren. Er werden bokshandschoenen gemaakt van lagen stof over elkaar heen en bij een vuist maken waren die hard. De bokshandschoenen konden ook hard aankomen. Als tweede paar bokshandschoenen werd een paar gebreide handschoenen gebruikt. Tante Triena had die al vele malen gestopt en waren ruw en hard en als reserve bokshandschoenen goed bruikbaar. In de schuur ("op den dèn") werden de oefenpartijtjes gespeeld. Daarna werden ook wedstrijden gebokst. De winnaar moest tegen de volgende. Zo kwamen wij op een leuke manier de zondag door.

Vader Gus met het paard.
De drie zonen op het paard, v.l.n.r.: Wil, Jan en Jos.

Als de Maas hoog was dan kwam het water door de slenk voor de Weerterhof door en eindigde op de "Pool". Dan werden vlotten gebouwd en op het water gevaren. Voor de vlotten werden tonnen gebruikt met balken en houten schotten erop.

Wil is ook van 1954 tot 1960 lid van de fanfare geweest en heeft de piston bespeeld.
Hij heeft les gehad van Sjeng Houben en van Thei Martens.
In de fanfare heeft hij gespeeld onder leiding van meester Louis Stassen uit Beek en heeft 5 concoursen meegemaakt.

Wil heeft als oudste zoon vanaf de leerplicht op de boerderij gewerkt. Dit was zwaar werk en lange dagen vooral van voorjaar tot de winter inviel.

In 1962 ging Wil in de bouw werken als stukadoor. In de strenge winter van 1962/1963 kreeg hij vorstverlet en kreeg bijna geen uitkering omdat hij eerst een paar maanden in de bouw werkte. Toen is hij met zijn zwager Bundy Volarovitsch in Duitsland gaan werken. Dit was tijdens het herstel van de Duitse economie (Wirtschaftswunder). Daarna heeft hij in Nederland in de bouw gewerkt als stukadoor tot zijn pensioen.

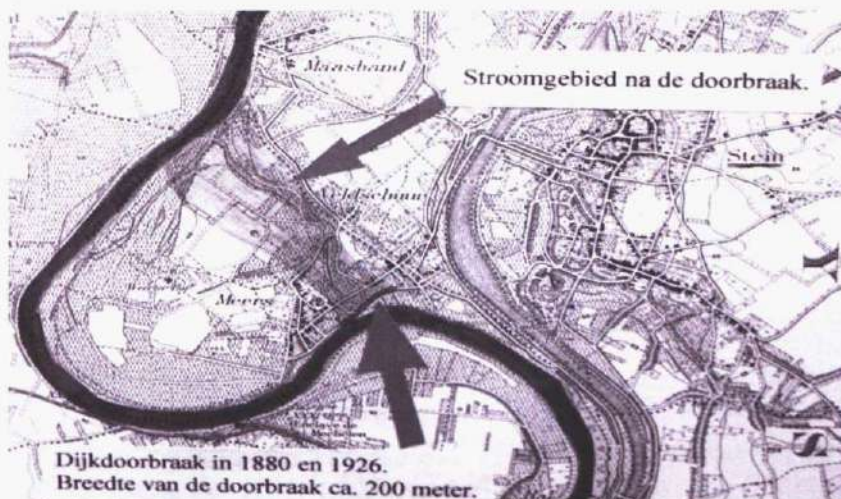
Wil zijn vader Gus had een Meerser motto: "Doe moos neet wiejer gaon vrieje dan das stè de kirkklok waers loeije". Gus had zich daaraan zelf niet gehouden, want zijn eerste liefde kwam uit Uikhoven (België) en daarna in Spaans Neerbeek. Maar Wil had zich deze raad toch in zijn oren geknoopt en is in 1969 met Mie Bervoets uit de Koeweide getrouwd. In de Boudewijnhofstraat hebben zij hun bungalow gebouwd op de grond waar hij vroeger graag vertoevde.

Kuilenweg

Oude bewoningssporen

De overlevering vertelt dat er in Meers Archeologische vondsten zijn gedaan. In de Koele is ooit een tweetal grote vazen opgegraven, dit waren twee middeleeuwse voorraadpotten met een spitse punt die ingegraven werden.

De Kuilenweg was vroeger de verbindingsweg van Steinder Meers (huidige kleine Meers), kleine Meers (huidige groot Meers) en de Veldschuur. Meers, zoals de naam aangeeft, was een drassig land wat gevoed werd door bronnen uit Elsloo en de Scharberg. Mogelijk heeft dit water zich een weg gezocht door de "koele" van Meers richting de Maas.

Het donker gekleurde was de "Koele", het stroomgebied na de dijkdoorbraken van de Maas.

De rest van het gebied rond Meers tot aan Urmond stond eveneens blank.

Door het grote verval was dit een kolkende snelstromende Maas.

Vanaf de dijkdoorbraken aan "öt Kumpke", tegenover de kerk, door de Franciscushof en het huidige sportcomplex van Havantia, vervolgens door "de Klauwen" naar de Maas onder de Maasband. De monding in de Maas onder Maasband heet "de Kattesteert". Waarschijnlijk stroomde de Maas rond 1150 en in de 15e eeuw door de "Koele" en dat is ook gebeurd na de grote afspoelingen in 1643. Dit gebeurde ook bij de dijkdoorbraken van 1880 en 1926.

De dijkdoorbraak aan de "Sleevehjèrediek" in 1926.

Tussen marechaussees Janssen en Halmans een onbekende man.

De dijk was bij het "Kumpke" tegenover de kerk doorgebroken over een lengte van ongeveer 150 meter.

"D'n heuvel" lag tussen de Lindendriesstraat, de Winandusstraat en de "Koele". Het was een licht hoger gelegen gebied waar de veldjes van Meers lagen. Het "Veldjensvoetpad" (huidige Winandusstraat) vertakte zich in bij de Kuilenweg. Het "Heuvelsvoetpad" liep door de "Koele" rechtsaf naar de Battenweg. De andere tak de "Binnenkoeleweg" liep door de "Koele" links naar het klooster (de huidige Franciscushof).

Het gebied van de Koele in 1935.

In het gedeelte met de hoogtecijfers 35.95 tussen de weg van Klein naar Groot Meers en de Maas is het huidige kermisplein van Meers in oranje kleur.

Het gebied leek op een oude Maasarm met diepe kuilen en sloot aan op andere een oude Maasarm tussen de Battenweg en de Maas ten Zuiden van Maasband. Dat gebied heette "in de Kuilen". Het ontstaan van de Koele is onbekend. Wij denken dat de Koele in oorsprong beekwater vanaf Elsloo naar de Maas heeft afgevoerd. Of zelfs ooit de Geul is geweest. De laagte werd later na dijkdoorbraken verder uitgeschuurd. Ook kunnen de Koele gediend hebben voor kiezelwinning en materiaal voor dijk aanleg.

In 1940 is deze weg afgegraven. Met de duizenden kubieke meters grond uit deze weg en de afgraving van de Scharberg werd een gedeelte van de "Koele" in Meers opgevuld.

Ondernemers

Op nummer 1a hebben Chritien Pepels en Helma van Gemert een groentezaak.

Huub Maesen had op nummer 3 een verf- en interieurzaak.

Op nummer 14 had Sef Ubachs eind jaren vijftig van de vorige eeuw een kapperszaak waar ook sigaren en sigaretten werden verkocht.

Gedachten van No van Mulken

Ik ben eind 1945 geboren en heb mijn hele leven in Meers gewoond. Mijn ouders en grootouders waren echte Meersenen en woonden allen in de Grotestraat. De kleuterschooltijd heb ik in het patronaat doorgebracht. Bij goed weer speelden wij op het stuk grond tegenover het patronaat. Pièrjan Bergs stak op die momenten zijn grote hoofd uit het venster van zijn huis en amuseerde zich met de kinderen. Ook maakte hij molentjes voor iedereen. De lagere schooltijd (toen nog aan de Schoolsteeg) was een mooie tijd. We liepen altijd door "de heuk" (huidige Schoolsteeg) naar huis. Links naast de pastorie woonde Willem Coumans (Willem van Nette); een norse man die altijd in het poortje stond zodat de kinderen geen kattenkwaad konden uithalen bij zijn poortje. Ik kan me nog de volgende anekdote herinneren. Op een dag liep ik door de in de "Heuk". Willem had altijd de grote sleutel van de poort in zijn hand en de ring van de sleutel om de middelvinger. Ik liep fluitend langs hem en dat beviel hem niet. Hij klopte met de ijzeren sleutel op mijn hoofd en zei: "Is dit een weer om te fluiten?".

Na schooltijd waren wij altijd op de straat te vinden. Ook voetbalden wij op de weiden op de Koeweide. Binnen een half uur kwam meestal de boer en joeg ons weg. Dan gingen we naar de wei ernaast, maar binnen korte tijd was deze boer er ook. Dan schoven we opnieuw op naar de volgende wei. Zo kregen we de tijd op een leuke manier om.

Thuis in de Grotestraat runden mijn ouders hun bakkerij. Al heel jong werkten we op drukke dagen mee in de bakkerij of met venten. Op woensdagmiddag ging mijn oudste zus (Annie) in Veldschuur en Maasband venten en dan ging ik als tienjarige mee. Annie kon het paard niet hanteren, ik was niet bang voor het paard.

Bakkerswagen van Harie van Mulken. De foto is gemaakt voor de tweede wereldoorlog in Stein.

Vader ventte op dinsdag en donderdag altijd in Meers. Moeder stuurde me na schooltijd naar mijn vader om te helpen met venten. Op weg kwam ik langs voetbalveld het “kumpke” en in plaats van te venten ging ik voetballen. Het venten vergat ik, maar niet lang. Binnen een kwartier werd ik door moeder van het voetbalveld gehaald en naar de ventwagen gebracht.

Het venten was vroeger heel anders dan nu. Vroeger ging je door de achterdeur naar binnen en was deze gesloten dan wist je waar de sleutel lag. Vervolgens keek je in de broodtrommel en dan wist je welk brood je op de keukentafel moest leggen. Je sloot de deur af en legde de sleutel weer op zijn plaats. Dit was een hele mooie tijd met saamhorigheid en vertrouwen in het dorp. Ik had deze tijd niet willen missen.

Tijdens het venten kwam ik ook bij Sjang van Mulken (Sjang de vader). Sjang was heel godsvruchtig. Op zijn knieën bad hij de rozenkrans. Alle huisgenoten waren uiteraard verdwenen, anders moesten zij ook meebidden. Hij antwoordde niet op mijn vraag wat voor brood hij nodig had, maar wees onder het bidden op de stoel naast hem. Ik moest meebidden. Ik keek dan in de “Keulse pot” (een bruine stenen pot gebakken van klei). Deze stond in de kast onder de trap. Ik wist dan wat ik moest bezorgen.

Ik was mijn hele leven doelverdediger bij het voetballen. Zowel in de weilanden, als op de middelbare school als vanaf 15 jaar bij de jeugd van Havantia verdedigde ik het doel. Vanaf 17 jaar stond ik in het doel van het tweede elftal. Halverwege de competitie gingen de jonge spelers over naar het eerste elftal. Deze spelers waren: Harie Wijnen, Jan Peters, Wim Driessen, Math Wijnen, Jean Vranken, Math Peters en ikzelf. Ik heb tot bijna 21 jaar bij Havantia gevoetbald. Jaren later speelde ik bij de “Villaboys” en daarna nog vele jaren bij de veteranen van Havantia.

Vanaf negen jaar heb ik in de fanfare gespeeld. Eerst 25 jaar trompet, daarna 10 jaar trombone en de laatste 25 jaar esbas. Onder meer door het ontbreken van een toekomstgericht beleid is de fanfare tot ophouden gedwongen. De esbas bespeel ik nu ook nog in een kleine groep, het “Maaskentj Brass Ensemble”. Dat is een groep diehards die overbleef van de eens florerende fanfare. De groep maakt nog steeds samen muziek. Echte Meersenenaren zijn in moeilijke tijden altijd blijven volhouden (“hauwe paol en gaeve nwats op”). Meersenenaren geven niet graag op. Zeker niet als het gaat om het in stand houden van wat onze ouders en voorouders hebben opgebouwd. Zoals de fanfare, die altijd geweldige resultaten behaalde en waaraan vele mooie herinneringen bestaan.

Natuurelementen-Cyclonen en stormen en zeer koude winters

Cyclonen en stormen

878	april	Woedde er in Limburg een grote storm welke vele huizen verwoeste.
878	november	In deze omgeving was er een grote aardbeving met een groot onweer. Er waren huizen ingestort en alle veldvruchten waren bedorven. Het gevolg was een grote hongersnood en vele doden.
1042 + 1134		Stormvloed
1174		Was er weer een aardbeving gevolgd met hevige storm.
1212 + 1214 + 1220 + 1221 + 1248		Stormvloed
1258	23 juni	Een orkaan welke vele vernielingen aan huizen aanrichtte. en bomen uit de grond trok. Het vee in het veld en de vogels stierven.
1280		Stormvloed
1315		Er waren meerdere aardbevingen en het hele jaar was er veel regen.
1322		Stormvloed
1338	augustus	Veel regen en een grote hagelstorm dat mensen en vee doodde.
1374 + 1375 + 1377		Stormvloed
1393	8 juni	Er was weer een grote storm. De toren van de Sint Janskerk in Maastricht viel naar beneden en 11 juni was er een aardbeving.
1459	zomer	Toen werd door de storm en regen de oogst bedorven.
1494	zomer	Er woedde een hevige storm met donder zodat de veldvruchten bedierven. De hagelstenen waren zo groot als eieren.
1504	14 mei	Was er een grote aardbeving wat veel schade aanrichtte.
1552	24 mei	Het stormde en regende dat huizen en bomen vernielde.
1555	1 juni	Storm en regen zodat het vee dood bleef en veldvruchten bedorven.
1559	24 december	Hevige storm, onweer en hagel. Enkele mensen en dieren stierven.
1566		Stormvloed
1592	7 februari	Hevige stormen en onweer.
1606	27 maart	paasmaandag stak een hevige storm op, huizen en bomen werden vernield.
1640	4 april	's Middags na 3 uur was er een hevige aardbeving. De mensen dachten dat de wereld zou vergaan en renden, dol angstig over straat.
	4 juni	Tussen 10 tot 12 uur was er onweer en storm, de burgers waren bang.
1645	18 juni	Om 1 uur 's middags woedde er een hevige storm met grote hagelstenen die een dikke witte laag vormde.
1649	9 januari	Om 9 uur 's avonds stormde het zeer hevig. In Meerssen waaide de toren van de kerk af.
1662	21 november	Er raasde er een hevige storm met ongelooflijk onweer en hevige regen.
1682		Stormvloed
1698	19 juli	2 Uur 's middags hagelde het zo dik als kippen eieren. De veldvruchten waren vernietigd en enkele mensen en dieren werden gedood. Vele dode hazen en patrijzen lagen bezaaid op de grond.
1703		Stormvloed
1755	november	Met Allerheiligen een zware aardbeving tussen 11.30 tot 12.30 uur op 12 november in Portugal, welke tot in Limburg werd waargenomen.
	december	26 en 27 december waren er nog 2 aardbevingen in zuidwest Limburg.
1756	februari	18 februari 's morgens tussen 3 en 6 uur aardbevingen in Zeeland en Holland, welke tot in Limburg werden waargenomen.
		12, 13, 18 en 20 februari waren er aardbevingen welke in Duitsland In de buurt van Aken plaats vonden en waarbij vele huizen zijn Beschadigd en zich kraters hadden gevormd van honderden meters.
1764	Juni	2 Uur lang zijn er hagelstenen gevallen, het leken wel eieren. De veldvruchten waren vernietigd.

1825		Stormvloed
1843		orkaan, de kerk van Elsloo werd vernietigd.
1862	26 april	De hagelslag vernielde bijna alle veldvruchten.
1876	12 maart	's Middags omstreeks half vijf in de namiddag brak een orkaan los met ongehoord geweld. Door de hevige stormwinden gedreven, zwol de Maas op. Schuimende golven van 2 a 3 meter hoog, verspreiden een dichte mist, die in enkele ogenblikken de huizen, gelegen bij de Maas, in een donkere sluier hulde. Na een tiental minuten stilte het geweld geleidelijk. Verscheidene huizen hadden hun pannen verloren. Honderden bomen werden met hun wortels uit de grond gerukt.
1877		Stormvloed
1878	augustus	's Morgens een aardbeving om 08.45 uur.
1891	1 juli	Woedde er een hagelstorm boven Limburg, met het zwaartepunt boven Midden-Limburg. Binnen 10 minuten lag de oogst tegen de grond. De schade bedroeg 798.000 gulden.
1906 + 1916 + 1962 + 1916 + 1963		Stormvloed

Zeer koude winters.

1204		Het bleef sneeuwen tot 1 meter en 50 centimeter hoog.
1307		De Maas was bevroren.
1363		Vanaf Allerheiligen had het gevroren tot in 1364.
1364		Het bleef vriezen tot in maart. De notenbomen waren zelfs bevroren.
1399		3 Dagen zoveel sneeuw dat de daken inzakten.
1491	december	Voor kerstmis vroor het en tweede kerstdag sneeuwde het. De Maas was bevroren en voor Nieuwjaar 1492 konden karren over het ijs rijden. Op 3 februari brak het ijs en het hoge water berokkende veel schade.
1511		
1565/66		De Maas raakte 3 maal bevroren. Het voedsel werd ontzettend duur.
1635	januari	Van 16 januari tot 3 februari vroor het heel streng en kon men op de Maas lopen. Dit zeer koude weer hield aan tot 7 maart.
1646		De Maas is bevroren dat men met karren erover kon rijden.
1670	februari	De Maas was weer bevroren en was er veel sneeuw gevallen.
1709	januari	Op Driekoningen vroor het zo erg dat de veldvruchten bevroren. De Notenbomen bevroren en de eikenbomen spleten in tweeën.
1739/40	januari	Driekoningen begon het hard te vriezen en na 4 dagen over de Maas lopen.
1767	januari	Het vroor zo hard dat men over de Maas kon lopen.
1783	december	De Maas was op 2 dagen tijd dichtgevroren. Nieuwjaarsavond 1784 begon de dooi. s' Anderendaags kwam de vloed op de Maas was vol ijsschotsen en alles overstroomde.
1789		Einde 18 ^e eeuw is de kleine ijstijd lijkt voorbij.
1815	april	Zeer grote vulkaanuitbarsting "Tambora" op het Indonesisch eiland "Soembawa" was overal op de wereld merkbaar. De asregen ging tot in de stratosfeer waardoor de zon niet goed door de ozonlaag kon doordringen.
	december	De rivieren waren binnen 3 dagen bevroren. Gevolgen nog in 1816.
1816	hongerjaar	Dit jaar was er geen zomer, het was koud en in augustus vroor het. Er was bijna geen eten voor mens en dier en veel mensen en dieren verhongerden.
1823/24 + 1830 + 1838 + 1845 + 1855 + 1890/91		
1897		De Maas was zo erg bevroren dat men met kar en paard naar België kon.
1917		De Maas was weer net zo bevroren, doch niet zo erg als in 1897.
1926		De Maas was weer bevroren net als in 1917.
1929+1942 + 1947 + 1963 + 1979		

Winandusstraat

De Winandusstraat was tot 1960 het "Veldjensvoetpad". Dat liep van de Meerser Dijkweg tot de Kuilenweg. De Winandusstraat was de eerste nieuwe straat die in Meers werd aangelegd na de tweede wereldoorlog.

De Winandusstraat is genoemd naar de Heilige Winandus. Die woonde waarschijnlijk, volgens gegevens uit de 15^e eeuw, in Meers en ging ongeveer in 1180 op bedevaart naar Jeruzalem. Na zijn terugkeer ging hij weer in Meers wonen.

Plafond van de Winanduskapel in Catsop.

Heilige Winandus bij de engel op het paard. De legende vertelt dat hij niet naar huis hoefde te lopen omdat hij braver was dan zijn metgezellen. Hij werd door een engel met paard naar Catsop gevlogen. Op de plaats waar hij in Catsop landde staat nu de "Winanduskapel".

In gesprek met Harie Claessen

In de volksmond wordt Harie Claessen "Harie van de Tant" genoemd. Hij is getrouwd met "Sjan van de Sjoester" (Sjan Lambrichts) en woont al 50 jaar samen met haar in de Winandusstraat. Hij is geboren en opgegroeid in de Grotestraat. Zoals iedereen vroeger bracht hij zijn jeugd jaren veelal op straat door. Samen met leeftijdsgenoten deed hij daar spelletjes en werd vooral veel gevoetbald. In de "Koele" werden op het scherpst van de snede 'derby's' uitgevochten tussen de jongeren van "onger in Maes" en die van "Genenj". Dit straatvoetbal resulteerde er in dat Harie later bij r.k.v.v. Havantia in het eerst elftal voetbalde. In de beginjaren speelde hij in de voorhoede. Hij sloot zijn voetbaljaren af als linksback.

Er werd natuurlijk niet alleen gevoetbald. In de "Koele", die in de winter als de Maas hoog was vol water stonden, werd gevist. De vissen kwamen bij hoogwater door de laagte ten zuiden van de Maasband de "Koele" binnen. Zij zwommen door de rioolbuizen onder de weg door. Emmers aan een touw werden in het water bewogen (muren). Dan kwamen de vissen naar de oppervlakte, waar ze met een "vaatsmand" (gevlochten houten mand) werden opgescheept.

Harie herinnert zich dat in die tijd Maantje Pepels de volle melkbussen ophaalde bij de boeren. Die bracht hij naar de melkfabriek, destijds de "fôtsj" genoemd. Boer Schreurs op de Weerdt en boer Janssen uit de Veldschuur zetten hun volle melkbussen aan de weg bij de Veldschuur. De jeugdigen gooiden die melkbussen ooit in het water. Daardoor is er een keer een melkbus verdwenen. Omdat ik als medeschuldige werd aangewezen, moesten mijn ouders die vergoeden. Dat leverde in die tijd stevige klappen op.

"Als wij voetbalden op onze vaart (grote oprit bij oude woningen) en die van buurman Jan Wijnen kwam de bal ook regelmatig tegen zijn poort. Als hij de kans kreeg nam hij de bal in beslag.

Op de Weerdt had Jan een veldje met een schuur. We ontdekten dat in die schuur de door hem in beslag genomen ballen werden opgeborgen. Vanaf dat moment werden ze daar door ons weer weggehaald om opnieuw mee te voetballen.” Er werd meer kattenkwaad uitgehaald.

Harie herinnert zich de dag dat Huub Smeets uit de Veldschuur op zijn mondharmonica speelde. Hij en zijn broers en straatgenoten zongen de liedjes mee. Bil van Maan Wijnen kwam langs met 5 broden van de “Sus” (bakker Harie van Mulken). Zij droeg die op een plank op haar schouder. Nick Schepers getrouwd met Greet Martens, deed zijn schoenen uit en liep op kousenvoeten achter Bil aan en nam stiekem het middelste brood van de plank. Zij merkte dat niet. Thuis gekomen miste zij dat brood natuurlijk wel. “Op hoge poten” ging ze terug naar de bakkerij en maakte daar de nodige stampeij over het brood dat ze te weinig had gekregen. In de tussentijd werd het brood door ons teruggebracht bij Bil thuis.

Harie herinnert zich ook nog als de dag van gisteren hoe Sjèr Claessen (de latere kastelein van het café in de Koevaart) aan zijn bijnaam kwam. “Als wij uit school kwamen stond Willem van Nette (Willem Coumans) voor zijn poort in de Schoolsteeg. Bij één van de vele keren dat Willem slachtoffer was van Sjèr’s kattenkwaad sprak Willem de woorden “verrèkde witte bōrstel”. Dat leverde Sjèr niet alleen zijn bijnaam op. Het werd ook de naam van het café dat hij vele jaren uitbaatte. Ook Willem Muris was vaak het slachtoffer van onze jongensplagerijen. Wij werden daarom door hem scherp in de gaten gehouden. Na schooltijd, op weg naar huis passeerden wij zijn huis. Willem stond regelmatig op de uitkijk. Het was daardoor tweemaal per dag een uitdaging om, ondanks zijn waakzaamheid, een ferme klap op de poort te geven en vervolgens hard weg te rennen. In de meeste gevallen met een vloekende en tierende Willem Muris achter je aan.

In een dorp als Meers hoefde je je nooit te vervelen vertelt Harie: “Was er niets te voetballen dan haalden wij kattenkwaad uit. Als dat er niet in zat, zocht de jeugd elkaar op om “kwatsch” te verkopen. Harie denkt er met een beetje weemoed aan terug.

Foto van na de tweede wereldoorlog bij het ouderlijk huis in de Grotestraat.

V.l.n.r.:

Anna Claessen-Pepels, Tina Claessen-Op den Camp en Bil Wijnen-Janssen.

Heuvelstraat

De Heuvelstraat is begin jaren zeventig aangelegd. Daarna zijn de huizen gebouwd. De straat is genoemd naar “d’n heuvel”, een verhoging tussen (de huidige) kantine van Havantia, de vroegere Koestraat (de noordelijke Lindendriesstraat) en de Winandusstraat. Op “d’n heuvel” lagen de veldjes van Meers. Die zijn na 1960 onteigend. In die tijd werd er een grasveld met doelen aangelegd voor de jeugd.

Voetbalvereniging “Havantia”

R.k.v.v. Havantia is opgericht in 1927. Havantia voetbalde vroeger op het “kumpke”, tegenover de kerk, tegen de winterdijk van de Maas. In het voorjaar en najaar werd er op het laaggelegen veld gevoetbald. In de winter was dit bij een hoge waterstand in de Maas niet mogelijk. Dan stond het grondwater vaak tientallen centimeters hoog op het veld. Dat leverde in vorstperiodes in de winter regelmatig een schaatsbaan op. Tijdens lange vorstperiodes werd daar zelfs warme chocomel, soep en koek verkocht. Ook in de avonden kon er worden door geschaatst dankzij de lichtinstallatie van Havantia. In 1971 verhuisde de club naar “d’n heuvel”.

In gesprek met Jan Janssen

Jan is geboren “bie de kirk” in de huidige Kloosterstraat, bij het Kerkplein. Kort na zijn geboorte in 1955 verhuisde het gezin van Piet Janssen en Marie van Mulken naar Koeweide 40. Aan “Ònger in Meas, op de Koowei” bewaart Jan fijne jeugdherinneringen. Het was er goed toeven, op een steenworp van de Maas en “Greendj”.

De Koeweide was in die tijd een buurt met veel jonge gezinnen. Dat betekende dat er aan speelkameraden geen gebrek was. En gespeeld werd er. Niet alleen aan de Maas en in het veld doch ook op straat. Voor een auto hoefde het spel niet vaak stil gelegd te worden. Ze waren er wel, maar heel beperkt.

De kinderen van de Koeweide en een deel van de Grotestraat kenden in die tijd hun eigen spelvariant op “poeverstaeke” of verstoppertje spelen. Dat heette “òm de Koowei loupe”. De ene partij moest

zich verstoppen en de andere moest zoeken en tikken. Het 'speelveld' maakte het spel pas echt interessant. In de blok Koeweide, Bromsteeg, Grotestraat en de Koevaart dienden boomgaarden, schuren, zolders, kelders van boerderijen en onbewoonbaar verklaarde woningen als verstopplekken. Sommige bewoners stonden dit, soms oogluikend toe, maar voor een ander deel moest je waken en af en toe op de vlucht slaan om een oorvijs te ontlopen. Dat maakte het spel nog spannender.

Marie Janssen - van Mulken met haar zoontjes Wim (links) en Jan (rechts) in de Kerkstraat op weg naar de kerk. Op de achtergrond zijn herkenbaar: de jong verongelukte Herman Driessen en Leo Brouns (op de fiets met melkbus). En natuurlijk de Vivo-winkel van Mien Maassen-Lochs.

Een andere variant op "poeverstaeke" was "pötje stampe". Midden op straat werd een blik gezet. Er werd tot 100 geteld zodat iedereen zich kon verstoppen. De teller moest de anderen zoeken. Liefst niet te ver van het blik (de pot), anders rende iemand vanuit zijn schuilplaats en schopte de pot weg en dan mocht iedereen zich opnieuw verstoppen.

Voetballen gebeurde ook op straat. Bij voorkeur op de "gatsen". De smalle steeg tussen de huizen van de familie Rouschop en Ruijl aan de ene kant en Rouschop en Smeets aan de andere kant dienden als doel. Halverwege moest gewisseld worden, want in de ene gats was het doelen makkelijker dan in de andere.

Een andere bezigheid waaraan uren werden besteed was het bouwen van hutten. Samen met 'expert' en neef 'Mathieu van de mem' (Math van Mulken) werden hutten gebouwd. Bij voorkeur in een helling. Bijvoorbeeld in de zomer- of winterdijk van de Maas. Er werd een gat gegraven, waarna de bovenkant werd dichtgemaakt met afvalhout van houtzagerij Ruijl. In de schuine wand werd vervolgens nog een open haard gegraven met een rookkanaal (pijp) naar buiten. Die hutten waren de ideale plek om stiekem sigaretten te roken. Die waren in die tijd bij "Zwart Jantje" per stuk te koop voor een paar centen.

En dan was er natuurlijk de Maas met zijn onweerstaanbare aantrekkingskracht. Er werd gevist, maar ook gezwommen. Soms met toestemming van de ouders, maar vaak genoeg ook niet. De herinneringen aan vrienden die ternauwernood aan de kolkende Maas ontkwamen zijn niet op een hand te tellen. Meestal ging het goed. Zo ook toen Jan ongeoorloofd de paraplu van zijn overleden opa meenam toen hij bij regen ging vissen. Bij een beet liet hij de paraplu los en die waaide in de Maas. De beet werd meteen vergeten. Hij sprong de paraplu achterna en het water stond letterlijk aan zijn lippen. Dat betekende thuis stiekem naar binnen sluipen om droge kleren aan te doen of een goede smoes verzinnen. Vele Meersenaren zullen zich uit hun jeugd een dergelijke ontsnapping aan het onvoorspelbare Maaswater herinneren. Vaak ging het goed, maar de namen van degenen die verdronken staan ook voorgoed in je geheugen gegrift.

Op de foto: de 6e klas van de lagere school in Meers (1967/1968).

In de schoolbanken van linksvoor naar rechtsachter: John Ackermans, Jan Janssen, Willem Maassen, Theo Maesen, Jos Lambrichts, Mathieu Claessen, Piet Houben, Theo Smeets, Jo Vaessen, Marina Driessen, Ellie Cremers, Peter Wijnen, Frans Goossens, John Dietz, Lisette Muris, Riet Janssen, Jack Cornelissen, Annemie Claessen en Mieke van Mulken. De leraar van de 6e klas was Thei Smeets (tevens schoolhoofd). De georganiseerde hobby's die je in de jaren zestig en zeventig kon beoefenen waren beperkt. Velen werden daarom lid van voetbalclub Havantia of fanfare St. Joseph, zo ook Jan.

Hij herinnert zich de muziekopleiding bij Sjeng Houben en Thei Martens. Op 12-jarige leeftijd sloot hij samen met leeftijdsgenoten als 3^e bugel aan bij het korps dat enkele jaren daarvoor het Wereldmuziekconcours in Kerkrade won. Dat viel niet mee. Een van de eerste werken was: "Carri armati" (pantserwagens). Door de snelheid en het oorverdovende geluid om hem heen verloor hij de weg in zijn partituur. Dirigent Sef Pijpers gaf aan dat dit geen probleem was. De muziek stelde een slagveld voor. En op een slagveld verdwaalde wel vaker een kogel. De gewerschoten voorstelden 'pioe' dat de 3^e bugels moesten spelen. We mochten ook blijven spelen als we het spoor bijster waren. Belangrijk, aldus Pijpers, was wel dat we aan het einde ophielden als hij afsloeg. Dankzij de opleiding bij de fanfare kreeg Jan tijdens zijn militaire dienstitijd de kans om als klaroenspeler bij het tamboerkorps van de Luchtmacht kapel te dienen.

Van zijn tijd bij Havantia herinnert hij zich meer van het randgebeuren dan van het voetbal zelf. Vooral de tijd in het vierde elftal leverde veel plezier op. Met Nico van de Wal als elftalleider en Wim Cremers als aanvoerder werd menige speler en scheidsrechter aan het 'wankelen' gebracht. Zo stelde Wim in de rust dat we nooit met 10-0 achter zouden staan als de scheidsrechter bij een ingooi niet voor buitenspel zou hebben gefloten. De door Nico op het matje geroepen scheids redde zich in het kleedlokaal uit zijn benarde situatie door te stellen dat, hij en niemand anders, de baas was en dus besliste. Voor een andere wedstrijd vroeg Wim: "Scheids als we wat sneller voetballen, moeten we dan toch 2 x 45 minuten, of kan het dan wat korter?" De scheidsrechter bleef het antwoord schuldig. Hij vroeg zich waarschijnlijk radeloos af met welk stelletje voetballers hij van doen had. Kortom het ging vooral om de gezelligheid, voetbal was bijzaak. Het voetbalveld werd nog net niet met een glas in de hand betreden. Al kan Jan zich een keer herinneren dat Hoebè Smeets het inderhaast leeggedronken glas aan de zijlijn achter liet.

Jan is in 1976 gehuwd met José Vastmans. Zij bouwden samen met Gertie Titulair en Biek Op den Camp hun tweeondereenkapwoning in de Heuvelstraat. Jan werkte gedurende zijn hele loopbaan bij DSM. In de beginjaren bij de Personeel- en Loonadministratie en later bij de Personeelsdienst en het

Pensioenfonds van DSM. Hij woonde nagenoeg zijn hele leven in Meers. Hij werd er geboren en wil er ook graag tot het einde van zijn leven blijven.

Vier vriendinnen bij het SBB.
Van links naar rechts:
Marie Janssen-van Mulken,
Sofie Bervoets-Muris, Marie
Peters-Vranken en Tru Tholen-
Cremers.

Speeltuin

De speeltuin met een ingang aan de Battenweg, welke is geopend en vernoemd naar wethouder Wiel Hendrix. De andere ingang is aan de Heuvelstraat.

De rest was nog in gebruik als oefenterrein van Havantia. Nadat Havantia dit aan de gemeente terug gaf was dit eveneens voor de jeugd.

Het andere gedeelte is het trapveldje voor de jeugd en de skatebaan.

Veldschuurdijk

De Veldschuurdijk heette vroeger Steinderdijk en is in 1615 aangelegd door de kasteelheer van Stein om Stein te beschermen tegen de oprukkende Maas.

Later heette deze dijk "Klauwendijk" en liep van de Meerserdijkweg naar Maasband.

Scheidhoek

De scheidhoek is een scheidingspunt van vijf gemeentes; Elsloo, Stein, Vught, Leuth en Eysden. De scheidhoek lag ongeveer op de hoek van de "Nieuwe dijkweg" (Maasbanderdijk), "in de Kook", de "Geerlingskuil" en de "Veldschuurdijk". Hier lag de "Blauwe steen" als grenssteen tussen deze gemeenten. De "Geerlingskuil" heette halverwege de 19^e eeuw al "Geerlingskoel". Een frappant detail: In 1912 heeft ingenieur Geerlings in de "Geerlingskuil" boorproeven uitgevoerd in opdracht van de "Staatsmijnen". Dit om de kolenlagen in kaart te brengen. Tussen de "Geerlingskuil" en de Maasband was van gemeente Elsloo. Omstreeks 1836 is dat geruild met Stein voor een strook grond langs de Maas om er een weg op eigen terrein van Elsloo naar Meers te kunnen aanleggen. Het Elsloos gedeelte van Meers kwam toen weer toe aan Elsloo.

Verklaring van de veldnamen:

"Spekers delle": een laagte met graanopslag op palen (spekers).

"Aan de Oeveren": de Maasdijk van een oude maasarm. Deze oude maasarm wordt de komende jaren lager gegraven om 's winters als extra afvoer van de Maas te dienen.

De flessenhals bij Maasband heeft te weinig doorlaatcapaciteit.

"Op de Klauwen" lag links van de Steinderdijk (huidige Veldschuurdijk), waar de oude maasarm die daar stroomde, westelijk naar de Maas liep en onder Maasband uitmondde bij de "Kattesteert". Door de veranderende loop van de Maas behoorde Maasband van 1100 tot 1840 tot de gemeente Leuth (België). De "Kook" behoorde tot Eysden en de "Klauwen" tot Vucht.

De boerderij van Vranken aan de Veldschuurdijk.

Hier woonden generaties lang mandenmakers.

Mart Vranken vlecht manden op een zomerdag in de wei.

Een aloude bedrijfstak was die van "Körvers". Zij vlechten onder meer manden en fuiken van wilgentakken (witsen). Bij de familie Vranken op de Veldschuurdijk waren Martien, zoon Mart en schoonzoon Sjaak Lenssen allen mandenmakers.

In gesprek met Lies Lenssen – Vranken

Lies is in 1928 geboren in de Grotestraat op nummer 58. Vroeger stond hier een oude schuur met daarachter het woonhuis.

In 1929 zijn ze naar de Veldschuurdijk verhuisd. Lies was de jongste en enige dochter en had twee broers, Mart en Thei.

Lies is in 1965 getrouwd met Sjaak Lenssen en heeft twee zonen.

Lies ging niet naar de kleuterschool, maar ging iedere dag met haar vader naar het veld. Zij met haar kleine kruiwagen achter hem aan. Tussen de bieten liep de kruiwagen niet zo gemakkelijk. Op een dag viel de kruiwagen om en zij viel met haar gezicht er boven op. Haar lip bloedde flink en zij dacht dat ze doodging. Vader bracht haar naar huis en zei tegen zijn vrouw: "Ik heb meer werk met haar dan met het werk op het veld". Toen ze leerplichtig was moest ze naar de lagere school in Meers. Lies wilde pertinent niet. Haar broers Mart en Thei sleurden haar mee naar school. Na een paar dagen ging ze toch graag naar school. De weg naar school was toen onverhard en lag bezaaid met "paerdekeutele". Zij kon heel goed leren en haar broer Mart leerde haar meer dan zij in de klas moest kennen. Toen zij in de tweede klas zat werd zij door de meester van de vierde klas geroepen. Op het bord stond een som die de leerlingen niet konden oplossen. Lies had er geen moeite mee en loste de som op. De kinderen van de vierde klas trokken haar met haar paardenstaart uit jaloezie in het rond over de speelplaats.

Haar vader Martien, Lambert en Claos hadden ook een schokker, die in de Maas bij Maasband lag. Claos was vrijgezel en woonde in Maasband. Hij lustte een drankje en was vaak dronken. Graag praatte hij bij Claos Berghs in het café over vissen met de schokker. Dat gebeurde meestal tot in de late uurtjes.

Bij de evacuatie van januari tot april 1945 werden zij bij Beth Vranken in de Kelderstraat in Stein ondergebracht. In die maanden kwam hun schokker op het droge te liggen. Het hout was ingedroogd en het schip lekte en was onbruikbaar. De schokker werd gesloopt. Hiermee kwam voor hen een einde aan het vissen op de Maas.

Lies en Sjaak met het Fjorden veulen van L'Ortye.
Het veulen genoot van de lekkere melk uit de fles.

Lies herinnert zich het moment waarop de Fjord merrie van L'Ortye moest bevallen. Het veulen was geboren maar de nageboorte bleef achter. Lies wist uit ervaring dat de merrie sterft als dit gebeurt. De merrie stierf en Lies beloofde L'Ortye dat zij het veulen met de fles zou grootbrengen. Na drie weken kwam L'Ortye met zijn vrouw het veulen halen. Lies kon dit niet aanzien en rende huilend het huis binnen. L'Ortye liep met het veulen aan de lijn naar Stein. Het veulen wilde terug en bij "de drie buimkes" was het veulen niet meer te hanteren. Hij bracht het veulen terug bij Lies Vranken. Het veulen liep haar overal na, zelfs tot in de keuken. Totdat het veulen een half jaar was bleef hij bij Lies aan de Veldschuurdijk.

Joseph L'Ortye op bezoek bij Lies Lenssen-Vranken aan de Veldschuurdijk. Samen met de kleinkinderen Vivien en Jean geven zij het veulen de fles.

Cornelia Coumans, de oudste zuster van Lies' moeder, verliet het huis. Zij ging in Schimmert bij een boer werken. Zij trof hier boerenzoon Willem Brouns uit Nuth. Ze trouwden en woonden samen aan de Grotestraat 1 in Meers. Willem werd een "Zweitser" genoemd. Het woord hield in dat "hij werkte onder de koe", dus een boer was.

Lens Bours uit Veldschuur wilde de dikste aardappels hebben. Hij gebruikte zwart kunstmest, dat normaal gebruikt werd om dikke bieten te krijgen. Het lukte, Lens had echt de dikste aardappelen. Maar toen zijn vrouw Petronella Claessen de aardappels ging koken ging het er wild aan toe in de ketel. De aardappels hadden te veel kunstmest gekregen.

Een oud gezegde in Meers over roddelen: "De krauwe en aeksters brènge öt oet".

Veldschuurweg

De naam Veldschuur (vroeger: Velsur) duidt op een gebouw in het veld buiten het dorp, waarin granen die men verbouwde werden opgeslagen. Veldschuur is waarschijnlijk vanaf de 18e eeuw bewoond langs de doorgaande weg van Meers naar Stein. De weg loopt nog steeds volgens dat oude traject.

Verklaring van de veldnamen:
"Spekers delle" : Een laagte waar graanopslag op palen (spekers) plaatsvond.
"Aan de Oeveren": Dit was de maasdijk van een oude maasarm.
"In de Scheijdhoeck": Een scheidingspunt van vijf gemeentes: Elsloo, Stein, Vught, Leuth en Eysden. Dit punt ligt op de hoek van "de nieuwe dijkweg" en "in de Kook".
"Lange Morgens": Dit zijn lange smalle percelen die circa 2000 m² groot zijn.

"Op drie bunders": Een bunder was een oppervlaktemaat van circa 0,8 hectare.

"Op de Steen": Mogelijk een verwijzing naar een steen die diende als uitgangspunt voor het inmeten van de percelen.

Ondernemers

Op nummer 1 had Bea Titulaer-van de Berg een kledingzaak.

Marleen Claessen had op nummer 14 een wol- en breizaak.

Veldschuur achter de Steinderdijk.

Van 1719 tot 1729 werden de Meerser dijkweg ("Steinderdijk") vanaf Meers tot Maasband aangelegd door de "Mersener Hond". Deze dijk werd de "Hondsrug" genoemd.

In gesprek met Leonie Claessen-Notermans

Leonie is het vijfde kind van Sjeng Notermans en May Habets. Zij woonden in de Grotestraat in hun boerderij. Zij groeide op met 5 zusters en een broer.

Op straat speelde Leonie bekende spelletjes, zoals: "Poeverstaeke", "Pötje stampe", met 3 ballen "prikken" tegen de poort en touwtjespringen met twee touwen.

Deze spellen werden gespeeld met de buurtgenoten. Dit waren onder andere de kinderen van de familie Pepels, Timmer en Muris. Meestal kwam Berb Titulaer-Martens naar buiten en nam plaats op de stoep ("luif"). Berb sprong niet mee maar draaide wel mee aan de touwen en liet de kinderen springen. Dan werd het liedje gezongen: "Kroene kraane, witte zwaane, geiste mit nao Engelendj vare. Engelendj is geslaote, de sleutel is gebraoke, dao is toch geine tummerman, dae de sleutel make kan."

Toen Leonie 12 jaar was ging ze soms met broer Sef venten in Meers en Nieuwdorp. Dat venten gebeurde met de melkwagen (kar en paard).

Na de zevende en achtste klas op de school in Stein werkte ze dagelijks thuis op de boerderij. Samen met Sef ventte ze melk.

Als de kinderen na schooltijd naar huis gingen liepen ze door "de Heuk" (Schoolsteeg). Bij Sjang Muris werd steevast op de poort geklopt. Deze werd dan kwaad en daar was het om te doen. Dat was natuurlijk gaaf. Dus werd Sjang iedere dag gepest.

Als ze naar school ging liep ze niet zoals de meeste kinderen door "de Heuk" maar over het erf en door de schuur van Peejee Berghs naar school. Dit was korter en PièrJan maakte dit niets uit. Waren de twee poorten die je moest passeren dicht, dan maakte Leonie ze zelf open.

Café Creuwels in Stein, v.l.n.r.:
Né Claassen en Leonie Notermans,
Mien van Mulken en Lei Vaessen.

Leonie trouwde in 1958 met Né Claassen. Toen Leonie verkering had met Né en aankondigde dat ze gingen trouwen, zei Peejee: 'Op jullie trouwdag moeten jullie ook over het erf en door de schuur naar de kerk lopen. Dit hebben ze in beraad genomen, maar toch niet gedaan. Zij zijn met het hele gezelschap door "de Heuk" gelopen. Na hun huwelijk gingen Leonie en Né in het huis van Jan Claessen in Veldschuur, op nummer 2, wonen. Hun zoon Nico is opgegroeid in Veldschuur. In 1972/73 hebben ze samen hun nieuwe huis in Veldschuur gebouwd.

De familie Notermans, v.l.n.r.: Onderste rij: Ida Delbressine-Martens, Miet Notermans-Sangers, Jan Notermans, Né Claessen, Sef Brouns, Leonie Claessen-Notermans, Nico Claessen, Maria Brouns, Cornelia Brouns, Jan Brouns, Miel Brouns en Huub Brouns. Bovenste rij: Sef Notermans, Sjeng Notermans, May Notermans-Habets, José Notermans, Mèn Notermans, Corry Brouns, Leonie Brouns, Mie Brouns-Notermans, Rosa Brouns, Sjang Brouns, Hoebè Brouns en May Brouns-Albrechts.

Kruis Veldschuur aan de viersprong van de Meerserdijkweg en de Veldschuurweg aan de buitengevel van de familie Wilms, Veldschuurweg 6.

Dit kruis stond op het graf van Hub Smeets, die tijdens het smokkelen op de koeweide is doodgeschoten door een grenswachter. In 1968 is het kruis in de Veldschuur geplaatst ter nagedachtenis van de daar wonende Hub Smeets. Het Christus hoofd is in een stralenkrans afgebeeld, met daaronder de Maria beeltenis op een wolk en op de drie uiteinden van het kruis zijn engelenkopjes afgebeeld te midden van wolkjes. Vroeger stond hier een houten kruis onder een notenboom.

Schutterij Sint Jooseph

De schutterij bestond al eind 17e eeuw.

In 1723 liet de Graaf van Rekem batten aanleggen in de Maas tegenover de kerk van Meers. Dit wilde de graaf om geen grond meer kwijt te raken aan zijn eigendommen aan de Belgische zijde van de Maas. De Maas dreigde zodoende meer grond in Meers weg te nemen. De Heer van Stein liet de schutterij opdraven om dit tegen te houden. De schutters en kanonniers van de Graaf van Rekem schoten vanaf de overkant. Ondanks dat de schutterij geen kanonnen had, werd het batten toch niet aangelegd.

Meer dan 100 jaar was de schutterij in ruste. In 1904 is de schutterij weer opgericht.

2016
Vertrek vanaf café
"de witte borstel"
voor de
carnavalsoptocht in
Meers.

Het verenigingslokaal van de schutterij met de 2 schietbomen.

Zigeunerfamilies

In de vroegere "Kuilen" ligt nu het sportveld van Havantia. Op het oostelijke gedeelte van het hoofdveld Lagen de zigeunerfamilies. Dit was in de negentiende eeuw tot de tweede wereldoorlog. Tussen de "Kuilen" en de veldschuur lag aan de rechterkant een klein stukje grond met struiken. Hier woonde ook een zigeunerfamilie.

Lies lenssen-Vranken weet het nog heel goed. "Op d'n heuvel" (de huidige Heuvelstraat) verbouwden zij bieten. De zigeunerkinderen hielpen haar mee met de bieten uitdunnen en zuiver maken. De zigeunerkinderen trokken te veel bieten uit. Toen de veldwachter op de fiets naderde liepen de kinderen naar hem te. Zij stonden in een kring om de veldwachter. Lies kon nu beter doorwerken en hoefde niet op de kinderen te letten.

Aparte verhalen
 “Klauw in de broek”

Pake Devoi (café Grotestraat 2) was met de vissersboot in Stevensweert. Pake was een man van “de natte gemeente”, wat betekende dat hij graag een borrel had. In een café had hij borrels gedronken en ging terug naar zijn boot om te overnachten. Aan de maas wilde hij in de pont (roeiboot) stappen om naar de schokker te roeien. Voor hij in de pont stapte kreeg hij hoge nood en moest een grote boodschap doen. Hij trok met een hand zijn broek omlaag en zette zich en hield zich met een hand aan de pont vast. Deed zijn behoefte en gelijk viel iets zwaars in zijn broek. Hij schrok en stootte tegen de pont dat op drift raakte. Hij weigerde de pont los te laten en dreef met de stroom mee in het koude maaswater, meer onder dan boven water, met de maaskei in de broek. Kilometerslang lag hij in de Maas en bij de sluis van Linne werd hij doorweekt en ijskoud uit het water gehaald. Bij dit voorval is hij ziek geworden maar Pake is niet meer de oude geworden. Korte tijd later stierf hij op 65-jarige leeftijd op 22 november 1937.

Begraven			
Bron	Elsloo, Augustinus: Huwelijks- (1651 tot 1869) en overlijdensregister (1658 tot 1846)		
Feit datum	-05-1807		
Plaatsnaam	Elsloo		
Geneatomen	Overledene	Devoi, Henri	Algemeen=zie transcriptie Begraafdatum=>= - 05-1807
	Vader van de overledene	Devoi, Godefridus	
	Moeder van de overledene	Schreurs, Christina	
Byzonderheden			
Transcriptie	Extract: Akte van Overlijden. 20° Regiment Dragonders Wij ondergetekenden Charles Isodore Darguesse, officier betaalmeester, vervanger van de fucntie ambtenaar van de burgerlijke stand, verklaard, dat volgt uit het register bestemd voor inschrijving van de aktes van de burgerlijke stand, gemaakt buiten het Franse grondgebied voor het 20° Regiment Dragonders, de geheten Henri Devoi, dragonder van de 6° compagnie van het 20° regiment dragonders, zoon van Godefridus Devoi en van Christina Schreurs, geboren te Elsloo departement Overmaas, opgenomen in het register van het corps onder no 1008, is overleden in het hospitaal Desmolinski in de loop van de maand mei 1807, als gevolg van ziekte; na de door aan ons gedane verklaring opgemaakt op 10 januari 1808 door de drie mannelijke getuigen en de hoogste wil der wet, hebben zij met ons het register getekend te Saoboir de tiende januari achttien honderd en acht. Overeenkomstig het extract J.Darguesse Overleden in Polen, tijdens de oorlog tussen de Russen en de Pruisen.		

Henricus Devoi, een oom van Pake Devoi, geboren 02-02-1784 te Meers-Elsloo.

Duiven herkennen

In de Grotestraat moesten de duiven terugkomen van een wedstrijd en de mannen stonden op straat bij de gebroeders Martens (Schepen) en keken vol verwachting naar de hemel. Natuurlijk werd gepocht over hoe goed wel ieders duiven waren. Heel hoog verscheen een duif aan het firmament. De ene duivenmelker riep: dat is mijn duif en een ander riep eveneens dat het zijn duif was.

Eduard Devoi (Way) stond erbij en luisterde naar deze meningsverschillen en dacht daar is wel een oplossing voor te vinden. Hij hielp altijd mee om de duiven te korven van de gebroeders Martens en zette die dan bij café de Villa in voor de vlucht.

De week erop was er weer een vlucht en "Way" met verf en kwast op weg om de duiven te kunnen zetten. Hij verfde de duiven van de gebroeders Martens met ieder in een andere kleur.

Op zondagmorgen stond iedereen weer naar de lucht te staren, doch de duiven van de gebroeders Martens kwamen niet. Ongelooflijk doch door de verf op de vleugels konden de duiven niet goed vliegen en kwamen die dag niet meer thuis. Zou: "Way" nog eens de duiven hebben mogen inzetten.

Visserslatijn

In Meers werd veel gevist. Bij vissen hoort ook het opscheppen over grote vangsten. Deze vangsten waren op zijn minst overdreven, maar gewoonlijk hoogst twijfelachtig. De kroon werd gevormd door de heren Giel van Schoubroeck senior en Willem Delbressine. Beiden waren al lang gepensioneerd en hadden dus veel tijd. Op een morgen waren beiden gaan vissen. Toen ze elkaar 's avonds tegenkwamen werd er natuurlijk gevraagd wat er gevangen was.

Willem: "Ik had de hele morgen geen beet. Rond de middag kreeg ik beet. Ik sloeg aan en moest met twee handen de hengel vasthouden, zo zwaar was de vis. Het heeft meer dan twee uur geduurd voor ik de vis in mijn visnet had. En wat dacht je, een paling van meer dan drie meter lang en een gewicht van boven de tien kilo".

Triomfantelijk keek Willem Giel aan. Giel had onbewogen geluisterd.

Giel schraapte zijn keel en begon zijn verhaal: "Ik begon vanmorgen om acht uur. Eerst ving ik een paar brasems van een paar kilo. Maar dergelijke visjes gooi ik altijd terug. Opeens kreeg ik een geweldige beet. Ik wist meteen dat dit wat heel bijzonders was. Gelukkig had ik heel dik snoer aan de hengel. De hele morgen en middag ben ik bezig geweest. De vis werd maar niet moe, doch eindelijk was het zover. Ik kon mijn ogen niet geloven. Het was een tank uit de oorlog. Het mooiste was dat de lichten nog branden. Ik heb hem net als jouw paling teruggegooid. Alleen de antenne heb ik nog. (Hij heeft inderdaad jarenlang met een radioantenne gevist). Het verhaal over de vangsten deed snel de ronde. Het gelach was niet van de lucht. Zelfs twee geharde vissers als Giel en Willem werd het op een gegeven moment te veel.

Er werd een vergadering bijeengeroepen in café "Marie van Doorke" bij de kerk. Na een flinke partij drank werd besloten:

Punt 1 – Van de paling werd twee meter en een paar kilo afgedaan.

Punt 2 – Van de tank werden de lichten gedoofd.

Jarenlang werd er over deze vangsten gesproken. Tot op heden zijn ze niet overtroffen.

Jaren later werd er bij de "Scharberg" inderdaad een legervoertuig gevonden. Een amfibievoertuig ("Carriër") waarmee de Engelsen begin 1945 hier hebben geoefend om de Rijn te kunnen oversteken. Deze "Carriër" staat nu bij de brug van de autoweg in Kothem (België).

Ties de Koeleman

Toen er eens een lijk aangespoeld was bij de Koeweide ging de veldwachter hulp halen. Ties Vaessen had alles op afstand aanschouwd. Toen de veldwachter weg was, pakte hij het lijk op en legde het onder struiken. Hij ging zelf op de onheilsplek liggen. De veldwachter kwam terug met de dokter en de pastoor. Zij kregen de schrik van hun leven toen het lijk plotseling opsprong en lachend weg liep. Een andere keer zat hij tijdens de hoogmis in de kerk met opgestoken paraplu omdat het dak lekt.

Reuzen van de Maas

Jef Keulen uit Uikhoven kocht bomen bij een ontbossing in opdracht van Jef Op den Kamp uit Maaseik, die een houthandelaar in Heppeneert had. Deze verkopen vonden meestal plaats in een café onder het genot van een borrel of een pint.

De boomkappers kaptten de bomen. Dit gebeurde met zware bijlen, haakse voorhamers, wiggen en de lange zware grof getande kortzagen die breed getand waren, om door het vaak natte hout van een boom te komen. Als het zagen met twee man niet lukte, werd een touw aan beide kanten van de zaag vastgemaakt en werd er met vier man getrokken.

Met paarden werden de bomen naar de vlotplaats aan de Maas gebracht. De bomen werden met kettingen aan elkaar gebonden. De eiken en beuken zijn zwaar en zullen zinken en daarom worden die naast twee canadassen, met de ketting onder de zware bomen vastgebonden. Zo werd een vlot van 20 bij circa 40 meter gemaakt met staalkabels en kettingen. Tussen de bomen werden de lege holtes opgevuld met topstukken van de bomen. Midden op het vlot kwam een hut te staan waar de bagage in moest: overkleding, boterhammen, koffie en de onmisbare borrel.

Om te kunnen sturen werd een dwarsboom in het midden op het vlot gelegd, waaraan een zware ketting werd bevestigd. Deze ketting kon van links naar rechts omgelegd worden om te sturen.

Hierbij timmerde men ook nog een stuur voorop het vlot en kwam iemand te staan met een stuurboom. Het vlot is nu klaar en de voorkabel werd losgemaakt, het vlot draait en de voorkant krijgt stroom en nu stroomafwaarts. In de bochten moet ingehouden worden, anders kon je in het water belanden.

Een motorbootje, de "Bilzebub", trok in Maastricht het vlot om onder de bogen van de brug door te komen. Op een keer brak de "Bilzebub" met het gevolg dat het prachtige vlot tegen de peiler op voer. De botsing was zo heftig, dat de bomen rechtop tegen de brug stonden. De vlotters H. Devoij en helpers konden zich op het nippertje redden, door in het bootje te springen. "Bilzebub" was toch ergens goed voor. Dit is voor Jef een duur vlot geworden, want de losgeslagen bomen dreven de rivier af. De bomen waren gelukkig gebrandmerkt. Hij moest ervoor betalen om ze terug te krijgen. Het opvissen van de bomen was een zwaar en gevaarlijk werk. Zij moesten de bomen stroomopwaarts tegemoet gaan, ernaast gaan varen en een ijzeren klam inslaan en dan met een touw naar de wal roeien, daarbij oppassen dat de boom niet ging rollen, want dan was je boom en touw kwijt.

Dit apart karwei heeft Pake Devoij en zijn zonen uitgevoerd. Met een vlot aan een schip vastgemaakt, dit nog getrokken door twee paarden, is hij van Ohé en Laak naar Maaseik gevaren. Het was een moordkarwei, maar meter voor meter werd stroomopwaarts gevaren, tot aan de oude Maas te Heppeneert, de aanlegplaats van de handelaar van Jef.

Waren de bomen van Nederlandse nationaliteit, dan moesten zij worden ingeklaard. Dit gebeurde aan de Belgische kant, waar een invalide douanier speciaal voor dit soort zaken zat. Vlak bij het kantoor lag het café van Bèr de Schulp, waar onder het inklaar een stevige pint en borrel werd gepakt. "Santé".

Dodelijk ongeluk

In 1932 is de parochie Meers gesticht en is de begraafplaats in Meers gekomen. Voor die tijd werden de doden in Elsloo worden begraven. Om in Elsloo te komen moest je eerst over de gemeentegrond van Stein gaan. Daarvoor moest je betalen. Meers had hier een oplossing voor. De zerk werd op een kruiwagen gelegd en door de Vaartjensweg omhoog naar de "Sleevehjèrrediek" gereden. Naar de Maas gedragen door 4 personen en in een boot gelegd en stroomopwaarts getrokken naar Elsloo. Wim Poulussen (Belsj) en drie anderen legden op een winterdag ook deze weg af met een dode. Om de bittere kou en de sneeuw te trotseren hadden ze enkele borreltjes gedronken. De Vaartjensweg was glad door sneeuw en ijs. pastoor Erckens liep voorop en keek bedenkelijk achterom of dit zou lukken. De dragers probeerden met kunst en vliegwerk boven te komen. De stoet was bijna boven toen gleed een van de dragers onderuit. De zerk viel van de kruiwagen, de deksel ervan af en gleed tussen de familie door de berg weer af. Wim riep "Hij wil weer naar huis".

Daarna is men er toch in geslaagd de dode in Elsloo te krijgen en te begraven.

MEERS-ELSLOO.

GESTOLEN GELD TERUGGEVONDEN.

Zondag j.l. werd tijdens de promotiewedstrijd Havanla-Grondsveldsche Boys een 4-tal sigarenkistjes met geld en brieven gevonden, toebehoorende aan pastoor Leessens. Dit geld is afkomstig n.l. van den voor eenigen tijd plaats gevonden diefstal bij den pastoor Leessens.

Het geval deed zich voor als volgt:

De bal vloog over de langs het terrein staande haag. De jongen H. Bergs wilde den bal terughalen en kwam met zijn hand terecht op een kistje, dat onder een dun laagje aarde en gras verborgen was. In het kistje was eenig geld en brieven, geadresseerd aan genoemden pastoor. Dadelijk werd vermoed, dat de andere kistjes ook ter plaatse verstopt waren en men zocht verder en werkelijk werd in de onmiddellijke nabijheid nog een 3-tal kistjes gevonden. De dief heeft zeker destijds, toen hij de vlucht had moeten nemen, het geld ter plaatse verstopt om het later te halen, wat tot nu toe niet mogelijk was daar de vermoedelijke dader daags na de inbraak gearresteerd is.

Wonderlijk is het wel, dat thans het geld pas werd gevonden toevalligerwijze, daar op dit terrein toch iederen dag gevoetbald wordt.

Gestolen geld teruggevonden.

Zondagnamiddag ontdekten alhier eenige spelende kinderen nabij 't voetbalterrein een 4-tal kistjes, verborgen onder een haag. In deze kistjes bleek bij nader onderzoek een bedrag van plm. f 60 aanwezig; dat denkelijk afkomstig is van den diefstal in de pastorie aldaar. Verder waren een groot aantal sleutels, breekijzers enz. in de kistjes aanwezig.

Pastoor Max Leessens

De pastoor was voor de duivel niet bang. In de pastorie in Meers werd ingebroken. De pastoor achtervolgde de inbrekers, in zijn nachtkledij al vloekend en tierend, tot aan de Maas. De inbrekers konden met een bootje ontsnappen.

Krantentitel Limburger
koerier: provinciaal dagblad
Datum 07-07-1932

Meers-Elsloo. Aangehouden. De inbreker in de pastorie alhier, zekere R. uit Lutterade is door de politie aangehouden. Van het gestolen geld was al een groot bedrag weg.

Krantentitel Limburger
koerier: provinciaal dagblad
Datum 07-07-1932

Pastoor Max Leessens was een grote forse en gespierde man. Hij was een verwoed imker. Hij was ook een groot liefhebber van stropen van vissen in de Maas. Met Willem Driessen (smid) legden zij in de avond fuiken in de Maas. Vroeg in de morgen werden deze fuiken gelicht. De gevangen palingen stopte de pastoor in de binnenzak van zijn toog.

Op een zeer hete dag stond de pastoor te puffen van de hitte aan de Maas. De jeugd zwom in het koele water. Plotseling werd het hem te veel. Met toog en al ging hij het water in. Met forse slagen zwom hij naar de overkant en terug. Toen hij uit het water kwam was hij net een grote zwarte vleermuis. Onder bulderend gelach, toch vriendelijk groetend, liep hij gevolgd door de lachende jeugd door het dorp naar de pastorie.

Blötsj" in de tuba

Begin jaren zestig in de twintigste eeuw gaf de fanfare een middagconcert bij de paters op het kasteel van Stein. Zoals toen gebruikelijk ging iedereen met de fiets naar Stein. Het instrument in een stoffen zak op de rug. Na het concert ging een aantal muzikanten een glas bier drinken bij Chris Smeets in de berg. Na meer dan een glas gingen Sjèr "De Witte Börstel", Gus van Mulken, Piet Ubachs en No van Mulken. Gus had wat teveel in het glaasje gekeken. De Börstel vroeg No of hij ook het instrument van Gus kon meenemen. Het instrument van Gus zou anders niet heelhuids in Meers aankomen.

Iedereen op de fiets naar Meers met het instrument op de rug. No had zijn eigen instrument en dat van Gus op de rug. Bij de "drie buimkes" zei Piet tegen No: "Wie het eerste bij Jannes Vaessen is". Allebei op de pedalen en in een nek aan nek race de berg af. Onder in de bocht lag wat zand op de weg en No ging onderuit met de fiets. Met de fiets was niets aan de hand. Weer opgestapt werd doorgereden en het instrument bij Tien de vrouw van Gus afgegeven. De volgende week zondag was Gus weer op de repetitie met de Tuba. Later gehoord dat Gus de hele week had gezwoegd om de beker weer recht te repareren en hij zag weer prima uit. Er is in die tijd nooit meer iemand gevraagd om het instrument aan een ander toe te vertrouwen.

Eigenaardige volksgebruiken in Meers, Burgemeester van Meers

Elslo, 22 Dec. Onder de eigenaardige volksgebruiken, die hier in 't zuiden der provincie nog steeds in zwang zijn en het vriendschappelijke, goedaardige volkskarakter kenschetsen, verdient het volgende wel eenige vermelding.

Te Groote-Meers, dat tot deze gemeente behoort, bestond sedert onheugelijke tijden het gebruik, dat door de inwoners een bejaard jonggezel tot burgemeester werd benoemd, die dan als zoodanig plechtig geïnstalleerd en door de gegoede inwoners feestelijk onthaald werd.

De laatste titularis, de heer Theodoor Smeets, verwisselde vóór eenige dagen het tijdelijke met het eeuwige. De hoogachting, welke hij genoot, bleek uit de groote schare, die zijn stoffelijk overschot grafwaarts vergezelde, uit de deelneming

groote schare, die zijn stoffelijk overschot grafwaarts vergezelde, uit de deelneming der mannelijke en vrouwelijke jonkheid, die een plechtige Hoogmis voor den overledene liet opdragen, waarbij meer dan 200 personen ter communie gingen.

Het kon niet uitblijven, of er werd een nieuwe burgemeester gekozen, die van de 32 uitgebrachte stemmen 28 op zich vereenigde. Ook deze, volgens de *conditio sine qua non*, is een jonggezel, de heer Michiel Wijnen, die op 't feest van de H. Barbara plechtig werd ingehaald. Dat muziek en zang en vroolijke scherts dien dag opluisterden en alles in de beste orde afliep, behoeft niet gezegd. Moge hij zoo bemind worden als zijn voorganger, dan draagt hij zijn eerzaam ambt voorzeker niet zonder eenigen troost. Hij leve

lang, tot genoegen der brave, trouwe lui uit Meers! (Maas- en Roerbode)

Het drama van Mees - Eisloo.

Nadere bijzonderheden.

Eene vreeselijke misdaad heeft groote ontroering verwekt in geheel de Maasstreek.

In Limburg ligt het schoone dorp **Eisloo** en aan de Maas het gehucht Mees, geheel verloren tusschen boomen en hooge dijken, met hagen bekrond. De velden zijn er op vel plaatsen heel diep doorploegd van groote kuilen, laatste getuigenis der verschrikkelijke **overstroming** van 1880.

Het nederige kerkje, geheel van hout gebouwd en met geteerd karton overdekt, gelukt er niet in het kleine torentje boven het groene loof uit te steken.

Zoo rustig en kalm is de aanblik dier streek dat men verbaasd is zulke geweldige hartstochten daar te ontmoeten als die welke een dertigjarig man tot het plegen van eenen

dubbelen moord

hebben gedreven.

Naast den dijk, woont, bij hare moeder, de zestigjarige weduwe Vaesen, een meisje van vijf en twintig jaar, Maria genaamd, jongste der kinderen. Op eenen zoon na, zijn de andere kinderen gehuwd.

De weduwe Vaesen is zeer wel gesteld.

Maria Vaesen was sedert lang lastig gevallen met liefdesverklaringen. Johannes Gielissen, 32 jaar oud, stelde alle pogingen in 't werk om haar tot een huwelijk over te halen.

De minnaar was groot, slink gebouwd, van eene zeer achtbare familie. Maar wellicht was het afgetrokken, geweldig en stug karakter des minnaars oorzaak dat hij het hart der schoone niet kon winnen.

Wat er van zij, toen hij zijne pogingen sag schipbreuk lijdende, uitte hij meer dan eens doodsb bedreigingen. Zelfs durfde Maria niet meer de koeien naar de weide te brengen.

Voortdurend stond Joh. Gielissen overal op den loer om het meisje aan te spreken. Dinsdag ging zij naar Maastricht en nauwelijks wist het de minnaar of hij ging haar opzoeken. Op den trein uitte hij nog doodsb bedreigingen.

Donderdagmorgen om 4 ure bracht de zoon Vaesen als naar gewoonte de koeien naar de weide. De weduwe was nog te bed en Maria stond op om het huiswerk te doen. Die omstandigheid moet aan Gielissen bekend zijn geweest. Immers, toen het meisje met den rug naar de poort zich onledig hield hoorde zij op eens een geritsel achter zich.

Zij keerde zich om en slaakte een luiden snijdenden kreet: daar kwam de minnaar, nu moordenaar, zijne

bedreigingen uitvoeren. Op de teenen was hij nader gesloopen, de oogen vlamdend, een revolver op zijn slachtoffer gericht.

In doodsangst riep de ongelukkige om genade, maar de beul sprak geen woord. Hij vatte haar bij den arm, en zette den loop des revolvers op hare borst.

— Ach dood me niet, riep ze nog, ik beloof u te trouwen, als ge mij laat leven.

Zij rukte zich los, maar een schot knalde en het arme meisje viel achterover, struikelend over een waschtobbe. Zij was in de borst getroffen.

Door het hulpgeroep gewekt en door een akelig voor gevoel voortgezweept, sprong de oude weduwe uit haar bed en ijde in haar nachtgewaad naar beneden.

Zij kwam op het oogenblik, dat de moordenaar schoot.

Razend van wanhoop

sprong de arme moeder op den beul van haar kind toe en greep de hand, die 't wapen omknelde.

— Maria, vlucht! riep ze.

De gekwetste vond nog de kracht om op te staan en bij den buurman Vranken binnen te loopen, waar ze neerstortte.

Vranken liep den hoek om.

Op het oogenblik, dat de 63-jarige vrouw den arm des moordenaars weerhield, uitroepend: vlucht, Maria, had de moordenaar haar toegebeten:

— Dan moet gij eraan.

Het treffend antwoord der oude vrouw verdient bewaard te blijven.

— In Godsnaam, had zij uitgeroepen, schiet dan op mij, maar spaar mijn kind.

Hoe ongelooflijk het ook schijne,

Gelukkig zijn beide slachtoffers nog niet dood. Alhoewel zoo zwak, dat de geneesheeren nog niet durfden overgaan tot het uithalen der kogels, hopen zij beiden te redden.

De broeder van Maria, het slachtoffer, is getrouwd met de zuster des misdadigers.

De dader van den moordaanslag op de dochter, en de wed. Vaesen, heeft zich zoo goed als zeker terstond na de misdaad in de Maas gestort, en is daar verdronken.

Transcriptie

In het jaar achttien honderd zeven en twintig den tweede der maand junij om zes uren des namidags voor ons Anton Brouns Assessor en ambtenaar van den Burgerlijken Stand der Gemeente Stein, distrckt van Maastricht, Provincie Limburg is verschenen Gerard Bours, oud vier en twintig Jaaren, landbouwer, woonachtig in de Veldschuur gemeente Stein, welken komparant ons verklaart heeft dat hij des namidags omtrent ten half drie over den Veldschuurweg met een kar mest gevaren is en komende tegen over het land van Peter Vaessen heeft hij in de karspoor een partie onkruid vinden liggen en als de kar daar gepasseert was, heeft hij het onkruid willen uit malkanderen werpen en den tweede handvol opnemende heeft hij een dood kind van het mannelijk geslacht naekt zien liggen langs den binnekant in het spoor en geheel verschrikt zijnde heeft op Geurt Pepels die daar just aankwaam geroepen en hem het kind gewezen, waar na hij het met de beenen genomen heeft en langs het spoor geleid, waar op ik dadelijk kennis over dit geval aan den heer vrederechter gegeven heb, die mij bevolen heeft ik het kind zoude daar voorzigtig opnemen en door het in een het naast gelegen huis neder leggen tot Smaandags als wanneer hij met zijnen Griffier en den heer Lenfling geneesheer van Beek Smorgens omtrent ten negen uren het dood kind gevisiteerd is geworden in het huis van de weduwe Hendrik Bours in de Veldschuur, waar na Elisabeth van Mulken, dienstmeid woonende bij Peter Vaessen in het uitgaan van de Kerkdeur der gemeente Stein is gearresteerd geworden en voor de Regters gebracht dewelke verklaart heeft dat het kind van haar was en dat zij hetzelfde op den wortelen van Peter Vaessen gebaart had en aan het karre spoor geleid waar na het door de heeren regters geordonneerd is van het kind op den vijfden Junij op de gewoonelijke wijze op het Kerkhof te begraven. Aldus gedaan in Stein den zesden Junij achttien honderd zeven en twintig en heeft de declarant verklaart niet te kunnen schrijven na gedaane voorlezing. De Assessor A. Brouns

Nn van Mulken geboren en gestorven op 02-06-1827 waarschijnlijk vermoord door de moeder: Elisabeth van Mulken.

Het tweede kind van Elisabeth van Mulken: Joannes Andries van Mulken, geboren in Meers-Stein op 19-03-1830 en gestorven in Meers-Stein op 23-07-1835.

De moeder: vrijgezel Elisabeth van Mulken geboren in Meers-Elsloo op 04-04-1800 en gestorven in Meers-Stein op 21-05-1836. Haar ouders waren: Nicolaus van Mulken en Anna Elisabeth Vrancken.

Het verdwenen meisje uit Meers

Op de Koeweide stonden oude knotwilgen. Een paar meisjes uit Meers moesten hier de koeien hoeden. Opeens was er een van hen verdwenen. De overige meisjes zochten overal, maar vonden haar niet. Soms hoorden ze haar zwak roepen. 's Avonds hielp het hele dorp mee zoeken. Nu ook geen spoor van het meisje. Doordat ze nog geroepen had wisten ze dat het meisje niet verdrongen kon zijn. Na dagen zoeken gaven ze de moed op en werd gestopt met zoeken. De ouders van het meisje vroegen de pastoor van Mechelen om een dienst op te dragen. Dit omdat men dacht dat de duivel in het spel was. Jarenlang gebeurde er niets en het voorval was bijna vergeten. Tijdens een zware storm viel een knotwilg om. Toen de knotwilg werd opgeruimd werd het geraamte van het verdwenen meisje binnen de boom gevonden. Zij was vermoedelijk in de boom geklommen en voorover in de holle stam gevallen. Hoewel zij geroepen had en ook gehoord werd, is ze niet gevonden. Zij is in de boom gestorven.

De dame in blauw

In 1955 kwam Koningin Juliana naar Stein om het havenmonument te onthullen. De lagere school was ook met een paar klassen uitgenodigd. Weken vooraf werd het "Oranje boven" geoefend. Toen de grote dag was aangebroken vertrokken de kinderen met meester Janssen en Smeets te voet naar Stein. De kinderen waren vol verwachting en alles liep goed. Ze zouden haar, de dame in blauw, immers zien. Hoe ze eruitzag wist iedereen van de foto in de school. Het was een vrouw met blauwe mantel en witte kraag. Bij "de drie buimkes" was de lol er al vanaf. De helft was al doodmoe. De andere helft moest naar de wc. Gelukkig stonden in de dijk veel bomen en struiken. Na even uitrusten ging de stoet verder. Op de brug zei of zong niemand iets meer. Het gezelschap liep naar de lagere school van Stein, naast het gemeentehuis. De kinderen vielen uitgeteld op een muurtje neer. De kinderen kregen allemaal een vlaggetje met de Nederlandse kleuren. Toen was het tijd om langs de route te gaan staan bij de kerk. De kinderen liepen de berg op langs het "Pittermenke". In de deuropening stond een nors kijkende agent. De kinderen liepen angstig kijkend snel voorbij. Boeven en stoute kinderen werden opgesloten. Bij de kerk gingen de kinderen mooi naast elkaar staan. De spanning was te snijden. De meesters gingen een eindje verderop staan om te waarschuwen als "Ze" kwam. Eindelijk was het dan zover. De kinderen wuifden als idioten met de vlaggetjes. Er voor zorgend de buurman of buurvrouw zo vaak mogelijk te raken. Het "Oranje boven" werd uit volle borst gebruld. Na een paar minuten waren de vlaggetjes stuk. Toen kwamen eindelijk twee zwarte auto's aan. Links en rechts reden enkele motoragenten. Met de resten van de vlaggetjes werd nog harder geslagen. Snel reden de auto's voorbij. Iedereen keek elkaar aan. Opeens riep iemand: "Ik heb haar gezien". Niemand wilde natuurlijk achter blijven en iedereen verklaarde "Haar" gezien te hebben. Op de terugweg was iedereen stil. Op de eerstvolgende tekenles moesten de kinderen tekenen wat ze gezien hadden. Op alle tekeningen stond hetzelfde. Er was een zwarte streep waarop kleine monsters stonden. In met drie vingers bestaande handen met immens grote vlaggen. Er waren ook twee zwarte auto's. In een ervan zat: "Ze". Een blauwe mantel met witte kraag dragend. Op het te kleine hoofd een te grote kroon. Zo moest de koningin er ook uitzien. Niemand heeft ooit toegegeven dat hij niets gezien had. Het was toch een grote teleurstelling voor iedereen. Alleen het "Pittermenke" en die grote agent heeft niemand ooit vergeten. Telkens als er gedreigd werd met het "Pittermenke", waren de kinderen wekenlang braaf. Het uitstapje was toch ergens goed voor geweest. Beschreven door Nico van de Wal uit de Zwarte Laakstraat.

De zwakke sekse

— *De zwakke sekse!* Dezer dagen ontstond te Meers-Elsloo in Limburg een hevige vrouwentwist, die aanving met scheldwoorden en werd voortgezet met klompen, zoodanig, dat men er van tijd tot tijd een op het hoofd van de kampioenen hoorde neerbossen. Eindelijk kregen zij elkander bij het jak en na eenigen tijd van links naar rechts geschommeld te hebben, kwamen zij in den mestpoel terecht, maar van loslaten was nog geen sprake! Al wentelende in de mest bleven zij elkander haarplukken. Toen moest de man van de eene, die ook de broeder van de andere was, tusschen beide komen en met moeite gelukte het hem de vrouwtjes te scheiden! Dat die beide Eva's dochteren, die met loshangende haren en schuimenden mond uit den mestpoel werden getrokken, er niet erg lief uitzagen, zal men zich wel kunnen voorstellen.

Uit de krant "De Gooi en Eemlander" van 18 augustus 1894.

De kaartende Duivel.

Langs de Maas in België stond in de achttiende eeuw een herberg. De klanten waren meestal schippers en vissers. Het was in die tijd toen de Maas nog veel bevaren werd. Op een avond zaten drie mannen verveeld aan een tafel in de herberg. Ze misten een vierde man om te kaarten. Opeens kwam een vreemdeling binnen. Hij was gehuld in een zwarte jas en een zwarte hoed. Er werd hem gevraagd of hij mee wilde kaarten. De vreemdeling stemde toe. Het zat de drie niet mee want de vreemdeling won telkens. Later op de avond viel een van de drie een kaart op de grond. Hij bukte zich om de kaart op te rapen. Hij zag iets wat hem lijkeek liet worden. De vreemdeling had bokkenpoten in plaats van voeten. Lijkeek sprong de man op en liep naar de deur. Het was gebruikelijk dat naast de deur een wijwatervat hing. Hij greep dit en gooide de vreemdeling het wijwater over zijn hoofd. De vreemdeling sloeg met zijn vlakke hand op de tafel. Daarna schreeuwde hij zo hard dat het aan de andere kant van de Maas te horen was. Zijn hand brandde een afdruk in het hout van de tafel. Toen sprong hij op en sprong pardoos door de ruit naar buiten. In het lokaal hing nog wekenlang een geur van solfer. De tafel met de verbrande afdruk van de hand van de duivel werd buiten neergezet. Dit om iedereen te waarschuwen goed op te letten met wie hij omging. Deze tafel is door velen gezien. Dit moet gebeurd zijn met Sint Jan. Ieder jaar waarschuwde men elkaar. "Pas op, het is Sint Jan". Ook verdronken veel mensen op Sint Jan.

Fanfaremuziek

Krantentitel

Limburgsch dagblad

Datum 08-06-1932

Meers-Elsloo.

Maasgeheimen

Dezer dagen werd te Berg aan de Maas een goed gesloten pak opgevischt; bij opening bleek dit te bestaan uit een collectie muziekpartijen. Nadere onderzoekingen brachten aan het licht, dat deze afkomstig waren uit Meers.

Kwaob van 't Pruusinke

Kwaob (Jacob Janssen) was levensgenieter, zwerver en vrijgezel. Hij had een grote voorliefde om in een hooiberg te slapen. Daar hij geen vaste woonplek had, was dit geen probleem. Op een morgen bracht een boer het vee naar een andere wei. Omdat hij later die dag het hooi wilde binnenhalen liet hij het hek open staan. Opeens riep Kwaob vanuit het hooi: "Sjang doog 't vaeke toe, want 't trukt".

Lindendriesstraat-oost

De weg van de huidige Lindendriesstraat-oost heette vroeger "Regte Dorpstraete". De Kampstraat (kamp betekent tuin) in Meers liep vanaf de "Regte Dorpstraete, door de huidige Maas, richting de Jodenstraat in Elsloo. Langs deze weg lagen een tiental huizen en hoven van Meers. Dit gebied heette vroeger "Lènjendrees". Na de huizen van Meers lagen de huizen van Stein en Elsloo en het oude kasteel van Elsloo, waarvan de resten nu in de huidige Maas liggen.

De grens tussen Elsloo en Stein liep midden over de huidige Lindendriesstraat waardoor de huizen van Klein Meers ten zuiden van deze straat tot Elsloo behoorden.

Een van de onderdelen van de grondruil tussen Stein en Elsloo op 23 oktober 1836 was het voor Elsloo verkrijgen van een strook grond langs de Maas waarover zij het beheer had. Elsloo kreeg "de Pas" en de "Steider weien", langs de Dijkweg, om een verbinding over eigen terrein met Meers te krijgen. Dit hing natuurlijk samen met de oorzaak van de eerdere afscheiding van Meers, de slechte verbinding tussen Groot Meers en Elsloo en het feit dat Meers in februari 1836 weer terug bij Elsloo kwam. Stein kreeg de grond vanaf de Geerlingskuil tussen de Nieuwe dijkweg naar Maasband en de Maas.

Cafés in 1900.

Peter Westhovens Lindendriesstraat-west.

Tranchotkaart 1803 met oude grens in Maas getekend (door ons met rood verduidelijkt).

In gesprek met Rien Kraus

Rien is de oudste van de 10 kinderen van de Brabander Kees Kraus en moeder Anj Smeets (Anj van Ties van Pepels Lense). Zijn vader heeft bij de aanleg van het Julianakanaal gewerkt.

Na zijn dienstdienst is Rien van voetbalvereniging "de Ster" in Stein overgestapt naar Havantia in Meers.

In 1959 is Rien met Tiny Vaessen uit Meers getrouwd. Zij kregen twee zoons, Mark en Bas. Zij hebben eerst 1½ jaar na hun huwelijk in Nieuwdorp gewoond.

In die jaren bouwden zij in eigen beheer hun huis in Meers gebouwd. Op 9 maart 1961 zijn zij in dat nieuwe huis in de Lindendriesstraat gaan wonen.

Schoonfamilie Vaessen,
vader Sef, Lies, Sjeng en Giel.
Onder: Gus, Huub, moeder
Anna en Tiny.

Rien voetbalde met Harie van Mulken uit de Kuilenweg in het tweede elftal van Havantia. Het bestuur van Havantia was erg klein en Harie haalde Rien over om samen met hem in het bestuur te gaan. Rien is tussen 1965 en 1970 bestuurslid geweest. Hij heeft het jeugdvoetbal weer nieuw leven ingeblazen. Er kwam weer een A- en B-jeugd. Rien heeft tot 1970 in het tweede elftal gespeeld. Daarna speelde hij tot 1977 in het veteranen elftal.

Na een veteranenwedstrijd, in de derde helft, in café "de Witte Börstel" werd Rien door kastelein Sjèr Claessen gevraagd: "of je slim moet zijn om de dikke trom te slaan in de fanfare". De fanfare had geen dikke trommenslager meer na het vertrek van Wim Wijnen. Daarna heeft Sjaak van Mulken, ook lid van de veteranen en bestuurslid van de fanfare, hem overgehaald om lid van Fanfare Sint Joseph te worden als slagwerker.

In 1978 tijdens de generale repetitie zakte de dikke trom door de poten. Dit mocht op het concours in de Rodahal in Kerkrade natuurlijk niet gebeuren. Daarom nam Rien de combinatietang mee en draaide de vleugelmoeren stevig aan. Na het concours optreden ruimde het bestuur de slagwerkinstrumenten, waaronder de dikke trom, op. Bestuurslid Giel Dehue kreeg de vleugelmoeren van het onderstel van de dikke trom niet los. Hij liep naar Rien en vroeg of hij een tang had om ze los te draaien. Natuurlijk zij Rien en gaf de combinatietang aan de verbaasde Giel. Rien heeft 3 jaar de dikke trom bespeeld en daarna tot 1981de pauken. Van 1983 tot 1998 is hij bestuurslid van de fanfare geweest.

V.l.n.r.: Louis Janssen
(zittend), Nand Ubachs, Giel
Dehue, Rien Kraus, Ward van
Mulken (zittend), dirigent Sef
Pijpers en Mart Cremers.

In 1979 ging de fanfare met de autobussen over beïnzelde wegen naar de landskampioenschappen in Doetinchem. De fanfare heeft daar haar derde oranje wimpel (landstitel)behaald. Daags erna, op zondag, kwamen vele leden weer bij elkaar in café “de Witte Börstel” om feest te vieren. Rien had zich zichzelf kampioen dikke trom genoemd. Thei Cremers en Hub Lemmens hadden het idee om hem hiervoor te eren. Zij hebben een oorkonde en medaille gemaakt voor Rien. Dirigent Sef Pijpers las de oorkonde voor en hing hem de bijbehorende medaille om (zie foto boven).

Bij de installatie van een prins Carnaval in café “de Sjoester” sloeg Rien de dikke trom. De fanfare stond in de zaal. Naast Rien zat wethouder Pie Smeets (lange Pie). Toen de mars af was vroeg Pie: “bèste klaor”. Hierop antwoordde Rien: “jao, dat waore dan 102 slaeg”. Pie vroeg: “mooste die dan tèle?”

In 2014 is Tiny Kraus-Vaessen gestorven. Rien schreef zich daarna in voor een appartement in Stein bij het winkelcentrum. Hij heeft zijn huis in Meers verkocht en woont sinds 9 maart boven de Grous, het Multifunctioneel Centrum Stein. 9 maart was ook precies de dag dat hij 54 jaar eerder in Meers kwam wonen. Op zondagmorgen gaat Rien, zoals vroeger, nog altijd een biertje drinken met zijn vrienden in Café de Sjoester en na de sluiting, in café “De Witte Börstel” in Meers.

Lindendriesstraat-west

Lindendriesstraat-west heette vroeger Koestraat. Via deze weg werden de koeien naar de graslanden bij de Veldschuur en de “Smalle Weerd” gebracht. Deze straat liep ter hoogte van het Heuvelsvoetpad, de latere Winandusstraat, naar Veldschuur. Dit was later een onbegaanbare weg, waar vuilnis werd gestort. De takken van de struiken hingen links en rechts over de hele weg. Deze weg liep in de winter vaak onder water van het maaswater van uit de “Slenk”, een oude Maasarm voorbij de Weerterhof.

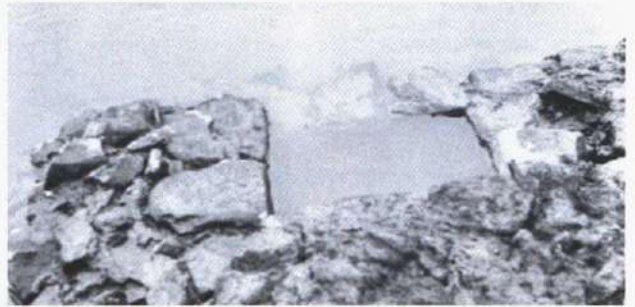
Lindendries (Lènjedrees)

De Maas stroomde tot het begin van de 16e eeuw tussen Kotem en Boorsem naar Geneuth en Meers.

De “landweer”, doornhagen en bomen op een aarden wal, liep van de “Zavel” in Meers naar het “Meerdel” in Elsloo. De “Lindendries” was het gebied tussen de Kampstraat (kammestraot) in Meers, de Maas en de “Landweer” tot aan het oude kasteel van Elsloo, waarvan alleen de fundamenteën zichtbaar zijn bij een zeer lage stand van de Maas (zie foto).

Fundamenteën en resten van de kasteelruïne in Maas.

Toren en hoofdkoker.

Ten westen van de “Lènjedrees” lag de “Kothemerweert” en ten oosten de “Scherren”, een hoger talud. Dit talud, een uitloper van de “Scharberg” met de “Scharremolen”. De uitloper liep tot aan de “Kothemer weert”.

In 1459 is de dijk van de Maas doorgebroken bij Kotem. De oude kerk, de huizen en een gedeelte van het oude kasteel liepen veel schade op door het water. Het oude dorp Elsloo en Meers lagen bij het oude kasteel in de “Lènjedrees”. Er werd in Elsloo een nieuwe kerk gebouwd op een hoger gelegen gebied bij de Maasberg.

In 1553 wierp Herman van Bronckhorst, heer van Stein, een bat (houten beschoeiing langs de oever van de Maas) op tot aan de "Lindendries". Hierdoor beschermde hij zijn kasteel en de eigendommen van zijn onderdanen in een gedeelte van Meers. Rond 1620 werd een gedeelte van het oude slot weggeslagen door het water van de Maas. De Burcht was wel nog bewoonbaar.

Maximiliaan van Bronckhorst, Heer van Stein, heeft in 1626 een grote hoge dijk tot aan de "Lindendries" aangelegd om zijn kasteel te beschermen. Hierdoor vergrootte hij zijn bezit tot aan deze dijk.

In 1638 was het te gevaarlijk om in de oude Burcht te blijven wonen en verhuisden zij naar het verbouwde "Panhuis" (panhuys betekend brouwerij). In 1643 was er een dijkdoorbraak in de "Lindendries" en bij "Genheuth" (fanfarezaal). In de "Lindendries" zijn de huizen van Meers en Elsloo en het oude kasteel verdwenen in het maaswater. De huizen stonden waar nu de Maas stroomt tussen Elsloo en Meers.

Maximiliaan, baron de Mérode en heer van Stein, bouwde in 1720 een bat van het puin van de gemeentelijke schuilkelder van Elsloo.

Kaart van de situatie in het jaar 1000. De "Jodenstraat" in Elsloo en de "Lènjedrees" in Meers zijn hier getekend in de huidige grote bocht van de Maas. Bruine stip: het oude kasteel van Elsloo waarvan de resten nu in de Maas liggen. Rood: Jodenstraat, deze weg loopt van Geulle door het oude Elsloo en het oude Meers naar het huidige Meers. Geel: dorpshaag van Elsloo en Meers, nu te zien: de "Zavel" en het bos na de autoweg. Oranje: veldweg naar Elserveld. **Groen:** de "Lentjwaer".

Vanaf de dijkdoorbraak in 1727 stroomde de Maas door de "Lindendries", een gedeelte van de oude kern van Elsloo met het oude kasteel. Meers verloor toen een tiental huizen en weilanden in de "Lindendries". De huidige loop van de Maas op deze plaats stamt al uit die tijd.

Dit is een pentekening uit 1882 van Jacobus Craandijk. Links liggen de "Scherren", die met de "Lindendries" zijn weggespoeld. Bij de "Scherren" lag de "Scharrenmolen".

De "Scharmolen" lag aan de voet van de Scharberg, op de plek waar tegenwoordig de autoweg naar België ligt. De scharmolen werd qua water gevoed door de beek "de roetsjert". Dit was een "banmolen". Een **banmolen** of dwangmolen, was een molen waar de naburige boeren verplicht waren hun graan te laten malen. Vaak waren deze molens eigendom van de plaatselijke heer of een andere hogere autoriteit, zoals een abdij. Het feodale recht van molendwang is in West-Europa in de twaalfde eeuw ontstaan. De "Scharmolen" werd in 1576 door de Spanjaarden verwoest en vervalt ook aan de Maas.

Circa 1970.
De aanleg van de
autoweg over het
Julianakanaal en de
Maas naar Antwerpen.

Pastoor Erckensstraat

De straat is genoemd naar de eerste pastoor van Meers. Hij was pastoor van 1921 tot 1931. Vroeger heette deze straat "Dorpstraete". Daarna heette de hele weg tot aan de Grote Straat het Meerser-straatje. Vervolgens, tot na de tweede wereldoorlog, heette het gedeelte behorend bij de gemeente Elsloo tot aan de kerk: Kleine Meers. Voor 1900 lagen er maar een paar huizen. Tussen nummer 3 en nummer 5 loopt een "schörkarpad" dat nergens op een kaart staat. Dit is het Meerserdijkvoetpad.

Ondernemers

Anna Vaessen-Janssen op nummer 26 had een kruidenierswinkel in de voorkamer.

In deze straat woonden Bertha van Gennip en Willem Driessen met de huishoud- en ijzerwinkel op nummer 22. Willem was de smid van het dorp. Hij besloeg paarden en maakte en herstelde alle gereedschap. Tevens was hij ook de PLEM-agent. Als ergens het licht uitviel kwam Willem dit oplossen en eventueel de hoofdzekering verwisselen. Hij verwisselde ook de lampen in de houten straatlantarenpalen. Het was interessant om te zien hoe hij, gezeurd met touw en met de kromme ijzers aan de schoenen, in de palen klom.

Op nummer 23 was en is Café "De Witte Ballon". Het café met danszaal was jarenlang in het bezit van de ouders Maesen-Penders. De zonen Louis en Chris hebben deze zaak decennia lang uitgebaat. Nu wordt deze al jaren uitgebaat door Betsy Janssen.

Het café van Sjeng Brouns en Marie Devoi werd op nummer 13 uitgebaat door Marie. Sjeng had zijn taxibedrijf en reed in een grote Amerikaanse slee.

Op nummer 4 was een kruidenierswinkel die gerund werd door Wim Janssen en Tin Lacroix, later door Dora Janssen. Daarna was er de bakkerij van Piet Diederer gevestigd en daarna bloemboutique Monique.

Nu is aan de achterkant van dit pand de tearoom "The horse and hound" gevestigd. De tearoom wordt gerund door Jan Janssen, de zoon van Wim en Tin, samen met zijn eega Mirjam.

Er tegenover op huisnummer 5 was vroeger de bakkerij van Lorke van Mulken en de kruidenierswinkel van eega Nes Op den Camp.

Sjeng Vaassen had op nummer 2 een fietsenwinkel.

Ernaast in de schuur had Thieu Vaassen en Jet van Daal hun kolen- en oliebedrijf.

In gesprek met Pie Meijers

Pie is in 1932 geboren Dijkweg 3 in het huis van Sjang Vranken en Rosalie Braekmans.

In 1934 hebben zijn grootouders Jan Willem Janssen en Elisabeth Goossens het huis gebouwd in de Pastoor Erckensstraat, waar Pie daarna altijd heeft gewoond. In 2017 zijn zij naar Stein verhuisd.

Na de militaire dienstdienst en de Kweekschool heeft Pie als onderwijzer gewerkt in de lagere scholen van achtereenvolgens Meersen en Beek.

In 1958 is Pie getrouwd met Mia van Wegberg. Zij hebben 2 kinderen, Stella en Giso, in hun gezin opgenomen. Zij woonden in het huis van zijn ouders.

Vanaf 1961 tot 1989 was Pie als wis- en natuurkundeleraar verbonden aan de Mulo in Stein. Door de fusie met scholengemeenschap Groenewald in Stein is Pie vervroegd met pensioen gegaan.

1933
Aan de Dijkweg.
Van links naar
rechts:
Marie Berghs-
Janssen, Fien
Berghs, Maria
Meijers en Pie
Meijers.
Duitse herder
met de jongen in
de mand.

In de Pastoor Erckensstraat stonden voor de tweede wereldoorlog nog niet zoveel huizen. Pie heeft zijn jeugd vooral in "de koele" doorgebracht met de jongens uit de grote gezinnen uit de buurt, van Schoubroeck en de neven Vaessen. Tussen hun straat en het klooster stonden geen huizen. Alleen de houten keet van de familie Doorke Smeets en Nelke Aerts. Zodoende had niemand last van hen. Ze konden naar hartenlust spelen en ravotten. Doorke Smeets had een paard en wagen en ging in de zomer met een aantal kinderen uit de buurt naar de speeltuin in Lindenheuvel-Geleen. De kinderen zaten allen op de plateauwagen en rondom bungelden de benen over de rand van de wagen.

1935 Voor hun
pas gebouwde
huis toen: Kleine
Meers 24,
nu: Pastoor
Erckensstraat
24.
Van links naar
rechts:
Pie Meijers,
Sjeng Vaessen
en Lies Vaessen.

In “de koele”, waar in vroegere tijden bij dijkdoorbraken, de Maas gestroomd heeft, lag veel kiezel. Alle mensen van Meers haalden hier de kiezel die zij nodig hadden. Zodoende waren veel kuilen in dit laaggelegen gebied, dat werd opgevuld met het afval van de Meersenenaren, dit was een druppel op de bekende gloeiende plaat. Eind jaren vijftig van de vorige eeuw werden de “De koele” versneld gevuld door DSM en het huisvuil van de omringende dorpen. “De koele” liep van het klooster (nu Franciscushof) tot de Kuilenweg over het voetbalveld van Havantia tot aan Veldschuur.

In “de koele” werden hutten gebouwd door takken over de kuilen te leggen. Uiteraard is vuurtje stoken ook een geliefde bezigheid. Hout en takken waren genoeg aanwezig. Soms hoefden zij niet naar de kapper, dan waren de haren door het vuur geschroeid.

Bij veel regenval en in het najaar en voorjaar stonden de vele kuilen onder water en werden er vloten gebouwd. Wim van Schoubroeck had voor ieder probleem een oplossing. Voor de vloten werden lege benzineblikken en planken of oude deuren gebruikt.

In “de koele” waren vele kleine en 3 grote kuilen te weten: de “grwaotte koel” of “kwakkertekoel”, waar het regenriool van de Grotestraat in uit kwam. De “kwakkertekoel” was heel vies en diep.

In de “vèsjkoel” bij Veldschuur, werd met een “vaatsmènjel” gevist door te muren (met de voeten bewegen) dan kwamen de vissen in beweging. De mand werd als treknet gebruikt en boven het water getild zodat het water eruit liep en hopelijk vis achter bleef. Dan was er nog de “zwömkoel” die lag bij het klooster.

Vaak gingen zij uiteraard naar huis met natte voeten. Dan gingen ze bij van Schoubroeck de voeten en kousen drogen door de voeten onder op de Brabantse kachel te houden.

In de winter schaatsten zij in “öt kumpke”, waar het ijs goed was en weinig water onder stond. Zodra het een paar dagen gevroren had zakte het water en brak het ijs. Hier gingen zij “zwikske lopen”, het was de sport om niet in het water te vallen. Als er teveel water op het ijs stond was er geen lol meer aan te beleven en dan gingen ze naar “de koele” waar het grondwater wel in de kuilen bleef staan en het schaatsen wel een pretje was.

Anna Elisabeth Goossens, oma van Pie Meijers in de Meerserse klederdracht.

Geboren 7 april 1864 en gestorven op 1 juli 1953 en getrouwd met Jan Willem Janssen en wonende Grotestraat 62.

Zij veegde het stro bij elkaar op het boeren erf.

Limburg in oorlogstijden

In het midden van de eerste eeuw v. Chr. kwamen de Romeinen onder leiding van Julius Caesar het huidige Limburg binnenvallen. Onder leiding van Ambiorix boden de Keltische Eburonen weerstand. Ambiorix slaagde er in om anderhalf Romeins legioen te verslaan, Julius Caesar verklaarde daarop de Eburonen vogelvrij, waardoor deze verdreven werden uit Limburg. Op uitnodiging van de Romeinse bezetters namen Germanen van de Rijn oevers hun plaats in. Limburg werd onderdeel van de Romeinse provincie Gallia Belgica. Dit duurde tot in de 3 eeuw. In de lage landen zou Limburg het oudste gebied zijn geweest dat overging op het christendom. In de 4e eeuw is er sprake van een bisschopszetel in de regionale hoofdstad Tongeren, die door Materius zou zijn gesticht. Servatius zou de bisschopszetel naar Maastricht hebben verplaatst. Door de Romeinen kwam het katholieke geloof en de bevolking groeide flink en het vruchtbare land langs de Maas en vooral in Zuid-Limburg werd in cultuur gebracht en er was welvaart in dit gebied.

Na de Romeinen kwamen de Franken van het jaar 358 vanuit het oosten en noorden naar Limburg en deze overheersing duurde tot 451. Toen waren er de Merovingers tot het jaar 751. Daarna de Karolingers met Karel de Grote welk zijn rijk tot bijna aan Limburg grensde. In de 9^e eeuw roofden in Limburg de Vikingers.

De "Limburgse Successieoorlog" was een serie van conflicten tussen 1283 en 1289.

De Slag bij Woeringen vond plaats op 5 juni 1288 en was het einde van deze oorlog. Woeringen (Duits: *Worringen*), ligt in het huidige Duitsland en is nu een stadsdeel van Keulen. Na de Slag bij Woeringen die werd gewonnen door hertog Jan 1^e van Brabant en kwam het hertogdom Limburg in het bezit van de hertog van Brabant.

De "80 jarige oorlog" van 1566 tot 1648 met een Spaanse overheersing in 1579.

In 1632 wordt Maastricht ingenomen door de Spanjaarden. In 1636 werd Sittard geplunderd en brak er de pestepidemie uit.

Tijdens de "Hollandse oorlog" van 1672 tot 1678. De aanvoerlijn over de Rijn voor het Franse leger werd bedreigd en werd nu via de Maas gebruikt. Maastricht had de eerst slag gewonnen van de Fransen doch in 1673 werd Maastricht toch veroverd.

Tijdens de "Napoleontische oorlogen" van 1789 tot 1815 werd Limburg bezet door Frankrijk. In 1795 werden de "Limburgen" bezet door de Fransen. In 1812 werd het huidige België en Nederland bij het Napoleons keizerrijk ingelijfd. Alle ongehuwde mannen van 20 tot 25 jaar werden verplicht tot het toetreden bij het leger van Napoleon. De slag bij Waterloo werd 18 juni 1815 door Napoleon

verloren mede door de hulp van Engeland en Pruisen.

Het Hertogdom Limburg ontstond in de elfde eeuw als een leen in het Hertogdom Neder Lotharingen ten noordoosten van Luik. Limburg is genoemd naar de burcht "Limbourg", gelegen aan het riviertje de Vesdre in de Ardennen, die de zetel was van een middeleeuws vorstendom waarvan ook een gedeelte van het Maasland ten noorden van Luik deel uitmaakte. Koning Willem 1^e gaf officieel deze naam aan deze provincie in 1815.

De Verenigde Provinciën en

De Zuidelijke Nederlanden waren in 1815

Samengevoegd tot het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden onder koning

Willem I, met het groothertogdom Luxemburg in personele unie.

De Belgische Revolutie, Belgische opstand of Belgische omwenteling is de burgerlijke revolutie in 1830 tegen koning Willem I, die tot de onafhankelijkheid van België heeft geleid. Willem 1^e had, zoals alle Europese regimes van na 1815, een autoritaire regeerstijl. Zo voortvarend als hij de economie stimuleerde, zo conservatief was zijn politiek. In bestuur en legerleiding waren de Zuid-Nederlanders zwaar ondervertegenwoordigd, hoewel ze een groter deel van de bevolking en het leger uitmaakten. De taaldwang zorgde voor de nodige weerstand in het Zuiden, waar niet alleen Wallonië Franstalig was, maar ook de adel en de bourgeoisie van Vlaanderen. De katholieken, die de meerderheid van de bevolking uitmaakten, eisten vrijheid van onderwijs en godsdienst.

Een opvoering van de opera "De Stomme van Portici" van Daniel Auber op 25 augustus 1830 in Brussel was de aanleiding tot georganiseerde rellen van Fransgezinde separatisten, gevolgd door volksrumoer, dat door de burgerij met een inderhaast gevormde Burgerwacht, in bedwang werd gehouden. Het Voorlopig Bewind van de Zuidelijke Nederlanden riep op 4 oktober 1830 de onafhankelijkheid uit. Het regeringsleger reageerde op de kleine troepenmacht die de nieuwe Belgen in Brussel verzamelden, maar was niet voorbereid op een guerrillaoorlog in de nog middeleeuwse straten van de steden. Na gevechten her en der geraakte het leger in ontbinding en werd het bijna geheel uit de zuidelijke provincies verdreven, als het al niet overliep naar de Belgische zijde. Een Nationaal congres werd verkozen, een staatsvorm, de constitutionele monarchie, en de liberale Grondwet werd uitgevaardigd en de Duitser Leopold Saxen – Coburg als koning Leopold 1^e werd aangesteld. Limburg is tussen 1830 en 1839 in Belgische handen, op de vestingen Maastricht en Mook na.

Bij de inwerkingtreding van het "Verdrag van Londen" op 19 april 1839 werd de provincie opgesplitst in een Belgische en Nederlands Limburg. Nederlands Limburg was een integraal bestanddeel van het Koninkrijk der Nederlanden en van de Duitse Bond. Op 11 mei 1867 werd dit opgeheven door het verdrag van Londen. Nederlands Limburg werd nu de elfde provincie van Nederland

Op 4 augustus 1914 viel het Duitse leger België binnen, dit was het begin van de eerste wereldoorlog. Nederland verklaarde zich neutraal.

Toen Nederland aan het einde van die oorlog vluchtende Duitse troepen toestemming gaf om over Nederlands grondgebied snel Duitsland te bereiken en Nederland vervolgens óók nog eens asiel verleende aan de vluchtende Duitse keizer Willem II, was voor België de maat vol. Op het moment dat de geallieerde overwinnaars in 1919 in Parijs om de tafel gingen zitten om Europa opnieuw in te delen, eiste de Belgische minister van Buitenlandse Zaken Paul Heymans als straf voor de Nederlandse houding de volgende gebieden op: Zuid-Limburg ten zuiden van Roermond, plus heel Zeeuws-Vlaanderen, plus de Westerschelde. Maar Engeland, Frankrijk en de Verenigde Staten steunden de onhandig opererende Belgische minister daarin niet.

Hier verloor Hitler een belangrijke troef.

Ondanks het neutraliteitsverdrag tussen België en Duitsland, liet Hitler door de generale staf van het leger in 1939 plannen uitwerken om erfvijand Frankrijk te overrompelen. Dit zou gebeuren door België binnen te vallen en zo Frankrijk in de onbeschermden flank aan te vallen. De rest van de Franse grens was immers door de Maginot-linie wel beschermd. Hierbij zouden ondermeer valschermtroepen ingezet worden om de bruggen en versterkingen in Wallonië in handen te krijgen. Om de pantserdivisie gemakkelijk doorgang te verlenen. Het hoofdkwartier van generaal Karl Student was in Keulen gevestigd. Op 19 januari 1940 kreeg majoor Reinsberger de opdracht de geheime plannen per trein naar Keulen te brengen. Bij een stop te Munster ontmoette majoor Reinsberger majoor Hoenemann een oude bekende. Hoenemann, een gebrevetteerd legerpiloot, besloot na een copieus avondmaal om zijn vriend Reinberger, tegen alle reglementen en bevelen in s'anderdaags met zijn klein vliegtuigje (een Messerschmidt) naar Keulen te brengen. Reinberger liet zich ompraten en beiden vertrokken op 10 januari 1940 richting Keulen. Onderweg passeerden zij enkele hevige mistbanken waardoor Hoenemann de richting kwijtraakte omdat hij op zicht navigeerde. Toen ze op een bepaald moment de Rijn meenden te herkennen, bleek dit de Maas te zijn. Toen hen dit duidelijk werd, schakelde Hoenemann in zijn zenuwachtigheid de motor af. Het gevolg was dat ze op deze plek

een noodlanding moesten maken. Reinberger bewust van het belang van zijn flater, vroeg aan Vuchtenaar Engelbert Lambrichts, die in deze wei bladeren bijeen kamde, om lucifers. In de naburige wei trachtte de officier de belangrijke documenten te verbranden. Dit slaagde maar gedeeltelijk door het vlugge optreden van de Grenswacht. Korporaal Gerard Rubens wist het vuurtje te doven en de twee Duitsers aan te houden. Onderzoek van de documenten was aanleiding om groot alarm te slaan in België. Hitler moest zijn directe aanvalsplannen uitstellen. Vier maand later op 10 mei 1940 kwam de vloed toch door de inval in Nederland en België.

Hier viel
Met documenten zwaar
De eerste
Duitse Adelaar
Jong en oud
Heuge het u goed
Vier maand later
Kwam de vloed

Hoewel Nederland bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog in september 1939 zich opnieuw neutraal had verklaard, viel Duitsland op 10 mei 1940 Nederland (evenals België en Luxemburg) toch binnen. Adolf Hitler liet op vrijdag 03 uur 55 Nederlandse tijd de invasie op Nederland inzetten. Het slecht bewapende Nederlandse leger werd snel door de Duitsers onder de voet gelopen. Binnen een dag was Limburg ingenomen. De bruggen bij Stein en Elsloo werden door de verdedigers opgeblazen, doch dit deed de Duitsers niet, de snelle en goed uitgeruste voorhoede van de zevende Duitse infanteriedivisie aan de oevers van de Maas. Leden van de genie sloegen een pontonbrug over de grensrivier. Zonder enige vorm van tegenstand trok de voorhoede verder naar het westen, richting de Zuid-Willemsvaart. Met de capitulatie van Nederland op 14 mei trok het Belgische leger terug richting Franse grens. Op 28 mei capituleerde ook België. September 1944 werd zuid-Limburg bevrijd door de geallieerden.

Het bombardement op Geleen, 5 oktober 1942.

Staatsmijn Maurits na het bombardement.

Voor de piloten van de RAF was op 5 oktober 1942 de stad Aken het eigenlijke doel, inclusief een gebied met een omtrek van dertig kilometer. In de richting van Geleen vliegend, waanden de piloten zich op koers naar Aken. Daarbij hebben zij Staatsmijn Maurits en de bijbehorende Cokesfabriek zo goed als zeker met de even grote Mijn Anna en de cokesfabriek in Alsdorf verwisseld. De fatale gevolgen zijn bekend. Geleen in plaats van Alsdorf werd gebombardeerd. Het Mauritscomplex ligt even ver van de rivier de Maas als de Mijn Anna van de rivier de Worm. De door fakkels, lichtkogels, wolken en fabrieksrook oplichtende Maas lijkt bij slecht weer op het kronkelige riviertje de Worm. De stroken met bos langs de Maas lijken op die rond Aken.

De nachtfoto's die tijdens het bombardement werden gemaakt, lieten de piloten later duidelijk zien welke vreselijke fout zij hadden gemaakt. Meer dan 250 bommenwerpers van de geallieerde luchtmacht dropten meer dan 12.000 brand, fosfor- en brisantbommen boven Geleen. De bommenregen zaaide dood en verderf in de "waeredstad". Meer dan 84 inwoners kwamen om en vele gewonden. Van 60 woningen bleef niet veel meer over. Vele panden iepen schade op. Circa duizend mensen raakten dakloos.

Na de oorlog werd in 1949 Duits grondgebied door Nederland geannexeerd. Negen kleinere stukken werden bij bestaande Limburgse gemeenten gevoegd, het grootste gebied (41,34 km² met 5665 personen) was Selfkant, dat werd bestuurd als Drosstambt Tudderden. Het gebied werd in 1963 aan Duitsland teruggeven. Tot 2002 was de provinciale verbindingsweg N274 nog Nederlands gebied.

Na de bevrijding van Zuid Limburg oefenden de Engelsen aan de Maas op de koeweide in Meers om de oversteek van de Rijn bij Arnhem te oefenen. De evacuatie was tussen 4 en 10 januari 1944. De soldaten hielpen bij de evacuatie van de bewoners met huisraad en het vee. De rest van het huisraad werd op een slaapkamer opgeslagen en de deur werd verzegeld. De inwoners werden in Stein, Urmond, Elsloo en omgeving bij familie of vrienden opgevangen. De bruggen van Stein en Elsloo waren opgeblazen en zodoende moest er een grote omweg worden gemaakt.

Na het vertrek van de Engelse militairen moesten de huizen ontsmet worden. Op 28 maart was Meers weer vrijgegeven en konden de mensen in hun huizen terugkeren. De wegen zijn door de tanks stuk gereden met diepe sporen. De velden en weilanden waren omgeploegd door de tanks en bomen en afasteringen waren verdwenen.

De huizen waren beschadigd en vervuild. Alle hout (deuren, vloerdelen, poorten en ladders waren in de kamers klein gemaakt en opgestookt. De huizen moesten opgeknapt, schoongemaakt en geschilderd worden. De opgeslagen goederen waren deels verdwenen.

De totale schade bedroeg ongeveer Fl.100.000. De schade werd voor 45 % vergoed. Het duurde tot 1947 totdat de wegen opnieuw waren aangelegd en het grondgebied was geëgaliseerd door de werkloze arbeiders.

Tweede wereldoorlog

Nederland bleef bespaard van de oorlog van 1914-1918.

Tijdens de mobilisatie in de tweede helft van 1939 werden 40 kazematten aan de westzijde van het Juliana kanaal gebouwd om de vijand tegen te houden en 900 stuks langs de maas en IJssel.

De kazemat aan het Juliana kanaal bij Meers en Stein.

Op de foto: Fien Voncken uit Elsloo.
In de jaren zestig van de vorige eeuw
zijn de meeste kazematten opgeblazen.

Tussen de kazematten werden dubbelwandige houten vuurstellingen geplaatst met zand en kiezel ertussen. Hier achter knielden de soldaten met geweren en handgranaten. Onder de bruggen waren springladingen aangebracht om deze bruggen op te blazen. Aan de oostkant waren betonnen muren van 80 centimeter hoog met stalen staven van 1½ meter met prikkeldraad.

Op 9 mei 1940 vielen de Duitse legers Nederland binnen. Nederland had 4000 reservisten en Duitsland 100.000 goed getrainde militairen en 700 vliegtuigen. De eerste Duitsers hadden Nederlandse fietsen en de Nederlandse uniformen over de Duitse uniformen om de bruggen in te nemen, per brug met 10 man waarvan enkele Limburgs sprekende Selfkanters.

In de nacht van 9 op 10 mei begon de Duitse oorlogsmachine te rollen en de Duitse luchtmacht vloog richting Nederland en België. Tegen de ochtend kwamen de overvallers bij de bruggen aan en overvielen het wachten en maakten de brugladingen onklaar. De Nederlandse reservisten hadden de kazematten verlaten. De brug van Elsloo werd door de Duitsers nog niet gebruikt en werd door de Nederlanders opgeblazen. De Duitsers die nu via Elsloo kwamen gingen met rubberen bootjes het Juliana kanaal over. De in Meers gevangen genomen soldaten werden met een aantal Belgische soldaten naar kampen in Duitsland afgevoerd en keerden in juni huiswaarts. De 7^e Duitse infanterie divisie begonnen aan de oversteek van de Maas met een pontonbrug om België binnen te vallen. De volgende troepen 14.000 infanteristen aangevuld met 6.000 paarden met karren en kanonnen.

De vernielde
kanaalbrug bij
Elsloo.
De brug met bogen
werd in WO2 door
Nederlandse
soldaten
opgeblazen.

In juni 1940 werden de brugdelen met zware drijvende bokken uit het kanaal gehesen en afgevoerd naar Stein, waar de onderdelen werden gebruikt om andere bruggen te repareren. Vanaf nu kwam een veerdienst in bedrijf om de verbinding met de landerijen aan de Maas, het dorp Meers en België te herstellen.

De oversteek van de Maas door de Duitse militairen van Elsloo naar de Hal in Kotem België. 6000 paarden liepen 3 dagen te voet naar België en de pontonbrug over de Maas werd afgebroken.

December 1941 de toneelclub vroeg toestemming voor de uitvoering van het stuk "Tropengang". De uitvoering werd verboden omdat de inhoud niet strookte met de Duitse opvatting over cultuur.

Naakte Duitse militairen.

Toen eind 1944 zuid Limburg werd bevrijd kwamen de vluchtende Duitse militairen bij Make Devoi de Maas over. Zij waren naakt met alleen hun geweer bij zich. Bij het café van Make kwamen zij naakt om eten vragen. Dochter Roos gaf hun de ingereigde appels en peren, die achter de "stoof" droogden, mee om de honger te stillen. Naakt met de kransen fruit en de geweren liepen ze verder naar de stoffen winkel van Martien Driessen. Hier eisten ze de "Koelpungels" en trokken deze aan. Een soldaat had nog geen kleren en met het geweer in de aanslag eiste hij de kleren van Martien. Zij liepen verder richting Veldschuur, Martien naakt achterlatend, om Duitsland te bereiken.

Hongerige SS'ers.

De vermoeide SS'ers wilden bij Sjang Lambrichts in de Grotestraat overnachten. Zij hadden honger en haalden bij Cornelia Brouns (Grotestraat 1) roomboter en bij Tina Claessen-Op den Camp (moeder van Sjèr de "Börstel" een konijn. Dit moest met vlees van slagerij Pie Lambrichts bij oma van de "Sjupper" gebraden worden. Het eten van het vlees kwam er niet van want ze moesten vluchten. Het vlees en het konijn werd bij de eigenaren terug bezorgd.

Radio's en herenrijwielen invorderen.

Op 24 juli 1942, tijdens de bezetting door Duitsland, werden de burgemeesters aangeschreven door Binnenlandse Zaken tot invordering van alle radio's en Herenrijwielen.

In 1943 moesten alle radio's ingeleverd worden zodat er geen contact gemaakt kon worden met radio oranje. Er werden oude radio's opgekocht en ingeleverd en de nog goed werkende radio's werden verstopt.

Hypolith Devoi verstopte zijn radio goed ingepakt in een doos bij Lambert Muris op de hooizolder, de "euverdèn". Tijdens het dorsen in het najaar in de schuur viel de doos omlaag. Wonder boven wonder had de radio maar een kleine deuk. Toen de bevrijding een feit was werd de radio in het raam bij de straat harde muziek gedraaid en werd er gedanst en gezongen op straat.

Op 28 maart kon iedereen weer huiswaarts keren. In augustus 1945 werden oranje- en bevrijdingsfeesten georganiseerd met bevrijdingsoptocht en dansavonden.

Het verzet

Het verzet in Meers werd gecoördineerd door het hoofd van de lagere school in Meers, de heer Hubert Meijers. Een Joods ouderpaar, de heer en mevrouw Wiener, werd op de schoolzolder ondergebracht. Wanneer de kinderen iets hoorden op de zolder werd door de onderwijzers gezegd dat er ratten rondliepen. Trina Martens en familie zorgden voor brood en melk en zetten dat in de school. Hubert Meijers of juffrouw Goossens tikten op de tegels in de gang de melodie van radio Oranje als alles veilig was. Het zolderluik ging dan open en lieten de onderduikers en touw zakken. Zij hesen de korf met voedsel op. Het echtpaar had 2 kinderen, "Charlie" zat bij de familie Meijers en de zus "Hennie" zat bij het gezin van juffrouw Goossens. Bij de familie Meijers liepen onderduikers, joden en piloten in en uit, wat niet ongevaarlijk was. Bij hen op zolder zaten Chris de Gier en Jeu Meijs. De burens, de familie Vaessen, zorgden voor de voedselvoorziening van de onderduikers. Vanaf oktober 1943 was er sprake van een intensief verkeer tussen Nederland en Zwitserland. Dankzij de strikte scheiding tussen de vluchtelingenroutes en de koerierslijn van en naar Zwitserland. Verzetsstrijder Le Jeune vond een nieuwe grensovergang ter hoogte van het dorpje Kleine Meers. De "Zwitserse Weg", een vluchtroute via Meers naar Zwitserland werd opgezet. Hoofdonderwijzer Meijers zorgde ervoor dat Le Jeune veilig de Maas kon oversteken. Meijers verrichtte ook af en toe koeriersdiensten naar Belgisch Eysden. Na het wegvallen van de route via Parijs werd een vluchtroute via Meers, Leuven en Brussel naar Zwitserland. Meester Meijers ging vaak heel vroeg rond 4 uur de Maas over met de boot van Toon Berghs naar Belgisch Eysden en vandaar de trein naar Leuven waar hij "monsieur Jean" en "monsieur Pierre" ontmoette. Over en weer werden gegevens uitgewisseld en hij kreeg, klein geschreven en verstopt in twee vulpotloden, informatie mee over de Franse verdedigingslinie. Hubert Meijers betrok mejuffrouw A. Goossens, onderwijzeres in Meers, bij het koerierswerk om de gegevens in de vulpotloden naar de Ceintuurbaan in Amsterdam te brengen. Het Belgische paspoort in het verzet van meester Meijers was: "Hubert Claessen, Lange Weide 104 te Uikhoven". Als Toon Berghs meester Meijers of Juffrouw Goossens de Maas over zette stonden de politieagenten Burgerink en van Loon. Zij stonden aan de Maas te wachten tot alles goed ging. Zou Toon worden aangehouden, dan heette het dat hij tabak smokkelde vanuit België. Ook zette hij piloten, onderduikers en joden over.

Hubert Meijers gaf leiding aan een gevormde actieve verzetsgroep. Begin september kwam het tot een schietpartij tussen deze verzetsgroep en tientallen zwaarbewapende Duitse militairen die zich bij de brug hadden ingegraven. De 40 Duitse militairen gaven zich over en werden krijgsgevangen gehouden in Meers. Hubert Meijers had herhaaldelijk ontmoetingen met andere verzetsgroepen in Leuven. Ook haalden ze blanco paspoorten in Mechelen aan de Maas voor piloten, onderduikers en Joden de grens over te brengen. Zij zorgden ook voor het transport van bonkaarten per fiets en trein naar Noord-Brabant

Onderwijzer Meijers ontsnapte maar net aan de arrestatie. Op 4 juli 1944 werd het gouvernement getipt over het schoolhoofd uit Meers. Een telefonist op het provinciehuis in Maastricht, J.A. Knoop, had het gesprek afgeluisterd. Hij liet Meijers meteen waarschuwen. Deze nam het zekere voor het onzekere en dook tijdelijk onder. Enkele dagen later verscheen de Sipo (Sicherheitspolizei) in het Maasdorpje Meers.

Jan Willem Berix, geboren Op de Weert 12 april 1907 en opgegroeid in de Laak was kapelaan van de Sint Pancratiusparochie te Heerlen en kwam in 1941 in conflict met de bezetter.

Als verzetsstrijder regelde hij met artsen en gemeenteambtenaren vrijstellingen voor jongens die werden opgeroepen voor de Nederlandse Arbeidsdienst of voor tewerkstelling in Duitsland.

Hij zorgde voor onderduikadressen en zorgde ook voor hun levensonderhoud. Zijn verzetsnaam was: "Giel".

Mommersweg 1.
Het huis waar hij
het grootste deel
van zijn Jeugd
doorbracht.

Alle particuliere verzetsorganisaties werden door hem gebundeld tot een groep die zich aansloot bij de Landelijke Onderduikers. Hij werd leider van het district Heerlen. In 1944 werden bij een diefstal van bonkaarten in Sittard drie verzetsstrijders opgepakt. Na lange verhoren noemde een van hen de naam van kapelaan Berix. De "Sipo" begon een klopjacht op de kapelaan en op 23 maart 1944 moest hij zelf onderduiken. Kapelaan Berix nam op 24 juni deel aan een vergadering van districtsleiders in Weert. Door verraad werden alle districtsleiders gearresteerd en naar het kamp Vught gebracht. Kapelaan Berix bleef zwijgen ondanks zware mishandelingen en op 6 september werd hij per trein naar Oraniëmburg in Duitsland vervoerd en tewerkgesteld in de Heinkel vliegtuigfabriek. Hier werd hij besmet met dysenterie. Lichamelijk een wrak werd hij in oktober via Sachsenhausen naar Bergen-Belsen gebracht en kreeg vlektyfus door de onhygiënische toestanden en overleed 13 maart 1945.

Een gedenkwaardig verhaal uit het verzet

Een Duitse artillerie Luitenant zwemt op zondagmorgen 17 september 1944 de Maas over en komt in het donker in Meers terecht, met alleen een pistool in de hand. Hij klopte op de voordeur van het huis aan van Hubert Meijers en roept: "Aufmachen! Deutsche Wehrmacht". Hij vraagt waar het dichtstbijzijnde Duitse troepenonderdeel is. Meijers kijkt verbluffend en antwoordt in het Duits: kort in de buurt, maar ziet dat hij gewond is aan zijn been en laat hem binnen. De vrouw des huizes verzorgt de wond en bezorgt hem warme kleding. De Duitser legt zijn pistool op de tafel en Hubert neemt dit en roept zijn kompanen. Er was net een vergadering van de "Oranjeweerstandsgroep" gaande. De Duitser laat zijn militair zakboek zien, wat werd ingenomen en werd met respect behandeld in overeenstemming met de Conventie van Geneve. Hij krijgt een Duits Wehrmacht tenue en warme soep. De Duitser zegt dat zij een nieuw moordwapen hebben en de oorlog nog lang niet verloren is, waarop Sef Vaassen zegt: Het nieuwe moordwapen dat jullie hebben is: Die "weisse Fahne". Na een nacht slapen werd de Duitser in een auto geplaatst en naar de Maas gereden waar hij naar België werd geroeid en aan de Amerikanen werd overgeleverd. Hij bedankte Hubert Meijers voor zijn menselijke gedrag. De Duitser werd naar Engeland in krijgsgevangenkampen gebracht. Na de oorlog heeft meester Meijers het militair zakboek in Düsseldorf bij de ouders van deze Duitse officier teruggebracht. In 1948 keerde hij terug in Duitsland. In januari 1952 heeft de Duitse officier in Meers Hubert Meijers met zijn kompanen bezocht en zij hielden regelmatig schriftelijk contact.

Evacuatie bewoners Meers, Veldschuur en Maasband in januari 1945

Het zuidelijke deel van Nederland - beneden de grote rivieren - werd bevrijd in de herfst van 1944. Op 18 september 1944 werden Elsloo en Stein bevrijd door leden van Reconnaissance Company, 67th Armored Regiment (2nd Armored Division).

De Second Army Troops uit het Verenigd Koninkrijk hadden besloten te oefenen met amfibietanks om de Maas bij Meers over te steken. Het Engelse leger had daartoe de burgemeesters van Elsloo en Stein opgeroepen alle inwoners van Meers, Veldschuur en de Maasband te evacueren. Ten behoeve van deze oefeningen over de Maas was het nodig om alle gebouwde en ongebouwde eigendommen te vorderen. Op 7-10-1944 werd daartoe schriftelijk een verzoek gericht aan de burgemeesters om over te gaan tot het registreren van alle evacués. Op 17 november 1944 ontvangen de burgemeesters van Stein en Elsloo van de „Town Major” van het Engelse Militaire Gezag dat huizen en gebouwen voor het geallieerde leger zal worden gevorderd.

Per brief wordt op 20 december 1944 door de Britse strijdkrachten de gebouwen en terreinen gevorderd gelegen in de gehuchten Meers, Maasband en Veldschuur om te dienen als oefenterrein met amfibietanks. Van begin januari 1945 is er een handgeschreven verslag over de bespreking tussen een Engelse majoor Mr. Brown, een adjudant en een hofmeester. Die bespreking had betrekking op de gang van zaken over de evacuatie van Meers, Maasband en Veldschuur. Uitgebreide documenten betrekking hebbend op de vorderingen van huizen en inkwartieringen zijn in het archief bewaard gebleven. De inwoners moesten lijsten invullen wat ze ter beschikking hadden aan hoeveelheid voedsel, geneesmiddelen, zeep, schoonmaakspullen, levende have, brandstoffen, motorvoertuigen en fietsen. Tevens moest daarop vermeld worden hoeveel mensen in een huis woonden met hoeveel kinderen en of er zieke personen waren. Men moest tevens opgeven hoeveel kilo's aardappels, bieten, graan, hooi, kolen etc. men in voorraad had. Tevens welk vee men hield. De Engelsen noemden het te evacueren gebied „the Island” (het Eiland) omdat de bruggen over het Juliana kanaal te Stein en Elsloo niet bruikbaar waren voor het vervoer uit Meers. Alleen de brug bij Urmond was beschikbaar maar de weg daar naartoe langs de Ur was slecht en smal. Op 3 januari ontvangen de burgemeesters van Stein en Elsloo het bevel tot evacuatie. Op vrijdag 8 januari 1945 is men begonnen met de evacuatie. Er zijn lijsten van vele personen van elders die de evacuerende bewoners wilden helpen tijdens de evacuatie.

Gezinnen uit Meers met hun huisraad op het veerpontje naar een adres in Stein, de brug was opgeblazen aan het begin van de oorlog. Het veerpontje lag tegenover het borstbeeld van Kapelaan Berix. Later is het veer verplaatst naar enkele meters achter de brug in noordelijke richting.

Men had lijst aangelegd van het aantal leger vrachtauto's en vrachtwagens van particulieren die werden ingezet ten behoeve van de evacuatie. Er werden ook ziekenauto's ingezet om bedlegerige personen te vervoeren. In Grote Meers werden de volgende personen aldus op 8 januari 1945 vanaf 9 uur vervoerd:

P.A. Janssen Straatje 7, H. Cremers Straatje 27, P.J. Berghs Grote Straat 36, H. Claessen Grote Straat 42 en wed. J.M. Janssen Grote Straat 49.

Sleutels van de huizen moesten worden ingeleverd met naam en adres van de eigenaar. Op 9-2-1945 verstuurde de burgemeester te Stein een brief bestemd voor alle geëvacueerde uit Kleine Meers, Maasband en Veldschuur over de vergoeding van alle kosten die samenhangen met de evacuatie waaronder transportkosten en loonderving. Informatie over de schadevergoeding zou spoedig worden verstrekt.

Op 15 januari was de evacuatie voltooid. Alle persoonsbewijzen moesten worden aangepast met het nieuwe adres buiten Meers. Bij terugkeer naar Meers moest het adres weer worden aangepast. Dit om bij een eventueel bombardement, gericht te kunnen zoeken.

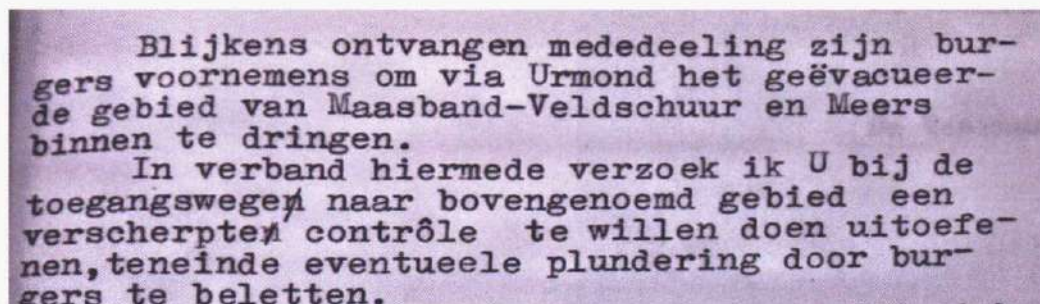
Achterkant van
het
persoonsbewijs.

Voorkant van
het
persoonsbewijs.

Hierboven het persoonsbewijs van Peter Lochs, geboren 22 oktober 1881 te Meers-Elsloo. Getrouwd op 18 september 1908 in Elsloo met Johanna Catharina Coumans. Dit persoonsbewijs is uitgegeven op 15 september 1941 te Elsloo. Zijn adres was Grotestraat 8 in Meers-Elsloo.

Hij was toen gepensioneerd als "stutter" van de Staatsmijn Maurits te Geleen. Dit persoonsbewijs is op 12 januari 1945 aangepast tijdens de evacuatie. Zijn adres was nu Heibergweg 3 in Stein. Op 20 maart 1945 is het adres weer aangepast naar Grotestraat 8. Hij is overleden in Meers op 11 juli 1964.

Op 23 maart 1945 is er een vervelende opdracht van de burgemeesters van Stein samen met de Engelse Militaire Gezag aan de groepscommandant der Marechaussee.

Op 28-3-1945 wordt het geëvacueerde gebied weer vrijgegeven voor de burgerbevolking daar.

Bij terugkomst in Meers troffen de inwoners een totaal vernield dorp aan dat eerst ontsmet diende te worden. Alle wegen en paden waren stuk gereden en de weilanden en landerijen waren door de tanks omgeploegd en er waren sporen tot een kleine meter diep. De huizen moesten worden schoongemaakt en opnieuw geschilderd en gerepareerd worden. Alles wat brandbaar was hadden de Engelsen opgestookt. Vaartuigen waren vernield en sommige huisraad was verdwenen. De school bezat geen leermiddelen meer en een gedeelte van de inboedel was weg. De totale schade werd geschat op Fl. 100.000.

In augustus 1945 werden oranje- en bevrijdingsfeesten georganiseerd met bevrijdingsoptocht en dansavonden. 7 Kilometer wegen moest opnieuw worden aangelegd en de velden en weilanden geëgaliseerd. Deze werkzaamheden werd in 2 jaar geklaard door werkloze arbeiders.

Iedereen die iets te vorderen had moest een formulier invullen met gedetailleerd de aard van de schade en het gevorderde geldbedrag. Dat formulier moest bij de betreffende gemeente worden ingeleverd.

De gemeente moest een en ander beoordelen en ging over tot vergoeding.

Een voorbeeld van een dergelijke vordering van een persoon uit Meers bij de gemeente Elsloo luidde:

Janssen Peter August, Straatje 7 Meers, landbouwer.

Vernielt: Smalle Weert, 6 aren met hunnen beplantingen, goede aarde omgewoeld, magere grond boven. Vordering 30 gulden.

Uiteindelijk kon de gemeente dat weer terugvorderen bij het Centraal bureau vergoeding van militaire vorderingen.

Bij die formulieren van de burgerbevolking voor vergoeding waren soms tekeningen van de percelen. De percelen waren daarop met het perceelnummer getekend en stond er als tekst bij: door 't Engelse leger beschadigd.

Op 16 juli 1946 krijgt weduwe H. Wijnen Grote Straat 46 van het Min. van Financiën een bedrag toegekend van fl.52,00 als vergoeding wegens schade ten gevolge van evacuatie door Engelse Militairen op dec. 1944 tot april 1945.

Op 23 oktober 1947 is er een brief verzonden door de gemeente Stein aan het Ministerie van Financiën waarin een declaratie wordt gevraagd van Fl.21679,81. Op 6 november 1947 komt er een brief terug dat voor afhandeling wordt gezorgd. Deze schade werd door een rijks taxateur teruggebracht naar Fl. 70.000 en uitgekeerd aan de eigenaren en huurders van de huizen.

Op 3 mei 1948 is er een brief van de burgemeester van Elsloo gestuurd aan het centraal bureau vergoedingen militaire vorderingen, die handelt over de aanvraag tot meer vergoeding voor de muzikant van de fanfare van Meers. Men had eerder al om een vergoeding gevraagd maar er was minder toegezegd dan gevorderd.

Op 28 mei 1948 komt het antwoord dat de vergoeding zoals gegeven niet wordt verhoogd daar de kiosk niet totaal was beschadigd. De fanfare had aangegeven wat de kiosk had gekost. Het schadeherstel was nu duurder dan de kosten toen de kiosk was gemaakt.

Oefeningen met amfibievoertuigen in Meers in januari 1945

Het zuidelijke deel van Nederland – beneden de grote rivieren – werd bevrijd in de herfst van 1944.

Op 12 september 1944 trokken de Amerikanen Zuid-Limburg binnen en werden de eerste Nederlandse gemeenten bevrijd, Eijsden, Mesch, Mheer en Noorbeek. Op 13 en 14 september 1944 werd Maastricht bevrijd. Op 18 september 1944 werden Elsloo en Stein bevrijd door leden van Reconnaissance Company, 67th Armored Regiment (2nd Armored Division).

Die oefening ging vooraf aan het voornemen om in Duitsland de Rijn over te steken tussen Emmerich, Rees en Wesel om vandaar uit Berlijn te bereiken en het Duitse leger de genadeslag toe te brengen. Toen men de Rijn overtrok op 23 maart 1945 waren er 1,2 miljoen soldaten bij betrokken. De Rijnoversteek heette: "Operation Plunder" (operatie Plundering).

Voordat men de Rijn zou gaan oversteken bereidde het 51^e Highland Division zich voor door zich te concentreren in Roermond en Nijmegen. Daar vond men ook tijd om zich te ontspannen en zelfs taptoes te houden. Een deel van de troepen bekend als "the Northants Yeomanry" waren ondertussen weg geweest om met hun amfibievoertuigen, bekend onder de naam Buffalo, oefeningen te Meers over de Maas te houden.

Het regiment van het 1st Northamptonshire Yeomanry vormde de bemanning van de Buffalo amfibievoer/vaartuigen. (Northamptonshire is een graafschap in de Engelse regio East Midlands, en Yeomanry is vrijwilligersleger in die streek van Engeland sinds 1907).

De Second Army Troops uit het Verenigd Koninkrijk hadden besloten te oefenen met amfibietanks om de Maas bij Meers over te steken. Het Engelse leger had daartoe de burgemeesters van Elsloo en Stein opgeroepen alle inwoners van Meers, Veldschuur en de Maasband te evacueren.

De oefeningen over de Maas (ook wel bekend onder de naam "Exercise Buffalo") om te leren over de Rijn komen, vonden plaats op de 14^e en 15^e maart 1945. Per voertuig zouden 24 infanteristen maar ook materieel vervoerd worden. De infanteristen van de zogenaamde 227 en 44 Brigades waren ook bij de oefeningen over de Maas betrokken.

Deze brigades gingen daarvoor naar Opgrimbie gelegen aan de westelijke kant van de Maas. Men bleef daar 2,5 week en deed intensieve training die diende om de Maas in Buffalo amfibievoertuigen over te steken. Er was echter ook nog plek voor enige recreatie waaronder zelfs een zeer succesvol dansfeest in het dorps huis van Opgrimbie.

De oefeningen over de Maas waren moeilijker dan over de Rijn omdat de oevers steiler waren. Generaal Montgomery is zelf bij een oefening aanwezig geweest.

Legeroefeningen in Meers op de
Koe griend aan de Maas.
Amfibievoertuig, de Shermantank, met
opgevouwen "boot" van zeildoek.

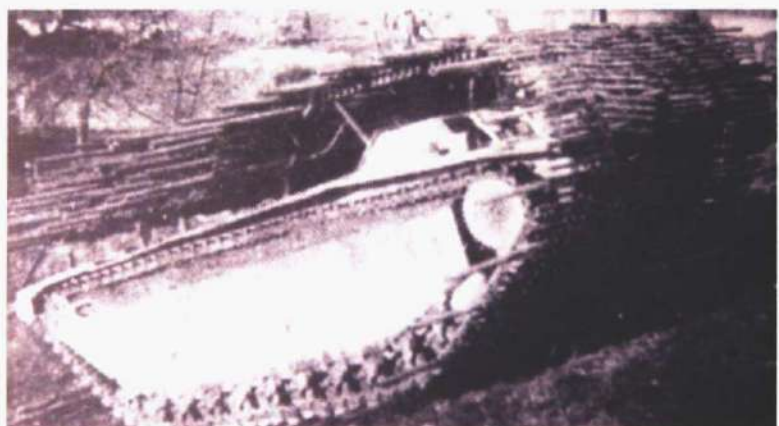
Hieronder dezelfde tank als hierboven.

Amfibievoertuig, de Shermantank, met
uitgevouwen zeildoek, op de Maas.
De twee soldaten staan op de koepel van
de tank.

Nieuwe technieken werden ontworpen
om aan land te kunnen komen met de
steile oevers.
Buffaloe met "carpet", aan elkaar
gebonden stokken.

Bij het aan land komen werd de "carpet"
onder de Buffaloe doorgetrokken.

LVT Buffalo amphibian
Mark IV - Bouwjaar 1944
- 16,5 ton - L: 7.95 m
- Br: 3,25 m - H: 2,49 m
- Snelheid 32 km/u de weg,
12 km/u in het water
(2006-03-19).

"Boeiend is het verhaal van de herontdekking van het amfibievoertuig in 1977, tweeëndertig jaar na de feiten. Op aanwijzingen van Jeanne Geens vonden de leden van de duikersclub Jaws de tank terug op de plaats waar hij was gezonken. Omdat hij eigenlijk naar de Nederlandse kant was afgedreven, werd hij haastig en in het geniep naar de Belgische kant getrokken om ze dan te bergen en te restaureren. Op zaterdag 3 september 1977 organiseerde Kotem eenmalig de tankfeesten en werd het herstelde voertuig op de sokkel aan de E314 geplaatst. De enige bekende overlevende van toen, John Shearer, was aanwezig en bezocht de mensen die hem tijdens de oorlog zo goed hadden opgevangen. Nadat de Buffalo was geborgen en opgekalefaterd, hield Kotem de "Tankfeesten" boven de doopvont. Tijdens het weekend van 3 en 4 september 1977 verkeerde het dorp in de uitgelaten sfeer van de bevrijdingsdagen. Op de viering waren ook oorspronkelijk bemanningslid John Shearer en John Harding, de broer van Philip, aanwezig. Precies 30 jaar later, 4 september 2007, werd het amfibievoertuig met hulp van het Belgische Leger van de sokkel gelicht voor een tweede restauratiebeurt. Bij de tweede berging was Alastair Shearer uit Aberdeen, de zoon van John, aanwezig. Op 11 november 2007, de herdenkingsdag van de Grote Oorlog, werd de Buffalo opnieuw ingehuldigd.

John Shearer beschrijft in een brief zijn verblijf in Kotem en het tragische ongeval met de buffalo.

<<Ik herinnerde me dat we aankwamen in Kotem in januari 1945 na doorbraak in de Ardennen. Ons voor-
naamste doel was alles te leren over de Buffalo en te trainen voor de komende Rijnovertocht. We waren
ondergebracht bij de ouders van Mathieu en Josee Janssen waar we op de vloer in de keuken sliepen. De
maas was uit haar oevers getreden en we moesten een bootje gebruiken om aan het schoolgebouw te ge-
raken, waar onze maaltijden werden opgediend. Het trainingsprogramma was topgeheim en zeer strikt. Het
waren lange uren vooraleer we erin slaagde de Tank van de ene oever van de Maas op de andere oever te
brengen. Het kostte ons veel tijd omdat de Buffalo totaal nieuw was voor ons. Een nachtoefening resul-
teerde in een tragisch feit, daar deze training de dood van mijn beste vriend Phil Harding en onze chauffeur
Jimmy Clark tot gevolg had. Toen we probeerde onze tank op de oever te krijgen weigerde de motor en
gleden we terug in de gezwollen rivier, ik hoorde een geknars, vermoedelijk raakte we onder water een
voorwerp en dit scheurde de bodem van onze tank. Het water stroomde binnen. We bleven nog een tijdje
drijven maar dan zonk de Buffalo. Twee van ons speelden het klaar uit de tank te geraken. Van de andere
twee wisten niets, tot dat enige tijd later het lichaam van Phil Harding werd gevonden. Van de Welshman
Jimmy Clark hoorden wij nooit nog iets. De mensen waren behaaglijk en vriendelijk en los van deze tragedie
beleefden wij een genietbare tijd in Kotem.>>

Op zijn minst mysterieus is het verhaal van de vier inzittenden. De Buffalo's telden een vierkoppige beman-
ning. In dit geval Stanley Clark, de bestuurder, John Shearer, de radioman, Philip Harding de copiloot en
schutter en een zekere Jimmy. Die werd Hocus pocus genoemd omdat hij een knappe kaartenillusionist
was. Het is enigszins te begrijpen dat de bemanningsleden elkaar niet allemaal even goed met hun familie-
naam kenden omdat de brigade een amalgaam was van nieuwe rekruten en veteranen die met Montgo-
mery in Afrika hadden gevochten. Bij het ongeval slaagden John Shearer en Jimmy veilig uit de kolkende
Maas te geraken. Het lichaam van Philip Harding, een apothekerszoon uit Aberdeen, spoelde drie weken
later aan op de oever en werd begraven in Hasselt op het Kruisveldkerkhof, Stanley Clark, een melkboer uit
Swinton, werd nooit teruggevonden en werd als vermist opgegeven. Zijn naam staat gebeiteld in het oor-
logsmonument van Groesbeek in Nederland. En wat gebeurde met Jimmy Hocus pocus? "God only knows"
zouden de Engelsen zeggen. Tekst van het infobord: Erik Kortleven (Schepen van Toerisme Maasmechelen).

Meerserkoestraat

De Meerserkoestraat heette voorheen "de Steeg". Een steeg is een smalle straat in een bebouwde omgeving of een smalle landweg op het platteland. Ze hebben geen functie voor doorgaand verkeer. De Meerserkoestraat loopt vanaf de Lindendriesstraat naar de Meersereindstraat.

Ook deze Koestraat kan teruggaan op een veedrift naar een weidegebied. Waar dit lag is niet helemaal duidelijk. Voor de hand ligt dit te zoeken tussen Stein en Meers. Inderdaad lag voor de aanleg van het Juliana kanaal tussen Meers en Stein een drassig weidegebied: "de Kuulkes" en de "Meulewiejer". (Welk overigens deels nog bestaat tussen de kanaaldijk en het kasteel van Stein).

In gesprek met Jan Nijsten

Jan is geboren in Nieuwdorp. Daar heeft hij 8 jaar gewoond. Daarna verhuisd naar Koeweide 35. Toen voorgoed verhuisd naar de Meerserkoestraat nummer 17.

Jan is in 1982 getrouwd met Lenie van Mulken en ze wonen naast het ouderlijk huis van Jan op nummer 19 met hun zoon Rik.

Jan heeft zijn jeugd doorgebracht aan de Maas en op de gekapte bomen van Ruijl op de Koeweide. Daarna hutten bouwen in de zavel en natuurlijk fruit uit de bomen van de boeren smaken goed. Op 28 december het feest van de onnozele kinderen ging hij ook zingend de huizen langs. De opbrengst was appels, walnoten, centen en natuurlijk ook snoep. De jeugd wist precies waar de goedgeefse mensen woonden.

De foto in Nieuwdorp ter gelegenheid van de doop van Jan Nijsten.

V.l.n.r.: Oma Dina Nijsten-Meels, oma Marie Martens-Lochs met Jan Nijsten, opa Sjeng Martens en neef Sjors Buysen.

Hier volgt het verhaal hoe Harie Nijsten Fien Martens heeft leren kennen:

Harie als jonge man woonde in Nuth, thuis hadden zij een smederij. Met enkele vrienden gingen ze met de kermis uit in Nuth. Zij kochten op de danszaal een halve liter jonge klare en dronken deze op en maakten veel plezier. Dan schreven zij op alle hoeken van een stuk papier waar de volgende week kermis was. De lege fles werd op het papier gelegd en rond gedraaid en waar de mond van de fles heen wees werd de volgende week gedanst. De volgende zondag werd Meers opgezocht. Zij gingen naar de danszaal van Col Berghs (de huidige fanfarezaal). Daar zag hij een leuke meid. Hij danste met haar en het klikte. Ze spraken weer af en Harie en Fien kregen verkering en trouwden en gingen in Nieuwdorp wonen.

Jan is na de lagere school naar de LTS gegaan om net als zijn vader smid te worden. Doch met hamer en aambeeld het gloeiende metaal bewerken was niet op school, wat hij jammer vond. Hij heeft gewerkt als Productiemedewerker bij steenfabriek Façade in Beek. Hier kreeg hij fysieke problemen en ging in de sociale werkplaats werken.

V.l.n.r.: Martien, Fien, An, Marie, Beth en Willem Martens. (de ooms en tantes van Jan)

In 1993 deed hij vrijwilligerswerk in het Streekmuseum Elsloo. Vanaf 2001 werd hij deeltijd conservator in het Streekmuseum Elsloo en bij het Archeologisch reservaat in Stein. Zo heeft hij van zijn hobby zijn werk gemaakt.

Doordat bejaarde mensen moeilijk naar het museum kunnen komen, gaat hij met enkele mensen en attributen van het museum naar de verzorgingshuizen van Stein en omgeving toe. Daar houden ze modeshows in de klederdracht van de jaren 1900 tot 1950. Ook worden nostalgische middagen verzorgd met de gebruiksvoorwerpen van die tijd. Zo laten ze zien hoe er vroeger werd gewassen, geslacht en groenten werden ingemaakt en vlees in de “vèrkestien” gezouten werd om te bewaren. Na de verbouwing van het streekmuseum is het wel mogelijk om tot 15 bejaarde mensen te ontvangen in het Streekmuseum. Hier krijgen zij koffie met knapkoek of spek met ei voorgeschoteld. Onder begeleiding maken de bejaarden zelf “grozele koffie”. Achteraf wassen zij zelf onder begeleiding zelf af met water en soda, net zoals vroeger.

Daarvan genieten zij zichtbaar van en gaan na deze plezierige middag lachend terug naar de verzorgingshuizen. Jan en de vrijwilligers genieten van deze middagen in het museum en in de verzorgingshuizen.

De 2 huizen van de gebroeders Martens. Rechts het huis van zijn grootouders.
V.l.n.r.: Marie Berghs, Willem Martens, Marie martens-Lochs met dochter An Lochs.

Als Jan bij oma en opa was en naar het toilet moest voor een grote boodschap. Zij hadden een plank met een gat erin boven een ton. Hij deed zijn behoefte op een schop en deze werd dan in het gat gegooit. Was de ton vol dan werd die gelegegd in de tuin tussen de groenten.

Het leven in Meers rond 1930 verteld door moeder Fien Nijsten-Martens.

De mensen hadden geen geld maar leden geen honger door het bewerken van eigen en gepacht land. Hierop verbouwden zij tarwe, rogge, aardappelen en bieten voor eigen gebruik. Aan huis hadden ze hun moestuin. Meestal bezaten ze naast kippen, konijnen, schapen en een koe.

Op klompen ging je naar school. Als een klomp brak moest je een van de klompen in de schuur passen en had je geluk had je 2 ongeveer dezelfde. Vond je geen passende klompen dan maakte Jan Smeets ("klompen Jantje") een paar nieuwe. Op zondag had je schoenen om naar de kerk te gaan en als je ergens op bezoek ging.

Als de kraag van je overhemd begon te verslijten, werd die gedraaid. Of werd van de slip van het hemd een nieuwe kraag gemaakt.

Kleren wassen gebeurde met water uit de put in de straat. Iedereen haalde daar zijn water. Bij mooi weer werd aan de Maas gewassen. Voor het wassen hadden wij een houten tobbe waar een deksel op paste, waarop een haspel zat die je rond kon draaien.

Het slapen gebeurde in 3 slaapkamers. Eentje voor de ouders, een voor de jongens en een voor de meisjes. Het slapen gebeurde op een strozak onder een gewatteerde deken. In de winter legde je een paar oude jassen op de deken. In de winter was het zo koud dat het ijs op de ramen stond. Als het te koud was dan nam je een baksteen mee naar bed die eerst in de kachel was opgewarmd. In de keuken werd gestookt om het eten te koken en warm te blijven. Je gebruikte steenkolen, "slamp" (vetachtig gruis van steenkolen) en hout voor het stoken van de kachel.

Willem Lochs en zij vrouw Anna Elisabeth Coumans voor hun huis, overgrootouders van Jan die in de Kerkstraat achter nummer 21 woonden.

Naast de “luif” (looppad) lag de mesthoop (“mèstem”). Hier plasten de mannen op. De meisjes hadden de gewoonte om als het donker was, over het muurtje van de “mèstem” te zitten en zo hun behoefte te doen. Het gebeurde ook wel eens een keertje dat er zo iemand in viel. Iedereen was zuinig. Alleen in de keuken brandde een lamp. Was in de winter de kachel aan dan werd geen lamp gebruikt. De gloed van de kachel gaf een rood schijnsel.

Het ontbijt bestond uit brood, kaas, stroop en “fluitekjès” (zelf gemaakt van zure melk). Het warme middageten bestond uit veel aardappelen, speklappen (“bräödjes”). Om vijf uur boterhammen met kaas of droogworst. Tegen de avond werd er rijstepap, havermoutpap, griesmeelpap of melkpap gegeten. Voor en na iedere maaltijd werd er gebeden. Het brood snijden was op zich een kunst. Moeder kon dat als de beste, nadat zij eerst een kruisteken met het mes op het brood had gemaakt. Het brood werd tegen de boezem aangeduwd en gesneden.

Na het avondeten werden de boterhammen voor de mijnwerkers of bouwvakkers gesmeerd en in boterhampapier en krantenpapier ingepakt.

Voor de winter werd witte kool uit de tuin in een oude karnpot in zout ingelegd met een plank en een steen erop om onder de vloeistof te houden. Na zes weken was het “zoermoos” en kon het gegeten worden. Moeder melkte de koe en de melk werd gedronken. Ook werd er pap en “fluitekjès” en boter van gemaakt in de “karnton”.

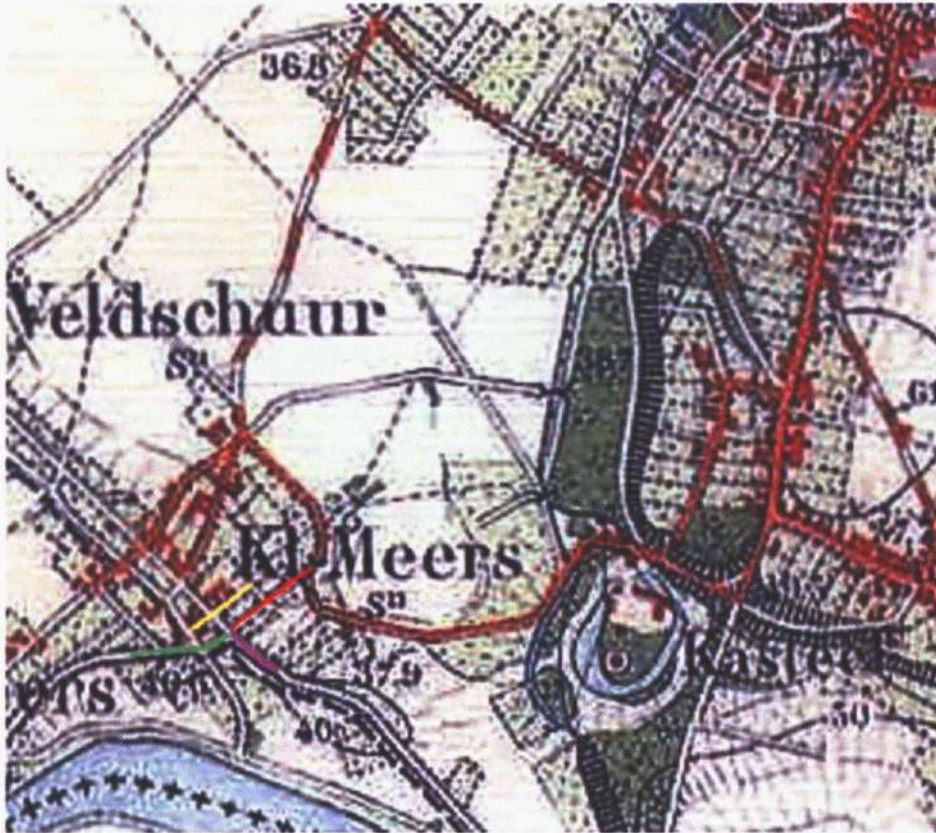
Brood en vlaai werd in de “sjansenaoven” gebakken. Eerst met hout (“sjansen”) heet opgestookt en dan de asresten (“aumere”) aan de kant geschoven. Dan kon de vlaai en brood in de oven. Met kermis en feestdagen werden vele vlaaien gebakken van het fruit wat men had. Appels, gedroogde peren (“äöft”), kersen, kruisbessen en pruimen. Ook werden er “sjrullevotten” (een S van repen krentendeeg) gebakken.

Na het eten werd ook de rozenkrans gebeden met de Litanie van alle heiligen. De kinderen zeiden dan: “Dao gaon weer door gans Meas aaf”. De vrijers die op woensdag de week kwamen delen moesten ook meebidden. Zij hadden de keus uit bidden of de deur uit.

Jan is ook in de jeugdvereniging geweest. Zij zijn lid van buurtvereniging “Gen Enj” en hij is er ook bestuurslid geweest. Zijn hobby is bakken, koken en tuinieren uit de oude tijd. Zelf vlaai en brood van zuurdeeg maken. Zo maakt hij ook “huidvleisj”, “preskop” en “pannas”.

Zwarte Laakstraat

Laak is een heel oud woord voor een poel water of een zeer drassig gebied. Het Engelse woord Lake, dat 'meer' betekent, is hier verwant aan. Tegenwoordig loopt de Zwarte Laakstraat dood aan de voet van de kanaaldijk. Daar ligt een klein bosje. Dit bosje noemt men in Meers "de Zavel". Zavel is klei gemengd met zand. Laak kennen we ook in de betekenis van een natuurlijke waterloop die wordt gebruikt om was te bleken. Met de waterloop is waarschijnlijk een bron van de Scharberg bedoeld. Voor de aanleg van het Julianakanaal, liep evenwijdig aan de Zwarte Laakstraat een weg die Meers vanaf de Dijkweg met het kasteel van Stein verbond (zie foto).

Deze kaart is uit 1925 voor de aanleg van het Juliana kanaal.

In groene kleur is de Dijkweg aangegeven.

In paarse kleur is de Meerser Dijk (weg van Elsloo naar Meers) aangegeven.

In gele kleur is de huidige Zwarte Laakstraat aangegeven.

Evenwijdig aan de Zwarte Laakstraat liep voor het graven van het Julianakanaal een weg die Meers vanaf de Dijkweg met het kasteel van Stein verbond. Deze weg is in rode kleur aangegeven.

Oude bewoningssporen

Gingen wij er in eerste instantie van uit dat in Meers nooit oudheden zijn gevonden. Dit blijkt toch niet te kloppen. De overlevering in Meers verteld dat er wel vondsten zijn gedaan. In de Zwarte Laakstraat is op een tweetal plaatsen op kelderdiepte met Maasstenen geplaveide oppervlaktes aangetroffen die in het verlengde van elkaar in de richting kasteel Stein lagen.

Het ligt voor de hand om aan een weg te denken, maar het kunnen net zo vloeroppervlaktes (kelder vloeren) zijn geweest. Ook zijn er door mensen diverse stenen pijlpunten gevonden (het bewijs dat het Maasdal eens een rijk jachtgebied was). Misschien is er nog meer bekend, laat ons dat dan weten. We hoeven geen voorwerpen maar hebben al veel aan beschrijvingen wat gevonden is. Het hele verhaal van een dorp is een puzzel waarvan ook kleine stukjes deel uitmaken en van belang zijn voor het geheel aan kennis.

1935 Kleine Meers na de aanleg van het Juliana kanaal.

De straten zoals we ze nu kennen zijn duidelijk herkenbaar. Bij de Zwarte Laakstraat (geel gekleurd) zien we iets opmerkelijks. De straat buigt af naar de parallel lopende straat (rode kleur). Het is de straat die vóór het graven van het kanaal rechtdoor naar het kasteel van Stein leidde.

In gesprek met Nico van de Wal

Nico is geboren uit het huwelijk van Herman van de Wal en Antje Smeets. Tot 1954 woonden zij in de Zwarte Laakstraat, samen met de grootouders Nicolaas van de Wal en Margaretha Janssen. Hierna heeft Nico met zijn ouders 3 jaar in de Veldschuur gewoond. In 1956 zijn de grootouders overleden, waarna zijn ouders in 1957 het huis in de Zwarte Laakstraat kochten. Nico woont er nog steeds. Na de lagere school volgde hij de Mulo in Stein. Vanaf 16 jaar ging Nico werken in de steenfabriek Façade in Beek.

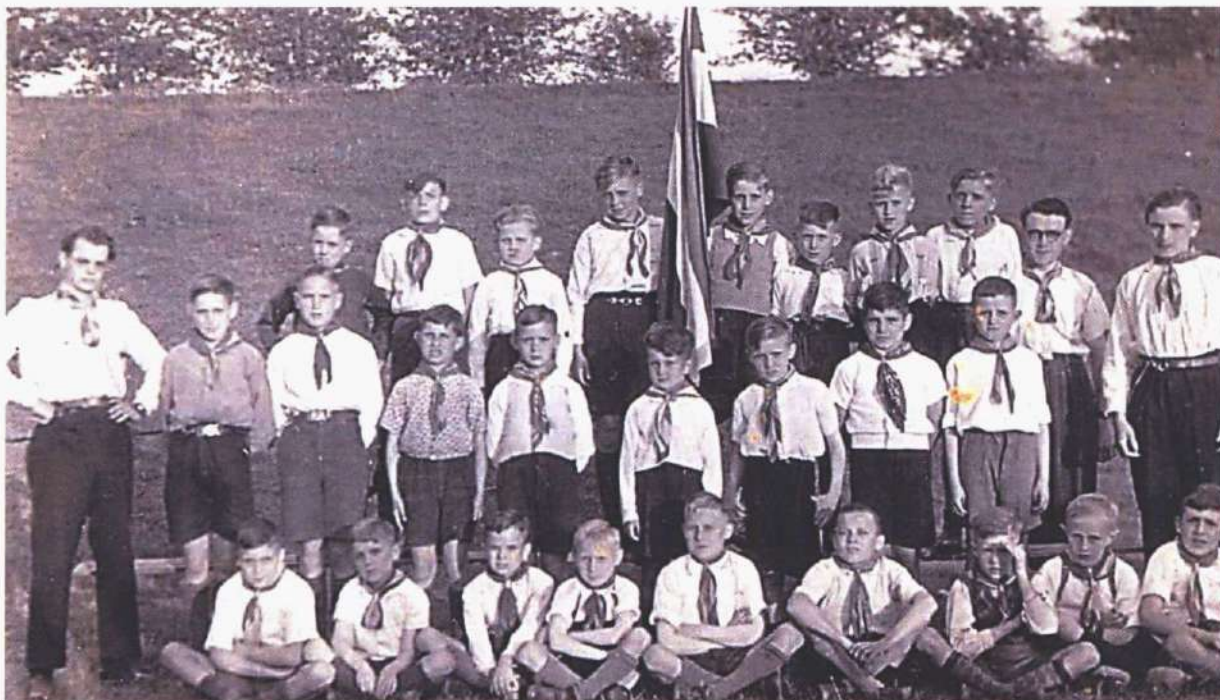

Communiefoto:
v.l.n.r.: Nico van
de Wal, Bea
Delbressine, H.
Schürmann en
Wim Titulaer.

Als kind speelde hij meestal in de "Zavel". Daar werden hutten gebouwd, door in de grond een groot gat te graven, dat werd bedekt met hout en takken. In de "Zavel" speelde hij ook "cowboy" met de kinderen uit de buurt. Ook speelde hij en zijn vrienden in de Kazemat. Die lag destijds aan het Julianakanaal boven de "Zavel".

Nico's vader was lid van de politiehondenclub in de "Zavel". Hier werden honden afgericht op een uitgezet parcours. Er werd ook met het boevenpak gewerkt.

De "Zavel" was ook de plaats waar de padvinders van Meers huisden. Servaas Bours was de vlaggendrager van de leden uit Meers.

De padvinders van Meers, van links naar rechts.

Onder: Nn, Nn, Nn, Sjèr Claessen, Harie Claessen, Sjeng v. Mulken, Nn, Wim Berghs en Graat Lochs.
Midden: hopman Smeijsters, Nn, Nn, Thieu Berghs, Nn, Jan Lambrichts, Nn, Thieu Martens en Wim van Mulken.

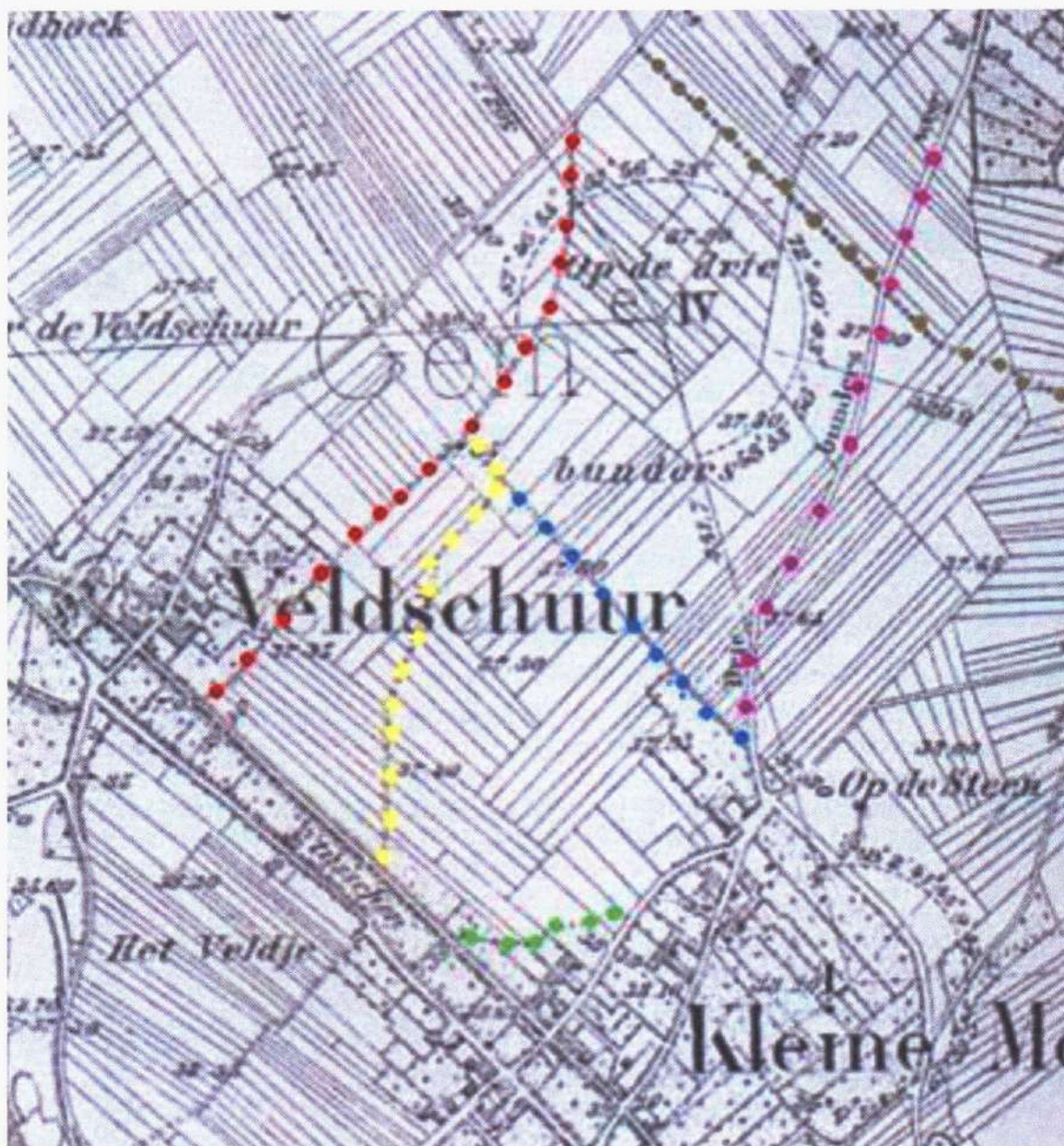
Boven: Nn, Jo Nieling, Math Driessen, Nn, Vaes Bours, Kees Verbeek, Thei Janssen, Harie Vaassen, hopman Fredix en hopman Valentien Bours.

Nico was een echte sportvisser. Aan de oever van de Maas of in een bootje bracht hij menig uurtje door. Nico was het enige kind Van Herman en Antje. Vandaar dat zijn moeder hem beschermde waar dat kon. Als hij ging vissen moest hij altijd een gezegende medaille in zijn broekzak meedragen. Als hij die vergat, bracht zijn moeder deze naar de Maas. Ook al zat hij op dat moment bij Mathieu Claessen ("de zwarte Thieu") in de boot. Er moest naar de kant worden geroeid om de medaille op te halen. De medaille moest tijdens het vissen in zijn broekzak zitten. Als het vissen te lang duurde, bracht zijn moeder het eten naar de Maas.

Nico was naast sportvisser ook een begaafd biljarter. Hij speelde jaren in café de Sjoester, maar ook in andere biljartcafés. In die cafés werd ook tafelvoetbal gespeeld. Ook in dat spel stond Nico zijn mannetje. In de vereniging van café "Pijfer" in Sittard speelde hij in de ereklasse. Hij werd in clubverband Nederlands kampioen.

Driebunderweg

Drie bunders is een stuk grond van 24.000 vierkante meters en lag tussen de Veldschuur, Kleine Meers, Driebunderweg en De Meerserdijkweg (Steinderdijk).

Driebunder. Rood: het nu nog bestaande "Veldschuurvoetpad".

Geel: Het deels verdwenen "Stijfgedrongenvoetpad".

Groen: Het verdwenen "Meerservoetpad".

Blauw: Driebunderweg.

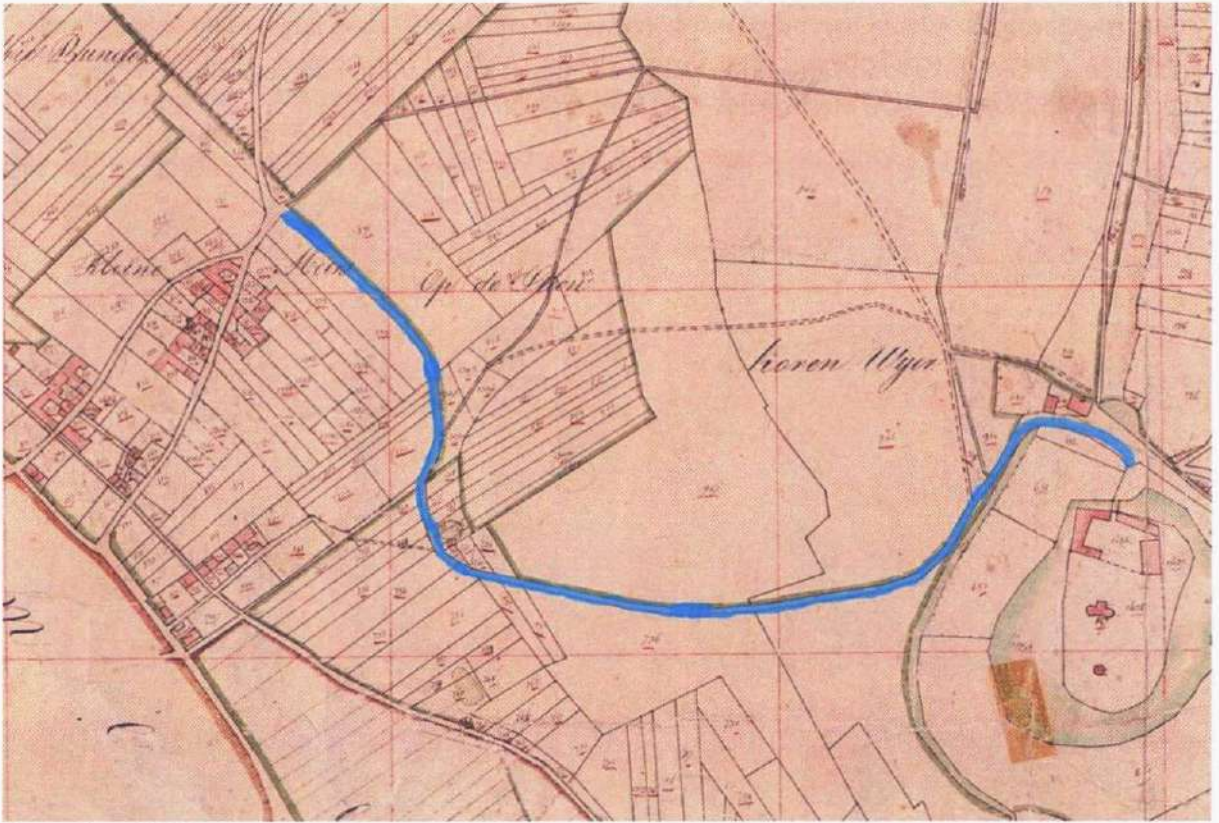
Lila: Boerenveldweg.

Aan de Driebunderweg lag het metaalbedrijf van Thieu Vaessen. Na een grote verbouwing vestigde aannemersbedrijf Meersmans zich in deze werkplaats.

De Driebunderweg liep vroeger door tot aan het Veldschuurvoetpad richting Veldschuurweg.

De zijstraat van de Driebunderweg is de Boerenveldweg. De velden langs deze weg heetten vroeger het "boerenveld".

Voor het Juliana kanaal was aangelegd was vanaf het einde van de Meersereindstraat rechts de verbindingsweg door de "Kuulkes" naar de Dijkweg en het kasteel van Stein (blauw zie kaart).

Kaart circa 1900.

Links naast Kleine Meers de "drie Bunder".

In het midden "op de steen" was waarschijnlijk een merkteken vanwaar metingen werden verricht.

Korenwijer (wijer betekent vijver), hier speelde in 1917 enkele jaren de voetbalvereniging van Stein.

Rechts het kasteel van Stein.

De Boerenveldweg is niet geasfalteerd en ligt evenwijdig aan de Kaplaan Berixstraat. Op het einde ligt het schietterrein en kantine van schutterij Sint Joseph.

Meersereindstraat

Ook voor de aanleg van het kanaal was dit een onderdeel van de verbinding tussen Groot Meers en Stein. Dit was het einde van de bebouwing van Meers in de richting van Stein. De buurtvereniging die heel Kleine Meers omvat heet: "Gen Einj".

Hondsrug

De Meerserdijkweg (vroegere Steinderdijk) vanaf de Zwarte Laakstraat richting de veldschuur werd vroeger de Hondsrug genoemd. Bij Café de "Sjoester" rijden wij over de "Hondsrug".

Ondernemers

In de Kuulkes (huidig Juliana kanaal) lagen 2 cafés. Willem van Mólken en familie Op den Camp-Brouns (ouders van Greet van de Sjoester).

Op nummer 31 ligt café "De Sjoester". Sinds 1933 hadden Harie Lambrichts en Greet Op den Camp hier het café, welke later is overgenomen door zoon Henri en Mia Pepels.

Sjeng Smeets en Houbertine Poulissen hadden een drankwaren en snoepwinkel op nummer 38.

Op nummer 40 was de huishoudwinkel van An Martens (An de graaf) en het rijwielherstel bedrijf van Sjeng Vaassen.

OP nummer 29 was begin 1900 een smederij en café van Peter Houben.

Op nummer 25 woonden begin 1900 Th. Martens en Ida Op den Camp. Hij was bakker en kolenboer. Zij hadden ook een kruidenierszaak en café.

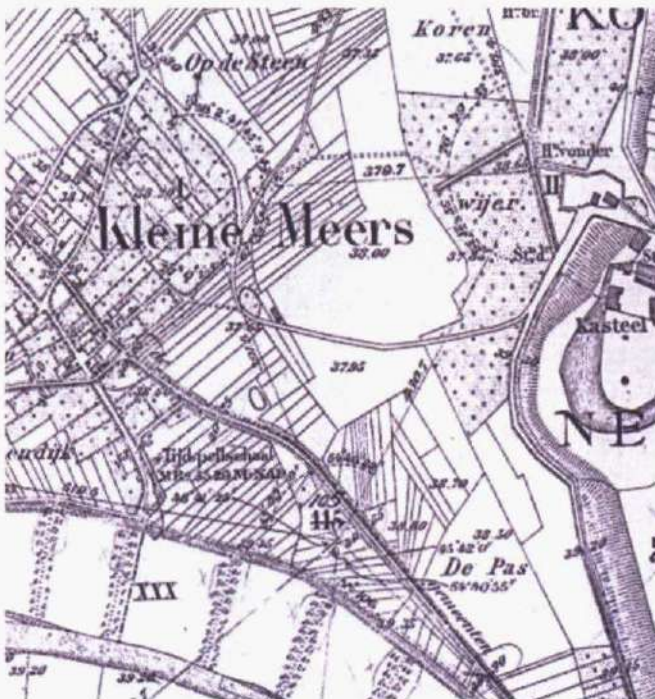
Vroeger was op nummer 19 een café met kegelbaan van de Frans Bours en M. E. Driessen.

Tegenover café op nummer 18 was de bakkerij van Lens Bours

Willem Vaessen had op nummer 1 een boerderij en melkvent bedrijf.

In de Kuulkes

De "Kuulkes" lag waar nu het Juliana kanaal ligt. Dit was een lager gelegen drassig weidegebied, dat een halve meter lager lag. Hier woonden vroeger de families: van Mólken en Op den Camp-Brouns, de grootouders van Henri Lambrichts (café "de Sjoester") Rond 1925 moesten deze huizen plaats maken voor het Juliana kanaal.

1925 Het gebied tussen Meers en Stein voor de aanleg van het kanaal. Hier ziet men goed de verbindingen met Stein en het kasteel.

Tussen het kasteel en de Maas ligt "de Pas". In het midden "in de Kuulkes" liggen enkele huizen.

Verder zien we de benamingen Op de Steen en Korenweijer (weijer betekend vijver).

In gesprek met Lies Reynders-Martens

Lies is geboren in de Maasband in het huis Leutherhoekweg 3. Zij is opgegroeid met vier zussen en twee broers. Haar ouders woonden in het huis van opa Martens.

In de Maasband is zij geboren en heeft zij haar jeugd doorgebracht.

Toen Lies 14 jaar was zijn zij naar Meers verhuisd.

Haar vader was boer en werkte op het land van zijn ouders. De grootmoeder heeft Lies niet gekend en de grootvader is in 1946 gestorven.

Haar grootouders Wilhelmus Martens en Maria Catharina Op den Camp.

Voordat Lies naar school ging moest ze eerst de koeien naar de "Ketsj" (aan de Maas, tussen Maasband en het grindbedrijf van L'Ortye) naar de wei brengen. Ook moest zij een kuip meenemen en vol water doen.

Betje en Mie Op den Camp en Lies liepen elke dag te voet naar de school in Meers. Zij sneden een gedeelte van de "Nieuwe Dijkweg" af en liepen door het eigen land. In het voorjaar had het gedooid en de landerijen waren een modderpoel. De klompen en laarzen zaten vast in de modder. Zo kwamen zij op school met de modder tot aan de knieën, die ze eerst moesten schoonmaken. Als Lies terugkwam van school liep zij weer naar de "Ketsj". Deze lag aan de Maas links van Maasband. Nu om het vee en de kuip weer mee naar huis te nemen. Doch eerst moest ze zich wassen in de Maas.

In 1946 zijn zij verhuisd naar Grotestraat 64. De beide grootouders van moeders kant waren gestorven en zijn zij in het huis van oma en opa Janssen-van Mulken gaan wonen.

Familie Martens-Janssen voor de kapel tegenover hun huis in de Maasband.

V.l.n.r.:

Onder: Bertha, Willem, Liènke, Herman en Leo.
Boven: Greet, Triena, Maria en Lies.

Vader Willem was ook melkboer. Zijn dochter Bertha heeft de melk venten met paard en kar overgenomen. Lies werkte mee op de boerderij en op het land. De vruchten werden geoogst en moesten gedorst worden. In de schuur bij Lens Goossens en Barbara Martens in de Grotestraat 6 werd gedorst met de combine. Lies stond op de wagen met koren en gooide deze vruchten naar de combine. Lies vond jonge muizen tussen de vruchten en gaf die aan Wim Janssen, zoon van zus Triena. Wim was een echte dierenvriend en hield de muisjes in de hand en bekeek ze. Deze hadden de ogen nog dicht en een roze huid zonder haren. Wim vond dit leuk doch zijn moeder Triena was hier niet van gecharmeerd.

Foto tijdens de processie.

V.l.n.r.:

Sjeng Janssen en Triena Martens,
Lies Martens en Herman Reynders,
Mie Martens en Wil Knoors.

Lies en Maan Reynders zijn in 1957 getrouwd en woonden eerst in Nieuwdorp. In 1960 hebben zij hun huis in de Meersereindstraat gebouwd. Hun gezin bestond uit twee dochters en een zoon.

Gevelkruis aan boerderij Vaessen, Meersereindstraat 1.

Dit gedenkteken bestond al in de 17^e eeuw.

Het kruis werd in 1877 in de nis van de schuur gebouwd.

Dit Kruis heeft voor de bouw van de schuur naast de boerderij aan de Driebunderweg gestaan.

Carnaval (Vastelaovend)

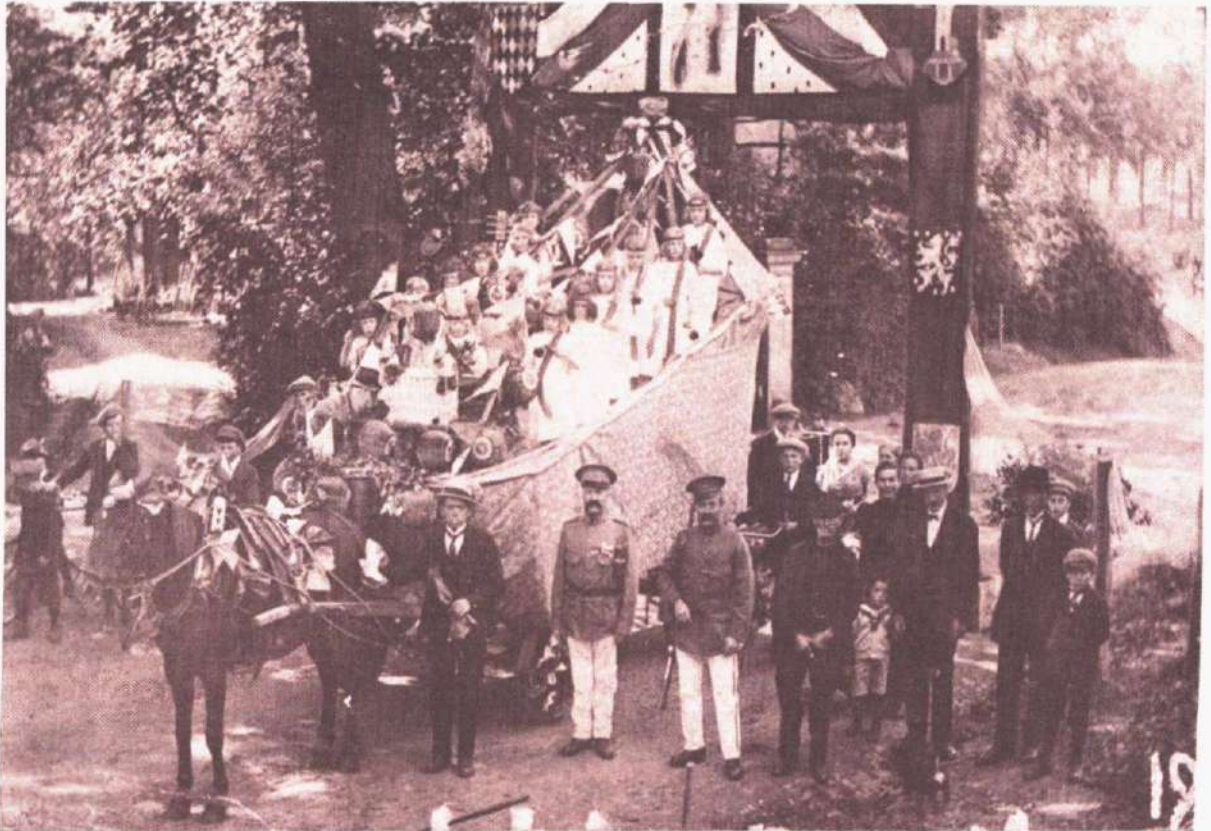
De naam Carnaval komt waarschijnlijk uit het Latijn. Carne vale betekent namelijk zoets als afscheid van het vlees. Carnaval is oorspronkelijk een Katholiek feest. Carnaval is het feest dat gevierd werd op Vastenavond, de avond voor de veertig daagse vasten voor Pasen.

De rooms-katholieken aten tijdens de vasten geen vlees, snoep en lekkernijen. Kinderen hadden tot halverwege de 20e eeuw een vastentrommeltje, waarin ze hun snoep bewaarden. Alleen op zondag mochten ze daar een snoepje uit halen. De rest van het snoepgoed bewaarden de kinderen tot na de vasten.

Op Aswoensdag begon de vasten. De gelovigen gingen naar de kerk en kregen het traditionele askruisje op het voorhoofd. Daarbij sprak de priester de tekst uit: "Gedenk mens, dat gij stof zijt en tot stof zult wederkeren."

Het Bourgondische Carnaval wordt vooral gevierd in Noord-Brabant, maar ook in Gelderland en Zeeuws-Vlaanderen. Dit was een eetfestijn waarbij men verkleed ging in boerenkiel en elkaar belachelijk maakte. Kenmerkend is dat de plaatsnamen tijdens de Carnaval worden veranderd. Voorbeeld hiervan is: "Oeteldonk" voor 's-Hertogenbosch.

In Limburg vierde men een soort Rijnlands carnaval, hier ligt de nadruk meer op het volkse karakter van het feest, terwijl in Duitsland de grote carnavalsverenigingen hiërarchische bolwerken zijn. Er zijn ook veel overeenkomsten tussen het Rijnlands Carnaval en het Bourgondisch Carnaval. Zo viert men beide de elfde van de elfde op 11 november (het begin van het carnavalsseizoen). Ook is er bij beide soorten Carnaval een sleuteloverdracht. Daarnaast kennen ze ook beiden carnavalsoptochten, de prins en gevolg, betogen in dialect en de verschillende dweilorkesten.

Carnaval 1923 tijdens het zilveren jubileum van koningin Wilhelmina.

Een grote praalwagen uit Meers trekt onder de ereboog door bij de Missiepaters van Stein. Op de ereboog staat een portret van Koningin Wilhelmina. De voerman van paard en wagen was Harie Martens (bekker op de berg). De schutters waren links: Nicolaas van de Wal en Renier Schepers rechts. Rechts staan onder andere Leonard Salden, Marie Vaessen, Sjang Vaessen (met witte hoed) en Matthijs Vaessen.

Rond 1900 heette carnaval in deze streken: "It de steert oet gaon". Dan ging men verkleedt, met gordijnen omhangen, langs de huizen met een lange spits gemaakte stok. Men kreeg dan vlees en brood wat aan de stokken werd geregen. Deze etenswaar werd verdeeld en opgegeten met veel drank. Vastenavond (dinsdag) is dus de avond vóór de vasten. Om die reden gingen de mensen zich op die avond flink te buiten aan drank en lekkernijen.

Tegenwoordig is de periode van carnaval uitgebreid tot vier à vijf dagen. Het feest begint meestal al op donderdag- of vrijdagavond en duurt tot dinsdag middernacht. De datum waarop het carnavalsfeest gevierd wordt, houdt verband met de dag waarop Pasen valt. Het is Pasen op de eerste zondag na de eerste volle maan na de lente (21 maart).

Carnavalsvereniging "de Koeleköp" uit Meers is opgericht in 1946 en in 1962 'ingeslapen'. In 1965 werd de vereniging als vrijgezellenraad opnieuw leven in geblazen. Dat gebeurde in Café "De Witte Börstel" waar ook de prinsenhof werd gevestigd.

Vanaf 1966 is de prinsenhof in café "De Sjoester".

De optocht in 1969 kon door sneeuwval geen doorgang vinden. Alle optochten werden uitgesteld. In Meers werd besloten deze optocht de eerstvolgende zaterdag te houden. Dit was een gouden zet. Vanaf dat moment trekt deze unieke optocht massa's publiek en deelnemers van de omliggende plaatsen. Aan de optocht van carnavalsvereniging de "Koeleköp" in Meers doen jaarlijks circa 80 groepen, praalwagens en "einzalgängers" mee. Deze optocht is eigenlijk te groot voor ons kleine dorp. Het dorp wordt afgesloten van auto's. Enkele duizenden bezoekers komen te voet of per fiets naar Meers. De opstelling van de stoet is tussen de haven van Stein, tot aan het begin van Meers.

De raad van Elf van Cv de Koeleköp in 2016.

V.l.n.r.: Jos Derhaag, Ron Hensgens, Hans Martens, Marco Hellebrand, Erik van Mulken, Guus Kuipers Miguel Vaassen, vorst Harrie Smeets, Jeroen Martens, Michael Konings, Richard Wijnen, Marc Sleijpen, Roger Hautvast en Dominique Bocken.

2009. Een beeld van de carnavalswagens in het begin van de 21^e eeuw.

2017
De jubileum schitterende
vastelaoveswagen van
"Groep Oet Meas".

Kapelaan Berixstraat

Jan Willem Berix werd geboren als enig kind van de echtelieden Joannes Berix en Maria Catharina Vaessen. Hij woonde met zijn ouders in de hoeve onder aan de brug van Stein langs de Ur.

Jan Willem Berix uit de Laak werd tijdens de tweede wereldoorlog districtsleider van de Landelijke Organisatie voor Onderduikers. Het verhaal van Kaplaan Berix staat in het hoofdstuk: verzet tijdens de tweede wereldoorlog.

Borstbeeld Kapelaan Berix staat bij “de drie boompjes”.

Op 2 september 1956 werd het monument ter nagedachtenis van de oorlogsslachtoffers onthuld.

De sprekers waren: Initiatiefnemer pastoor Funken, Burgemeester Corten van Stein en kapelaan J. Bonnemayers uit Heerlen, die aalmoezenier is van de “kapelaan-Berix Verkennergroep” uit Heerlen.

Tijdens jaarlijkse dodenherdenking worden de oorlogsslachtoffers herdacht.

Op de Weerd is op 12 april 1907 Jan Willem Berix geboren.

Foto tijdens de viering van de eerste H. Mis op 16 april 1933 voor zijn ouderlijk huis in de Laak.

Onderste rij:

Nn, Tien v.Schoubroeck-Vaessen, Tina Houben-Vaessen, Gerrit Stijnen, Johannes Berix, Jan Willem Berix, Maria Catharina Vaessen, Greet driessen-Bergs, Nn, Nn, Nn.

Tweede rij:

Huub Vaessen, Pie Vaessen, Nn, Nn, Nn, pater Amandus Smackers, Nn, Sjang Vaessen, Nn, Thei Vaessen, Nn en Sjang Vaessen

Bovenste rij:

Nn, Nn, Nn, Jos Vaessen, Thieu Vaessen en Peter Vaessen.

Juliana kanaal

Rond 1900 ontstaat in Limburg een nijpende behoefte aan een bruikbare waterweg. De kolenindustrie is in opkomst en Nederlandse en Belgische ingenieurs overleggen hoe ze de Maas bevaarbaar kunnen maken. Maar dat initiatief strandt. De Belgen willen de rivier op sommige plekken niet dieper maken dan 2,60 meter. Zo kunnen grote schepen alleen via de haven van Antwerpen naar Luik varen en wordt de grote concurrent Rotterdam uitgeschakeld. Over dit idee is Nederland uiteraard weinig enthousiast. De Belgen en de Nederlanders willen elk een eigen kanaal, langs weerskanten van de Maas. De Belgen graven hun Albert kanaal. Plannen voor het graven van het Juliana kanaal waren er al in 1908. Toch duurde het nog tot 1921 voor deze plannen werden goedgekeurd. In 1925 beginnen de werkzaamheden voor het Juliana kanaal. Ze werkten van twee kanten, vanuit Maastricht en vanuit Maasbracht. De eerste spade van het Juliana kanaal werd op 19 oktober 1925 in de grond gezet en in 1935 werd het kanaal geopend. In de Tweede Wereldoorlog had het nog relatief jonge kanaal een belangrijke strategische functie. Eerst voorkwam het dat de Duitsers op konden rukken naar het westen. Later hield het kanaal de geallieerden tegen die richting Duitsland trokken.

Geel is Juliana kanaal.

Het Juliana kanaal werd 34 km. lang en 5,5 meter diep en de begroting was 60 miljoen gulden.

De scharberg in Elsloo was een slecht stuk, daar er veel drijfzand werd aangetroffen.

Deze bagger heeft de Scharberg afgegraven.

Achter de machine ligt een tweede spoor voor de afvoer van de grond per trein naar lageregelegen delen, zoals Geulle en Meers en natuurlijk het uitgraven van het Juliana kanaal.

Werkzaamheden aan het Juliana kanaal.

De banen waarover de graafmachine heeft gelopen zijn nu nog goed zichtbaar, dat zijn de "trappen" in de helling van de scharberg.

Het betonnen van de bodem van het kanaal. De afvoerpijp die het grondwater vervoert naar het kasteel in Stein.

De bouw van de eerste brug over het net gegraven Juliana kanaal. Het kanaal werd in delen door verschillende firma's gegraven. Het eerste deel van Maastricht tot aan de nog niet afgegraven dam bij Elsloo was al met water gevuld.

Goed is te zien dat de kanaalbodem hier is opgebouwd uit een betonlaag bedekt met asfalt. Ook ziet men een afwateringsput om het grondwater op te vangen; bedekt met ijzeren deksels. Ze zijn verbonden met een afvoerpijp die bij het kasteel in Stein uitkomt.

Prinses Juliana deed de officiële ingebruikname op 7 mei 1934 en uiteindelijk waren de kosten maar 31 miljoen gulden in plaats van het begrote 60 miljoen gulden.

Het Julianakanaal is een barrière tussen, Meers en de Maas, en de dorpen Stein en Elsloo. Dit is een bescherming voor Elsloo en Stein voor de vele dijkdoorbraken die hen belaagden.

Het Julianakanaal is aangelegd door de weg van Elsloo en Meers, de "Pas", de "Kuulkes" en "het Broek" bij oud Stein. Enkele huizen zouden verdwijnen.

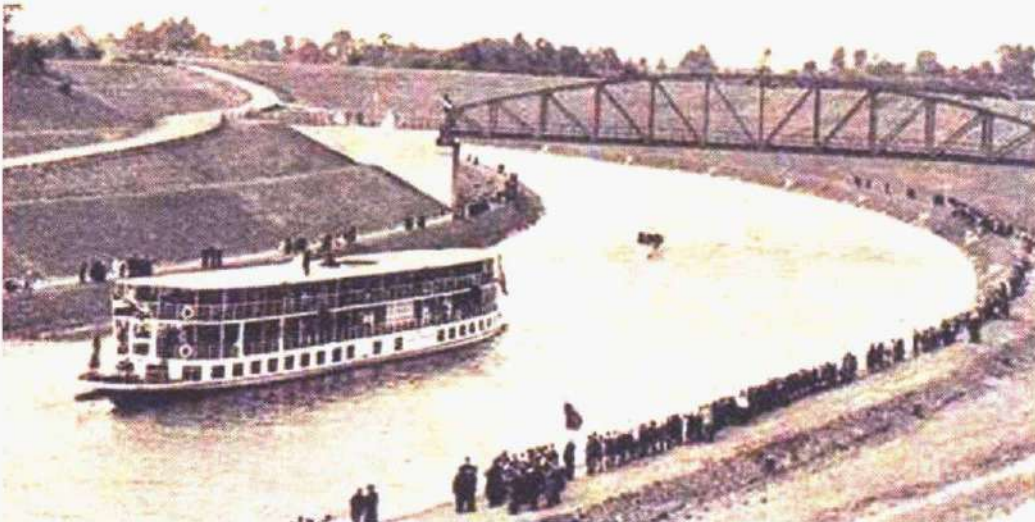
Foto omstreeks 1923. De huizen in de "Kuulkes" moeten verdwijnen voor het Juliana kanaal. De schitterende auto van Teun Op den Camp. V.l.n.r.: Teun Op den Camp, moeder Anna Op den Camp-Brouns, Pierre Hermans en Greet Op den Camp (Greet van de sjoester) met haar hond.

De oude brug van Elsloo met bogen, deze zal in de tweede wereldoorlog door Nederlandse soldaten opgeblazen worden om de Duitse doortocht naar België te hinderen. Tot 1964 heeft Elsloo geen brug meer. Vervoer over het kanaal naar de beemden aan de Maas naar het Belgische veerpuntje aan de Hal gaat via een groot veerpont.

Groot veerpont over het Julianakanaal onder aan de Maasberg in Elsloo.

Men kan ook goed zien dat het kanaal geen rechte lijn is. Bekend is de “bocht van Elsloo” die men op de onderste foto goed kan zien.

Uiteindelijk is het zover. In 1935 wordt het Julianakanaal geopend. Fanfare de Maasgalm, de mensen en de kinderen met vlaggetjes staan klaar om Juliana te begroeten. De teleurstelling was groot want het regende en Juliaantje kwam niet naar buiten.

Verder kan men zien dat de weg richting Meers omhoogloopt. Terwijl die nu omlaag gaat. De hoogte was een restant van de oude Scharberg. Die is later afgegraven om het materiaal te gebruiken om de bocht bij het kasteel van Stein breder te maken.

De brug bij Elsloo op 10 mei 1940.

De brug met bogen werd in WO2 door Nederlandse soldaten opgeblazen.

Het Juliana kanaal met de huidige brug die in 1963 is Gebouwd.
Vanaf de scharberg een prachtig uitzicht over het Julianakanaal met de vele bomen en struiken.

Op 27 januari 2004 werd het kanaal wereldnieuws, toen deze het dorp Stein, na het verzakken van een dijk, onder water dreigde te zetten? De dijk bleek later te zijn weggezakt door een oude waterleiding. Deze leiding was vergeten, maar had nog wel waterdruk en is vervolgens gaan lekken. Het weglekkende water veroorzaakte erosie; delen van de dijk werden weggespoeld, waardoor de waterkering langzaam aan het slijten was.

Verruiming en verbreding Juliana kanaal.

In het voorjaar van 2013 heeft aannemer de Vries en van de Wiel het project: Verruimen Julianakanaal aangenomen. In opdracht van Rijkswaterstaat voerden zij tot medio 2017 verruimende werkzaamheden uit van Elsloo tot Born. Daarnaast zijn zij verantwoordelijk voor het baggeren over het gehele tracé van het Julianakanaal, van Maastricht tot Maasbracht.

Baggerwerkzaamheden in het Juliana kanaal tussen Stein en Elsloo.

Januari 2015 werd gestart met de damwandwerkzaamheden ter hoogte van de brug van Stein. Over een lengte van 600 meter werden de damwanden deels vanaf het land en deels vanaf het water geplaatst in de westelijke oever van het Julianakanaal tussen kilometer 11.4 en 12.0.

Het Juliana kanaal is een belangrijke vaarroute tussen Limmel (bij Maastricht) en Maasbracht. Door verruiming en verdieping van het kanaal kunnen in de toekomst ook de grotere binnenvaartschepen (190 meter lang en 11,4 meter breed) op dit traject varen. Het Juliana kanaal is een belangrijke aanvoerroute naar en tussen de industriegebieden in België, Duitsland en Nederland.

De werkzaamheden bestaan uit:

- oeververplaatsing over bijna 3 km.
- verbreding door het plaatsen van verticale oeverwanden op diverse locaties over een totale lengte van ruim 4 km.
- verdieping van de op enkele locaties hoger gelegen bodem over ruim 2,5 km.
- het uitbaggeren van het kanaal over een lengte van 12 km.

-het verleggen van een aantal kabels en leidingen en het ontwerpen en aanbrengen van een nieuwe beschermingsconstructie op een zeer cruciale zinkerbundel (een bundel leidingen onder het kanaal).

De verruiming leidt ook tot aanpassingen langs het kanaal, zoals:

- het verplaatsen van wegen en jaagpaden.
- het uitvoeren van compenserende maatregelen voor flora en fauna.
- het afwerken van terreinen.

Damwerkzaamheden tussen de haven en de brug van Stein.

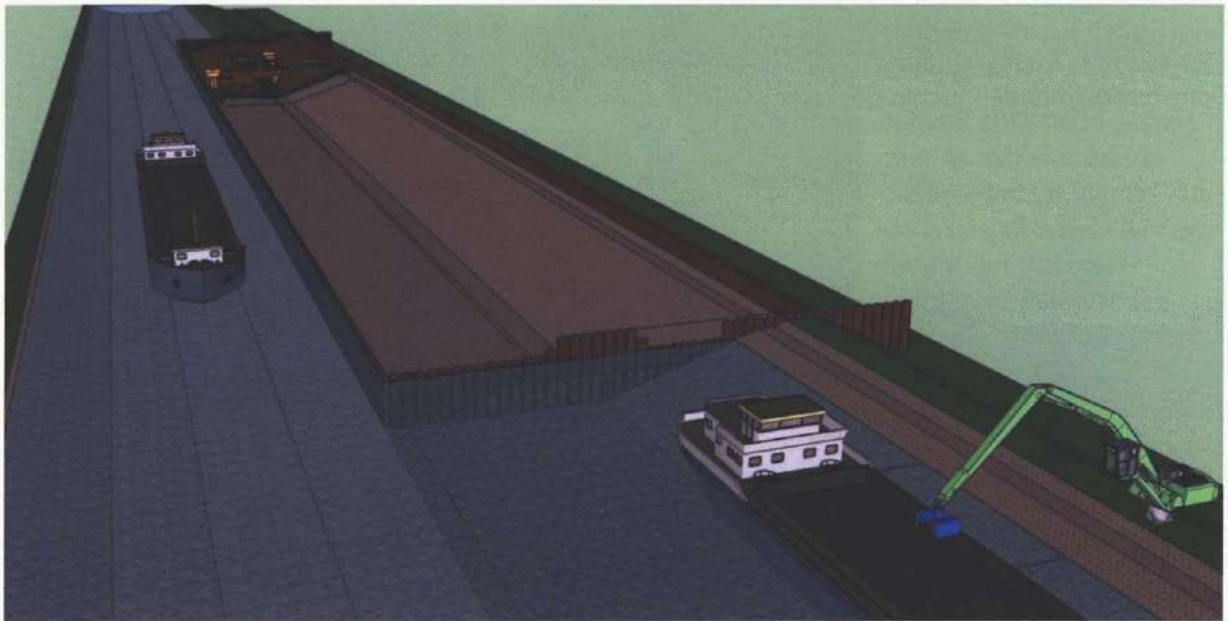

Damwerkzaamheden aan de scharberg voor de brug van Elsloo.

Over een lengte van 400 meter werden vanaf het water damwanden aangebracht aan de westzijde van het Julianakanaal. Aangezien de ondergrond aan de noordzijde van de brug erg hard is gebleken, werd hier eerst een sleuf gefreesd om vervolgens het inbrengen van de damwand te vergemakkelijken.

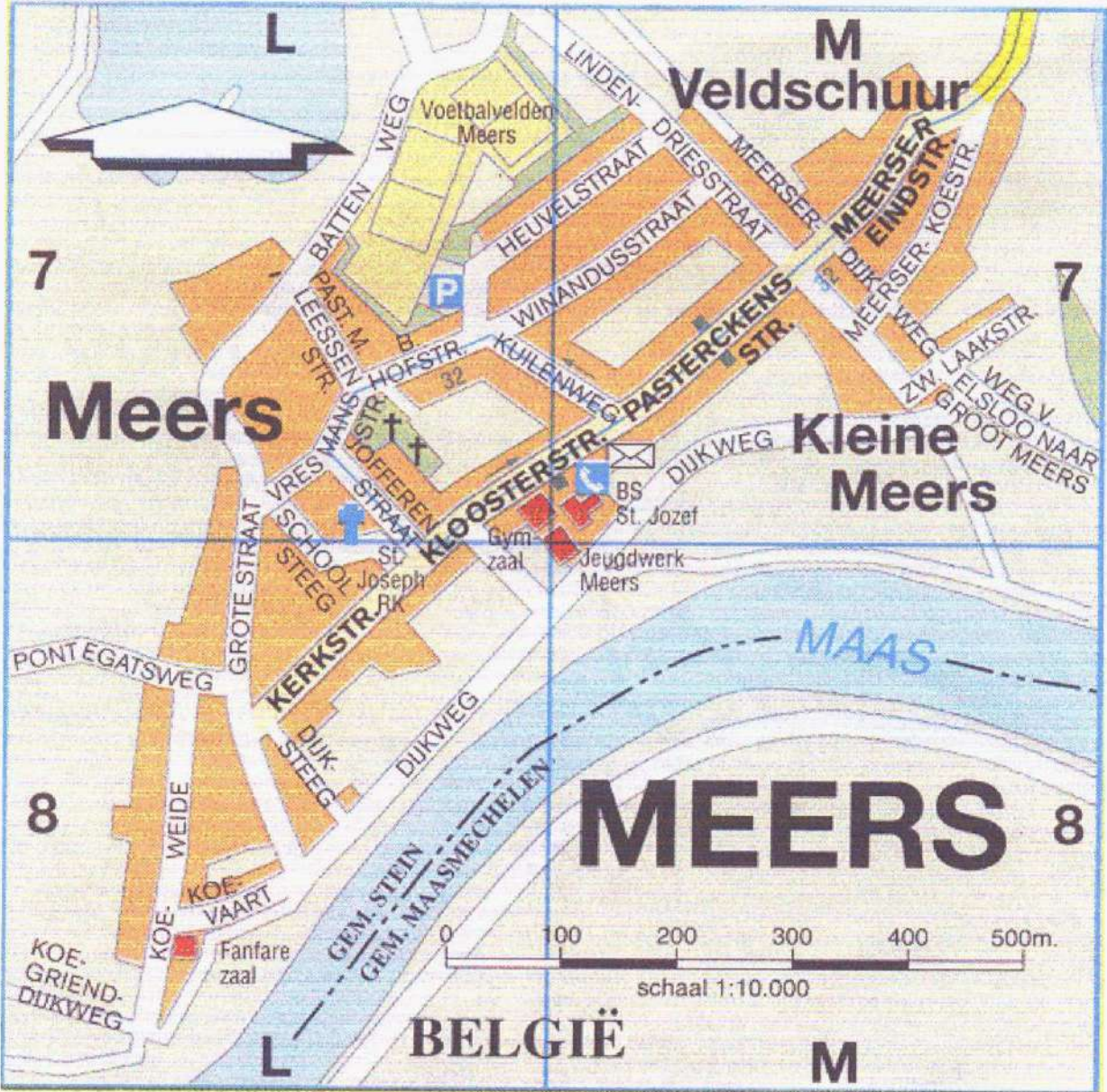

Verbreding van het Julianakanaal door damwand plaatsing ter hoogte van de Scharberg.

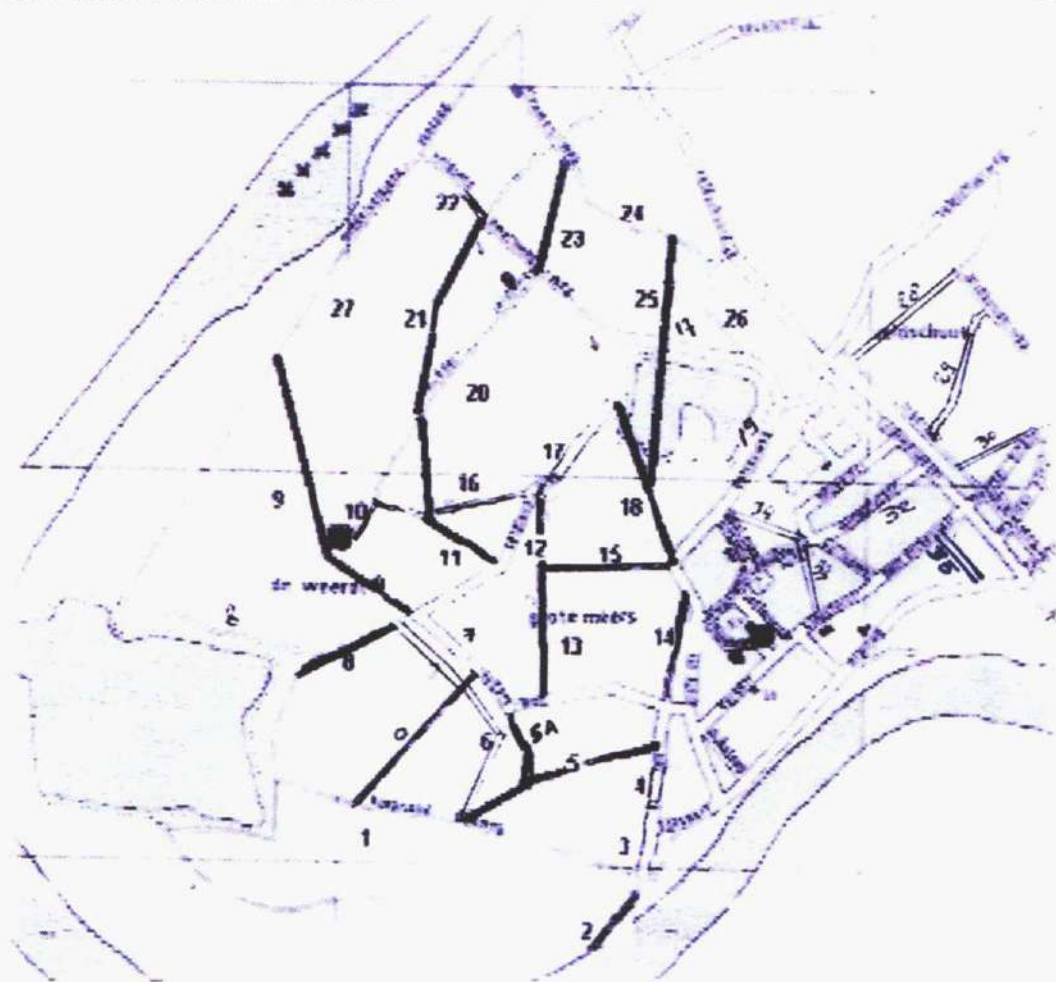

De realisatie van het Passeer vak Noord in het Julianakanaal, ten zuiden van Elsloo. Ter plaatse van het Passeer vak Noord werd het Julianakanaal over een lengte van 1 km verruimd. Om het Passeer vak Noord te realiseren verplaatsen wordt de bestaande dijk over een lengte van 1000 m ongeveer 30 m landinwaarts verlegd. Weg- en waterbouwbedrijf Van den Herik gaat de aanleg van het passeer vak uitvoeren door een tijdelijke damwandconstructie aan te brengen. De werkzaamheden worden uitgevoerd in drie fases, per fase wordt een vak van ongeveer 330 m gerealiseerd.

Kaart Meers in 2000

Kaart uit 1967 werd n.a.v. de gegevens van Nico van de Wal uit de Zwarte Laakstraat bijgetekend.

Verdwenen wegen:

- 0 Weerter-middelvoetpad
- 1 Koegriend Dijkweg-deels
- 2 Losplaats
- 5 Dijkvoetpad
- 5a Middelvoetpad
- 8 Ruitersweg
- 9 Pontegatsvoetpad
- 11 Weertpadje
- 18 Achter Veldjens Voetpad deels
- 20 Middelveldjensweg
- 21 Middelveldjensvoetpad
- 22 Veldjensdwarsweg
- 23 Maasbandervoetpad
- 24 Klauwenweg
- 25 Battenvoetpad
- 27 Achterveldjensvoetpad
- 30 Meeser voetpad
- 31 Kampervoetpad
- 33 Binnenkuilenweg
- 34 Heuvelsvoetpad

Nog bestaande wegen:

- 3 Bovenste Koevaart
- 4 Weg achter de Heggen(Koeweide)
- 6 "nieuwe weg"
- 7 Pontegatsweg
- 10 Voetpad voor de Weert
- 12 Beelenweidepad
- 13 Beelenweidevoetpad
- 14 Heggenvoetpad
- 5 Weertvoetpad
- 16 Weg op de Weert (wordt hersteld na ontgroning)
- 17 Veldjensweg
- 18 Achter Veldjens Voetpad deels
- 19 Battenweg
- 26 Klauwenvoetpad
- 28 Veldschuurvoetpad-deels
- 29 Stiefgedrongenvoetpad deels
- 35 Meeser dijkvoetpad
- 32 Veldjensvoetpad nu Winandusstraat

Verbindingsweg tussen Elsloo en Meers.

Tot 1727 liep de verbindingsweg tussen Elsloo en Meers vanaf de oude kern van Elsloo aan de "Jodenstraat" en het oude kasteel door de "Lindendries" naar de huidige "Kampstraat" (Kammestraat) door naar de huidige Lindedriestraat. Deze lange straat heette vroeger "regte Dorpstraete". Na 1727 stroomde de Maas door de "Lindendries".

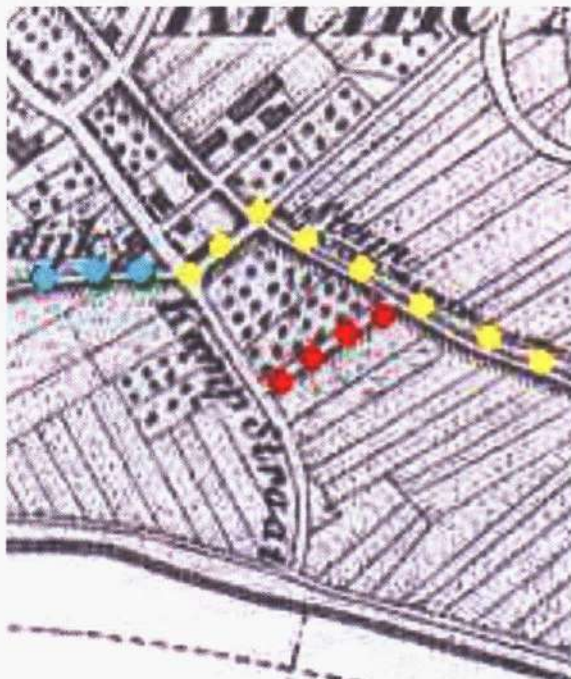
Vanaf Elsloo liep ook nog een voetpad langs "de Landweer" (tussen het "Meerdel" en de 'Zavel') naar Stein en Meers. Meers dreigde in de tijd van Napoleon (1795-1813) aan Stein toegevoegd te worden door de betere verbindingsweg via Stein. Op 14 maart 1813 werd het huidige Groot Meers en alle landerijen tot aan "de Kook" bij de gemeente Stein gevoegd. Meers bezat een gedeelte van de Graetheide genoemd "de Heide". Dit deel, vanaf het "Meerdel" tot aan de Steinderweg tussen Stein en de Koolweg, verviel ook aan Stein. Hierdoor werd door Elsloo in 1833 het genoemde voetpad naar Meers door de "Landweer" verbreed tot een karweg (de huidige Meerserdijk) van Elsloo naar Meers. Zodoende kwam op 13 juni 1836 het huidige Meers tot aan "de Kouk" inclusief de voornoemde Heide weer bij Elsloo.

Stein verzette zich hiertegen en in 1843 ging de "Maeserheide" voorgoed naar Stein. De percelen van de mensen uit Meers bleven hun eigendom. Om in Stein te komen was er een verbinding naar oud Stein en het verlengde van de "Dijkweg" evenwijdig aan de Zwarte Laakstraat naar het Kasteel van Stein. De oude weg naar Elsloo liep door de "Pas", het huidige Juliana kanaal, naar het "Meerdel" links naar de "Maeserheide" of rechtdoor naar Elsloo.

Door de komst van het Juliana kanaal moest men over de brug van Stein naar de Heide of over de brug van Elsloo via "de dikke Stein". Beiden waren een grote omweg. Vandaar dat Elsloo toen een pad heeft aangelegd, links na de brug van Elsloo en verder via de "Scharstraat".

Bij de storm van 1843 viel het bovenste gedeelte van de kerk van Elsloo eraf en bleef een stompe toren over. Inwoners van Stein zongen: "Elsloo met de stompe toren, heeft de Heide verloren".

De oude weg van Elsloo naar Meers liep van het Meerdel in Elsloo door "de Pas" naar de Meerserdijkweg.

Rode stippen: Het Kampervoetpad over een dijkrestant tussen de Kampstraat en de Meerserdijk. Het Kampervoetpad is al lang verdwenen als verbindingsweg, doch als verhoging is dit nu nog te zien.

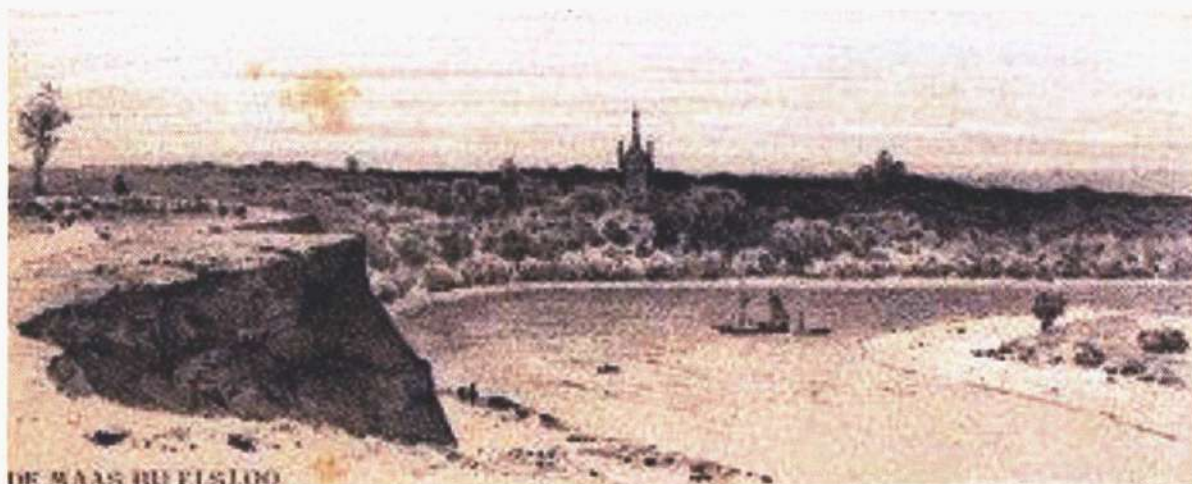
Gele stippen: de Meerserdijk, heet nu "Weg van Elsloo naar Meers".

Licht blauwe stippen: Dijkweg.

Gezicht vanaf de Dijkweg naar het Kampervoetpad (verhoging in het midden). Rechts het restant van de Kampstraat (achter het hek). Links de Meerserdijk.

De Scharberg richting Meers is gedeeltelijk door de Maas opgeslokt. Met de komst van het Juliana kanaal is een groot deel van de Scharberg afgegraven.

Dit is een pentekening uit 1882 van Jacobus van Craandijk. Links liggen de "Scherren", die weggespoeld zijn, zo ook de "Lindendries". In het midden de huidige kerk van Elsloo.

De oude Wilgen ("Wieje") bij de "Dresen Wieje" ook wel genoemd: "Op de Dries".

Proefproject Grensmaas.

Uitgevoerd door exploitatiemaatschappij L'Ortye Stein BV. In de uiterwaarden van de Maas bij Meers (gemeente Stein) wint L'Ortye sinds 1970 zand en grind.

Stol laden op de Koeweide in Meers.

Vanaf de start van de ontgrindingsactiviteiten in Meers tot enkele jaren geleden, hield ontgrinding in dat het totale aanwezige zand-/grind mengsel werd gewonnen. De ontstane diepe grindputten werden doorgaans op eenvoudige wijze voor bijvoorbeeld recreatieve doeleinden ingericht.

Het gewonnen zand en grind verladen in vrachtwagens en vervoeren naar de was- en breekinstallatie aan de Veldschuurdijk in Meers.

De verkregen producten, van zand en grind tot zwerfkeien, worden daarna gesorteerd, zorgvuldig van elkaar gescheiden en in vakken opgeslagen. Deze producten worden met vrachtwagens of per schip via de eigen steiger aan het Juliana kanaal getransporteerd.

Het verladen per schip op de eigen steiger in de haven.

Was-, breek- en zeef-installatie Meers.

Het zand/grind mengsel, zoals dit bij de winning vrijkomt, wordt met een moderne en complete veredelingsinstallatie gewassen, gezeefd en deels gebroken.

Na de overstromingen van 1993 en 1995 is de maatschappelijke vraag met betrekking tot de herinrichting ingrijpend gewijzigd. In Limburg hebben deze nieuwe inzichten vorm gekregen in het "Grensmaas project".

De winning in Meers vindt tegenwoordig plaats als onderdeel van het Grensmaas project. In dit project worden bescherming tegen hoogwater en natuurontwikkeling gerealiseerd middels grotendeels ondiepe grindwinning. Het gehele proefproject in Meers is in de periode 2000-2007 gerealiseerd.

In het gebied van het proefproject krijgt u een goede indruk van hoe het totale Grensmaas project in de toekomst uit zal komen te zien.

De Maas kan meer water bergen en afvoeren ter bescherming van het dorp ten tijde van hoogwaterstanden van de Maas.

In het proefproject zijn circa 50 hectares ontgraven en overgedragen aan Natuurmonumenten. Vanaf 2007 is gestart met het Grensmaas project waarbij in de locatie Meers in totaliteit circa 65 hectares worden vergraven. Dit zal voor 2025 zijn gerealiseerd met een tweede maasarm oostelijk van de Maasband door de vroegere oude maasarm. Doordat de Maasband op een eiland komt te liggen wordt een brug aangelegd over deze maasarm.

Het Grensmaas project Meers anno 2008.

Het Grensmaas project Meers anno 2016.

Grondstort Meers

Het proefproject Meers staat model voor de totale verandering van de Grensmaas, zijnde één van de grootste natuurontwikkeling projecten van Nederland.

Het gehele verwerkingsbedrijf van L'Ortye met aan- en afvoerwegen in Meers. Links de boerderij van Lies Lenssen-Vranken.

HOLDING L'ORTYE BV

J.H.M. Nillesen

In 1948 startte H.J.L'Ortye te Hoensbroek een kolenhandel, geënt op de Staatsmijn Emma, met paard en kar als vervoermiddel. Dit bedrijf groeide uit tot een allround brandstofhandel met in 1962 al 12 automobielen.

De sterke seizoensgebondenheid van deze handel liet in de zomertijd het transport-potentieel onbenut en daarom werd emplooi gezocht in een bedrijfstak die juist in de van nature wat warmere tijd uitgeoefend werd.

Men kocht in 1962 de grindgroeve "Roode Put" te Simpelveld. Na afdekken van het lösspakket leverde de groeve zand en grind uit de Vroeg - Pleistocene Afzettingen van Simpelveld. Door de sluiting van de Mijnen, een proces dat in 1967 begon, werd voor de brandstof van het bedrijf een nieuw arbeidsterrein gezocht. Een containerbedrijf en benzine-servicestations werden aan de firma toegevoegd. Bovendien kocht men te Bochtz een grindgroeve. Vanuit deze groeve werd het geologisch identieke materiaal als uit de groeve "Roode Put" geleverd vooral voor de aanleg van het "Klaverblad Bochtz".

Doordat de beide groeven in 1972 uitgeput raakten begon men in Meers-Elsloo een nieuwe groeve, die nu nog steeds in exploitatie is. Deze groeve gelegen in de uiterwaarden van de Maas, levert door ontginning boven- en onder de waterspiegel zand en grind uit de Holocene Betuwe Formatie. Het grind wordt op enige afstand verwerkt in eigen wasserij, zeverij en brekerij.

Buiten het grind- en containerbedrijf sloeg de firma L'Ortye steeds verder haar vleugels uit. Zo participeerde de grondverzettak in het omvangrijke karwei van de afgraving van de mijnsteenbergen die het Limburgse landschap zo karakteristiek ontsierden.

In 1981 werd het bedrijf geherstructureerd en richtte men de Holding L'Ortye bv. met drie werkmaatschappijen op:

- Transportbedrijf L'Ortye bv, het vervoert van oudsher zand, grind en bouwmaterialen evenals alle soorten containers, schaft- en directketen.

- Handelonderneming L'Ortye bv, deze verhandelt en vervoert alle soorten vloeibare brandstoffen benevens sierbestrating en tuinproducten.

- Exploitatiemaatschappij L'Ortye bv, die zand- en grind- groeven in Zuid-Limburg exploiteert.

Als laatste werd in 1987 een groeve te Hommert-Hoensbroek met zand en grind uit de Pleistocene Afzettingen van Valkenburg en Laat-Miocene zanden uit de Formatie van Breda aangekocht.

De Holding zoekt op haar terreinen vooral emplooi in de Euregio. In die strategie past, als dynamisch middelpunt van deze streek, de aankoop van de Gemeentehaven van Stein toen die in 1987 geprivatiseerd werd. Deze functioneert nu als Haven Stein B.V. die op haar overslagterrein veel ruimte biedt aan alternatieve en secundaire wegebouwmaterialen.

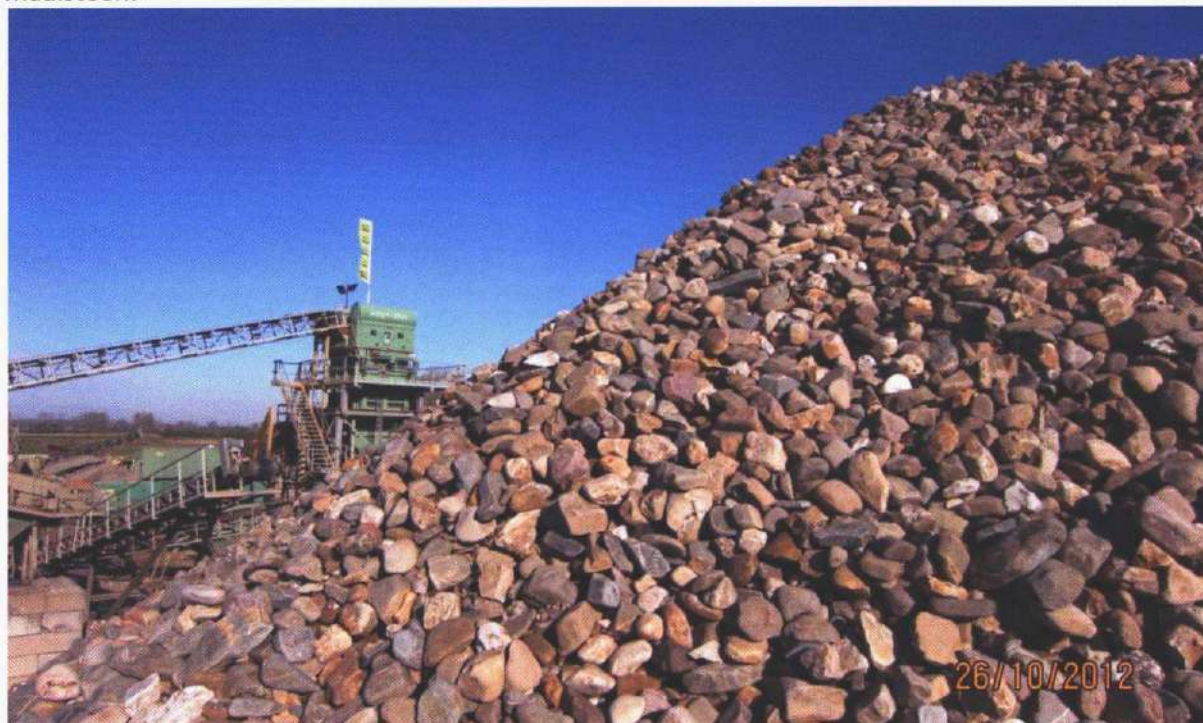

Fig.1. Veredeld grind.

HOLDING L'ORTYE B.V.
De Koumen 72
Postbus 94
6430 AB Hoensbroek
Tel.045-212358 Telefax 045-225556

In de grindgroeve bij l'Ortye in Meers wordt met een grote magneet in de zeefinstallatie de ijzeren voorwerpen uit het grind gevist voor archeologisch onderzoek. De ijzeren voorwerpen werden bewaard en later op hun archeologische betekenis onderzocht. Inmiddels heeft dit al diverse ijzeren voorwerpen uit het verleden opgeleverd, die veelal verbonden zijn aan voormalige scheepvaart en visserij op de Maas zoals schoenen van boomankers en punterpalen, bootshaken en loden netverzwaarders.

Naast een bronzen knoop, een ijzeren koebel en een munt (duit) werden ook meer triviale voorwerpen zoals spijkers en messen aangetroffen. Ook andere oudheidkundige vondsten zijn op deze locatie in het aangevoerde grind gedaan, bijvoorbeeld een fragment van een grote gebruikte maalsteen.

Toevals- en oppervlaktevondsten. Enkele geslepen vuurstenen bijl uit een ontgrinding aan de Maas te Meers-Stein. Tijdens een geologische excursie aan het ontgrindingsbedrijf l'Ortye te Meers vernam ik van Adriaan den Dekker uit Andel, een van de deelnemers, dat hij eind oktober 2012 op de verwerkingslocatie van dit bedrijf enkele geslepen vuurstenen bijl gevonden had. De bijl lag op de hoge top van een grindhoop bij de verwerkingsinstallatie en werd dus bij toeval ontdekt. Het artefact moet afkomstig zijn van de ontgrinding aan de Maas direct ten zuiden van deze verwerkingslocatie; de exacte locatie van herkomst is niet meer te achterhalen.

De geslepen vuurstenen bijl is 16,0 cm lang, 7,6 cm breed (bij de snede) en 3,5 cm dik. De vuursteensoort, werd verondersteld dat het grijze Rijckholtvuursteen was. Op basis van foto's betreft dit zeer waarschijnlijk dat het een Lousberg-vuurstenen bijl is.

De nogal egale verbruining van de vuursteen duidt wellicht op de invloed van ijzerrijke omstandigheden op de verblijfplaats in de bodem of het Maasgrind. Er zijn relatief grote plekken aanwezig met een lichtbruine kleur. Enkele beschadigingen aan de snede laten de oorspronkelijke grijze kleur van de vuursteen zien. Verder zijn afgeronde en bruin-verkleurde beschadigingen aan de snede opvallend die mogelijk zijn ontstaan voordat de bijl in de bodem of het water terecht is gekomen. Het afgeronde karakter van de beschadigingsranden indiceert mogelijk transport door stromend water. De geslepen vuurstenen bijl, of correcter aangeduid met bijkling, is te plaatsen in het Neolithicum en behoort tot het type 'Silexbeile mit spitzovalem Querschnitt', meer bepaald type S2a (Hoof 1970). 168 • Oudheidkundig onderzoek te Stein e.o. Figuur 3. Geslepen vuurstenen bijl uit een ontgrinding aan de Maas te Meers-Stein; lengte: 16,0 cm. In dit verband moet een andere bijzondere vondst uit deze groeve worden vermeld, die ook tijdens een geologische excursie is gedaan. Het betreft een Paleolithische schaaf van Wommersomkwartsiet die in november 2008 door dhr. Lely uit Rotterdam op de grindhopen gevonden werd (zie Amkreutz & Verpoorte 2009a en 2009b).

Dit artefact is 9,7 cm lang, 7,9 cm breed en 2,7 cm dik en kan typologisch worden aangeduid met een 'convergente schaaf met twee convexe zijden'.

Geslepen
vuurstenen
vuistbijl.

Over de vuistbijl; de gegevens zijn als volgt: Vindplaats terrein L'Ortye: bovenop de hoop - foto 0573
 Grootste breedte bijl ("snijvlak"): 76 mm
 Snijvlak "scherpte" in gevonden staat: 5 – 8 mm (varieert),
 Grootste lengte: 160 mm
 Grootste dikte: 35 mm
 Gewicht: 516 gram
 Hoek van eindvlakje t.o.v. lengteas: 25 graden (lijkt mij grotendeels een natuurlijk vlak aan de steen).

De trotse vinder Adriaan den Dekker met de vuurstenen handbijl.

Een paleolithische schaaaf uit grindgroeve L'Ortye, Meers-Stein

Luc Amkreutz, Martien Lely & Alexander Verpoorte

Elke dag wordt er in het kader van de Grindmaas circa 1000 m³ zand en grind uitgegraven in de 'natte' groeve L'Ortye in Meers-Stein. Het sediment bevat veel verschillende gesteentesoorten uit het gehele drainagegebied van de Maas. Tijdens een excursie van de Nederlandse Geologische Vereniging afdeling Limburg op 8 november 2008 (zie Nieuwenhuis, 2009) vond één van ons (ML) tussen het grove grind een paleolithisch werktuig. Het gaat hierbij om een grote schaaaf van bijna 10 cm lengte, van het type *racloir convergent convex*.

Dit type werktuig komt veel voor in het midden-Paleolithicum (300.000 tot 30.000 jaar geleden), de periode waarin Neanderthalers onze streken

Schaaaf van Wommersom-kwartsiet; grootte ca. 10 cm. Aan de randen zijn bewerkingssporen (retouche) zichtbaar (foto: P.-J. Bomhof, Rijksmuseum van Oudheden, Leiden)

EEN ZEER OUDE "BOT"VONDST.

Op zaterdag 10 november 2001 vond de in het programmaboekje opgenomen excursie plaats naar de grindgroeve L'Ortey in Meers. Doel van deze excursie was om kennis op te doen over- en het verzamelen van zuidelijke zwerfstenen, waarvan de herkomst grotendeels uit de Vogezen - Ardennen en tussenliggende gebieden is. Tijdens de excursie viel mijn oog op een stuk "bot" met een doorboord gat dat boven op een grote grindhoop lag. Wat onwetend over deze vondst vroeg ik aan de excursieleider Werner Felder wat dit "bot" wel kon zijn. Hij keek verwonderd op en vertelde aan de deelnemers van de excursie dat het een oud, vermoedelijk prehistorisch, gereedschap betrof. Het werd aangemerkt als een prachtvondst, al was het dan ook geen geologisch object!. Op de eerstvolgende afdelingsbijeenkomst in Valkenburg werd mij aangeraden het door een deskundige te laten onderzoeken.

Mijn nieuwsgierigheid werd steeds groter en zo begon ik naar diverse instellingen te bellen en kwam uiteindelijk terecht bij de archeologische afdeling van het Bonnefantenmuseum in Maastricht, waar ik een afspraak mocht maken met dr. Marjorie de Grooth. Ik werd er leuk ontvangen en volgens haar was ik op het juiste adres terechtgekomen. Toen zij het "bot" zag werd haar enthousiasme steeds groter en na wat informatie genoteerd te hebben omtrent vindplaats, datum etc. kwam het verhaal los dat er een onderzoek gaande was in verband met de toekomstige Grensmaas en eventuele oude nederzettingen langs de Maas. Deze vondst kon hun misschien weer wat duidelijkheid verschaffen want het bleek inderdaad een oud werktuig te zijn. Op mijn vraag of het niet uit Frankrijk of België via de Maas hierheen was getransporteerd was het antwoord:" Nee, want dan zou het meer afgerond en versleten zijn". Volgens Marjorie was het ter plaatse bedekt met Maassedimenten en niet meer verplaatst tot dat het opgebaggerd werd. Na het voorwerp nog eens nader bekeken en gevoeld te hebben bleek het geen bot maar hertshoorn te zijn. Haar vraag of het stuk enkele weken in het museum kon blijven voor verdere determinatie en foto's heb ik met alle plezier met "ja" beantwoord. Na twee weken heb ik het weer opgehaald en kreeg de volgende beschrijving mee naar huis:

Beschrijving hertshoornen hak gevonden door dhr. A.A.Hofman, Granietstraat 12, Maastricht, gevonden op 10 november 2001.

Het stuk lag op een uitgesorteerde lading grind opgebaggerd langs de Maas bij Meers en gesorteerd door grindbedrijf L'Ortey, Meers-Veldschuur.

Het betreft een vrijwel gave doorboorde bijl, gemaakt uit de basis van een hertengewei. Het restant van de rozenkrans is glad gepolijst, van de oogtak is de aanzet nog aanwezig, het boorgat lijkt op de plaats van de ijsak te zijn aangebracht.

Volgens de typologie v. Hurt (1982) gaat het om een basisbijl met doorboring parallel aan de oogtak.

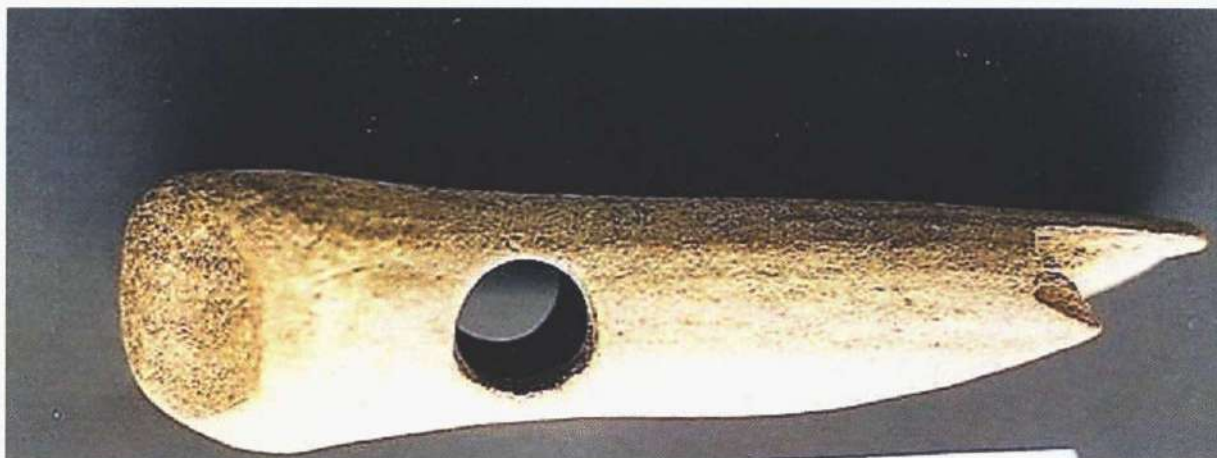
Afmetingen: lengte 170 mm, breedte 56 mm, dikte 43 mm en gewicht 197 gr, diameter doorboring 19,2 – 20,0 mm.

Datering: de oudste bijlen van dit type hebben een datering van ca. 9000-8000 BP dus zo'n 7000-6000 jaar voor Chr. in het Mesolithicum. Ze werden ook in het Vroege- en Midden- Neolithicum veel gemaakt (5300-2500 voor Chr.). Het jongste exemplaar dat we kennen komt uit een nederzetting uit de ijzertijd.

Voor deze beschrijving gaat mijn welgemeende dank uit naar dr. Marjorie de Grooth, van het Bonnefantenmuseum Maastricht.

De foto's werden gemaakt door Jan Schols , Bonnefantenmuseum Maastricht.

André Hofman, Maastricht 07 01 2002

Deze hertshoornen hakbijl is tussen 4500 en 9000 jaar oud.

Met dank aan Jan Nillesen uit Eys voor de bovengenoemde gegevens.

Bijlen uit de Maas te Berg aan de Maas

In de tweede helft van 2012 voerde Rijkswaterstaat stabiliseringswerken uit van de Maasbodem en haar oevers over een traject van enkele honderden meters ter hoogte van de veerpont Berg-Meeswijk.

Hiervoor moest onder andere de grindbedding van de rivier deels worden heringericht met behulp van hydraulische graafmachines. Naar informatie van Rijkswaterstaat Maaswerken werd geen grind uit de Maasbedding naar elders afgevoerd.

De rechter Maasoever ter hoogte van Casa Montana, de karakteristieke bebouwing op deze hoge 'Maasschoor' in Berg aan de Maas, werd verstevigd. De hiervoor benodigde stortsteen werd via een tijdelijke werkweg langs de rechter Maasoever vanaf Urmond aangevoerd.

Plaatselijk werden enkele hopen grind afkomstig uit het rivierbed op de rechteroever gedeponeerd.

Op het traject tussen het veerpont Berg-Meeswijk en het stroomopwaarts gelegen gebouwencomplex Casa Montana waren vier of vijf van dergelijke grindhopen aanwezig.

Deze grindhopen werden in de periode november en december 2012 met een metaaldetector onderzocht door Roy Jacobs uit Grevenbicht.

Het onderzoek van de grindhopen met behulp van metaaldetectie leverde bijzondere vondsten op. Een negental ijzeren bijlen werd in deze hopen aangetroffen, waaronder een aantal Francisca's die aangeven dat het hier onder andere Vroegmiddeleeuwse vondsten betreft (zie fig.5).

De afmetingen en gewichten van de bijlen zijn in tabel 1 weergegeven. De Francisca, een werpbijl, is een zeer kenmerkend wapen van de uitrusting van Merovingische krijgers.

Francisca's kunnen worden beschouwd als hét kenmerkende voorwerp van de Merovingische krijgersgraven zoals aangetroffen in de Merovingische grafvelden van Stein, Grote Bongerd, en Obbicht, Oude Molen.

Figuur 5. IJzeren bijlen uit de Maas bij Berg aan de Maas; zie collectie R. Jacobs Grevenbicht.

Dit toentertijd ook werd gedaan als uiting van macht ter verkrijging van een hogere maatschappelijke status van de opkomende elite binnen de toenmalige Bronstijd- en IJzertijdgemeenschappen.

Koper en tin komen in onze streken namelijk van nature niet voor en kostbare bronzen voorwerpen moesten doorgaans via interregionale elitenetwerken worden verkregen, bijvoorbeeld op basis van uitwisseling- en alliantienetwerken. Of dit Potlatch ritueel zomaar geprojecteerd mag worden op een Vroegmiddeleeuwse maatschappij met een andere religieuze (christelijke) context en andere sociale structuren wordt echter betwijfeld.

Het vraagstuk van intentionele deposities van Vroegmiddeleeuwse wapens in rivieren is door De Graeve (2015) behandeld aan de hand van vondsten in de Schelde.

Nummer	lengte	breedte	dikte	
gewicht				
1	18,7	5,5	4,8	1,1
2	18,0	8,0	3,7	0,7
3	18,6	11,2	3,8	0,9
4	16,0	8,5	3,9	0,6
5	16,0	6,0	3,5	0,6
6	23,5	6,6	5,4	1,8
7	12,5	30,5	3,5	0,6
8	14,0	7,8	3,9	0,2
9	13,2	6,6	3,1	0,3

Tabel 1.
Afmetingen (cm) en gewicht (kg) van negen ijzeren bijlen uit de Maas bij Berg a/d Maas (zie fig. 5).

Romeins zwaard (1000 oud).
Is in de buurt van Roermond opgegraven.

Met dank aan Ad Hoogenboom van Heemkunde vereniging Geleen.

Dijk- en bodembescherming.

Het proefproject Grensmaas Meers stond model voor de gedaanteverandering van de Grensmaas. Grindwinning leidt tot lagere waterstanden en nieuwe natuur. Vanaf 1970 zijn de ontgrindingen door L'Ortye bv begonnen. Het proefproject is in 2008 afgerond. De Maas en de natuur kunnen er hun eigen gang gaan.

Natuurmonumenten beheren in Meers inmiddels de eerste hectaren nieuwe Grensmaas natuur. Grazende konikpaarden en Galloways helpen mee om het landschap aantrekkelijk te maken. Een grindrug langs en de grinddrempels in de Maas zorgen ervoor dat het grondwater voldoende op peil blijft.

Konikpaarden

Galloways

Galloways zijn van oorsprong Schotse runderen, ze zijn goedmoedig van aard en wegen wel 600 kilo. Ze zijn een belangrijke hulp tegen het dichtgroeien van de ooibossen. De Konikpaarden houden meer van het open landschap en begrazen de graslanden. Zij stammen af van het wilde Europese paard de Tarpan. Ze zijn taai en zelfredzaam.

De bodem en oevers van de Grensmaas bij Meers en Kotem kregen extra bescherming. Eind februari 2009 zijn de voorbereidingen van dit werk in het gebied begonnen. De bodem en oevers van de Maas bij Meers en Kotem (B) kregen extra bescherming. Dat gebeurde vanaf de brug bij de snelweg A76 tot de Maas ter hoogte van Koeweide in Meers. Het ging om een gezamenlijk project van de Nederlandse Rijkswaterstaat, Maaswerken en de Vlaamse nv "De Scheepvaart".

Eind februari 2009 zijn de voorbereidingen in het gebied begonnen. De hoofdwerkzaamheden bestonden uit het aanbrengen van bestortingen op de bodem en oevers van de Maas.

2009 bij de "Kamestraat". De bodem en de dijken van de Maas rond Meers werden met keien en beton verstevigd tegen erosie. Weken lang waren vrachtwagens, kranen en bulldozers in en rond de Maas aan het werk.

2009 Aan de Koevaart. De keien werden door het Juliana kanaal aangevoerd en in de Maas verspreid.

2010 De verstevigde dijk. Deze is nu bestand tegen de sterke stroom in de buitenbocht tijdens hoge waterstanden.

Alweer geruime tijd is de bever weer terug langs de Grensmaas in Meers. Door het bouwen van dammen en het knagen aan bomen helpt hij mee de natuur vorm te geven. Ook is de bijzondere zang van de nachtegaal weer te horen. En soorten als kleine plevier en oeverloper komen nergens in Nederland zoveel voor als in Meers. Wie weet krijg je ze tijdens een wandeling in het vizier.

De bevers in de Maas bij Meers.

Kanovaren op de Maas in Meers. Door het grote verval is de Maas in Meers een snelstromende rivier om heerlijk te spelevaren.

Foto's overstroming 2011

Juliana kanaal en de Maas tussen Elsloo en Geulle.

De Maas zuidelijk van de autoweg naar Antwerpen.

Julianakanaal en de Maas met het zicht op Meers.

Het Maaswater door de slenk bij de Weerterhof.

Overstromingen januari 2016.

2 foto's Kruising: Veldjensdwarsweg en Achterveldjensvoetpad.

Interview 100-jarige

Uit de archieven van zoon Harie Wijnen.

Levensloop - 100 jarige

Anna Cornelia Wijnen – Smeets (Anneke v. Doorke)

Geboren: Meers-Elsloo 4 nov. 1910

Ouders: Doorke Smeets en Berbke Bours

Getrouwd met: Hubertus Wilhelmus Wijnen

Elsloo: 18-04-1941

Kinderen: 1 zoon en 2 dochters

Gestorven: Elsloo - 21-02-2014

Anneke groeide op met 2 broers en 2 zussen. Het gezin woonde in het "Sträötje" (Kerkstraat) in Meers. Thuis hadden zij een café, maar van drank heeft ze zelf nooit gehouden. Met Nieuwjaar en op haar verjaardag nam ze een advocaatje, vroeger ook wel een "keeske op snaps".

In Meers was nog geen school en de kinderen moesten op klompen naar de school in Elsloo. Ze liepen 2 kilometer de "Sjerreberg" op. De kap van de klompen hadden veel te lijden. Na enkele weken werden de klompen vernieuwd of gerepareerd met een ijzeren frame over de kap. In de winter kwamen de kinderen vaak verkleumd van de kou op school. De meersenaren mochten dan zich opwarmen in het stookhok voordat de lessen begonnen.

In september kregen de kinderen 2 weken vrij om op het land mee te helpen de oogst binnen te halen.

Haar toekomstige schoonvader Harie Wijnen en Sjang Lambrichts hebben ervoor gezorgd dat de lagere school in Meers eerder werd gebouwd. Dit was tegen de zin van de notabelen uit Elsoo. In 1922 is in Meers de school ingezegend en heeft Anneke haar zesde klas in Meers beëindigd.

Speelgoed was er vroeger niet, maar op straat werden spelletjes gespeeld. Bijvoorbeeld "biggelen", met de botjes van de varkenspoot. In de winter schaatsen in "öt Kumpke", op de "Kwakkertekoel" of in de "Meulewiejert" in Stein.

Op vrijdag moest Anneke de "Stoof" (kachel) potloden. Zij stond vroeg op voor dit werkje en kon daarna schaatsen. Haar broer Pjèr zei: "Ik wil ook wat onder mijn voeten hebben". Zijn vader bond hem "vunkelhout" (hout voor de kachel) onder de klompen, zodat hij ook kon schaatsen.

In de nieuwjaarsnacht van 1925/1926 was de Maasdijk doorgebroken en heel Meers stond onder water. De mensen die nog aanwezig waren huisden samen met de huisdieren in de school. Bij alle ellende wisten zij toch hun humeur te bewaren, zoals blijkt uit het volgende. Doorke Smeets, de vader van Anneke, had hun varken ook mee naar de school genomen. In de school stond ook water en de mensen en dieren huisden op de eerste verdieping. Zijn buurman Jòb Wolffs zei toen: "Doorke dien verke zit al op de driede klas".

Haar broer Martinus was kleermaker en haar zus Beth was coupeuse. Anneke moest mee helpen met naald en draad. In die tijd werden de kragen van de colberts nog belegd met paardenhaar. Hier was met de naald heel moeilijk doorheen te komen.

Voor hen ging Anneke op de fiets langs het Juliana kanaal naar Maastricht om furnituren te kopen. In de Stokstraat liet zij de scharen slijpen. Dan ging ze ook naar de O. L. Vrouwebasiliek, waar zij een kaarsje opstak. Waarschijnlijk heeft dit bijgedragen aan een lang en gezond leven.

In de Vastentijd, als de ham in het trappengat te drogen hing, werd er toch stiekem van gesneden. Met Pasen was er meer bot dan ham over.

Anneke was een fervent aanhanger van de fanfare. Haar man Wim Wijnen was dikke tromslager bij de fanfare. Haar schoonvader is jaren lang voorzitter van de fanfare geweest.

In de wintermaanden kon ze genieten van de toneeluitvoeringen in Meers. Ook ging ze regelmatig naar het toneel tijdens het "Toernooi der Lage Landen" in Elsloo.

Op haar 89ste viel ze van haar fiets en brak haar heup. Na de operatie herstelde ze snel maar kon niet meer fietsen en lopen ging niet meer zo goed. Ze miste haar bankje op de maasdijk om naar de Maas te kijken. Anneke voerde dan gesprekken met de meersenenaren en andere voorbijgangers.

Ze was niet bang om haar mening over iets te geven, maar altijd met respect naar de ander toe. Ze had een open "mind" voor nieuwe dingen die het leven veranderden.

Bij goed weer ging Anneke wel nog een enkele keer met de rollator naar de Maas.

Anneke genoot van haar bezigheden. Sokken strikken, de krant lezen en televisie kijken. Het liefst onderhield Anneke zich met mensen, dagelijks koffie drinken bij de burens Annie en Juul. Daar kon ze haar gedichtjes kwijt die ze op school had geleerd. Dan zong ze ook oude liedjes, wat ook een van haar hobby's was.

Anneke heeft tot haar 98ste in haar geliefde Meers gewoond. Toen is Anneke in de "Aelserhof" gaan wonen. Hier heeft ze haar 100ste verjaardag mogen vieren. 4 jaar later is ze gestorven.

Anneke keek terug op een gelukkig leven, dat haar veel jaren heeft gebracht.

Aan iedereen die dit leest, een hartelijke groet.

Grotestraat 21
Woonhuis van Anneke
en Willem Wijnen.

Oude foto's Meers

Het profane koor "Vriendschap Zij Ons Doel" in 1922 bij het 15-jarig bestaansfeest.

Van links naar rechts:

- 1^e Rij: · Marie Worms, Berp Claessen, Marie Bergs, Ida Martens.
- 2^e Rij: Onbekend, Hubertine Poulussen, Marie Coumans, Maria Janssen, Anna van Mulken, Lies Vaessen, Tine Vaessen, Fien Smeets, Pie pepels.
- 3^e Rij: Sjang Vaessen, Frans Janssen, Chris Goossens, Sjeng van Mulken, Harie van Mulken, Dorus Smeets, François Devoi, Martien Smeets, Lei Driessen, Sjengske Worms, Thieu Janssen.
- 4^e Rij: Martien Cremers, Pierre Smeets, Sjang van Mulken, Willem Cremers, Thieu Vaessen, Willem Bergs, Herman Berghs, Sjang lambrichts, Herman Martens, Mathijs Vranken, Harie Janssen, Col Berghs, Martien pepels–Johan pelsers (dirigent Beek).
- 5^e Rij: Jan Janssen, Jacob Paulissen, onbekend, Willem Lambrichts, Sjang van Mulken, Frans Lemmens, Sef Vaessen, Willem Titulaer, Sjang Claessen, Harie Wijnen, Pierre Claessen, Pierre Westhovens.

Foto Grotestraat circa 1933Slagerij Lambrichts.

Sjang Lambrichts, Marie Lambrichts-Westhovens en Pie lambrichts.

Grotestraat nu: 7 en 9 en 11, links woonden broer en zus Harie en Agnes Martens en rechts de woning net zichtbaar, woonde vrijgezel Marie Martens.

De Weerterhof.
Links: het oudste gedeelte van de "Schuttekamer" van de Schutterij van Maasmechelen.
Midden: het woonhuis van Joseph Coumans en Jet Quadvlieg.
Rechts: de boerderij van P.J. Dreissen en M.S.H. Schreurs.

Grotestraat 61, hier woonden Hendrik Claessen en Tina Op den Kamp.

Grotestraat 24 en 26. links de schuur van J.M. Dewitte en M. Lochs, daarnaast het kolenhok van Frans lemmens en daarnaast het woonhuis van Frits Peters en Marie Vranken.

Grotestraat 58, 60 en 62. links de boerderij van Gus Janssen en Antoinette Buskens.
Midden het woonhuis van de familie Jozef Vranken en An Wijnen.
Rechts de schuur van Jan Wijnen.

Meersereindstraat 25.
Het huis van Neer Janssen en Bertha
Cremers en rechts woonde Betje
Wouters.

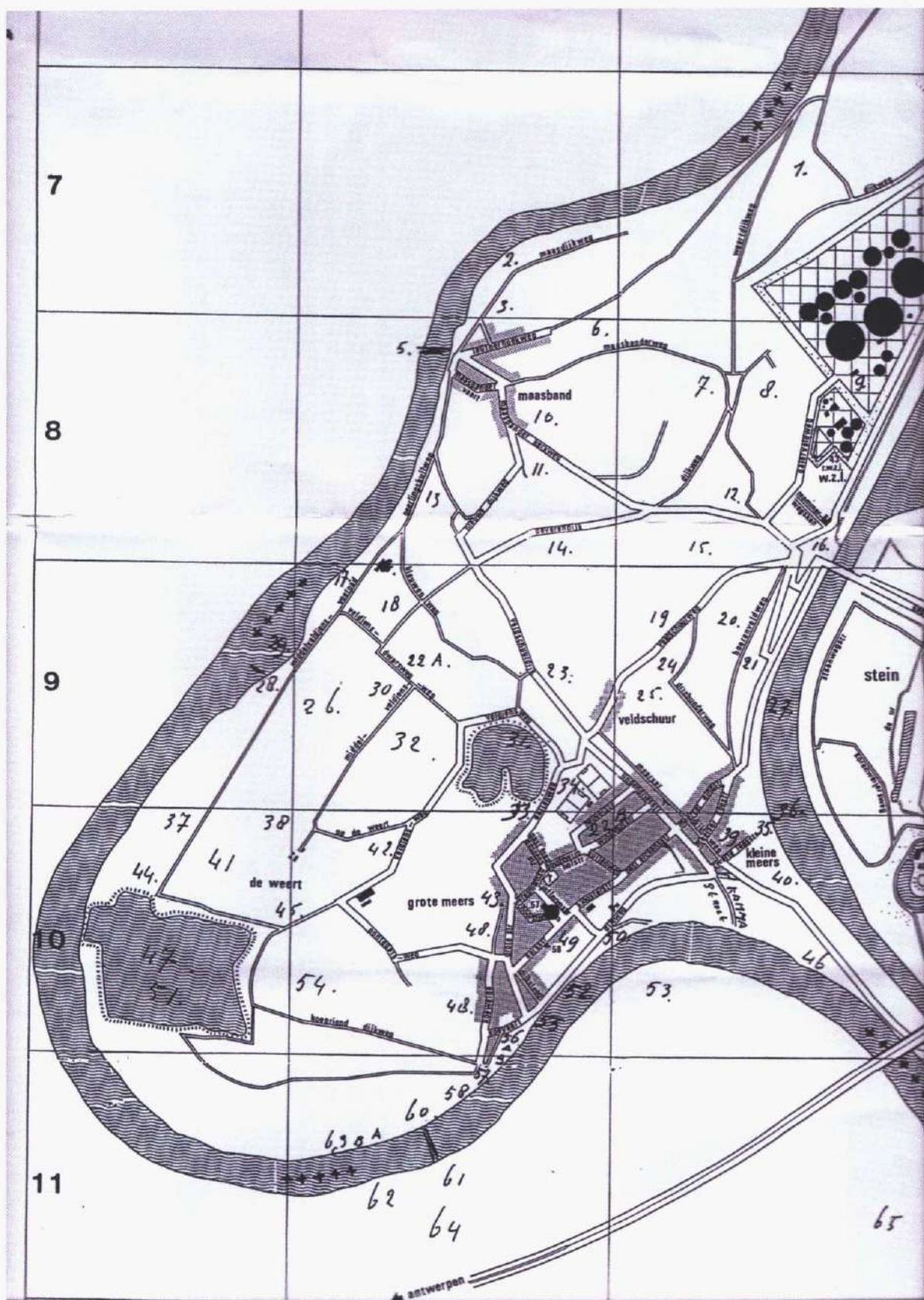
Grotestraat 27

Zwarte Laakstraat 2

Veldnamen.

Kaart van Nico van de Wal (Zwarte Lakstraat).

Historische veldnamen in Meers, Veldschuur en Maasband.

1. Mort	41. Mechelse Griend
2. Leutherhoek	42. Huub Smeets doodgeschoten
3. Looikop	43. De Heuk
4. Kazemat Stein	44. Aan de dikke Eik
5. Rijksvoetveer Maasband	45. Bij de Weerd
6. Maasbander Dellen	46. In de Pas
7. Het Hemelrijk	47. De Havers
8. De Slak	48. Achter de Heggen
9. Daalderveld	49. Het Kumpke
10. Maasbanderveld	50. Steinder weie
11. Wouters Beemd	51. In de Zuim
12. Het Vaargat	52. Het Bat
13. In de Koock	53. De Voddenmarkt
14. Aan de Oeveren	54. Op de Weerd
15. Spijkers Dellen	55. Maake Devoi
16. De Laak	56A. Het Anker
17. Monding gemeentelijk riool	56B. Monding gemeentelijk Riool
18. Op de Klauwen	57. Koedrènk
19. De lange Morgen	58. Het Zwembad
20. De drie Bunders	59. De Lindendries
21. De drie Boompjes	60. Rijksvoetveer aan de Bel
22A. Het Veldje	61. Bij de Koning
22B. Het Veldje	62. Bij Tomme
23. De Scheidshoek	63. De Drenkbek: A, B en C
24. Achter de Veldschuur	64. Geneuth
25. Het stijf Gedrongen	65. Kotemmer Weerd
26. De Meerser Dellen	
27. In de Stein	
28. De Dam	
29. Het Pontegaat	
30. Het Sinterklaasje	
31. De Griend	
32. De Weerd	
33. Den örgel	
34. De Kuilen	
35. Kazemat Stein	
36. In de Kuulkes	
37. Achter Giene	
38. Charel Weerd	
39. In de Heggen	
40. De Zavel	

Oude boeren foto's

Paard met boerenkar ("slaagkar").

Een boer uit Meers ploegt het land met een koe.

Boerentrekpaard met jong

Kar hooi met span koeien.

Hondskar.

Pierre Smeets
(ònger de paort)
en zoon Gerard
net terug van
het veld met
Herman Wijnen.

Het Belgisch paard
van de fam. Vranken
Veldschuurdijk met
de "slaagkar" om de
mest te laden.

Het Belgisch paard van
de familie Vranken
Veldschuurdijk met de
graanmaaier op het
stoppelveld.

Bronvermelding:

Een derde deel van de gegevens zijn van amateurhistoricus Guus peters uit Elsloo.

5. De bewoners van Meers in 1846: Kadastergegevens via Harie Wijnen uit Sweikhuizen.
6. Gegevens kasteel Elsloo van internet en oude kranten uit de 19^e eeuw.
7. Maasband: Kadastergegevens via Harie Wijnen.
10. Bokkenrijders: Foto's van internet.
11. Smokkelen: Foto's van internet.
12. De Maas: Foto's van internet.
13. Maasoverstroming 1926: Foto's uit het boek: "En weer kwam het water" van Wiel van Mulken uit Bunde.
14. Watersnood: foto's eveneens van Wiel van Mulken en waterstanden via internet.
16. Bewoners omstreeks 1950: Kadastergegevens via Harie Wijnen.
17. Koeweide: Foto van familie Smeets via Harie Smeets uit Geleen.
18. Oude beroepen: Foto's van internet.
19. Grotestraat: Twee foto's uit het boek "Kleine Monumenten".
22. Kerkstraat: foto's van de kerk uit het boekje "Sint Joseph" en uit "Kleine monumenten".
23. Kloosterstraat: Krantenartikel en foto's van Jeugdwerk Meers.
27. Procserie: Foto's van Nico van de Wal, Zwarte Laakstraat.
32. Winandusstraat: Een foto van internet.
36. Aparte verhalen: Krantenartikelen van internet.
37. Lindendriesstraat: Twee foto's van de oude Burcht Elsloo in de Maas van internet.
39. Oorlog: Evacuatie: Foto op het veerpont van Harie Rouvroye uit Elsloo.
 Limburg in oorlogstijd: Foto van internet.
 Verzet: Foto's van internet.
 Tweede wereldoorlog: Foto's van internet.
46. Julianakanaal: Foto's van internet.

Meers vanaf 1000 tot 2018

Dit moerassig gebied werd gevoed door de bronnen van de Scharberg. Tussen 1000 en 1100 werd dit gebied ontgonnen en woonden al mensen in Meers.

Tussen 1400 en 1700 verplaatste de Maas zich van Boorseem en Kotem naar Elsloo. Meers werd nu omsloten door de Maas.

De meeste gronden van Meers waren voor 1870 in bezit van de kasteelheren van Elsloo. Na 1870 waren de eigendommen van de Heer Zantis uit Luik. Omstreeks 1900 konden Meersenaren deze gronden kopen.

Het boek bevat 58 hoofdstukken, waarvan 24 straten, Veldschuur, de Weerd en Maasband. Uit iedere straat zijn 25 oudere Meersenaren geïnterviewd en dierbare foto's toegevoegd. Er staan meer dan 200 foto's in het boek met meer dan 1000 personen, waarvan 90% met de naam erbij.

De bewoners van Meers zijn beschreven in 1846 en 1950.

De Huidige en verdwenen wegen, "Sjörkarpædjes" en veldwegen staan eveneens vermeld.

Het Juliana kanaal vanaf het graven tot de aanpassingen voor groter scheepsvracht verkeer.

De vroegere lopen van de Maas met de dijkdoorbraken, evacuaties en natuurelementen.

De Grensmaas, dijk en bodembescherming en ontgrindingen door L'Ortye bv.

De Bokkenrijders, oorlog, verzet, evacuatie en smokkelen.

Oude beroepen, oude gebruiken en aparte verhalen.

No van Mulken